

Riksdagens protokoll

2011/12:86

Onsdagen den 21 mars

Kl. 09.00 – 21.26

Protokoll
2011/12:86

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 15 mars.

2 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott

Talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2011/12:22 för tisdagen den 20 mars i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från miljö- och jordbruksutskottet.

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2011/12:79 till justitieutskottet

2011/12:84 till försvarsutskottet

2011/12:85 till civilutskottet

2011/12:92 till näringsutskottet

2011/12:94 till skatteutskottet

2011/12:106 till finansutskottet

2011/12:107 till arbetsmarknadsutskottet

2011/12:108 till socialutskottet

2011/12:109 till justitieutskottet

2011/12:110 och 120 till civilutskottet

2011/12:122 till arbetsmarknadsutskottet

2011/12:125 till miljö- och jordbruksutskottet

Skrivelser

2011/12:75 till konstitutionsutskottet

2011/12:114 till utrikesutskottet

EU-dokument

KOM(2012)102 till finansutskottet

4 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Utbildningsutskottets betänkande 2011/12:UbU11
Näringsutskottets betänkanden 2011/12:NU10 och NU13

*Genomförande av
återvändandedirektivet*

5 § Genomförande av återvändandedirektivet

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2011/12:SfU6
Genomförande av återvändandedirektivet (prop. 2011/12:60)

Anf. 1 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Det vi nu ska debattera är ett betänkande angående förslag till genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma normer och förfarande för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas utan tillstånd i EU:s medlemsstater. Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2 från Socialdemokraterna.

Herr talman! Migrationen i världen ökar, och Sverige är en del av den utvecklingen. En del kommer hit för att söka skydd, andra för att förena sig med sin familj och många för att arbeta. Oavsett skälet till att människor flyttar hit bidrar de med kunskaper, idéer, arbetskraft och företagande som har fått och kommer att få stor betydelse för Sveriges utveckling. Migration handlar om människor och möjligheter. Socialdemokraternas grundläggande värderingar om alla människors lika rätt och lika värde är det som präglar våra ställningstaganden.

Det är bra att människor kommer till Sverige och vill arbeta, men Sverige måste bli bättre på att välkomna dem som flyttar hit och bättre ta till vara deras kunskaper och resurser. Diskriminering av personer på grund av etnicitet, kön, religion, sexuell läggning eller ålder ska bekämpas. Vi tror att Sverige blir ett rikare land när vi lär av andra och när en mångfald av erfarenheter och kunskap tas till vara både i arbetslivet och i politiken.

Vi socialdemokrater värnar den reglerade invandringen, men också rätten att söka asyl som en grundläggande mänsklig rättighet. Den utgår från människors behov av skydd och deras fruktan för förföljelse. Varje person som söker asyl måste få en rättssäker prövning och beslut inom rimlig tid.

Vi vill bibehålla den tradition som har gjort att Sverige ses som ett föredöme vad gäller såväl att ge människor skydd som att vara påverkande för stabilisering och demokratisering av regioner i världen. Barns bästa ska vara vägledande vid beslut som rör barn. Barn väljer inte själva att bli migranter. Barn väljer heller inte sina föräldrar eller den situation de befinner sig i.

Herr talman! Rätten att söka asyl är en del av FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och en grundpelare för svensk socialdemokrati. Det är en rättighet som utgår ifrån de människor som har behov av skydd och som grundas i deras fruktan för förföljelse.

Vi ser i dag hur det riskerar att uppstå en gräns mellan EU och omvärlden samtidigt som integrationen inom EU ökar. Skillnaderna mellan EU-ländernas flyktingpolitik är stor trots den ambition som finns inom gemenskapen att unionen före 2012 års utgång ska ha en gemensam asyl- och flyktingpolitik.

För oss är det viktigt att den höga ambitionsnivå, både vad gäller mottagande och rättsprocessen i övrigt, som merparten av riksdagspartierna står bakom också ska bli det golv som EU:s gemensamma politik ska vila på.

Sverige ska ha ett generöst flyktingmottagande. Vi socialdemokrater ser därför ett behov av att bland annat begreppet ”synnerligen ömmande omständigheter” ändras och att nuvarande praxis i ärenden som rör barn ska mildras. Humanitära organisationer och barnrättsorganisationer vittnar om att tolkningen är för restriktiv.

Herr talman! På samma sätt som det är viktigt att säkerställa att de som har asylskäl och flyktingliknande skäl får stanna i Sverige är det också viktigt att diskutera hur återvändandet ska gå till för dem som inte uppfyller asylskälen eller som av andra orsaker befinner sig i landet utan tillstånd.

Ett värdigt återvändande för de människor som får avslag på sin asylansökan är en central del i den svenska migrationspolitiken. Oavsett om personen som avvisas hade väldigt små chanser att få asyl eller inte handlar det om människor. Världighet och humanitet måste därför prägla beslut som även går emot människors önskan om att få asyl i Sverige. Det är av största vikt att Migrationsverket genom ett bra motivationsarbete vid avslagsbeslut kan motivera till och verka för ett värdigt återvändande.

Ambitionen måste vara att i minimal utsträckning tvingas överlämna fall till polis för handräckning vid avvisningsbeslut. De etiska regler som finns inom Migrationsverket och polis måste följas och eventuella avsteg måste utredas och hanteras utifrån uppställda regelsystem.

Inom såväl EU som nationellt sluts återtagandeavtal med berörda länder. Dessa avtal kan vara en möjlighet för att finna värdiga och hanterbara former för återvändande. Det är dock viktigt att avtalen är utformade så att parterna gör enhetliga bedömningar av avtalstexterna och att dessa är transparenta för individen och samhället. Avtalen måste vidare vara utformade så att överenskommelser inte får sådana konsekvenser att de inskränker människors möjlighet att söka skydd enligt gällande konventioner.

Herr talman! Utskottet noterar särskilt att de föreslagna tiderna för förvarstagande innebär att Sverige ligger långt under EU-snittet för förvarstider. Men om man ska vara riktigt ärlig är det knappast svårt att vara bäst i klassen om man som land har några som helst ambitioner att uppnå både en snabb, rättssäker och human asylprocess.

En fråga som Lagrådet pekat på är att det i svensk rätt inte finns några bestämmelser om organisationers rätt att besöka förvarsanläggningar för att träffa personer som sökt asyl och som är föremål för ett avvisningsbeslut. Det finns inte i praktiken några begränsningar vad gäller frivilligorganisationers besök i förvar. Lagrådet förordar i sitt remissvar att organisationernas rätt till besök författningsregleras, något som vi inte tillstyrkt då vi i dag inte vare sig kan eller vill kategorisera vilka organisat-

ioner som ska ha rätt till besök vid ett förvar. Det är något som vi anser skulle kunna bli resultat av en lagreglering.

Så länge vi inte ser att organisationer förhindras besöka förvarstagna är det rimligare att avstå från reglering. Men skulle en sådan utveckling ske kommer vi heller inte att vara främmande för att väcka frågan om lagreglering.

Herr talman! Med detta avslutar jag mitt anförande.
(Applåder)

Anf. 2 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservationer nr 4 och 7.

Den proposition vi har att ta ställning till är som tidigare nämndes *Genomförande av återvändandedirektivet*. Det innebär ett införande av gemensamma regler inom EU för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas illegalt i medlemsstaterna.

Propositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Miljöpartiet. Propositionen är ytterligare ett tecken på att Miljöpartiet får ett allt större genomslag för sin hållning.

Trots att Sverige i flera decennier fört en politik för asyl och migration som varit en av världens mest liberala och därmed mest ansvarslösa driver nu Miljöpartiet igenom att vi ska bli än mer liberala och ansvarslösa. Det är alliansregeringen som låter dem göra det.

Detta har vi konstaterat tidigare, och vi ser gång på gång hur det upprepas. Det tas ständigt nya små steg i den riktningen. Jag är tämligen säker på att det kommer att upprepas många gånger framöver. Genomförandet av återvändandedirektivet kommer knappast att utgöra kulmen för samarbetet när vi betraktar det i backspegeln. Det känner jag mig också ganska säker på.

En uttalad målsättning med samarbetet har varit att just hålla Sverigedemokraterna borta från inflytande över frågor som asyl och migration. Det är en strategi som vi har sett misslyckas i många andra europeiska länder. Många försök att frysa ut de partier som förespråkar en mer restriktiv asyl- och invandringspolitik som Sverigedemokraterna gör i Sverige har i slutänden resulterat i ett starkare stöd för dessa partier.

Det är därför som jag gärna vill passa på att informera de väljare som eventuellt lyssnar att det är alliansregeringen och Miljöpartiet som nu bär ansvaret för Sveriges politik på dessa områden. Det är en politik som jag är övertygad om att en majoritet av svenska väljare inte vill ha.

För att då komma in på det aktuella ärendet, den aktuella propositionen, vill jag först säga att vi sverigedemokrater menar att beslut om vilka som ska tillåtas uppehålla sig i ett land ska tas på nationell nivå. Det är egentligen lika självklart som att vi själva ska kunna bestämma över vilken välfärdsnivå vi vill ha, hur mycket vi vill satsa på infrastruktur, forskning och utveckling och inte minst – det är något som vi faktiskt verkar vara helt överens om i den här kammaren – det svenska folkets urgamla rätt att sig själv beskatta.

Jag valde att nämna det sista om beskattning just därför att jag själv satt i skatteutskottet fram till ganska nyligen.

Men Sverigedemokraterna menar att det är precis lika självklart att vi i Sverige själva ska avgöra vilka utlänningar som ska tillåtas flytta till Sverige och vilka som ska tillåtas uppehålla sig i Sverige. Det ska inte bestämmas från utlandet. Även här ska vi följa principen: Ej lagar på oss trugas.

I det här fallet har vi en proposition som nu ser ut att antas, eftersom regeringen gör upp med Miljöpartiet. Vad man gör är att man lägger sig på miniminivån i direktivet i några olika avseenden. Jag tänkte ge två exempel.

När det gäller återreseförbudets längd för en utlänning som uppmanats lämna landet inom en viss tid och som trots detta vägrar att lämna landet inom denna tid föreslår regeringen ihop med Miljöpartiet ett återreseförbud på ett år.

Det återreseförbud som tillåts av direktivet och som rekommenderas av Förvarsutredningen kan sättas till fem år. Remissinstanser som har yttrat sig i frågan är allt från Rikspolisstyrelsen och Säkerhetspolisen till Migrationsverket, Advokatsamfundet, Barnombudsmannen, Rädda Barnen och Amnesty International. Ingen har haft något att erinra mot utredningens förslag om maximalt fem års återreseförbud.

Sverigedemokraterna menar att ett återreseförbud på fem år för den som vistas illegalt i Sverige och som vägrar att frivilligt resa hem i allra högsta grad är rimligt, och det är något som delas av Förvarsutredningen och samtliga remissinstanser. Men regeringen och Miljöpartiet bortser från dessa instanser och insisterar på ett år.

Sverigedemokraternas alternativ till regeringens förslag är att återvändandedirektivet genomförs med tillägget att återreseförbudet som regel ska sättas till fem år.

När det gäller tidsgränser för hur länge en utlänning får hållas i förvar lägger sig alliansregeringen och Miljöpartiet återigen på en lägre nivå än vad utredningen föreslår. Sverigedemokraterna menar att det självklart är bäst för alla inblandade parter om den tid som en utlänning måste hållas i förvar blir så kortvarig som möjligt men att det ska vara tillåtet att hålla utlänningen i verkställighetsförvar i 6 månader och om synnerliga skäl föreligger så länge som 18 månader.

Det handlar alltså om utlänningar som illegalt befinner sig i Sverige, som vägrar lämna landet, som vägrar samarbeta och som försöker obstruera in i det längsta för att beslutet inte ska kunna verkställas.

Inte heller här tycks remissinstanserna ha så mycket att erinra. Det var någon som menade att 18 månader inte kan rymmas inom definitionen av verkställighetsförvar, men värre än så var det inte. Till detta kan också läggas att regeringens och Miljöpartiets förslag på förvarstider ligger långt under EU-genomsnittet, precis som föregående talare sade. Sverigedemokraterna menar att vi nog bör justera vår lagstiftning med anledning av det.

Innebörden av Sverigedemokraternas reservation är alltså att återvändandedirektivet genomförs men med tillägget att återreseförbudet sätts till fem år och att tidsgränsen för förvar höjs. Det innebär inte att vi är mindre kritiska till att vi anpassar vår lagstiftning efter direktivet, men det innebär att vi erbjuder ett alternativ som bättre tillvaratar Sveriges intressen.

Anf. 3 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! EU-språk är ofta ganska abstrakt. Det är svårt att veta vad som gömmer sig bakom den byråkratiska ytan. Det är därför viktigt att vi inte låter den språkliga distansen ta över och skymma det vi egentligen talar om, en human och generös flyktingpolitik med värdighet och respekt för mänskliga rättigheter i alla delar. Det är inte minst viktigt när vi diskuterar så genomgripande intrång i en persons liv som tvångsutvisning och förvar.

Återvändandedirektivet är en EU-produkt med ett par år på nacken, och direktivet ska nu implementeras i svensk lag efter en uppgörelse mellan den borgerliga alliansen och Miljöpartiet. Vänsterpartiet har ända från början varit starkt kritiskt till direktivet som sätter upp gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas utan tillstånd i medlemsstaterna. Vi menar att direktivet utgör ytterligare en byggsten i "Fästning Europa". Men med detta sagt återstår nu att försöka mildra direktivets konsekvenser, att göra det dåliga mindre dåligt.

Herr talman! Senast i går eftermiddag stod jag här i kammaren i en interpellationsdebatt med migrationsminister Billström. Temat då var utvisningar till tortyr. Liksom många gånger förut hänvisade migrationsminister Billström till att den sökande har fått en rättvis och individuell asylprövning och framför allt att det är viktigt att ärendet får ett tydligt slut.

Frågan vi debatterar i dag har tydliga kopplingar till gårdagens debatt, för i samband med genomförande av återvändandedirektivet lyfts även frågan fram om vad vi kan göra för att övervaka att det tydliga slutet inte innebär kränkningar av mänskliga rättigheter, som till exempel rätten att slippa utvisning till tortyr.

Pastor Jean Kabuidibuidi, som tvångsutvisades för en dryg månad sedan, vet rent fysiskt vad detta tydliga slut kan innebära. Genom bland annat Diakonia har vi kunnat följa hur pastor Jean omedelbart efter ankomst till landet fördes till en källare och fick utstå utfrågningar och misshandel. Skadorna finns väl dokumenterade i en rapport som sammanställts av Diakonias samarbetspartner i landet.

Vilket ansvar har vi i Sverige, herr talman, för denna tvångsutvisning till tortyr? Och vad hjälper det pastor Jean att han fått en individuell och rättssäker prövning av sitt ärende om han ändå utsattes för detta när han återvände?

Det är inte utan att man kommer att tänka på Tage Danielssons sannolikhetsberäkning i fråga om kärnkraften. Vad gör vi när det som inte får hända ändå händer? Och hur följer vi upp och drar lärdomar av en sådan tragedi?

Det finns faktiskt förslag som berör just detta, herr talman. En medlemsstat ska enligt återvändandedirektivet "sörja för ett effektivt övervakningssystem för påtvingade återvändanden", det vill säga det måste finnas instanser som övervakar att individers rättigheter tillgodoses i samband med avvisningsbeslut.

Även EU-kommissionär Cecilia Malmström har betonat att övervakning från utomstående bör finnas vid tvångsavvisningar. Kommissionen har föreslagit att det kan vara en person från en frivilligorganisation som är med under hela processen för att se att värdighet och grundläggande

rättigheter för den person som ska utvisas respekteras. Regeringen och Miljöpartiet hänvisar i propositionen till förvaltningsdomstolarna, Justitieombudsmannen och Justitiekanslern.

JO och JK, menar vi, är speciella granskningsorgan och har inte den tid eller de resurser som krävs för att vara ett allmänt övervakningsorgan. Just därför bör ett särskilt övervakningssystem, med resurser och kompetens, som övervakar att individers rättigheter tillgodoses i samband med avvísningsbeslut införas.

Vi är inte byråkrater. Vi är politiker. Och vi har ett ansvar att skapa förutsättningar för en flyktingpolitik där ingen får erfara de smärtsamma konsekvenserna av ett felaktigt beslut på sin egen kropp. Därför är det för mig mycket svårt att förstå varför regeringen och Miljöpartiet väljer att säga nej till ett sådant övervakningssystem vid tvångsutvisning.

Herr talman! En migrationspolitik värd namnet ska ge skydd åt dem som behöver det men även vara särskilt vaksam när det gäller utsatta grupper.

Några av de allra mest utsatta migranterna i världen är de barn och vuxna som har utsatts för människohandel. Vänsterpartiet anser liksom Unicef, Amnesty och Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar att offer för människohandel bör undantas från kravet på återreseförbud i utlänningslagen. Att straffa offer för människohandlares kriminella och grymma behandling är inget vi ska göra i Sverige.

På samma sätt instämmer vi med Barnombudsmannen, Rädda Barnen samt FN:s barnfond, Unicef, i att ett LVU-omhändertagande bör vara ett så kallat verkställighetshinder enligt utlänningslagen.

Regeringen bör därför genomföra en ändring av lagen som innebär att LVU-omhändertagande räknas som verkställighetshinder. Skyddet av barnet och dess rätt till ett tryggt liv får inte vara beroende av ursprung eller juridisk status. Barnperspektivet upphör inte att gälla för att barnet eller dess föräldrar har ett utvisningsbeslut.

Herr talman! Med detta ställer jag mig bakom samtliga Vänsterpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 3 och 5.

Anf. 4 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! I dag debatterar vi SfU6 och genomförandet av återvändardirektivet. Det handlar om gemensamma normer och förfaranden för de tredjelandsmedborgare som inte har rätt att vistas i Sverige. Genomförandet av direktivet innebär att Sverige nu tar ytterligare ett steg i riktning mot en gemensam europeisk asylpolitik.

Det är det här som direktivet handlar om. Om en tredjelandsmedborgare får sin ansökan om uppehållstillstånd avslagen måste denne lämna Sverige. Regeringen föreslår en tidsfrist för frivillig avresa som är två veckor respektive fyra veckor. Inom denna tid ska man lämna landet. Det är reglerad invandring. Om det finns risk för att utlänningsen avviker eller om denne utgör risk för allmän ordning kan man låta bli att lämna en tidsfrist.

Prot. 2011/12:86
21 mars

*Genomförande av
återvändardirektivet*

Om en person inte frivilligt lämnar landet när denne fått avslag på sin ansökan ska ett återreseförbud utfärdas. I normalfallet, när man bara inte har lämnat landet i tid, ska återreseförbudet gälla i ett år. Om en tredjelandsmedborgare motsätter sig att bli utvisad eller avvisad kan man dock använda tvångsmedel, men det ska vara en absolut sista utväg.

Regeringen avser också att genomföra en nationell lagstiftning som stämmer överens med grundläggande rättigheter och där vederbörlig respekt för tredjelandsmedborgarens värdighet och fysiska integritet visas. Att finna värdiga och hanterbara former för återvändande är väldigt viktigt. Värdighet och integritet är honnörsord. Också i portalparagrafen i utlänningslagen betonas vikten av att en utlänning inte ska utsättas för onödiga frihetsinskränkningar.

Verkställighetsförvar får ske endast när det är nödvändigt för att förbereda eller genomföra en avvisning. Om man ska besluta om verkställighetsförvar krävs det att det finns risk för att personen avviker eller håller sig undan. Verkställighetsförvar ska vara under så kort tid som möjligt – två månader om det inte finns synnerliga skäl, för då kan tiden förlängas till tre månader.

I alldeles speciella fall kan förvarstiden vara så lång som tolv månader, men det är i undantagsfall och gäller inte utlänningslagar som har begått allvarliga brott. Som jag tidigare sade: Förvarstiderna i Sverige ligger långt under snittet i EU. Det är jag jättestolt och glad över, för det stärker min uppfattning om att den generösa, humana och rättssäkra asylnpolitik som regeringen står för är rätt väg att gå.

I direktivet finns också ett krav på effektivt övervakningssystem. I Sverige finns det olika instanser som övervakar utlänningslagars rättigheter, bland annat förvaltningsdomstolarna, JO och JK och så vidare. Vi har också frivilligorganisationer som sedan lång tid övervakar utlänningslagars rättigheter, och de besöker regelbundet Migrationsverkets förvarsanläggningar. Jag är därför inte orolig för att just den delen av övervakning inte skulle fungera.

När det gäller ensamkommande barn får avvisning inte verkställas om man inte vet att barnet kommer att överlämnas till en familjemedlem, en utsedd förmyndare eller en lämplig mottagningsenhet i mottagarlandet.

Här är regeringen mycket tydlig och vill införa en ny bestämmelse i utlänningslagen där det klargörs att det endast är sådana enheter för mottagande som är väl lämpade att ta hand om barn som kan komma i fråga. Också här är det portalstadgan i utlänningslagen om barnets bästa som gäller.

Herr talman! Den svenska regleringen i förvaltningslagen, förvaltningsprocesslagen och rättegångsbalken ger också ett visst utrymme att avstå från att anlita tolk eller från att översätta beslut, muntligt eller skriftligt. När man gör en behovsprövning gällande översättning får man beakta det som utlänningslag själv säger att denne har behov av eller om denne begär att en sådan ska göras. Tolk eller översättning behöver alltså inte undantagslöst vara tillgänglig.

Det räcker även att översätta de viktigaste delarna i en dom eller ett beslut, samtidigt som man lämnar information om de rättsmedel som finns. Det räcker också att personen själv anger vilket behov han har.

Herr talman! I trygg förvisning om att regeringen med migrationsministern i spetsen arbetar för ett humant, rättssäkert och generöst asylsystem för hela Europeiska unionen och därmed också för Sverige yrkar jag bifall till förslaget i SfU6.
(Applåder)

Prot. 2011/12:86
21 mars

*Genomförande av
återvändandedirektivet*

I anförandet instämde Gunilla Nordgren (M).

Anf. 5 MARIA FERM (MP):

Herr talman! EU:s gemensamma migrationspolitik är under utveckling. Gränsförvaltning, flyktningmottagande och arbetskraftsinvandring är bara några av de områden som är föremål för harmoniseringsprocessen. Detta sker samtidigt som tongångarna i den europeiska migrationsdebatten är mycket hårda. Vi ser alltför ofta hur de främlingsfientliga partierna runt om i Europa sätter agendan på ett sätt som påverkar både debatt och politik.

När Sverigedemokraterna kom in i riksdagen i samband med valet 2010 var vi många som var oroliga att Sverige skulle gå samma väg. Miljöpartiet de gröna ingick därför en ramöverenskommelse med regeringen för att vara med och driva på för mer öppenhet och humanitet i svensk migrationspolitik.

Förra veckan presenterade vi ett rättssäkerhetspaket som bland annat innebär en helhetsöversyn av Lifos. Förbättringar av landinformationssystemet ökar Sveriges förutsättningar att inte utvisa människor i strid med våra internationella åtaganden. Överenskommelsen innehåller även stärkt rätt till familjeåterförening, vård och skola för papperslösa och mycket mera.

Men Sverige är också en del av EU och påverkas därför av nödvändighet av migrationspolitikens harmonisering i unionen. Det är i denna kontext som återvändandedirektivet måste förstås.

Miljöpartiet och regeringen har inom ramen för den migrationspolitiska överenskommelsen tagit fram en proposition för genomförande av det så kallade återvändandedirektivet. Det är ingen hemlighet att Miljöpartiet inte i grunden är förtjust i det här direktivet. Det innehåller visserligen förändringar som innebär en stärkt rättssäkerhet, men vi tvingas också införa regler som går i motsatt riktning jämfört med vår migrationspolitiska vision.

EU-direktivet medför exempelvis att återreseförbud ska meddelas om en person som har beviljats en tidsfrist för frivillig avresa inte har lämnat landet när tidsfristen har löpt ut. Återreseförbud får dock upphävas om det finns särskilda skäl för att förbudet inte längre ska gälla.

Men Sverige är, liksom EU:s alla andra medlemsstater, skyldigt att genomföra direktivet, och Miljöpartiet har därför varit starkt pådrivande för att den svenska tillämpningen av direktivet ska bli så human som möjligt.

Resultatet har blivit att propositionen därför innehåller de kortaste tiderna för återreseförbud i hela EU. Direktivet medger återreseförbud på fem år, men i propositionen föreslås alltså en begränsning till ett års återreseförbud.

Direktivet behandlar också verkställighetsförvar. I dag finns ingen tidsbegränsning för detta över huvud taget i Sverige. Nu införs en max-

gräns för hur länge en person kan hållas i förvar och dessutom en begränsning som är bland de lägsta tiderna i hela EU. Detta är ett steg i rätt riktning och en stor framgång för rättssäkerheten för de förvarstagna.

Enligt propositionen får en person inte hållas i verkställighetsförvar längre än två månader om det inte finns synnerliga skäl för en längre förvarstid. Även om synnerliga skäl föreligger får en utlänning inte hållas i förvar i mer än tre månader eller om verkställigheten drar ut på tiden på grund av att personen inte samarbetar eller att det tar lång tid att införskaffa nödvändiga handlingar i tolv månader.

I propositionen står att situationen gällande tillsynsorgan vid avvisning och utvisning inte föranleder några författningsändringar i nuläget. Detta nuläge är begränsat till denna proposition, och Miljöpartiet har redan lyft fram frågan i de fortsatta diskussioner vi har med regeringen.

Förändringarna innebär också att barnets bästa tas i beaktande på ett tydligare sätt jämfört med tidigare, vilket öppnar upp för en förmånligare behandling för hela familjen.

Dagens klimat runt om i EU gör att det inte är troligt att en omförhandling av återvändandedirektivet skulle leda till mer öppenhet eller en mer human politik. Risker är tvärtom att ett omförhandlande av direktivet skulle leda till att vissa bestämmelser skärps.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.
(Applåder)

Anf. 6 ULF NILSSON (FP):

Herr talman! Med min liberala utgångspunkt välkomnar jag det öppna samhället. Vi liberaler drar slutsatsen att de samhällen som har isolerat sig har genom tiderna utvecklats sämre och även utvecklat demokrati i mindre utsträckning. Samhällen som har försökt stänga inne eller ute människor har en negativ utveckling jämfört med samhällen som välkomnar möten över gränserna.

Alliansens regering har helt uppenbart tagit fasta på migrationens möjligheter. På samma sätt har överenskommelsen med Miljöpartiet inneburit detta. De lagliga möjligheterna att komma in i Sverige har ökat under Alliansens tid genom att människor från länder utanför EU har fått möjlighet att komma hit och arbeta.

Den nya utlänningslag som riksdagen antog 2006 bygger på ett system med beslut i domstol och rätt till överklagande. Vi i Folkpartiet tycker att det som helhet är ett bra och rättssäkert system som hittills har fungerat mycket bättre än det gamla systemet, som byggde på politiska beslut i enskilda ärenden.

Självklart har Sverige en moralisk skyldighet att ge skydd till dem som knacker på vår dörr på flykt undan förföljelse. Genèvekonventionen och andra konventioner gäller sedan länge i Sverige liksom i övriga EU. Dessutom har den svenska utlänningslagen en generösare definition på personligt skyddsbehov än de flesta andra europeiska länder. Det är bra. Det ska vi fortsätta att ha.

I Folkpartiet liberalerna för vi en ständig diskussion om vad en human flyktingpolitik egentligen innebär. Vår utgångspunkt är som sagt att internationella konventioner ska hållas och att Sverige ska vara ett föredöme. Samtidigt tycker vi i Folkpartiet, liksom alla partier i landet, att en

lagreglerad migrationspolitik innebär att människor som inte är flyktingar, människor som inte har arbete och människor som inte har familjanknytning, som då faktiskt inte får uppehållstillstånd, ska lämna landet. Annars är det ju meningslöst att ha lagar och regler.

När någon måste lämna landet, i sista hand kanske mot sin vilja, måste det naturligtvis ske på ett värdigt sätt. Ingen ska givetvis tvingas återvända till förföljelse, tortyr eller dödsstraff.

Herr talman! Det är svårt att tänka sig en migrationspolitik i dag utan europeiskt samarbete och även utan övrigt internationellt samarbete. En gemensam asylpolitik med vissa grundläggande rättigheter är någonting vi strävar efter, men också en möjlighet för Sverige och andra länder att vara mer generösa och mer öppna än vad EU:s grundläggande regler säger.

I dag debatterar vi just återvändandedirektivet för dem som inte har tillstånd att bo i ett EU-land. Det handlar som vi redan har hört om hur lång tidsfrist man ska ge människor att flytta, om de får nej till uppehållstillstånd, hur länge någon ska kunna hållas i förvar och vilken rätt att resa tillbaka till Sverige man ska ha.

Som vid andra EU-direktiv har länderna i EU rätt och möjlighet att utforma sina egna lagar men ska hålla sig inom en minimigräns och en maxgräns. I år har regeringen lagt fram en proposition som förverkligar det här EU-direktivet i Sverige. Här slås det fast att en avvisad eller utvisad person ska lämna landet och att man ska kunna sätta upp en tidsfrist på två eller fyra veckor, förutsatt att det inte finns risk för att den här personen gör något brottsligt eller avviker. Man kan också utsträcka fristen för en familj som behöver längre tid på sig. Vi säger också att barn över huvud taget inte får utvisas om det inte är helt klart att de kan tas emot på ett acceptabelt sätt.

Det ges också en möjlighet att ge återreseförbud, som vi har hört. Normaltiden är då ett års återreseförbud om personen inte frivilligt medverkar till återvändande. Men det kan också, om det finns särskilda skäl, förlängas. Med de här förslagen kommer Sverige att ha den kortaste tiden för det normala återreseförbudet.

Även bestämmelserna om så kallat förvar regleras. Människor kan alltså sättas i förvar om det är risk att de kommer att försöka försvåra återvändandet eller om det är risk för brott. Normalt sett, vilket står mycket tydligt i regeringens proposition, ska fängelse eller häkte inte användas till förvar om det inte förekommer brott. Tyvärr förekommer det fortfarande på grund av platsbrist, vilket jag hoppas och tror att vi snart ska komma ifrån. Det är väldigt viktigt att de människor som några dagar tvingas vara i förvar i till exempel en polislokal eller en häktningsslokal inte behöver tillbringa tiden tillsammans med brottslingar som också vistas där. Men målet måste ju vara att helt avskaffa detta och se till att man praktiskt kan ordna ett förvar som fungerar.

Det slås också fast att den som vistas i förvar av sådana skäl som att det finns risk att personen avviker eller risk för någon form av brottslighet ska ha alla möjligheter att ta emot besök. Det kan vara advokat, organisationer, familj och så vidare.

Även här ligger Sverige lågt. Vi drar den normala maxtiden i Sverige, om det inte finns väldigt särskilda skäl, vid två månader, medan den är sex månader i många EU-länder i övrigt. Även här ligger Sverige långt

under EU-nivån, och det tycker jag är bra. Det behövs olika typer av åtgärder då människor inte följer lagar och regler, men de måste vara proportionella. De ska inte vara onödigt hårda. Det är inte den svenska lagstiftningen.

Herr talman! Det här EU-direktivet innebär alltså att flera EU-länder i verkligheten ökar människors rättigheter. Tidigare har det inte funnits några tydliga maxgränser. Det innebär också att frihetsbegränsande åtgärder begränsas i EU. För Sveriges del, som redan har haft en rimlig nivå, innebär direktivet inte någon hårdare linje. Det är väldigt viktigt att föra fram. Det innebär inte en hårdare linje i samband med utvisning, utan det skydd för grundläggande rättigheter som Sverige hittills har haft blir kvar efter detta beslut.

Med det yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 7 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Ulf Nilsson inledde sitt anförande pampigt med att hänvisa till att han är liberal. Det förpliktar, och det väcker en del frågor hos mig. Det gäller inte minst den sista delen av anförandet där han sade att Sverige ligger bra till.

Bör vi inte som politiker ha större ambitioner? Vid ett dåligt läge – vi kan se en rad länder, till exempel Grekland, där situationen är hårresande – kan vi inte vara nöjda med att vi är bättre än andra utan vi måste ha större politiska ambitioner. Det tycker jag att Ulf Nilsson ofta har uttryckt. Min konkreta fråga gäller den diskussion vi tidigare har haft om övervakning vid tvångsutvisning. Ulf Nilsson var tidigare tydlig med att han tyckte att det var viktigt med en uppföljning, och han instämde i Cecilia Malmströms krav på att vi har observatörer med under resan.

Hur ser Ulf Nilsson nu på frågan? Varför är det inte längre viktigt att ha en uppföljning och ett övervakningssystem vid tvångsutvisning?

Anf. 8 ULF NILSSON (FP) replik:

Herr talman! Hos både Migrationsverket och i polisens arbete finns i Sverige traditionellt en stor öppenhet. Det märks också på debatten att UNHCR, Röda Korset och Rädda Barnen får full insyn och full information i vad som händer på Migrationsverket och på förvar. De kan besöka dem hur ofta som helst och så vidare. De för en debatt och för ofta fram kritik. Jag tycker inte att man kan klaga på öppenheten.

Christina Höj Larsen nämnde något annat, nämligen att följa upp utvisningar. Det är en sak som jag tycker att vi borde förbättra. Vi borde förbättra informationen om vad som händer efter en utvisning för att dra slutsatser om utvisningen har skett utan tillräcklig kunskap om förhållandena i ett land så att en människa drabbas. Då ska vi naturligtvis lära oss av ett sådant tragiskt misstag. Jag håller med om att det är viktigt att följa upp utvisningar.

Det vi diskuterar nu är grundläggande regler för sanktioner om människor inte följer regler. Där blir min motfråga till Christina Höj Larsen: Om det inte finns någon form av sanktioner eller någon form av konsekvenser för människor som vistas här utan tillstånd, hur ska man då göra för att alla ska efterfölja lagen?

Anf. 9 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Det finns en möjlighet att göra just en sådan uppföljning, som Ulf Nilsson nu medger är önskvärd. Enligt återvändandedirektivet är det meningen att man ska ha ett effektivt övervakningssystem vid återvändande. Det skulle möjliggöra att se vad som händer när det som inte får ske ändå sker.

Cecilia Malmström har sagt att det bör finnas en övervakning från utomstående vid tvångsutvisningar. Därför undrar jag fortfarande hur det kommer sig att Folkpartiet i detta fall när det gäller genomförande av återvändandedirektivet inte tar det gyllene tillfället i akt att få till en uppföljning, en övervakning, så att vi kan lära och rätta till våra misstag. Det får stora personliga konsekvenser för dem som drabbas. Det vill jag ha svar på.

Anf. 10 ULF NILSSON (FP) replik:

Herr talman! Jag tror att Christina Höj Larsen och jag talar om olika saker. Den uppföljning som jag har debatterat tidigare med bland andra migrationsministern gäller att skaffa information om vad som händer efter det att en person har kommit till sitt land, till exempel om det förekommer att Sverige på felaktiga grunder utvisar människor så att de efter en tid i det andra landet blir fängslade eller råkar ut för någonting.

När det gäller själva hanteringen i utvisningen ska vi naturligtvis fortsätta att följa utvecklingen. Där menar jag att Sverige har en öppenhet, vilket inte minst visas av att alla engagerade organisationer, till exempel UNHCR, FN, Röda Korset, Rädda Barnen, i allra högsta grad deltar i debatten och är väl insatta i hur våra olika typer av återvändanden och utvisningar sker. Det ska vi naturligtvis fortsätta att bevaka, men jag ser inte det som ett huvudproblem i det här betänkandet.

Anf. 11 FREDRICK FEDERLEY (C):

Herr talman! I dag diskuterar vi genomförandet av återvändandedirektivet, och Centerpartiet ställer sig bakom det liggande förslaget. Centerpartiets idé som ett liberalt parti är att vi ska få se en värld som kan hantera en fri rörlighet över gränser oavsett skäl. Där är vi ännu inte. Så länge vi inte har kommit så långt i världen står vi bakom en reglerad invandring.

En reglerad invandring innebär att vi kommer att behöva ha regler för vad som gäller för vem som är flykting och vem som får komma hit och arbeta. Där har alliansregeringen tillsammans med Miljöpartiet säkerställt att vi får en rättslig grund så att vi kan ha en öppen, generös, human och rättssäker migrationspolitik.

Till avigsidorna med en reglerad migrationspolitik hör det faktum att alla inte har rätt att komma hit. Hur mycket vi än önskar att vi ska nå fram till den världen har vi en bit kvar. Vi har två tydliga spår in i Sverige. Ett spår är att man kommer som flykting för att man är förföljd, det kan vara tortyr, religiösa åsikter, politiska åsikter eller på grund av kön eller sexuell läggning. Ett annat spår sedan ett par år tillbaka finns tack vare alliansregeringen, nämligen att komma hit som arbetskraftsinvandrare och täcka hål på den svenska arbetsmarknaden. Därmed behöver man inte vara jagad, utan om man vill komma hit och bidra från första dagen kan man komma hit som arbetskraftsinvandrare.

Det finns dock en del människor som uppehåller sig i landet och inte tillhör någon av dessa kategorier. För dem har vi ett förslag på bordet som gäller för hur man ska återvända. Hur än den som har fått avslag på sin ansökan känner sig i hjärtat och hur än vi vill att personen ska få stanna, måste vi upprätthålla gällande lagar och regler och respektera dem. Om det inte finns regler och procedurer för hur man ska återvända om man inte har fått uppehållstillstånd i Sverige undergräver vi hela grunden för den svenska asylpolitiken. Det vore allvarligt.

Det är också viktigt att vi vid ett återvändande visar humanitet och respekt. Därför har alliansregeringen tillsammans med Miljöpartiet valt att lägga sig på minimireglerna. Vi vill inte jaga människor ut ur landet med batong. Ingenting blir bättre av det. Vi vill bereda människor möjlighet att återvända när de har fått klart för sig att de inte längre kan stanna.

Det är också viktigt att vi får gemensamma regler inom Europeiska unionen. Efter att Stockholmsprogrammet antogs, där till exempel migrationsministern hade stort inflytande som ordförande i gruppen, fick vi en ny tonalitet i det europeiska migrationspolitiska samarbetet. Det handlar inte längre om att stänga gränser, högre krav och misstänksamhet. Nu finns en ton av att vi är en del av världen utanför. Människor kommer att komma till Europa, och de kommer att bidra på många sätt. Vi fick också in perspektivet att migrationen utgör ett bidrag till Europa och Sverige som inte fanns efter "nine eleven" för snart elva år sedan.

Vi har börjat arbeta fram rättighetsbitarna så att vi kan säkerställa det vi hörde tidigare i debatten, nämligen att en del länder inte kan ställa sig vid sidan av rättssystemet. Det är något jag har lyft fram i många debatter tidigare och som vi kommer att återkomma till framöver. Det är märkligt, men nästan 97 procent av irakierna som sökte sig till Sverige under de värsta åren i Irak fick uppehållstillstånd när ungefär 0 procent av irakiererna som sökte sig till Grekland vid samma tid fick det. Det säger att någonting är fel. I mina ögon som centerpartist och liberal är det tydligt att det inte var Sveriges politik, lagar och regler det var fel på, men situationen tolkades helt annorlunda i Grekland.

Om vi ingår i en gemensam union måste vi veta att vi hanterar grundläggande rättsakter på ett likvärdigt sätt. Sättet att få till stånd en höjning av rättsnivån, rättskipningen och migrationspolitiken i Grekland är inte att vi sänder den svenska ambassadören att prata med den grekiska regeringen utan det är att vi får gemensamma regler som ska tolkas på ett likvärdigt sätt i Sverige och i Grekland. Det innebär inte bara de akter som gäller rättssidan, att få tillgång till dem och skapa ett skydd. Det innebär också att vi måste hantera den negativa biten av en reglerad invandring, som handlar om ett återvändande för den som inte har fått uppehållstillstånd därför att man inte har ett arbetstillstånd, därför att man inte är flykting eller därför att man av någon annan anledning uppehåller sig illegalt inom Europeiska unionen eller i Sverige.

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att vårt fokus inte bara handlar om att ha en batongpolitik i detta, och jag är glad att regeringen och Miljöpartiet har lagt sig på miniminivåerna. Det finns ju krafter som gärna hårdfört vill slänga ut människor ur landet. Men det kan vara så att man befinner sig i landet olovligt men kanske också ovetandes. Det kan vara så att ens turistvisum har gått ut och man har blivit kvar i landet. Det behöver inte alltid vara så att man med vett och vilja gör allt man kan för

att motsätta sig den svenska rätten. Därför kan vi inte heller alltid använda batonger och handfängsel, utan vi måste erbjuda människor möjlighet att på ett sansat och värdigt sätt lämna landet om de inte har uppehållstillstånd.
(Applåder)

Prot. 2011/12:86
21 mars

*Genomförande av
återvändandedirektivet*

I detta anförande instämde Gunilla Nordgren (M).

Anf. 12 LARS GUSTAFSSON (KD):

Herr talman! Principer och proportioner kom jag att tänka på när jag hörde David Lång från Sverigedemokraterna prata. För 14 dagar sedan var jag på en resa i Kanada med skatteutskottet, och där träffade vi företrädarna för Ontarios provinsregering. Vi fick då reda på att år 2017 kommer halva befolkningen i Toronto att vara född utanför landet. Jag undrar hur skatteunderlaget skulle ha sett ut i denna provins om de inte hade fått komma in. Det kan vara bra att vi har lite proportioner: Alla länder kan inte slänga ut alla, för det skulle bli svårt för dem.

När det gäller migrationspolitik och lagregleringar är de inte sällan föremål för motstående intressen, å ena sidan humanitära och individrelaterade rättigheter och å andra sidan en fungerande lagstiftning som är rättssäker. De viktiga konventioner som värnar varje människas rätt och okränkbara värde måste givetvis upprätthållas av varje civiliserad rättsstat.

Sverige har en reglerad invandring, vilket innebär att det finns regler som gäller för uppehållstillstånd. Ibland har en asylsökande inte skäl för uppehållstillstånd och ska då garanteras ett humant och säkert återvändande för att komma tillbaka till sitt land.

Herr talman! Kristdemokraterna välkomnar att de regler vi nu inför är lättnader jämfört med tidigare. Jag tror också att det blir ännu mer trovärdigt för oss att genomföra den politiken.

Jag tror att det är få i denna kammare som önskar att ett förvarstagande över huvud taget ska behövas. Likväl måste detta användas om man vill upprätthålla lagstiftningen på ett riktigt sätt. Men även i denna situation måste människovärdesprincipen gälla övergripande. Ett återvändande får inte – det vet de flesta av oss – genomföras om inte vissa grundläggande villkor är uppfyllda.

I denna del välkomnar jag som kristdemokrat att barnperspektivet har fått större genomslag, där det explicit står i texten att man ska tillvarata ensamkommande barns rättigheter och att de inte får återvända eller återlämnas till ett land utan att det verkligen finns en garanterad mottagning i det landet. Det är förtydligat i lagen vad som gäller på de här områdena, och det välkomnar jag.

Men återvändande måste i vissa fall ändå ske. Det allra bästa är givetvis att återvändandet sker frivilligt och planerat. Jag vill påminna om att Alliansen har infört en del incitament för att förbättra detta, bland annat ekonomiska incitament, för att ge människor hjälp att kunna återvända och ha drägliga förutsättningar även om det ibland kan vara svårt ändå.

Det jag som kristdemokrat tycker är viktigt – det allra viktigaste vi kan göra är att ha en fungerande migrationspolitik – är att vi har ett förvarstagande och en fungerande asylprövning där de asylsökandes rättig-

heter från början beaktas och likaså att asylprocessen inte skapar onödigt långa handläggningstider. Detta fordrar givetvis att den myndighet som har genomgått en stor förändring, Migrationsverket, ständigt arbetar för att förbättra metoder och kommer med nya förslag, kanske till oss, som vi kan genomföra för att öka rättssäkerheten men också minska handläggningstiderna.

Det som jag avslutningsvis vill lyfta fram, herr talman, är att vi måste se migrationspolitiken i ett längre perspektiv. Vi har en värld omkring oss som inte ser så vacker ut på olika ställen. Mängder av människor kommer inte att kunna vistas i sitt land, och det kommer att ske förflyttningar. Då måste EU kunna fungera på ett rättssäkert sätt. Vilket land man än kommer till ska man få samma rättsprövning och samma rättssäkerhet. Har vi en fri inre marknad är ju förutsättningen att villkoren är lika när människor kommer hit och får stanna här.

Därför är det väldigt svårt för mig att förstå att man vill minska möjligheterna att legalt försörja sig själv. I de länder där människor verkligen legalt försörjer sig själva har man mindre integrationsproblem. Det är egentligen Sveriges dåliga arv att vi inte har lyckats med integrationen under en längre tid, och människor har av olika skäl hamnat utanför. Det bekymrar mig ännu mer än själva migrationspolitiken. Vi måste känna delaktighet, för då får vi i alla fall ett parti mindre i denna kammare.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 13 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Sverige ska fortsatt verka för att människor på flykt undan förföljelse och förtryck ges skydd. Genom den ramöverenskommelse som träffats mellan regeringen och Miljöpartiet finns ett brett stöd för att migrationspolitiken ska vara human, rättssäker och ordnad. En grundläggande del i detta arbete är en gemensam asylpolitik inom EU. Återvändandedirektivet, som innebär att EU inför gemensamma regler för återvändande av personer som vistas utan tillstånd i medlemsstaterna, är en viktig del av den harmonisering av asyllagstiftningen som ska tillförsäkra att en asylsökande behandlas på ett likvärdigt sätt i alla EU:s 27 medlemsstater.

Den proposition vi i dag debatterar väger alltså respekten för människors integritet och rätt till frihet mot behovet av att upprätthålla vårt asylsystem och säkerställa att de som får avslag på sin ansökan lämnar vårt land. Regeringen och Miljöpartiet värnar en öppen och generös asyllagstiftning men tar också ansvar för helheten.

Herr talman! Sverige är det tredje största asyllandet i Europa. Bara Frankrike och Tyskland får fler ansökningar. Förra året ansökte 29 648 människor om asyl. Under de senaste sex åren har drygt 170 000 personer sökt asyl i Sverige, och under samma tid har 86 000 människor beviljats skydd.

De senaste prognoserna pekar på ett stort antal asylsökande under de kommande åren. Migrationsverket bedömer att antalet asylsökande ligger kvar på 31 000 i år och är 31 000 per år från och med år 2013. Prognosen för ensamkommande asylsökande minderåriga barn och ungdomar har höjts och ligger på 3 100 för innevarande år. Världsläget gör att antalet

asylsökande till Europa kommer att ligga mer eller mindre konstant. Sverige är ett attraktivt destinationsland.

Till detta kommer att situationen i Afghanistan har försämrats, och utfallet under hösten 2011 och början av 2012 talar för en ökning av antalet asylsökande från Afghanistan av både ensamkommande minderåriga och övriga kategorier.

Matkrisen på Afrikas horn har lett till ökad migration från Somalia men också från läger i angränsande länder där många somalier befinner sig. Det har också blivit svårare för somalier med flera att försörja sig i till exempel Etiopien och Kenya. Vidare utgör Libyen inte längre ett alternativ för människor som flytt eller migrerat från regionen. Det talar sammantaget för ökad rörlighet från området.

Samtidigt kan läget i Syrien mycket väl leda till ett ökat antal asylsökande från regionen vad gäller både syriska medborgare och andra som vistats i landet, till exempel irakier. Att Migrationsverket gjort ett rättsligt ställningstagande nu i januari som innebär ett tillfälligt verkställighetsstopp till Syrien kan också antas ge en ökning.

Herr talman! Greklands bristande förmåga inom asylprövning och mottagande av asylsökande leder fortsatt till att Sverige inte kan återvända så kallade Dublinärenden till Grekland. Mycket talar för att migrationen från västra Balkan fortsätter då den enskilde individens drivkraft att lämna området bedöms vara fortsatt stark. Domen från Migrationsöverdomstolen den 18 januari 2012 med ändring av tidigare fastlagd praxis med krav på styrkt identitet i samband med familjeåterförening kommer sannolikt att påverka inströmningen av anhöriga högst påtagligt.

Sammantaget leder detta till ett ökat antal inskrivna i mottagnings-systemet. Fler människor ska få sina ärenden prövade med bibehållen rättssäkerhet och fortsatt förkortade handläggningstider. Samtidigt har trenden gått mot en lägre andel i EBO, eget boende, och en högre andel i ABO, anläggningsboende. Sex av tio asylsökande bor numera i anläggningsboende mot tidigare endast fyra av tio. Det kräver mer av Migrationsverkets personal och tar också mer resurser i anspråk.

Låt mig därför vara tydlig med regeringens ambitioner på asylpolitikens område. Sverige ska ge alla som söker asyl här en rättssäker och snabb prövning. Sverige ska ge ensamkommande minderåriga asylsökande barn och ungdomar ett bra mottagande under deras asyltid. Sverige ska leva upp till internationella överenskommelser när det gäller familjeåterförening för familjer som har skilts åt.

Vi har varit mycket tydliga med att handläggningstiderna ska bli kortare. De är nu nere på drygt tre månader i första instans under årets första månader, vilket ska jämföras med mellan sju och tio månader under det senaste decenniet. Samtidigt ökar antalet inskrivna med lagakraftvunna beslut om avvisning eller utvisning.

Sveriges öppna inställning till omvärlden, till att människor ska kunna få en fristad eller bara skapa sig en bättre framtid genom arbete, måste därför förenas med ordning och reda i asylpolitiken. Om vi ska kunna behålla den nuvarande humana och långsiktiga asylpolitiken samt bevara ordningen med en rättssäker instans- och processprövning krävs att samtliga delar av systemet fungerar.

Har vi inte en asylprocess i balans – det vill säga att de personer som har fått ett slutgiltigt besked i sitt asylärende lämnar systemet – då hotar

Prot. 2011/12:86

21 mars

*Genomförande av
återvändandedirektivet*

ett haveri och ett underkännande av den instans- och processordning som vi gemensamt i denna kammare beslutade att införa 2005. Därför måste ett fortsatt förkortande av vistelsetider för personer i mottagandesystemet ha högsta prioritet.

En asylprocess har och ska ha ett tydligt avslut, vilket innebär att personen antingen ska bosätta sig i Sverige eller återvända till sitt hemland. För den som har fått avslag måste tiden mellan lagakraftvunnet beslut och utresa ur landet kortas betydligt. Båda utfallen av en rättssäker asylprocess måste respekteras och stödjas av den församling som med bred majoritet har sagt ja till den ordning som nu råder.

För dem som har fått avslag ska det vara tydligt hur vägen framåt ser ut, att den inte innebär att gå under jorden eller på annat sätt kringgå myndigheternas lagakraftvunna beslut.

Att upprätthålla den reglerade invandringen är en fråga om respekt för rättsväsendet och också en ekonomisk nödvändighet för vårt land.

Herr talman! De som får avslag måste därför återvända, i första hand självmant, i andra hand med tvång. För personer som ska återvända sker detta och ska ske i välordnade former. Sverige eftersträvar att återvändandet sker självmant. Det är mer humant, och det är också mer kostnadseffektivt.

Migrationsverkets tjänstemän arbetar för att skapa motivation för återvändande genom samtal där den berörda personens olika möjligheter diskuteras. Utlänningar från ett antal länder har även möjlighet att ansöka om återetableringsstöd. Syftet med det stödet är att underlätta ett ökat återvändande till länder som har mycket begränsade förutsättningar för en återetablering.

För dem som återvänder självmant kan Migrationsverket bistå med planering av resan och stå för kostnaderna för resan, i de fall då personen helt saknar egna medel. Migrationsverket informerar berörda personer om att återvändandet i sista hand kommer att genomföras med tvångsåtgärder. Vetskapen om möjligheten till tvång skapar grunden för ett återvändande självmant. Dagens beslut kommer att understödja den ordningen.

Att ta någon i förvar innebär ett stort ingrepp i den personens integritet och rörelsefrihet. Förvarstiderna ska därför alltid vara så korta som möjligt. Samtidigt som förvar ska användas med försiktighet är möjligheterna till förvarstagande viktiga för att upprätthålla en välordnad verkställighetsprocess.

Det finns i dag ingen lagstadgad gräns för hur länge en utlänning kan hållas i förvar i avvaktan på verkställighet. Med regeringens och Miljöpartiets förslag införs en maxtid på sammanlagt tolv månader för förvar i dessa fall om verkställigheten drar ut på tiden för att utlänningen inte samarbetar eller det tar tid att få fram nödvändiga handlingar.

Ett beslut om avvisning eller utvisning ska enligt förslaget som huvudregel innehålla en tidsfrist för frivillig avresa. År 2011 skedde runt 80 procent av utresorna självmant. Tidsfristen ska bestämmas till två veckor vid avvisning och fyra veckor vid utvisning. Om det finns särskilda skäl får tidsfristen därefter förlängas.

En person som efter avslag på asylansökan har fått möjlighet att lämna landet självmant men som inte har gjort det inom tidsfristen ska som huvudregel meddelas ett återreseförbud till samtliga Schengenstater

på ett år. Att inte efterleva domstolsbeslut kommer alltså att få tydliga efterverkningar framöver.

Hänsyn till barnets bästa kan leda till en förmånligare bedömning för barn och barnfamiljer. I förslaget finns också en bestämmelse till skydd för ensamkommande asylsökande barn och ungdomar. Det är tydligare att ett återvändande får ske bara om det står klart att barnet kommer att tas emot av en familjemedlem, en utsedd förmyndare eller en mottagningsenhet väl lämpad för att ta hand om barn i hemlandet.

Herr talman! Att genomföra EU-direktiv är en viktig del av uppbyggnaden av ett gemensamt europeiskt asylsystem. Dagens beslut är därför en angelägen byggsten i denna konstruktion. Riksdagens beslut att införliva återvändandedirektivet i vår lagstiftning är därför inte bara en fråga om att anta ett antal nya paragrafer och genomföra ett antal förordningsförändringar, utan det är en viktig del i ett strukturerat arbete för att åstadkomma den högre rättssäkerhet, trovärdighet och humanism som bör prägla såväl svensk som europeisk asylopolitik.
(Applåder)

Anf. 14 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Jag tänker ibland: Om det inte var för det ganska betungande faktum att jag inte alls delar Tobias Billströms uppfattning i de här frågorna skulle jag kunna bli talskrivare, för jag kan ofta gissa att de svar som jag får handlar om den individuella och rättssäkra prövningen eller något annat.

Jag tänkte testa med en annan fråga som jag hoppas inte får samma svar. Vi hörde tidigare Eva Lohman från Moderaterna berätta varför regeringen inte tycker att artikel 12.2 i återvändandedirektivet är nödvändig att föra över till svensk lag. Det handlar om att en medlemsstat ska tillhandahålla en skriftlig eller muntlig översättning av de viktigaste delarna av ett beslut. Eva Lohman argumenterade att det måste bero på vilka behov den asylsökande själv uttrycker.

Min fråga är: Hur i all världen ska den asylsökande själv kunna veta vilken information som är viktig i en så svår situation? Finns det andra anledningar till att svensk lagstiftning inte bör ändras på denna punkt?

Anf. 15 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag ska ta Christina Höj Larsens propå om att söka sig till Regeringskansliet under övervägande. Men jag är nog rädd att jag redan nu kan förutskicka att svaret kommer att bli nej, för jag tror inte att det är så många punkter som vi kommer att bli överens om när allt kommer omkring.

Så till svaret på frågan. Direktivet kräver helt riktigt översättning på begäran, som det står. Regler i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen innebär, som gällande lagstiftning ser ut i dag, rätt till tolk när det finns behov av det. Vid bedömning av om behov finns beaktas bland annat – vilket man kan tycka är ganska naturligt – om utlänningsen själv uppger att han eller hon behöver översättning, känner att det är ett behov som föreligger.

Direktivets krav anses uppfyllt när vi har processat detta genom dessa bestämmelser. Det är alltså regeringens åsikt att vi klarar den marginal som vi bör ha genom att införa direktivet på det här viset.

Prot. 2011/12:86

21 mars

*Genomförande av
återvändandedirektivet*

Anf. 16 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Visst är det så att jag aldrig skulle kunna vara talskri-
vare. Jag kan klippa och klistra i svaren, men jag kan naturligtvis inte
dela uppfattningarna.

Nu har vi hört samtliga borgerliga partier och Miljöpartiet säga att det
är jättebra att vi ligger under nivåerna när det gäller förvarstider och så
vidare.

Men när det kommer till de positiva förändringar som finns i direkti-
vet, till exempel möjligheten till övervakning eller att ändra i svensk
lagstiftning så att den garanterade rättigheten ges, är man inte villig att
göra dem. Jag förstår inte det och instämmer inte i regeringens slutsatser
i det fallet.

Anf. 17 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det är tillåtet att ha olika uppfattningar, i synnerhet i
riksdagens kammare. Som företrädare för regeringen anser jag dock att vi
har en bred marginal. När vi tillsammans med Miljöpartiet har tagit fram
underlaget för den proposition som riksdagen kommer att besluta om i
dag och som kommer att införliva återvändandedirektivet i svensk lag-
stiftning har vi också tagit höjd i dessa frågeställningar.

Jag skulle vilja ta tillfället i akt och korrigera Christina Höj Larsen på
en punkt. Hon har ett par gånger återkommit till frågan om övervakning
och sagt att EU-kommissionen anser att man måste ha med oberoende
observatörer och så vidare när man genomför tvångsverkställigheter. Det
är inte korrekt.

Vad man har sagt från kommissionens sida är att Frontexförordning-
en uppställer krav på en oberoende observatör vid EU-gemensamma
återvändandeoperationer som samordnas av Frontex. Det är dock en
annan fråga än vad som regleras i återvändandedirektivet. Återvändande-
direktivet uppställer inga sådana krav, och därför har vi inte heller det
problemet. Det är viktigt att understryka så att vi håller isär dessa två
saker.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

6 § Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2011/12:JuU28
Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål.

Anf. 18 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Vår frihet är inte gratis. Våra medborgerliga fri- och rät-
tigheter har tagit lång tid att etablera. Många har kämpat för de friheter
som vi tar för givna. Meddelarfrihet, rätt till privatliv, rösträtt, yttrande-
frihet, brevhemlighet och källskydd är rättigheter som utgör grunden för
den öppna och fria gemenskap som vi i Sverige lever i.

Tyvärr har händelser fått demokratier som vanligtvis skulle stå upp för dessa rättigheter att bli rädda och agera helt irrationellt. Elfte september satte skräck i ledande politiker runt om i västvärldens alla länder. Tänk om det skulle hända här? För att förhindra nya terrordåd har lagar införts som på olika sätt inskränkt dessa fri- och rättigheter som utgör grunden för våra demokratiska samhällen. Lag efter lag har gjort att övervakningen har ökat och friheten minskat.

Terrorism går ut på att ingjuta rädsla i ett samhälle. Tyvärr verkar det ha lyckats. Människors rädsla för terrordåd har gjort att långtgående lagar och inskränkningar också har accepterats. Vi har vaggats in i en ständig krismentalitet, vilket gjort att vi accepterat långtgående integritetskränkande lagstiftning som grovt begränsar våra fri- och rättigheter – något som vi normalt inte skulle acceptera när det inte är krigstid. Sakta men säkert avskaffar vi grunden för vår öppna demokrati. Vi avskaffar genom lagstiftningen de rättigheter som lagstiftningen egentligen är tänkt att försvara mot terrorism.

Politik baserad på rädsla är aldrig lyckad. Datalagringsdirektivet är ett direktiv som inte på något sätt lever upp till de krav vi kan ställa på lagstiftning när den införs. Det är ett oproportionerligt stort ingrepp i den personliga integriteten i förhållande till den eventuella nyttan. Det är inte ett effektivt sätt att bekämpa brott.

Det finns inga bevis för att lagstiftningen är effektiv. Polisen säger att de redan i dag får ut den information de behöver eftersom it-leverantörerna sparar viss information om sina kunder för fakturering. Varför ska vi då införa en lagstiftning som innebär att alla tvingas lagra massor av information under sex månaders tid för att sedan kunna lämna ut den till polisen utan dröjsmål?

Regeringen sade dessutom i sitt svar till EU i fjol på varför man inte infört direktivet ännu att det grundläggande syftet med datalagringsdirektivet – att säkerställa att uppgifter finns tillgängliga för utredning, avslöjande och åtal av allvarliga brott – redan i dag uppnås i Sverige i stor utsträckning med stöd av gällande regler. Till och med regeringen själv konstaterar alltså att direktivet inte behövs, men ändå har man inte gjort något för att försöka undvika att införa det.

Dem som man verkligen vill komma åt med denna typ av lagstiftning tenderar dessutom att hitta vägar att kringgå lagstiftningen genom till exempel anonymiseringstjänster som kryptering och kontantkort. I stället är det informationen om vanliga Svenssöner som kommer att lagras.

Att information om all vår elektroniska kommunikation kommer att masslagras och övervakas under sex månader är en hisklig tanke. Det är väldigt mycket information. Det är väldigt personligt. Om informationen skulle komma i orätta händer skulle en enorm skada vara skedd. Det går inte att garantera att denna information inte kommer att läcka ut. I slutändan är det människor som ska hantera informationen, och förr eller senare kommer misstag att begås eller makt att missbrukas.

Hur skulle det kännas om information om dina surfvanor, alla samtal du ringt, alla sms du skickat det senaste halvåret och var du befann dig när du ringde och skickade dem hamnade i orätta händer? Tänk om informationen läcker ut, säljs eller missbrukas? Den risken är överhängande när sådana här stora system införs.

Vad skulle hända om ett totalitärt parti tog makten i Sverige och direkt hade möjlighet att ta ut all information om landets alla medborgare och alla de kommunicerat med det senaste halvåret?

Vi ska inte tro att jakt på oliktankande inte skulle kunna bli verklighet här. Det har ju varit verklighet förut. Risken för att staten skulle kunna få tag i information kan få människor att tystna. Missförhållanden kanske inte anmäls. Känsliga webbsidor kanske inte besöks. Av dessa anledningar är till exempel Svenska Journalistförbundet starkt kritiskt till direktivet.

Direktivet får alltså stora konsekvenser. Dessutom kostar det mycket. 1 miljard beräknar branschen att kostnaden kan bli. Kostnaderna kommer att belasta branschen och i slutändan också kunderna – vi som ringer, sms:ar och mejlar.

För ett år sedan lyckades Miljöpartiet och Vänsterpartiet skjuta upp direktivet ett år. En minoritet i riksdagen kan göra det när det handlar om lagstiftning som inskränker grundläggande rättigheter. Då kan lagförslaget bli uppskjutet så att politikerna ska kunna tänka igenom saken och för att det ska hinna bli en samhällsdebatt om förslaget.

Nu har det gått ett år. Tyvärr har regeringen inte arbetat för att förändra direktivet. I stället har man förhållit sig passiv. Nu står vi här ett år senare, och det är återigen dags för debatt och omröstning.

Jag är rädd att datalagringsdirektivet kommer att röstas igenom. Jag vill dock uppmana liberala ledamöter, särskilt inom Centerpartiet, som har ett nytaget stämmobeslut mot datalagringsdirektivet, att göra det ideologiskt riktiga och rakryggat rösta nej till införandet av direktivet i eftermiddag.

Men jag är som sagt rädd att det kommer att gå igenom. Miljöpartiet kommer dock att rösta nej. Vi vill att regeringen agerar med andra länder som är kritiska till direktivet för att försöka riva upp det eller omförhandla det så att det blir frivilligt.

Vi måste fundera över vad de senaste tio årens övervakningslagar i antiterrorismens namn har gjort med våra samhällen. I stället för att skynda oss och införa fler liknande lagar krävs en överblick av vilka integritetsinskränkningar som alla dessa lagar leder till och ett samlat skydd av den personliga integriteten.

En sak går lätt att konstatera. Trots de senaste tio årens övervakningslagar, trots mer kameraövervakning, trots invasioner i flera länder, trots terrorlistor och flygskannrar har världen inte blivit ett dugg säkrare. Sista ordet är inte sagt i denna fråga.

(Applåder)

Anf. 19 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! För ett år sedan hade vi en debatt om exakt samma sak. Frågan har legat vilande ett år eftersom en minoritet inklusive Sverigedemokraterna sköt upp den. Vi sköt upp direktivet i ett år eftersom vi ansåg att det var framför allt en sak som saknades i direktivet, nämligen att lagringen skulle ske i Sverige. Som det ser ut i dag kan det lagras var som helst i Europa. Vi anser inte att trafikdatauppgifter ska få lagras i något annat land eftersom säkerheten vid en sådan lagring kan ifrågasättas. Det är samma ställningstagande som remissinstanserna Säkerhetspo-

lisen, Krisberedskapsmyndigheten, Stiftelsen för internetinfrastruktur och Sveriges advokatsamfund har uttalat.

Som jag nämnde förra året angav Data protection working party i EU, det som förkortas WP29 och som har representanter från alla medlemsstaters datainspektioner, i en rapport att det förelåg mycket olika nivåer på skyddet i de olika EU-länderna. Regleringen att det ska lagras inom den egna nationen var den vanligaste regleringen i relation till datalagringsdirektivet. Det är alltså inte något ovanligt krav.

Vid hantering av trafikuppgifter utomlands kan vi av naturliga skäl inte garantera att uppgifter hanteras lika korrekt som de förväntas bli hanterade i Sverige. Vid eventuella säkerhetsintrång kan läget bli extra komplicerat och känsligt och en svensk medborgare tvingas driva en process mot en utländsk myndighet eller ett utländskt företag.

Utskottsmajoritetens motivering att det i EU:s samtliga medlemsländer finns regler för dataskydd är inte tillfredsställande nog, särskilt inte med tanke på att rättssäkerheten och förekomsten av korruption skiljer sig markant mellan medlemsländerna. Enligt organisationen Transparency Internationals index för 2011 ligger Sverige på fjärde plats av 184 länder när det gäller korruption. Sverige är nästan förskonat från korruption och ligger på samma nivå som Danmark, Norge och Finland. Andra EU-länder, som Grekland, Slovakien, Bulgarien, Rumänien och Italien, har så hög uppmätt korruption att de sällar sig till länder som Kina, Colombia, Liberia och Swaziland.

Vi sverigedemokrater tycker inte att det är vare sig tryggt eller klokt att trafikdatauppgifter om svenska medborgare ska kunna lagras i sådana länder.

Med anledning av det yrkar jag bifall till vår reservation, som innebär att dessa data ska lagras i Sverige för att säkra rättssäkerheten för svenska medborgare när det gäller den allmänna information som kommer att samlas in.

Anf. 20 JENS HOLM (V):

Herr talman! Meddebattörer och åhörare! Jag börjar med att yrka bifall till de två reservationerna från Miljöpartiet och Vänsterpartiet, nämligen reservationerna 1 och 3.

Ett samtal till en familjeterapeut, ett sms till en kanske okänd förbrytare och mejlkorrespondens med Anonyma Alkoholister är sådant som vi med största säkerhet vill hålla helt för oss själva. På samma sätt som ingen bryr sig om vilken post vi skickar eller vilka brev vi får hem i vår brevlåda vill vi att vår datakorrespondens ska kunna hållas helt privat. Det är inte för inte som korrespondenshemligheten är inskriven i Europakonventionens artikel 8. I ett särskilt yttrande om datalagringsdirektivet skrev den nuvarande justitieministern Beatrice Ask till justitieutskottet: Det innebär en allvarlig kränkning av den personliga integriteten och de mänskliga rättigheterna. – Precis så är det.

Varför är alla journalistförbund i Europa motståndare till datalagringsdirektivet? Varför uppmanar det svenska journalistförbundet sina medlemmar att använda sig av anonymiseringstjänster när de har kontakt med tipsare och folk som ringer och pratar med medier? De vill att medlemmarna ska vidta konkreta åtgärder för att datalagring ska kringgå. För en journalist är det helt grundläggande att kunna garantera meddelar-

Prot. 2011/12:86
21 mars

*Lagring av
trafikuppgifter för
brottsbekämpande
ändamål*

friheten och källskyddet. Meddelarfrihet och källskydd är inskrivet i vår grundlag.

Hur kommer det att påverka de människor som i dag har kontakt med medier i känsliga frågor? Kommer datalagring att leda till att källskyddet och meddelarfriheten stärks eller försvagas? Det kommer tyvärr att leda till att det försvagas. Blotta risken att deras korrespondens med en tidning eller en radio- eller tv-kanal kan hamna i orätta händer kan få människor att dra sig för att ha kontakt med medier. Det vore helt förödande.

En annan viktig fråga är om lagringen av data kommer att kunna göras på ett helt rättssäkert och tryggt sätt. Anhängarna av datalagring brukar säga att detta inte läcker ut i orätta händer. Det är it- och telekombolagen som får i uppgift att lagra data. I Sverige är det ungefär 500 företag; det är stora och små företag. Från branschen säger man att man inte kan garantera att data inte hamnar i orätta händer, även om man naturligtvis kommer att göra vad man kan. Det tycker jag är viktigt att lyssna på.

Vi kan ju titta på Wikileaks till exempel där mängder av information läcker ut från USA:s försvarssystem. Det är ett system som man tycker borde vara hur säkert som helst, men även där läcker det. Det finns andra exempel på hur information läcker. Jag tror att alla register och alla stora system helt enkelt har sina brister. Blotta rädslan för att det kan hamna i orätta händer vem vi pratar med, vem vi skickar sms till och vad vi gör på nätet gör att människor kommer att känna sig övervakade och kanske drar sig för att ta kontakter som de annars skulle ha tagit.

Det gjordes en opinionsundersökning i Tyskland strax efter det att man hade infört datalagringsdirektivet där. Den visar att ungefär 50 procent av de tillfrågade tyskarna hade ändrat sitt beteende på nätet efter att datalagringsdirektivet hade införts. Det tycker jag är viktigt att reflektera över.

När vi stiftar lagar i den här församlingen säger vi att lagarna ska vara effektiva och proportionerliga. Datalagring är det selektiva sparandets raka motsats. I stället för att gå på ett fåtal, de grova brottslingarna som man ska komma åt med datalagringsdirektivet, ska alla registreras. All kommunikation från alla svenskar ska sparas under sex månader. Är det effektivt?

Jag vet inte hur många av er som lyssnade på den ansvariga kommissionären Cecilia Malmström i *Ekots* lördagsintervju i helgen. Hon hade uppenbarligen svårt att ge ett enda konkret exempel på att datalagring är ett effektivt sätt att bekämpa grov brottslighet. Det kommer kanske att kosta upp till en miljard kronor, säger telekombolagen som har uppdraget att göra detta. Det kostar alltså väldigt mycket pengar. Det är pengar som man skulle kunna lägga på något annat.

Vad tycker den svenska regeringen? Som Maria Ferm sade tidigare svarade den svenska regeringen i augusti i fjol till EU-domstolen att syftet med datalagringsdirektivet uppnås i dag med gällande regler. Vad är då vitsen med att införa massövervakning av alla svensks mobil- och datatrafik?

Kom också ihåg att de grova brottslingarna inte kommer att sitta där och kommunicera på ett öppet sätt. De använder sig redan i dag av anonymiseringstjänster, krypterade mejl, kontantkort och så vidare. De grova

brotslingarna kommer alltså inte att fastna i detta nät, utan det är alla vi svenskar som kommer att känna oss massövervakade.

När jag läser det som skrivs på nätet och i medierna och lyssnar på vad andra kolleger säger, även från andra partier, undrar jag vem som egentligen vill ha detta direktiv. Alla de politiska ungdomsförbunden är motståndare till datalagringsdirektivet. Centerpartiet, som håller på att baxa igenom detta just nu, är motståndare till datalagringsdirektivet. Mängder av ledande företrädare för de andra borgerliga partierna är mycket kritiska eller direkta motståndare till det. Tittar man på stämningarna nere i EU-parlamentet, där jag satt tidigare, är motståndet ännu större, särskilt från borgerligt håll, än vad det är här i Sverige.

Om man talar med telekomoperatörerna säger de att de absolut inte vill ha detta. Och, återigen, den ansvariga EU-kommissionären Cecilia Malmström sade i lördags för det första att datalagringsdirektivet var ett hafsverk, för det andra att hon fortfarande var mycket skeptisk och för det tredje att hon lovar att detta måste ses över eftersom det inte är bra som det ser ut i dag.

Om till och med den ansvariga kommissionären tycker att detta är ett hafsverk och att det inte är bra, varför ska vi då införa det? Det är helt obegripligt för mig.

Det är många bokstavskombinationer – FRA, Ipred, ACTA och nu DLD, alltså datalagringsdirektivet – som leder fram till ett och samma mål, nämligen ett samhälle där storföretagen och statsmakterna får alltmer kontroll över enskilda människors liv.

Det som vi ska fråga oss i eftermiddag kl. 16, då vi röstar om detta, är följande: Är detta ett sådant samhälle som vi vill ha?

Vi i Vänsterpartiet säger absolut nej till datalagringsdirektivet. Vi säger nej till de andra bokstavskombinationerna också därför att vi säger ja till en fri kommunikation. Vi tycker att den nya tekniken ska bejakas i stället. Den ska inte motarbetas. Vad enskilda individer gör med sina mobiltelefoner eller på nätet ska inte staten lägga sig i.

Alla som vill värna den fria tekniken, de mänskliga rättigheterna och det öppna samhället ska rösta mot datalagringsdirektivet kl. 16 i dag. Än finns det möjlighet att stoppa detta, och jag hoppas att vi verkligen kommer att lyckas göra det.

(Applåder)

I detta anförande instämde Marianne Berg och Lena Olsson (båda V).

Anf. 21 ELIN LUNDGREN (S):

Herr talman! Grunden i det som vi debatterar i dag är:

”I enlighet med artikel 1.1 i direktivet om lagring av trafikuppgifter är syftet med direktivet att harmonisera medlemsstaternas bestämmelser om skyldighet att lagra vissa uppgifter för att på så sätt säkerställa att uppgifterna är tillgängliga för avslöjande, utredning och åtal av allvarliga brott.”

Sverige var ett av de länder som var med och drev fram direktivet som antogs i mars 2006. Bakgrunden var bombdåden i Madrid 2004 och i London 2005.

Från Socialdemokraterna ser vi att datalagringsdirektivet fyller en funktion vid brottsbekämpning. Vid allvarliga brott kan polisen få ut

Prot. 2011/12:86
21 mars

*Lagring av
trafikuppgifter för
brottsbekämpande
ändamål*

operatörsuppgifter över kommunikation och lägga ett pussel kring den situation som har varit. Det kan handla om att samla bevis eller att hitta personer som är skyldiga till grova brott. Men det kan också handla om att kunna avskriva personer som från början har blivit felaktigt miss-tänkta.

För polisen är denna information oerhört viktig för uppklärandet av allvarlig brottslighet. Det gäller mord, människohandel, människorov, våldtäkter, grova rån, utpressning, mordbrand, olaga hot och grova nar-kotikabrott.

Det är alltså ingen ny idé att använda trafikdata i brottsbekämpning. Det görs redan i dag. Men i dag sparar inte alla företag sin datatrafik. Det gör att polisen kan gå miste om möjligheten att sätta fast kriminella som har begått allvarliga brott.

Hos dem som sparar uppgifterna är det inte säkert att det finns några rutiner för hur man ska lämna ut uppgifterna till polisen, till exempel om det är på obekvämt arbetstid. Då försenas polisens utredning.

Ni hörde vilken typ av brott det handlar om. Då förstår ni också att det är viktigt att utredningen snabbt kan komma framåt eftersom trafik-data ger ovärderliga pusselbitar.

I denna fråga vägs insamlingen av trafikdata och effektiviteten när det gäller att lösa allvarliga brott mot människors integritet. Det gäller integriteten för de skötsamma medborgarna men också integriteten för offren för den grova kriminaliteten, något som vi betonar i vårt utlåtande.

Att bli utsatt för brott är en oerhörd integritetskränkning. Om brottet dessutom inte kan lösas blir brottsoffret drabbat två gånger.

I vår avvägning har vi landat i att detta är en riktig bedömning. Därför förordar vi också minimitiden på sex månaders lagringstid, trots att direktivet ger möjlighet att spara detta i två år. Det fanns också viktiga remissinstanser som ville ha två års lagring. Men i vår avvägning landade vi på sex månader.

Våra mejlboxar har fyllts av mejl i denna fråga. Jag skulle vilja be-möta några av dessa påståenden som har framförts i dessa mejl.

Ett påstående är att direktivet skulle vara olagligt.

I Sverige har vi Lagrådet som granskar alla lagförslag, och Lagrådet har inte hittat någon som helst grund för detta påstående utan skriver följande i sitt utlåtande:

”Från de synpunkter Lagrådet har att beakta möter därför inga in-vändningar mot att datalagringsdirektivet implementeras i allt väsentligt i enlighet med det remitterade förslaget.”

En annan skriver att förslaget enbart tillkommit för att bekämpa terrorism och tror att det kan användas bara i detta syfte och därför inte skulle vara proportionerligt.

Som jag precis redogjorde för finns det alltså mycket annan grov brottslighet som vi alla tyvärr kan drabbas av, till exempel våldtäkter, mord och människorov. Där kan direktivet också komma att användas för att lösa allvarliga brott.

En annan fråga är: Varför ska ni läsa min privata kommunikation?

Men det är ingen kommunikation som ska läsas. Det är en missupp-fattning. Vi talar om ett redskap för att kunna nysta upp och bekämpa grov brottslighet. Någon har frågat varför polisen inte kan ägna sig åt gammalt hederligt polisarbete. Jag vet inte exakt vad som är gammalt

hederligt polisarbete. Men jag kan konstatera att när brott sker på gatan har vi poliser på gatan. När brott sker eller planeras på nätet måste vi också ha redskap för att kunna bemöta det.

Jag skulle vilja redogöra för vad som hände i höstas när jag ringde upp de två företag där jag är kund för att ställa frågor om hur de sparade min kommunikation.

Hos det första företaget som jag kontaktade förstod tjejen som jag talade med över huvud taget inte vad jag frågade om. Då var jag mycket tydlig och hänvisade till diskussioner om datalagringsdirektivet och trafikuppgifter och att det var därför som jag frågade. Jag fick förklara detta flera gånger. Till slut sade hon att de inte kunde hjälpa mig med detta. I stället hänvisade hon mig till polisen. När jag drog på lite till fick jag ändå veta att de har sparat alla uppgifter sedan jag blev kund hos dem, och det har jag varit sedan 1997. Det betyder i så fall att de har sparat uppgifter om mig i 15 år, oklart vilka.

När jag ringde till det andra företaget hade jag lärt mig lite grann och var mycket tydlig från början. Tjejen som jag talade med där förstod frågan. Sedan kopplade hon bort mig under lång tid då hon hade kontakt med säkerhetsavdelningen. Det enda som hon kunde berätta för mig var att en hel del uppgifter sparas. Men hon kunde inte berätta för mig vilka de var. Det kommuniceras enbart med polisen.

Som kund i dag kan jag alltså inte få någon som helst information om vilka uppgifter som sparas om mig. Inget av företagen kunde på något sätt ge mig en policy eller liknande eller förklara för mig hur mina uppgifter hanterades.

Den första slutsatsen för mig är att detta inte är en fråga som de stora företagens kundtjänster – detta var stora företag – är särskilt vana att få över huvud taget eftersom de inte förstår frågan. För mig antyder det lite grann att det inte är så många konsumenter i Sverige som hittills har känt oro för att dessa uppgifter har sparats.

Den andra slutsatsen är att när företagen, operatörerna, problematiserar över att de ska behöva spara uppgifter verkar det vara så att ganska mycket uppgifter sparas och dessutom ganska länge.

Jag vill betona att vi socialdemokrater vet att det inte bara handlar om att använda metoder som datalagring för att minska kriminaliteten utan att det främst handlar om att arbeta på ett sådant sätt att människor inte hamnar i kriminalitet. Det bästa sättet vi vet är att bekämpa klyftor eftersom vi vet att det i alla samhällen är de som är allra mest utsatta som väljer den kriminella vägen – eller kanske snarare inte känner att de har något val.

Det är inte den diskussionen vi ska ha här. Men genom att tala om grogrunden för kriminalitet vill jag trycka på att vi socialdemokrater inte tror att bara datalagring löser alla problem med allvarliga brott. Dock är det en metod för att lösa dessa.

Herr talman! Med detta som bakgrund yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Christer Adelsbo, Kerstin Haglö, Arhe Hamednaca och Anna Wallén (alla S) samt Johan Pehrson (FP).

Prot. 2011/12:86
21 mars

*Lagring av
trafikuppgifter för
brottsbekämpande
ändamål*

Anf. 22 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Elin Lundgren har nyss redogjort för varför Socialdemokraterna är för datalagring. När vi här stiftar lagar ska dessa vara proportionerliga; vi ska väga olika intressen mot varandra.

Jag har två frågor till Elin:

Om det i undersökningar från länder där datalagringsdirektivet införts visar sig att människor faktiskt ändrar sitt beteende och kanske drar sig för att kontakta terapeuten, sexualrådgivaren, psykologen eller vad det nu kan vara, känns då inte det som ett väldigt tungt argument i den andra vågskålen? I den ena vågskålen finns ju polisens intressen; det är det som Elin Lundgren mycket talat om. Hur har Socialdemokraterna resonerat i det avseendet?

Ifall man nu kan tycka att det finns problem med datalagringsdirektivet – en uppfattning som jag tror att många socialdemokrater delar – varför stöder då Socialdemokraterna det här förslaget där man går längre än vad EU kräver?

Den borgerliga svenska regeringen lägger här fram förslag om att även missade samtal ska registreras och sparas. Även positioner – var man befinner sig – vid ett samtals slut ska sparas, vilket i praktiken gör att alla våra mobiltelefoner blir spårsändare i statens tjänst. Är det verkligen någonting som Socialdemokraterna tycker är bra?

Anf. 23 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Herr talman! Jens Holm frågar om de delar av direktivet där vi valt att gå lite längre än vi måste. Vi instämmer helt enkelt i remissinstansernas förslag. De säger: Om vi också får tillgång till det här kommer vi att kunna lösa fler jobb. Då känner vi att det är så och att det är värt att ha det så.

Den andra frågan som ställdes är lite mer omfattande. Som Jens Holm sade visar undersökningar att människor väljer att ändra sitt beteende. Jens Holm undrar om det inte känns lite tungt i den andra vågskålen och hur tungt polisens intressen ska väga.

Det handlar inte om polisens intressen utan om brottsoffrens intressen. Jag vet inte om Jens Holm i morse när han vaknade fick samma newsflash i sin mobil som jag om att polisen i Frankrike just nu håller på att sätta fast den man som mördat sju barn och en del soldater. Hur har man kunnat få fatt på mannen? Jo, genom att använda trafikdata.

Vi hör exempelvis om att tunga brottslingar tar omvägar så att man inte får fatt på dem via trafikdata. Uppenbarligen är det så. Därför undrar jag, Jens Holm, om du inte tycker att det är bra att polisen snabbt tack vare trafikdata får fast brottslingen i Frankrike.

Anf. 24 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! En förlängning av Elin Lundgrens och Socialdemokraternas resonemang borde vara att vi kanske ska ha ett chip i nacken eller något sådant så att staten kan se vartenda litet steg vi tar, kan se exakt allt vi gör. Då är vi helt kontrollerade. Man kan se precis allt en person har gjort och var personen befunnit sig. Då blir det hur lätt som helst att jaga brottslingar.

Jag vill påminna om att svensk polis redan i dag har ganska långtgående möjligheter att telefonavlyssna och kameraövervaka misstänkta

grova brottslingar. Det här är en möjlighet som svensk polis alltmer använder sig av. Bara under 2000-talet har antalet tillstånd att telefonavlyssna grova brottslingar femfaldigats. Det har skett en ökning från ungefär 200 till närmare 1 000 bifallna ärenden.

I mindre än 1 procent av ansökningarna från polisen till åklagaren får man ett nej, så alla de här möjligheterna finns redan i dag i Sverige. Jag tror att det är just därför som den svenska regeringen svarar EU-domstolen att vi i Sverige inte behöver något datalagringsdirektiv. Vi har lagar och regler på plats när det gäller att bekämpa grov brottslighet.

Det som väldigt mycket oroar mig är att Socialdemokraterna inte, tycker jag, tar integritetsfrågorna och frågorna om mänskliga rättigheter på fullt allvar i de här avseendena.

Titta på vad polisen redan i dag kan göra! Det är precis så som Elin Lundgren sade, nämligen att man bekämpar grov brottslighet främst på andra sätt – genom att bekämpa klyftor och så vidare.

Ta människors mycket befogade känsla av att vara övervakade på allvar och rösta inte för det här datalagringsdirektivet!

Anf. 25 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Herr talman! I mitt anförande talade jag också om integriteten. Jag skulle vilja framhålla den integritetskommission som vi socialdemokrater varit med om att driva fram. Där kan vi titta på de här frågorna som helhet, så det är absolut inte så att integriteten inte är viktig.

Integriteten avseende brottsoffer väger också väldigt tungt för oss. Jag har inte hört Vänsterpartiet här över huvud taget tala om brottsoffer. Inte heller har jag hört Vänsterpartiet säga någonting om det jag sade om min kontakt med mina operatörer och om hur de vill reglera när det gäller den väldigt stora osäkerhet som i dag finns kring den datalagring som i dag, just nu, sker. Vänsterpartiet säger ingenting om det, utan det är direktivet man riktar in sig på. Men samtidigt: Varför har inte alla som borde vara mycket oroliga ringt till kundtjänsten och ställt de här frågorna?

Anf. 26 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Jag lyssnade på Elin Lundgrens anförande tidigare här och fick då en redogörelse om hur direktivet kom fram. Det var resultatet av en känslomässig reaktion efter terrordåden i Madrid och någonting som drevs fram av den tidigare socialdemokratiska ministern Thomas Bodström – någonting som snarare ger mig kalla kårar än är något jag kan känna mig stolt över. Men det där är nu historia.

Nu har direktivet vidgats till att syfta till att bekämpa inte bara terrorism utan även annan brottslighet, något som jag också är skeptisk till eftersom man hela tiden går längre och längre vid införandet av sådan här lagstiftning.

Det jag först och främst skulle vilja fråga Elin Lundgren om är följande. Elin redogör för olika typer av grova brott för vilka det krävs att polisen har nödvändiga resurser och verktyg för att kunna klara upp brotten. Men polisen säger att man redan i dag har de verktyg som krävs. Hur kommer det sig då att det är nödvändigt att införa en lagstiftning som går mycket längre?

Prot. 2011/12:86
21 mars

*Lagring av
trafikuppgifter för
brottsbekämpande
ändamål*

I dag räcker det tydligen med de uppgifter som redan finns sparade hos operatörerna för fakturering och som sedan måste slängas. Varför ska vi då införa en lagstiftning som tvingar alla operatörer att lagra mycket mer information än som i dag lagras och dessutom i sex månader?

Anf. 27 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Herr talman! Vi har tydligen tolkat remissutlåtandena väldigt olika. Jag säger att polisen och olika instanser inom polisen faktiskt velat att uppgifterna ska sparas i två år, så man tycker nog inte att det är bra som det i dag är. Jag gav också exempel på att polisen inte alltid kan få ut de uppgifter som polisen behöver, så det beror nog lite på vem man lyssnar på.

Maria Ferm talar om känslomässiga reaktioner efter terrordåden i Madrid. Ja, det är väl inte så konstigt att människor vill värna brottsoffer. Jag har inte hört Maria Ferm säga någonting om brottsoffrens integritet.

Vi är ganska många som tycker att grova brottslingar ska åka fast för sina handlingar. Vad tycker du, Maria Ferm, om att trafikdata varit till hjälp när man nu håller på att sätta fast den man i Frankrike som begått väldigt allvarliga brott? Tycker du att det är bra?

Anf. 28 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Självfallet är det positivt att grova brottslingar åker fast och får ta ansvar för sina brott. Men det finns en risk när man inför en sådan här lagstiftning att det kanske ökar möjligheterna för grova brottslingar att använda sig av anonymiseringstjänster. De blir helt enkelt medvetna om att det de gör kommer att kartläggas ytterligare, och därför blir det kanske också vanligare att använda sig av just anonymiserings-tjänster. Det kan resultera i att polisen faktiskt får svårare att jaga grova brottslingar, någonting som till exempel har hänt nu efter Ipredlagens införande.

Det är väl ganska troligt att detta är något som kommer att öka ytterligare framöver. Jag skulle inte bli förvånad om det är så att vi inom några år kommer att använda oss av anonymiseringstjänster allihop, och då riskerar denna lag att bli fullständigt tandlös. Det kanske gör att det inte bara är grova brottslingar som använder sig av anonymiseringstjänster, utan alla. Detta kan alltså faktiskt riskera att försämra polisens möjligheter att få fast grova brottslingar.

Dessutom finns det någonting vi brukar prata om i denna kammare, nämligen proportionalitetsprincipen. Vi måste hela tiden se ifall den lagstiftning vi inför och den integritetskränkning den innebär är proportionerlig gentemot nyttan. Här har vi inga bevis för att lagen faktiskt leder till en mer effektiv brottsbekämpning, men vi har stora bevis för att människors grundläggande fri- och rättigheter inskränks. Är det då rimligt att införa en sådan lagstiftning?

Anf. 29 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Herr talman! Jag hör Maria Ferm säga att hon oroar sig för att kryptering kan leda till att polisen får mindre tillgång till dessa uppgifter, och då minskar möjligheten att lösa allvarliga brott. Jag tycker att det säger ganska mycket om vad trafikdatauppgifterna kan betyda, nämligen att de när de finns hjälper till att lösa brott. Eftersom det faktiskt fungerar i

väldigt många fall – det finns massor av exempel där polisen har använt dessa uppgifter – ser vi att krypteringen i dag inte hindrar att polisen löser många allvarliga brott.

Vad som händer i framtiden – det är då. Allting måste utvärderas, och det gäller självklart också detta. Då är det kanske så att också polisen behöver tillgång till den typ av teknisk utrustning som gör att man kan komma runt detta. Det vet inte jag; det är inte det vi resonerar om i dag.

Anf. 30 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman, kolleger och åhörare! Denna debatt handlar om hur det regelverk som gäller lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål ska se ut.

Vi känner väl till bakgrunden. Det är en del av den konsekvens det innebär att man samarbetar med andra europeiska länder för att försvara de europeiska värden vi tycker är så viktiga, inte minst det öppna samhället. Därför kom man inom EU överens om att vi skulle ha ett direktiv som gemensamt reglerade frågan om trafikuppgifter för just brottsbekämpande ändamål och att det skulle finnas en skyldighet för medlemsstaterna att under en begränsad tid, noga reglerat, spara vissa uppgifter för att sedan förstöra dem.

Frågan är inte ny. Det här var som sagt ett antal år sedan, och vi har sedan dess haft en proposition här som bordlades för ett år sedan. Vi har nämligen i Sverige en grundlag som jag är väldigt stolt över och som reglerar bland annat att man har möjligheten att med en minoritet från kammaren se till att vi får en bordläggning så att vi får chans att diskutera sådana här frågor än mer noggrant. Så har också skett.

Det är för övrigt samma grundlag som har sett till att vi har prövat detta lagförslag mot det vi i Sverige har i vår grundlagskatalog av mänskliga fri- och rättigheter. Där har som vi hörde i ett tidigare anförande kommit fram att detta är överensstämmande med den svenska grundlagen. Det finns alltså ingenting som hindrar. Samma lag som ger oss rätt att fördröja en så här viktig men också svår lagstiftning har även godkänt detta. Vi har därmed en grundlag att vara stolta över, och den måste vi försvara varje dag.

Nu är det dock tid för beslut, och då är det dags att vi går igenom lite av den diskussion som faktiskt har varit och ser vad det handlar om. Precis som Elin Lundgren nyss redogjorde för handlar det om kontaktuppgifter mellan två telefonnummer. Det är alltså det underlag för fakturering som jag vill påstå har sparats sedan mobiltelefonen uppfanns. Det har dock sparats av de operatörer som har tillhandahållit tjänsterna för mobiltelefoni.

Jag tycker att Elin Lundgrens beskrivning var väldigt målande: Detta har rimligen sparats under lång tid och varit tillgängligt för operatören att titta på för att se våra samtalsmönster. Jag utgår ifrån att de också gör det, för de har ett intresse av att sälja mer mobiltelefoner. Alla här har säkert noterat diskussionen huruvida vi växer fast i våra mobiltelefoner och om detta är nyttigt eller inte. Jag ska inte ge mig in på denna diskussion, men detta drivs naturligtvis fram av en industri som vill att vi ska prata i mobiltelefon oavbrutet. För dem är därför telefonfakturorna viktiga, och det är därför de har sparats.

Prot. 2011/12:86
21 mars

*Lagring av
trafikuppgifter för
brottsbekämpande
ändamål*

En konsekvens av att de har sparats under väldigt lång tid är att de har använts också av polis vid misstanke om grova brott. Så långt är det alltså inga problem. Jag vill dock rulla tillbaka och säga att detta är en väldigt svår fråga. Inte minst för oss som bekänner oss till liberalismen och är liberaler är detta väldigt svårt, för det är motstående intressen. Det handlar om integriteten, att slippa statens oreglerade snokande eller dess intresse av att kartlägga och registrera. Det är ett viktigt intresse för alla som bekänner sig till liberalismen.

Det är dock också viktigt för den som bekänner sig till liberalismen att man kan bekämpa brott effektivt. Idén med ett organiserat samhälle – det öppna samhället och rättsstaten – är att det är polis och brottsbekämpande myndigheter som ser till att kriminella låses in och slutar hota och begå vidriga brott som verkligen, vill jag påstå, kränker integriteten. Det går att räkna upp hur många exempel som helst där svensk polis tack vare teledatalagring har sett till att människor har fått sina liv åter och att integriteten har värnats.

Dessa intressen står mot varandra, och därför vill jag påstå att detta är en balanspunkt. Att vara för integritet är ingen politisk åsikt – det är väl alla. Däremot handlar detta om att finna en balanspunkt mellan motstående intressen.

Det är klart att de i denna kammare som inte bekänner sig till liberalismen i regel är emot också detta. Man har så att säga en annan ism man bekänner sig till och tycker inte att balanspunkten är så viktig. Men jämför detta med ekonomin! Vi är för marknadsekonomi men inte total, oreglerad kapitalism. Vi är för ett europeiskt samarbete, men vi tycker att det på vissa områden naturligtvis ska vara ett självbestämmande. Vi tycker att socialpolitik är jätteviktig – det är viktigt att man gör insatser och stöder människor, oavsett om det handlar om bra förskolor för alla barn eller en socialtjänst som ska gripa in. Man får dock inte gå in och ta över människors liv. Det handlar om en balans för oss liberaler.

Det är en svår fråga. Jag tycker att man också ska se detta i ett sammanhang. Det sägs ofta att detta måste ses i ett sammanhang, och så tänker man på andra tvångsåtgärder vi använder, alltifrån polisens förut-sättningar att göra husrannsakan till övervakningskameror utanför banker, vid bankomater eller vad det nu är. Jag vill sätta det i ett annat sammanhang. Precis som Elin Lundgren sade förebygger inte detta alla brott. Det är inte så att tvångsmedel i sig självt leder till det öppna samhället – absolut inte. Det förebyggande arbetet är minst lika viktigt.

Just nu, i denna stund, pågår en konferens om hur vi ska komma till rätta med våldsbejakande extremism i Sverige. Det är en väldigt viktig konferens för att se vad vi kan göra förebyggande för att förhindra att människor dras in i situationer där de tänker använda mobiltelefoner som hjälp för att spränga sig själva eller andra. Arbeta med sociala insatsgrupper i våra mest utsatta områden är också jätteviktigt för att se till att unga människor inte dras in i ett träsk av grov kriminalitet som handlar om att kränka andra människor och krossa deras integritet.

Det förebyggande arbetet vill jag alltså säga är väldigt viktigt, samtidigt som jag vill varna för en sak. Man säger ofta att det är klyftor och fattigdom som i allmänhet är drivkraften. Men kom ihåg att de högst upp i näringskedjan av grov kriminalitet, oavsett om det är terrorism eller organiserad brottslighet, är allt annat än fattiga om man ser till det peku-

niära! De har rätt mycket pengar på kontona – eller de har dem kanske i bankfacket. Däremot har de säkert en annan fattigdom, både mental och human.

Detta är ett effektivt verktyg. Jag vädjar till alla mina kolleger härinne som hävdar att telefondatalagen inte är effektiv att följa med på ett besök hos svensk polis. Vi kan åka i dag till Rikskriminalpolisen och fråga om de bedömer att det verktyg som i dag används har varit effektivt och om man tror att det kommer att vara effektivt i framtiden. Vi kommer att få ett jakande svar.

Det visar också EU-kommissionens utvärderingar av teledatalagen hittills. De hade mängder av synpunkter på hur vissa länder har genomfört detta. Men att det är effektivt borde vara solklart, oavsett om vi talar om vansinnesdåd i Frankrike och Norge eller om vi talar om självmordsbombare i vår egen huvudstad.

Bakgrunden till att frågan drevs fram om att staten ska reglera att viss information och vissa kontaktuppgifter ska sparas under en begränsad tid är den tekniska utvecklingen. Man såg att detta var effektivt. Tack vare den fantastiska teknikutvecklingen, som gör att allt blir billigare, att man kan lagra mer i telefonen och kan ringa mer utan att det kostar något, gick man mot platta avgifter. Det innebar att uppgifterna skulle sparas endast under en mycket kort tid och bara för faktureringsändamål. Då kom lagstiftningen fram som innebär att uppgifterna ska sparas under en begränsad tid för att sedan förstöras. Bakgrunden är att lagen har gjort nytta, och man vill att den ska göra nytta i framtiden.

Det som är viktigt är att vi har en respektfull ton och inte går till överdrifter i den här debatten, för den här diskussionen kommer vi att återkomma till. I hundra år har vi haft en teknisk utveckling av ganska högt slag i Sverige, och jag hoppas att vi kommer att ha det i hundra år till. Det kommer att ställa oss inför nya utmaningar att balansera rätten till skydd för mig som privatperson mot rätten till en effektiv stat.

Jag vill upplysa om att det finns andra stater runt om i världen där man inte har denna balans med en rättsstat. Där åker människor runt i olika gäng, och det är den starkes makt som gäller. Man har privata arméer och privata miliser som skyddar mig och familjens integritet. Jag vill inte ha det så. Jag vill ha det öppna samhället med en rättsstat som effektivt och med hård reglering kan bekämpa också grova brott.

Jag tycker att det som vi har gjort med direktivet är välbalanserat och att propositionen är välbalanserad. Det är av begränsad omfattning vad som sparas, jämfört med till exempel Danmark som sparar mycket mer. Vi har den kortaste lagringstiden jämfört med Finland, Frankrike och Holland. Vi sparar kortast möjliga tid. Vi ser till att tillgången är hårt begränsad och bara när det gäller de grovsta brotten. Jämför till exempel med Polen!

Vi har satt ned spett i backen för att visa att det här ska vara en begränsad verksamhet som man ska ha mycket respekt för. Vi har också tillsett att det är högsta graden av skydd för att uppgifterna inte ska komma till felaktig användning.

Mina vänner! Jag vill yrka bifall till propositionen och till förslaget i vårt betänkande, och jag yrkar avslag på reservationerna.

Jag vill vädja till er att komma ihåg att det här är bara början på en teknisk resa. Vi kommer hela tiden att behöva diskutera hur vi ska balan-

sera rätten till privatliv och en effektiv brottsbekämpning på nätet eller i telefonkommunikation, för utvecklingen har inte stannat. Den kommer att fortsätta, och det kommer också den här debatten att göra.

(Applåder)

Anf. 31 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Johan Pehrson från Folkpartiet har precis redogjort för varför Folkpartiet vill ha datalagringsdirektivet i Sverige.

Jag skulle vilja ställa tre frågor till Johan Pehrson.

Den första gäller Svenska Journalistförbundet i Sverige. De uppmanar sina medlemmar att använda sig av anonymiseringstjänster. Det blir ett sätt att kringgå datalagringsdirektivet. Tycker du att det är bra eller dåligt?

Den andra frågan gäller att den svenska regeringen, precis som jag sade i mitt anförande, redan har konstaterat för EU-domstolen att i allt väsentligt uppnås andemeningen i datalagringsdirektivet i Sverige i dag med gällande regler, att vi inte behöver datalagringsdirektivet. Och precis som jag sade har vi den selektiva spaningen på grova brottslingar, någonting som jag tycker är bra. Telefonavlyssning och kameraövervakning är något som polisen använder sig av alltmer. Tycker du då verkligen att det är proportionerligt att alla svenskers kommunikation ska registreras enligt lag i sex månader?

Min sista fråga: Lyssnade du på Cecilia Malmström, som väl fortfarande är medlem i Folkpartiet, när hon sade att datalagringsdirektivet är ett hafsverk? Hon sade att hon fortfarande är mycket skeptisk till datalagringsdirektivet och att det måste göras en översyn. Lyssnar du på det? Minimikravet för ett liberalt parti borde väl vara att åtminstone invänta en sådan översyn innan vi inför hafsverket också i Sverige.

Anf. 32 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Herr talman! När vi stiftar lagar i den här kammaren, oavsett om det gäller insatser för att motverka barnporr, insatser för att driva in vissa skatter eller trafikregler, finns det överallt teknisk utveckling. Det finns människor, organisationer och företag som gör sitt yttersta för att komma undan den lagstiftning och de intentioner som vi har. Och detta står det öppna samhället fritt att göra. När jag inte är nöjd med detta måste jag se hur det funkar och om det är effektivt.

Jag vill dock understryka att det som jag tror att Journalistförbundet ägnar sig åt är att skydda sin verksamhet. Det finns personer som ägnar sig åt att jaga journalister för att få reda på vem som läcker till dem om viss organiserad brottslighet, så det finns många skäl till att journalister försöker vara noga med att skydda sina källor. Det har de varit och det hoppas jag att de ska fortsätta vara.

Detta är inte ett angrepp på källskyddet, annat än att man de facto i dag kan avlyssna telefoner och så vidare. Journalisterna är naturligtvis medvetna i dag om att om det ringer grovt kriminella till min tidning Nerikes Allehanda för att tjalla på någon som har tio kilo narkotika på väg in medan de själva kanske sitter på fem kilo narkotika kan polisen avlyssna dessa samtal.

Något som vi ska förhålla oss till är att det alltid finns företag, individer och organisationer som vill komma undan den lagstiftning vi har, så också om teledatalagringen.

Jag tyckte att jag var noga med att säga i mitt anförande att vi har ett tekniskifte som gör att den här lagen över huvud taget diskuteras. Sedan mobiltelefonen uppfanns har dessa uppgifter sparats. Dessa har använts av polis för att bekämpa grova brott. Och med det är såvitt jag förstår ni i Vänsterpartiet ganska nöjda.

Jag håller med om att det är en principiell skillnad här. Nu säger staten Sverige att uppgifterna ska sparas i sex månader och sedan förstöras. Jag förstår invändningen mot den principen, men att det blir en stor praktisk skillnad mot människors upplevelse av frihet i det här landet kan jag faktiskt inte förstå. Det var därför regeringen svarade som den gjorde, att det funkar nu, men vi är också oroade för framtiden.

Anf. 33 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag har lyssnat ganska mycket på Johan Pehrson i den här församlingen, och Johan Pehrson har låtit väldigt mycket mer passionerad många gånger tidigare i andra frågor än just den här frågan. Jag tror att det i grunden handlar om att Folkpartiet är ett parti som egentligen inte tycker att det här är så bra, att de tycker, precis som deras kommissionär, att det här är ett hafsverk och är väldigt skeptiska.

För en vecka sedan deltog jag i en demonstration tillsammans med bland annat Liberala Ungdomsförbundet, som sade: Låt oss ta den här frågan ända ned till domstolen! Jag tycker att de hade helt rätt. Varför inte kämpa med näbbar och klor mot datalagringsdirektivet om man vill stå upp för några grundläggande liberala värderingar? Regeringen som vi har gör ju det i en del andra frågor, till exempel när det gäller rätten att få jaga utrotningshotade djur och rätten att få sälja snus i hela Europa. Varför kan man då inte, när det faktiskt är en fråga som rör mänskliga rättigheter, verkligen ta strid för en gångs skull?

Jag noterar att Johan Pehrson säger att det går att avlyssna grova brottslingar. Ja, det går att göra, men det är efter beslut av en åklagare. Det är ett instrument som finns i dag, och det tycker vi i Vänsterpartiet är bra. Men den stora skillnaden är att det här är selektiv spaning mot just grova brottslingar, inte att man trasslar in hela svenska folket i datalagring. När man gör det finns det väldigt stora risker för läckor och för att människor känner obehag och rädsla. Därför borde alla riktiga liberaler rösta nej kl. 16 i dag.

Anf. 34 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Herr talman! Riktiga liberaler, säger Jens Holm. Jag vet inte om han någonsin varit kommunist. Men han är i alla fall med i ett parti som oavbrutet har bekämpat liberalismen, var den än har dykt upp, så att han definierar oss liberaler betackar jag mig för.

Cecilia Malmström, som är kommissionär med ansvar för de här frågorna, har naturligtvis sett till att det har skett en utvärdering, och den visar på att kommissionen tycker att vissa länder har gått lite för långt i tillämpningen.

Jag vill understryka att vi i Sverige själva har valt att det ska vara i begränsad omfattning. Det ska inte vara som i Danmark där till exempel

Prot. 2011/12:86
21 mars

*Lagring av
trafikuppgifter för
brottsbekämpande
ändamål*

surfning kan lagras. Det får man inte göra i Sverige. Vi har sagt att det ska vara kortast möjliga tid jämfört med Frankrike, Finland och Holland.

I vår tillgänglighetslagstiftning har vi också sagt när polisen ska få använda detta, nämligen vid allvarlig brottslighet. Så har det varit i årtionden, och så tycker jag att det ska vara i årtionden. Det är effektivt. Det bestämmer vi själva. I vissa länder har man tillämpat detta fel.

Om vi omförhandlar det här direktivet finns det en risk att det blir minimiregler som till exempel gör att vi måste spara de här uppgifterna under längre tid. Jag tror att det skulle innebära en försämring för Sveriges del. Därför tycker jag att man ska vara försiktig med detta. Vi utvärderar hela tiden den lagstiftning vi har i Sverige, och samma sak är det på Europeanivå.

De europeiska länder som kämpar för att upprätthålla de värden som Europa står för i en tuff tid gör detta för att de vill fortsätta att värna det europeiska, och det är faktiskt öppenhet. Ibland måste man våga stå upp för ganska obehagliga åtgärder för att bekämpa grova brott. Det finns ingen väg ut. Att vara för integritet är en väldigt enkel åsikt, men vi som jobbar med integritet, vi som hittar balansen för att väga samma olika intressen, måste ta i dessa frågor och hitta balanspunkter. Liberalism är tanken om att söka balans mellan olika intressen.

Anf. 35 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Jag vill passa på att yrka bifall till reservation 1 och 3. Det missade jag att göra tidigare under mitt anförande.

Jag lyssnade på Johan Pehrsons anförande, och det var en intressant debatt om liberalism nu på slutet. Jag tycker att det är en stor skillnad mellan att säga att man är för integritet – det är väl alla, för det är ju ingen politisk åsikt – och att faktiskt vara för integritet, för då måste man också rösta i enlighet med sina åsikter. Då måste man säkerställa att staten inte övervakar Sveriges befolkning och att man inte inskränker grundläggande fri- och rättigheter, vilket är vad som kommer att ske klockan fyra i eftermiddag när datalagringsdirektivet röstas igenom.

Jag tog med mig en intressant artikel som var publicerad i Riksdag & Departement i juli i somras. Där står det: "Sverige ska bli bäst på nätaktivism."

Regeringen ska prioritera ett digitalt demokratiarbete. Det handlar om att 30 miljoner ska gå till projekt i Mellanöstern, Nordafrika och Östeuropa. En betydande del handlar om att ge nätaktivister utbildning i att kringgå censur och i att kunna surfa anonymt. Detta är intressant. Jag tycker att det är ett mycket bra initiativ. 30 miljoner ska användas för att man till exempel ska kunna kringgå övervakning.

Känns det inte lite som hyckleri när Sverige inför den här typen av övervakning samtidigt som man satsar miljontals kronor i andra länder för att deras medborgare ska kunna kringgå detta? Vi inför det alltså för våra egna medborgare i Sverige i dag. Är inte det lite märkligt?

Anf. 36 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Herr talman! Maria Ferm lyfter upp en viktig fråga. Det handlar om den goda staten. Det är någonstans där det ligger. Det finns mängder av register som Maria Ferm har drivit på och röstat för genom åren, precis som jag. Det är allt från att vi ska ha register över patienter för att öka

säkerheten i vården till bilregister för att kunna ta ut högst skatter för tunga bilar och så vidare. Men den dag Sverige hamnar i ett skymningsläge kan de register som finns användas på ett mycket negativt sätt. Man måste vara otroligt varsam när det gäller vilka register som byggs upp, hur man får tillgång till dessa och så vidare.

För mig som liberal är det viktigt att det öppna samhället inte är ett anarkoliberalt samhälle utan snarare ett öppet samhälle på riktigt. Det är därför vi har begränsningar av yttrandefriheten i Sverige. Man får inte säga vad man vill på torg i Sverige, och jag tycker att det är bra. Jag tycker att det är rimligt att vi har ett maskeringsförbud. Det handlar om personer som ger sig in i fullt legitima demonstrationer på gator, drar ned rånarluvor, attackerar människor och skrämmer vanligt folk från våra öppna platser. Det är mycket viktigt att den lagstiftningen finns och kan tillämpas.

På samma sätt är det också på nätet. Nätet är ingen frizon där man får göra vad man vill. För mig som liberal är nätet också som ett öppet torg som ska vara tillgängligt. Då krävs det också att det finns förutsättningar att bekämpa brott som sker elektroniskt med hjälp av till exempel telefoni eller på nätet.

Jag tycker att stödet till de demokratikämpar som finns runt om i världen mycket väl passar in med att vi här försöker se till att människor inte får sina liv förstörda genom brott begångna med hjälp av mobiltelefon, planering via mobiltelefon eller genom saker som händer på nätet. Det händer varje dag, och det är ett brott som kan vara lika allvarligt för den personliga integriteten som ett brott på ett torg någonstans i Sverige.

Anf. 37 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Om jag förstår Johan Pehrson rätt menar han att skälet till att vi i Sverige inför en lagstiftning som kommer att innebära övervakning och lagring av all elektronisk kommunikation som Sveriges medborgare har samtidigt som Sverige satsar mycket pengar och resurser på att göra så att demokratiaktivister i andra länder kan kringgå sådan lagstiftning och använda sig av anonymiseringstjänster är den typ av stat vi har. Vi i Sverige skulle alltså ha den goda staten, men det finns diktaturer och liknande där man kan behöva kringgå sådan här lagstiftning. Det tycker jag är mycket intressant.

Vi har så klart inte samma bild av om Sverige är en god stat i dag eller inte, men visst är det så att vi inte har en totalitär stat. Vi har inte en stat som försöker gå efter sina egna medborgare eller använda information mot medborgare. Men tänk om vi skulle få det! Tänk om vi har byggt upp stora register över medborgare, och helt plötsligt väljs ett parti in som vill helt andra saker än vad du och jag vill! Det kanske vill komma åt medborgare, förfölja oliktankande och fängsla oliktankande. Det skulle kunna hända i Sverige. Det är sådant som har hänt tidigare i Sverige. Vi har upprättat register över medborgare som har haft lite speciella åsikter. Det är det stora problemet.

Tänk om det missbrukas att vi bygger upp så här stora system och har tillgång till en otroligt stor mängd personlig information om alla Sveriges medborgare så att det läcker ut! Eller tänk om vi i en inte alltför avlägsen framtid får ett parti som kommer till makten och som vill något helt annat! Det är skrämmande. Vad säger du om det, Johan Pehrson?

Prot. 2011/12:86
21 mars

*Lagring av
trafikuppgifter för
brottsbekämpande
ändamål*

Anf. 38 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Herr talman! Jag delar Maria Ferns ångest och oro inför framtiden. Det finns mängder av utmaningar som jag känner mig mycket oroad för. Vart är vårt land på väg? Vart är Europa på väg? Vilka utmaningar ser vi i världen? Men man ska inte bara oro sig. Vi ser väldigt mycket kraft i demokratisering och så vidare. Det är kraft som vi i Sverige understöder från den här kammaren med budgetmedel, militära insatser och annat för att hjälpa människor att nå frihet. Men låt oss lämna den debatten.

Jag vänder mig mot en sak som Maria Ferm säger. Hon pratar om övervakning. Vi pratar inte om övervakning. Vi pratar om att man ska lagra trafikdata. Säg inte övervakning, Maria Ferm! Håll dig till saken! Vi har så otroligt många svåra uppgifter att diskutera och så mycket balans mellan olika intressen att finna. Säg inte övervakning! Det här handlar om registrering.

Om dessa uppgifter lagras kan polisen vid misstanke om mycket grova brott få tillgång till dessa uppgifter. Man ska vara mycket försiktig med tillgången till dessa databaser. Det är därför som vi i lagstiftningen säger att detta inte ska lagras centralt. Det ska lagras hos varje operatör – vi pratar om 500 stycken – för att det ska bli svårt att komma över detta.

Ursäkta, Jens Holm, du har ingen möjlighet att ta replik på mig, men jag måste säga att det är roligt att Maria Ferm här står sida vid sida med ett parti som vill nationalisera alla dessa uppgifter och köra ihop dem i en enda stor databas, för du vill väl rimligen förstatliga de här företagen. Då blir det ett stort register.

Säg inte övervakning! Jag tycker att det är att gå för långt. Det finns andra frågor om övervakning. Det handlar om kameraövervakning i vissa fall och telefonavlyssning i vissa fall. Vi kommer att fortsätta den här debatten.

Jag vill tacka Maria Ferm för att hon har tagit upp viktiga frågeställningar. Hon tvingar mig och många andra som lägger fram förslag och försvarar förslag att skärpa till oss i debatten. Det leder dock till att jag är fast övertygad om att denna produkt innebär en rimlig balans.

Anf. 39 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Herr talman! Grunden för dagens ärende, datalagringsdirektivet, är ett för Sverige och alla andra EU-medlemmar bindande direktiv från 2006 då medlemsstaterna och deras regeringar enades om att det behövdes EU-regler om nationell lagring av trafikuppgifter.

Direktivet skulle i vissa delar ha varit infört redan i september 2007 och i resterande delar i mars 2009. Som medlem av den europeiska unionen är Sverige skyldigt att införa detta direktiv, precis som med alla andra bindande direktiv.

Herr talman! De uppgifter som ska lagras enligt den lag om lagring av trafikuppgifter som vi i dag behandlar ska svara mot ett antal frågor. Frågorna är: Vem kommunicerade med vem? När skedde kommunikationen? Var befann de sig vid tillfället för kommunikationen? Vilken typ av information användes? Dessutom ska uppgifter om misslyckad uppringning och lokalisering vid kommunikationens slut lagras.

I debatten har det framställts som att det skulle handla om en massövervakning av all vår kommunikation och också av innehållet i den. Jag har därför fullaste respekt för den oro som många upplever och som

många har delat med sig av i de mejl som jag har fått. Det är klart att man blir rädd när man får höra att mejlen till psykologen, sms:en till journalisten eller korrespondensen med tidningen ska övervakas. Men det är inte sant. Vi behöver vara ytterst tydliga och ärliga med vilka uppgifter som ska lagras och att det inte rör innehållet i kommunikationen.

Enligt datalagringsdirektivet ska inte innehållet i de sms vi skickar, i de telefonsamtal vi har eller de mejl vi skriver lagras. Chatt, nedladdning av filer, surfning och så vidare omfattas inte heller av datalagringsdirektivet.

Herr talman! De trafikuppgifter som ska lagras och som svarar mot frågorna som jag nämnde har vi faktiskt ett behov av. Förutom det behovet är det så att tele- och internetoperatörer redan i dag får lagra trafikdatauppgifter som de har behov av för exempelvis fakturering och marknadsföring. Det säger sig självt, för enligt de faktureringsmetoder, betalningsmetoder eller affärsmetoder som en del operatörer har skiljer det sig i kostnad mellan att skicka ett sms kl. 19 inom Sverige och att ringa ett samtal kl. 11 från Sverige till Ukraina.

Att de brottsbekämpande myndigheterna har tillgång till trafikuppgifter i Sverige är inget nytt under solen. Redan i dag har de brottsutredande instanserna tillgång till uppgifterna för att utreda allvarlig och organiserad brottslighet. Det är ett nödvändigt och effektivt redskap för att utreda, avslöja och åtala för brott. Med de här uppgifterna kan polisen kartlägga hur ett brott har planerats och hur misstänkta personer agerat under och efter att brottet genomförts. Uppgifterna är avgörande i polisens arbete.

Herr talman! Integritetsfrågorna är naturligtvis viktiga, och respekten för varje människas integritet är ett grundläggande värde i vår demokrati. Balansen mellan effektiva verktyg för polisen å ena sidan och skyddet för den personliga integriteten å andra sidan väcker många svåra frågor.

I den ena vågskålen ligger behovet av att brottsbekämpande myndigheter som polis och åklagare har goda förutsättningar att agera mot brottslighet. I den andra vågskålen ligger frågan om fri- och rättigheter och den enskildes integritet.

Dessutom får vi inte glömma bort den andra sidan av myntet, nämligen att i andra änden av integritetsfrågan står ett brottsoffer vars integritet har kränkts. Det handlar till exempel om den våldtagna flickan och hennes rätt till sin integritet och hennes rätt till upprättelse.

En effektiv brottsbekämpning är beroende av att de brottsbekämpande myndigheterna får använda vissa tvångsmedel och har tillgång till viss information. Detta är avgörande för rätts säkerheten, inte minst för att kunna avföra en oskyldigt misstänkt från en utredning.

Den lagstiftning som vi behandlar i dag – lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål – tar sikte på samma uppgifter som i dag i stort sett finns hos operatörerna och som polisen i dag har tillgång till. Vi i Alliansen är inte motståndare till att polisen får ta del av trafikuppgifter i den brottsutredande verksamheten.

Jag ska ge några exempel där trafikuppgifter har haft betydelse för brottsutredningen, så att det blir klart för var och en när de är avgörande för polisen.

Terroristdådet på Drottninggatan i Stockholm i december 2011, utredningen av förberedelse till terroristbrott i Köpenhamn och helikopter-rånet mot värdedepån. Mordet på en kvinna som hittades insvept i en

presenning i Mälaren, beskjutningen av helikoptrarna på flygbasen i Säve och rånet mot postterminalen på Kruthusgatan i centrala Göteborg. Människorov och sexuella övergrepp på en åttaårig flicka, utnyttjande av en tolvårig flicka för sexuell posering och inte minst dödsskjutningarna i Malmö.

Listan kan göras mycket lång. I stort sett i alla mål som rör våldtäkt, mord, människohandel, narkotikabrott, människorov, rån med mera har trafikuppgifter haft betydelse för brottsutredningen.

Herr talman! Till detta måste man lägga att vi är bundna som medlem av EU att implementera ett direktiv. EU:s datalagringsdirektiv drevs fram av den dåvarande socialdemokratiska justitieministern Thomas Bodström efter bombattentaten i Madrid 2004. Vi i Moderaterna var negativa till direktivet när det processades fram. Moderaterna i Europaparlamentet röstade emot förslaget, och moderaterna i dåvarande justitieutskottet reserverade sig.

Vi moderater anser då som nu att lagring av trafikuppgifter i första hand kan regleras i nationell lagstiftning. Vi har inte sett behovet av att EU ska reglera vilken information som nationell polis kan komma att behöva få tillgång till. Vi har inte heller sett ett behov av att reglera detta ytterligare eftersom polisen i Sverige redan i dag får ta del av den information som direktivet omfattar.

Vi har ansett att det grundläggande syftet med datalagringsdirektivet redan i dag uppnås i Sverige med stöd av gällande regler. Vi är dock lojala med EU. Av vårt medlemskap i Europeiska unionen följer en skyldighet att införa direktiv, så även detta direktiv. Därför implementerar vi det.

Om vi ska vara ärliga, och det ska vi ju, herr talman, fanns möjligheterna att stoppa eller förändra direktivet.

De fanns när lagförslaget förhandlades fram, vilket skedde åren 2004 och 2005. Vid den tiden hade Sverige en socialdemokratisk justitieminister som var pådrivande i processen. Det måste tilläggas att den socialdemokratiska regeringen agerade med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet i denna riksdag. Samma partier som då utgjorde regeringsunderlag, det vill säga Vänsterpartiet och Miljöpartiet, bidrog för lite drygt ett år sedan tillsammans med Sverigedemokraterna till att frågan vilandeförklarades. Det har lett till att Sverige stämts av kommissionen, och vi riskerar nu att behöva betala stora skadestånd. Till dags dato är det fråga om ungefär 70 miljoner. Vi betalar 10 000 euro om dagen på grund av detta, och om vi inte hade implementerat direktivet skulle vi ha riskerat att få betala 40 000 euro om dagen. Det är mycket pengar.

Herr talman! När det gäller direktivet om datalagring är Sverige som medlemsstat skyldigt att införa det. Jag har berättat om de uppgifter som ska lagras, nämligen vem som kommunicerade med vem, när det skedde, var de befann sig och vilken typ av kommunikation som användes. Även de misslyckade uppringningarna vid lokalisering av kommunikationen ska lagras. Däremot ska uppgifter som rör innehållet i kommunikationen inte lagras, inte heller chatt, nedladdning av filer eller surfning.

Vi vill inte lämna EU. Vi är bundna att implementera bindande direktiv. Vi är inte heller emot att polisen får tillgång till trafikdatauppgifter eftersom polisen har behov av dem.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

I detta anförande instämde Pia Hallström, Krister Hammarbergh och Ewa Thalén Finné (alla M).

Anf. 40 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Jag hörde Ulrika Karlsson säga att datalagringsdirektivet inte övervakar informationen i meddelandena eller telefonsamtalen utan bara att det har skickats och så vidare. Det stämmer. Den information som övervakas gäller bara vem som skickat sms till vem, vem som ringt vem, vid vilken tidpunkt det skett och var personen befunnit sig. Nu kan man såklart ändå få ut mycket information om en människa. Man kan till exempel kontrollera var exakt en person befunnit sig det senaste halvåret, särskilt som telefoner används så pass mycket.

Ni har redan, Ulrika Karlsson, infört lagstiftning som innebär att ni även kan kontrollera innehållet i meddelandena. Det kan ske genom FRA-lagen. När den infördes innebar det en stor inskränkning av källskyddet. Datalagringsdirektivet innebär ytterligare inskränkningar av källskyddet och är därmed mycket allvarligt.

Jag lyssnade till Ulrika Karlsson som sade att anledningen till att direktivet införs, trots att vi redan i dag har tillräcklig lagstiftning, är att vi är lojala med EU. Det tycker jag är ett anmärkningsvärt påstående, särskilt eftersom jag anser att regeringen hela tiden varit alldeles för passiv. Inte heller Ulrika Karlssons argument var särskilt tydligt.

Vi har i dag talat mycket om balans och proportionalitet. Om vi i den ena vågskålen har alla Sveriges medborgares personliga kommunikation under det senaste halvåret, med mycket integritetskränkande uppgifter, och i den andra vågskålen kampen för rätten att jaga utrotningshotad varg, tycker ni från regeringens sida då att det är viktigare att kämpa för det senare? Hur kommer det sig att det väger tyngre än medborgares kommunikation?

Anf. 41 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M) replik:

Herr talman! Jag tackar frågeställaren för frågorna. Jag ska i mitt svar försöka hålla mig till det som vi har att avhandla i dag, det vill säga datalagringsdirektivet.

Integritetsdiskussionen är oerhört viktig. Jag tycker att Maria Ferm från Miljöpartiet på ett positivt sätt bidrar till diskussionen om integritetsavgörandena och proportionalitetsbedömningen i den bemärkelsen. När man gör proportionalitetsbedömningen finns de för polisen effektiva verktygen i den ena vågskålen och integriteten för den enskilda i den andra, och naturligtvis rätten att inte bli övervakad. Vi får dock inte glömma bort den integritet vi har som brottsoffer, vår rätt till upprättelse och att den som våldfört sig på oss ska åka fast.

Om någon är misstänkt för ett brott måste vi också ta hänsyn till den rätt man har att bli avfärdad från en brottsutredning, till exempel om man är misstänkt för terrorbrott. Vi har fört en diskussion om det som hände i Göteborg för en tid sedan och integriteten i samband med att polisen

Prot. 2011/12:86
21 mars

*Lagring av
trafikuppgifter för
brottsbekämpande
ändamål*

använde sig av trafikdatauppgifter. Det gällde en person som var misstänkt för förberedelse till terroråd.

Att kunna bli avförd från en brottsutredning är oerhört viktigt och avgörande, och i den balansen har vi landat på att uppgifterna behövs. Där är vi ärliga och säger att polisen behöver trafikdatauppgifter vid sådana brottsutredningar. Är Maria Ferm emot det? Vill Maria Ferm inte att polisen ska ha tillgång till trafikdatauppgifter?

Anf. 42 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Regeringen säger i sitt svar till EU, beträffande hur det kommer sig att Sverige inte infört lagstiftningen, att vi redan har tillräcklig lagstiftning, att gällande regler helt enkelt räcker och att vi uppfyller direktivets krav. Dessutom säger polisen att de inte har behov av mer lagstiftning. Talet om brottsoffer blir ganska ihåligt om polisen själv säger att man redan har de verktyg som krävs. Då innebär införandet att man går utöver det, att man gör mer än det som krävs. Det menar vi är oproportionerligt. Det innebär en oproportionerligt stor inskränkning av medborgerliga rättigheter. Det är allvarligt.

När jag talade om vågskålar syftade jag på att Sverige vanligtvis brukar kämpa ganska hårt för tryck- och yttrandefriheten när EU försöker inskränka den. Vi säger till EU att vi inte kommer att acceptera sådana inskränkningar i våra rättigheter eftersom de är så pass viktiga för oss; det handlar om våra grundlagar. I det här fallet har man inte gjort det. I det här fallet har regeringen hållit sig väldigt passiv. Jag tycker inte att Ulrika Karlsson kan skylla på tidigare socialdemokratiska regeringar eftersom det inte är för sent att göra någonting.

Dessutom pågår en debatt i hela Europa om dessa lagar, om de är alltför integritetskränkande. Därför tycker jag att det är regeringens ansvar att på ett mycket tydligare sätt än tidigare agera i EU och förhandla så att direktivet kan bli frivilligt att införa.

Hur kommer det sig att regeringen satsat allt krut på att i EU försöka driva rätten att jaga utrotningshotad varg men inte på att försvara medborgerliga rättigheter i Sverige?

Anf. 43 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M) replik:

Herr talman! Jag ska försöka förklara hur det går till när man förhandlar om ett direktiv och när man kan påverka i den processen. Jag vet att Maria Ferm är medveten om detta, men det kanske finns andra som behöver påminnas, inte minst jag själv kanske.

Ett direktiv kan påverkas under den tid det förhandlas. När beslut fattats om direktivet ligger det fast. Då är det bindande. Vi måste vara ärliga och säga att det var 2004–2005 som vi hade möjlighet att påverka direktivets innehåll, det vill säga när det förhandlades fram. År 2006 beslutade dåvarande regering – det var en socialdemokratisk regering; det är fakta – att det skulle genomföras, och det blev ett bindande direktiv. Vi har att förhålla oss till det direktiv som ligger på bordet, och då måste vi implementera det. Uppgifterna kan lagras alltifrån sex månader till två år. I den avvägningen har regeringen vid en proportionalitetsbedömning landat på att det ska vara sex månader, det vill säga den kortaste, minimala, lagringstiden, för att göra så lite inverkan i det avseendet som möjligt. Jag tycker nog att regeringen tar sitt ansvar.

Nu vet jag att Maria Ferm inte har möjlighet till ytterligare replik, men frågan som borde ställas är vad Miljöpartiet, som stödparti till den regering som 2004 och 2005 förhandlade fram direktivet, gjorde.

Prot. 2011/12:86
21 mars

*Lagring av
trafikuppgifter för
brottsbekämpande
ändamål*

Anf. 44 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Ulrika Karlsson säger att regeringen föreslår att datalagringsdirektivet ska införas med minimal lagringstid. Därför måste jag fråga Ulrika Karlsson: Varför går ni längre än EU när ni kräver att även missade samtal och positionering vid samtalets slut ska införas? Det innebär att ni faktiskt går längre. Nu ska det helt plötsligt införas från och med den 1 maj, fast regeringen tidigare sagt att det ska införas den 1 juli. Det kan man tycka är en liten fråga, men varför sker denna forcering helt plötsligt?

Jag ställer samma fråga som till Johan Pehrson: Journalistförbundet uppmanar sina medlemmar att kringgå datalagringsdirektivet genom att använda sig av anonymiseringstjänster, vilket jag tycker är helt rätt. Jag undrar om Moderaterna också tycker att det är bra. Jag undrar också om även andra yrkesgrupper kanske borde göra det, till exempel psykologer, sexualrådgivare eller organisationer som kämpar för homosexuellas rättigheter. Om en yrkesgrupp kan göra det borde väl andra som också hanterar väldigt känslig information få göra det?

Jag skulle också kort vilja berätta historien om parakvat, ett farligt bekämpningsmedel inom jordbruket som vi i Sverige förbjöd i början av 80-talet. EU hävde förbudet 2005, men Sverige tog striden. Vi körde ända ned till EU-domstolen, och vet du vad, Ulrika Karlsson? Vi vann! År 2007 blev det ett förbud igen i Sverige mot parakvat, och sedan blev det ett förbud i hela EU. Vilken seger! Detta skedde för att ett land tog striden. Varför kan vi inte ta striden om datalagringsdirektivet? Eller är det så att 10 000 euro, som du nämnde, är priset för integriteten?

Anf. 45 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M) replik:

Herr talman! I ett europeiskt perspektiv är Sverige kanske en mycket bra värnare av integriteten, rättssäkerheten och proportionalitetsbedömningen. Men frågeställaren glömmer bort att de flesta länder i Europa vill ha en längre lagringstid än vad vi beslutar om i Sverige i dag, det vill säga sex månader. Det är inte säkert att en ny förhandlingsrunda skulle ge ett bättre resultat, om man ser det med frågeställarens ögon.

Varför gör vi detta med missade samtal? Jo, för att polisen har ett behov av det. Det finns många exempel på att det finns behov av att ha även de missade samtalen. Låt mig ge ett enda. Den åttaåriga flicka som jag nämnde tidigare, herr talman, hade utsatts för människorov, det vill säga kidnappning och sexuella övergrepp, av en man. Han tog henne i bilen och körde ut i skogen med henne. Under den tid flickan var kidnappad i bilen hade förövaren fått två samtal som han inte besvarade, uppgav hon. Just därför att hon hade uppgett till polisen att det var två samtal som var obesvarade kunde man kartlägga en abonnent och hitta förövaren. Det finns alltså ett behov av att ha det verktyget. Den enkla anledningen är att vi vill utreda de brotten.

Anf. 46 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag ställde en fråga om att Journalistförbundet uppmanar sina medlemmar att kringgå datalagring, någonting som jag tycker är bra. Jag vill veta vad Moderaterna tycker om att de ska få göra så. Johan Pehrson från Folkpartiet tycker att det är bra, hörde vi. Då borde väl kanske andra yrkesgrupper också få göra det. Helt plötsligt ser vi ett datalagringsdirektiv som blir som en schweizerost. Det urholkas hela tiden.

Sedan vet vi att de grova brottslingarna redan kan kringgå datalagringsdirektivet. Vi vet också att vi i Sverige redan har bra lagar och regler för att bekämpa grov brottslighet. Vi vet även att polisen alltmer använder sig av kameraövervakning och telefonavlyssning. Det är någonting som vi i Vänsterpartiet tycker är bra. Men detta är en selektiv form av spaning. Man trasslar inte in alla svenskars datatrafik.

Jag skulle åter vilja fråga om fallet med parakvat. Är ändå inte det, Ulrika Karlsson, ett exempel på att ett enskilt medlemsland kan ta strid mot EU och vinna? När vi hör att den ansvariga kommissionären själv tycker att datalagringsdirektivet är ett hafsvverk och fortfarande är mycket skeptisk, då kanske det ändå finns en öppning för att ta strid, om man verkligen vill stå upp för de mänskliga rättigheterna och integriteten.

Anf. 47 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M) replik:

Herr talman! Om man lagrar uppgifter och vi har ett lagringskrav avseende vissa uppgifter innebär inte det att polis och åklagare får fri tillgång till de lagrade uppgifterna.

Jag tycker att frågeställaren slirar lite. Han vill initiera att vi också kommer att lagra innehållet i kommunikationen med terapeuten, journalisten och så vidare. Men uppgifterna ska svara på frågorna vem som kommunicerade med vem, när det skedde, var de befann sig och vilken typ av information som användes. Dessutom gäller det misslyckade uppringningar och lokalisering vid kommunikationens slut. Innehållet ska däremot inte lagras.

Jag måste naturligtvis kontrollera uppgiften om vad vår kommissionär har sagt. Det är ingenting som jag tagit del av själv. Men låt oss utgå från att hon har sagt så som frågeställaren säger: att det skulle vara ett hafsvverk. Åren 2004 och 2005 ingick även Vänsterpartiet i regeringsunderlaget till den socialdemokratiska regering som var pådrivande i den processen. Samma fråga som jag ställde till Maria Ferm tidigare måste jag ställa till Jens Holm. Vad gjorde Vänsterpartiet i den processen? Vad tog man för ansvar för att det inte skulle bli ett hafsvverk? Vad tog man för ansvar för att det inte skulle bli så integritetskränkande som man nu hävdar att det är? Faktum kvarstår. Vad gjorde man 2004 och 2005, när man hade möjlighet att påverka processen?

Anf. 48 JOHAN LINANDER (C):

Herr talman! Precis som många redan varit inne på har vi diskuterat denna fråga under lång tid. Det är åtta år sedan vi började diskutera frågan i Sveriges riksdag, och det är sex år sedan Sverige sade ja till direktivet och EU antog det. För mig är detta ändå en sorglig dag, när vi tvingas implementera datalagringsdirektivet i svensk lagstiftning. Vi kommer i

dag inte att fatta något beslut för eller emot datalagring, utan vi fattar beslut om hur direktivet ska implementeras.

Vi går tillbaka lite historiskt. Precis som flera varit inne på var dåvarande justitieminister, socialdemokraten Thomas Bodström, drivande i EU för att införa detta direktiv. Han lyckades, och i mars 2006 antogs direktivet. Det skulle i huvudsak ha varit implementerat i svensk lagstiftning den 15 september 2007.

Från första början har vi i Centerpartiet motarbetat direktivet. Vi var ett av fyra partier här i Sveriges riksdag som sade nej till direktivet. Det beror på att detta är en djupt ideologisk fråga för Centerpartiet. Som liberaler vill vi inte ha ett övervakningssamhälle. Vi vill inte se det växa fram. Vi vet också att det finns en stor fara med denna typ av databaser. Uppgifter kan läcka ut och gör ibland det. Staten ska inte tvinga fram stora integritetskränkande databaser över hur vi kommunicerar med varandra.

Det finns brottsbekämpande åtgärder som i sig är integritetskränkande men som ändå är proportionella – det brottsbekämpande behovet överväger den kränkning som åtgärden innebär. Det gäller till exempel hemlig telefonavlyssning och husrannsakan. Men vi menar att datalagringsdirektivet inte är proportionellt. Nyttan och behovet av datalagringsdirektivet överväger inte det integritetsintrång som det innebär.

Detta har vi framfört under snart åtta års tid. Vi förlorade frågan 2006, och direktivet antogs. Vi har dock från Centerpartiets sida fortsatt att aktivt motarbeta direktivet där det kan förändras, det vill säga inom EU. Vi har fått med oss vår liberala partigrupp i EU på att datalagringsdirektivet ska göras frivilligt för EU-länderna.

Herr talman! Nu står vi med ett EU-direktiv som jag och Centerpartiet skarpt ogillar. Ändå är vi tvungna att implementera det i svensk lagstiftning. Det är en icke speciellt trevlig situation när det reella handlingsutrymmet har reducerats till ett möjligt alternativ.

Det finns de i debatten – även om Vänsterpartiet och Miljöpartiet i det här fallet över huvud taget inte vill diskutera den frågan – som påstår att Sverige inte skulle behöva implementera direktivet. Men det stämmer inte. EU-rätten är mycket tydlig: Alla medlemsländer är skyldiga att implementera de direktiv som finns.

Jens Holm talade tidigare om att driva detta till domstolen. EU-domstolen har ju redan i en dom slagit fast – i det så kallade överträdelseförfarandet – att Sverige har överträtt gällande fördrag och ska implementera datalagringsdirektivet. Jag tycker att det är besynnerligt hur man argumenterar för att Sverige ska trotsa en domstol. Man argumenterar för att Sverige ska nonchalera gällande regler och EU-domstolens utslag.

Det finns också de som försöker argumentera som om Sverige kan strunta i att följa de regler som finns och som vi själva har varit med och röstat för och i stället betala oss fria genom att betala det vite som nu löper. Det finns dock ingen paragraf i Lissabonfördraget som säger att de som har råd kan köpa sig fria och slippa genomföra EU:s beslut. Så är det inte.

Dessutom är det en ohållbar inställning i en rättsstat att säga att Sverige skulle kunna strunta i att följa gemensamma regler och i stället betala. Man kan undra om Maria Ferm och Jens Holm tycker att det skulle vara okej om en ekonomiskt oberoende person säger: Jag har råd att

Prot. 2011/12:86
21 mars

*Lagring av
trafikuppgifter för
brottsbekämpande
ändamål*

betala böterna, så jag struntar i att följa de regler som finns. Ska den som är rik ge sig själv rätten att inte följa de regler som finns och som andra måste följa? Är det lämpligt att medborgare, eller för den delen länder, medvetet inte följer demokratiskt fattade beslut och domstolsutslag och i stället försöker köpa sig fria?

Herr talman! Jag började med att tala om det historiska perspektivet. Med anledning av vad Miljöpartiets och Vänsterpartiets representanter har sagt här i kammaren tidigare måste jag återkomma till vad vi tidigare har gjort i den här frågan.

Det var alltså mer än sex år sedan frågan ja eller nej till datalagringsdirektivet avgjordes, men ändå låter det på vissa debattörer som om det är den frågan vi avgör i dag. Så är dock inte fallet. Detta är också en ganska ny konstruktion från Miljöpartiets och Vänsterpartiets sida.

Jag har gått tillbaka till gamla protokoll för att se vad ni har gjort tidigare här i riksdagen. I mars 2006 behandlade riksdagen en motion av Lars Ohly, Vänsterpartiet, om datalagringsdirektivet. Då hade frågan precis avgjorts i EU. Det var inget parti som reserverade sig till förmån för motionen, men i stället valde Centerpartiet tillsammans med Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Moderaterna att skriva ett särskilt yttrande. Där framförde vi gemensam kritik mot datalagringsdirektivet, framför allt med integritetsargument: ”Vi har framfört kritik mot förslagen genom hela processen. Ett direktiv är juridiskt bindande för Sverige, men vår principiella kritik kvarstår.”

Då, 2006, hade Vänsterpartiet och Miljöpartiet redan förstått att direktiv är juridiskt bindande för Sverige. Vad hände sedan?

Vi flyttar oss fyra år framåt i tiden, till februari 2010. Då behandlade justitieutskottet återigen motioner om datalagringsdirektivet. Då gick Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet ihop i en reservation och skrev bland annat: ”Eftersom direktivet är beslutat i EU följer det dock av Sveriges förpliktelser som medlemsland att genomföra detta i svensk lagstiftning.”

År 2006 hade ni förstått att direktiv är juridiskt bindande för Sverige, och fortfarande 2010 ansåg ni att Sverige var förpliktat som medlemsland att genomföra datalagringsdirektivet i svensk lagstiftning. Men sedan var det något som hände. Det är ju inte så att EU:s regler skulle ha förändrats på något sätt, utan det var något som hände i Miljöpartiets och Vänsterpartiets retorik.

Dessutom måste man nämna att för två år sedan, på våren 2010, meddelade Alice Åström, som då var gruppleadare för Vänsterpartiet i riksdagen, att det rödgröna regeringsalternativet hade kommit överens om att implementera datalagringsdirektivet i svensk lag. Hon sade att Sverige är skyldigt att införa direktivet i nationell lag, och hon kunde också berätta att uppgifterna ”enbart” skulle lagras i ett år.

Vänsterpartiets ledare i riksdagen sade då att Socialdemokraterna hade förespråkat två års lagring men att Vänsterpartiet och Miljöpartiet genom förhandlingar hade fått ned lagringstiden till ett år. Jag tror bestämt att Maria Ferm och Jens Holm glömde att berätta just det här i sina anföranden. Om de rödgröna vunnit valet 2010 hade datalagringsdirektivet redan varit implementerat i svensk lag, och vi hade haft dubbelt så lång lagringstid, det vill säga ett år i stället för sex månader. Vi är även av detta skäl tacksamma för att det inte blev en rödgrön valseger.

Jag vill avsluta med att säga detta är en jobbig dag. Vi står här med ett lagförslag som vi egentligen inte vill ha men som vi ändå måste rösta för. Sverige är skyldigt att implementera direktivet. Att vara med i ett samarbete som EU innebär fördelar men också nackdelar. I alla samarbeten krävs det kompromisser, så även i dag.
(Applåder)

Anf. 49 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag lyssnade på Anders W Jonsson, gruppleadare för Johan Linanders parti, Centerpartiet, i Sveriges Radio den 15 mars. Då sade Anders: Centerpartiet har försökt skjuta upp detta så långt som det någonsin har gått. Det är det som Johan Linander nu försöker påvisa i sitt anförande.

Det är helt korrekt att Centerpartiet har varit motståndare och kritiska till datalagringsdirektivet. Det som Vänsterpartiet och Miljöpartiet gjorde för ett år sedan var att vi fick igenom en minoritetsbordläggning. Vi ville skicka tillbaka detta till regeringen och att det skulle göras om eller att man skulle ta striden för att Sverige skulle kunna stoppa implementeringen av datalagringsdirektivet.

Eftersom ni i Centerpartiet säger att ni har försökt skjuta upp detta så långt som möjligt vill jag fråga: Vad har ni gjort under det år som nu har gått sedan beslutet om minoritetsbordläggning? Det är min första fråga.

Min andra fråga berör det som Johan Linander anförde. Man ska väl vara helt ärlig och säga att det är fler partier än Centerpartiet som inte i alla lägen varit helt glasklara i den här frågan. Jag vill vara mycket noga med att understryka att den så kallade uppgörelse som Linander hänvisade till från 2010 mycket snart därefter hävdades av vår partistyrelse, som är ännu högre än en riksdagsrepresentant. Mycket snart efter att den hade gått igenom sade vi att den inte gäller. Det hade alltså aldrig blivit politik vid en rödgrön valseger. Det tycker jag är väldigt viktigt att framföra.

Anf. 50 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Det är fortfarande tydligt hur Jens Holm fortsätter blunda för Sveriges skyldighet att implementera direktivet. Nu tar jag detta direkt, så att du har en replik på dig att svara: Menar Jens Holm att Sverige inte är skyldigt att implementera direktivet? Vilken del av fördraget ger oss i så fall den rätten? Och menar Jens Holm att Sverige ska bryta mot EU-domstolens utslag? I vilka andra lägen tycker Jens Holm att det är en bra sak att bryta mot vad domstolar kommer fram till?

Så ska jag svara på Jens Holms frågor. Det pågår, som Jens Holm också vet, en utvärdering i kommissionen. Det har varit lite så och så med den eftersom många länder inte har velat lämna in de uppgifter som krävs. Jag tycker också att det är något som vi ska ta med oss i de vidare förhandlingarna i rådet och kanske allra mest i parlamentet. I Europaparlamentet tror jag att man har den största möjligheten att stoppa direktivet och få till stånd en ändring.

Låt oss gemensamt i den liberala gruppen tillsammans med er partigrupp i Europaparlamentet ändra direktivet där det kan ändras. Det är ju EU som äger den här frågan. Det är i EU som direktivet kan förändras och förhoppningsvis tas bort.

Prot. 2011/12:86
21 mars

*Lagring av
trafikuppgifter för
brottsbekämpande
ändamål*

Det är inte vi i Sveriges riksdag som kan göra det. Det är inte i vote-
ringen i dag klockan fyra som vi kan ta bort direktivet.

Nu är vi i den situationen att direktivet ska implementeras. Det kan
man göra på olika sätt. Jag skulle ha full förståelse för en argumentation
om att ni inte vill ta med de ytterligare två sakerna i implementeringen.
Det hade varit en ärlig argumentation att hävda att vi gör det på fel sätt.
Men att argumentera som om Sverige inte skulle behöva implementera
direktivet tycker jag inte är riktigt ärligt.

Anf. 51 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag noterar att det inte är bara Vänsterpartiet och Miljö-
partiet som kommer att rösta mot datalagringsdirektivet. Såvitt jag vet är
det flera centerpartister som kommer att rösta emot klockan fyra, och jag
hoppas att fler kan ansluta sig.

Om man lyssnade på den ansvariga kommissionären Cecilia Malm-
ström vid *Ekots* lördagsintervju nu i helgen sade hon ungefär så här:
Medlemsländerna vill ha det här direktivet! Den ansvariga kommission-
ären säger alltså själv att detta är ett hafsverk och att hon fortfarande är
skeptisk, men att vi måste göra om det och sedan införa det igen därför
att medlemsstaterna kräver det.

Sverige är en av medlemsstaterna. EU är alla vi medlemsstater. Jag
menar att Sverige inte ska införa detta. Jag tycker att den svenska rege-
ringens argument för att inte få böter från Bryssel har varit synnerligen
undermåliga. Vi ska hänvisa till Europakommissionen. Vi ska hänvisa till
stadgarna om de mänskliga rättigheterna. Dessa argument har inte Sveri-
ges regering fört fram, och därför har man inte varit särskilt framgångs-
rik.

Jag vill inte att detta främst ska vara en juridisk process vare sig i EU-
domstolen eller i Europadomstolen, där man också kan driva de här fal-
len. Jag vill att detta ska vara en politisk process. Det sker hela tiden på
EU-nivå att medlemsländer vägrar införa olika förordningar och direktiv.
De argumenterar för det. Och vet ni vad? Ibland vinner de.

Jag tycker inte att regeringen ens har försökt. Där skulle Johan Li-
nander och Centerpartiet verkligen ha kunnat bidra. Jag noterar att jag
ännu inte har fått något svar på vad ni gjorde under året efter minoritets-
bordläggningen. Tanken var att vi motståndare skulle få ett år till att
övertyga regeringen och sedan övertyga EU om att detta inte skulle in-
föras. Ni gjorde ingenting, såvitt jag vet.

Anf. 52 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Jens Holm fortsätter med något slags skröna om att det
skulle vara vanligt att EU-länder inte implementerar direktiv. Sanningen
är att det aldrig har hänt att ett EU-land har vägrat att implementera ett
direktiv och i stället systematiskt valt att betala vite.

De situationer som du nämner handlar oftast om tvister om huruvida
ett direktiv ska implementeras fram till dess att domstolen kommer fram
till ett utslag. Det är det du efterfrågar. Men nu har EU-domstolen redan
kommit med ett utslag. I överträdelseförfarandet har EU-domstolen
kommit fram till att Sverige inte har följt fördragets regler. Vi är skyldiga
att göra det, och vi ska implementera direktivet.

Jens Holm argumenterar för att vi ska bryta mot domstolens utslag men vägrar konsekvent att svara på mina frågor. Jag ställde en lång rad frågor till dig, men du svarade inte på en enda av dem.

Jag ska försöka svara på din fråga. Vad har vi gjort under det här året? Hur har vi agerat? Precis som jag var inne på har Sverige inom kommissionens utvärdering gjort precis som andra länder har gjort – eller åtminstone borde ha gjort – och skjutit in uppgifter om hur detta fungerar. Det är klart att vi får titta på uppgifterna om hur det fungerar i Sverige utan datalagringsdirektivet och hur viktiga denna typ av uppgifter är inom den brottsutredande verksamheten, för det kan vi ändå vara överens om. Så sent som den 29 februari debatterade vi här i kammaren hur polisen ska få använda hemlig teleövervakning tillsammans med telefonavlyssning och kameraövervakning. Då var vi alldeles överens. Det fanns ingen reservation från Vänsterpartiet eller Miljöpartiet, och ni var inte ens med i debatten. Hur uppgifterna ska få användas och att de är viktiga är vi alltså trots allt överens om.

Anf. 53 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Jag har stor respekt för Johan Linanders grundsyn om att direktivet är integritetskränkande. Jag har också full förståelse för den vanda som det måste vara när man känner att man tvingas rösta för en sådan här lagstiftning. Det är väl också därför flera centerpartister, eller åtminstone en, redan nu har sagt att de inte kommer att rösta för detta.

Det är viktiga åsikter som Johan Linander tar upp. Hur ser vårt samarbete inom EU ut? Och vad händer med direktiv som är tvingande och som ska införas i den nationella lagstiftningen? Det är såklart inte en enkel fråga.

Vi säger inte att Sverige ska säga nej och betala böter i all framtid och sedan tro att allting löser sig. Då har vi förstås fortfarande problemet med dels böter, dels att detta är infört i en massa andra länder med medborgare vars personliga integritet också inskränks. Det är inte så vi vill se på EU-samarbetet.

Däremot anser vi att Sveriges regering har förhållit sig otroligt passiv under tiden. Därför är det inte rimligt att införa detta i svensk lag utan att man kämpar för att kunna omförhandla det eller riva upp det. Detta är något som Sveriges regering inte har gjort i tillräckligt stor utsträckning. De argument som kom fram under processen där Sverige inte har infört detta under det senaste året har inte varit tydliga. Uppenbarligen har man valt fel strategi, eller så har man inte haft någon strategi. Detta är ett stort problem.

När vi i eftermiddag röstar nej till att införa direktivet handlar det om att vi vill att regeringen i stället på EU-nivå ska agera för att omförhandla direktivet, till exempel så att man gör det frivilligt för medlemsländer att införa det. Då slipper vi hela problematiken.

Anf. 54 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Precis som Vänsterpartiet vägrar Miljöpartiet tala om vilken del av Lissabonfördraget som ger oss rätt att inte implementera direktivet och att EU-domstolen i överträdelseförfarandet redan har meddelat i en dom att Sverige är skyldigt att implementera direktivet. Vi har överträtt fördragets regler.

I vilka sammanhang är det okej att bryta mot domstolsutslag? Inte heller Maria Ferm tog upp det i sitt anförande. Men nu har du en chans att gå in på detta i replikväxlingen. Tänk er att länder säger: Visserligen finns det en demokratisk institution, en domstol, som säger att vi ska göra så här, men vi vägrar att göra det i alla fall! Är det lämpligt?

Precis som Jens Holm var inne på finns det Centerpartister som i dag kommer att rösta annorlunda – som inte kommer att rösta för förslaget. Det beror framför allt på att detta är en oerhört känslig fråga för Centerpartiet eftersom vi är mot direktivet men står i situationen att vi måste rösta igenom det till svensk lagstiftning. Det är problematiskt.

Centerpartiet är Sveriges öppnaste parti. Vi har inte en partipiska som tvingar våra ledamöter att rösta på ett visst sätt. Det gör att det finns de som gör andra avvägningar. Andra partier skulle förmodligen ha haft jättestora problem med detta, men vi ser det i stället som en möjlighet. Vi tycker att det är viktigare att vara ett parti som ger utrymme för enskilda ledamöter. Det tycker vi är viktigare än att piska alla att tycka precis likadant.

När Maria Ferm ändå svarar på vilken del av Lissabonfördraget som ger oss rätt att strunta i reglerna skulle hon också kunna ta upp en annan fråga. Om vi nu inte får en förändring, som regeringen tror att regeringen skulle kunna få fram – vad ska vi göra då? Vad blir nästa steg? Är det att lämna EU? Är det lösningen?

Anf. 55 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Jag tror att vi är långt ifrån det eftersom ansvarig kommissionär själv säger att detta är ett hafsverk och att det kommer att göras en översyn. Det kommer alltså att ske någon form av förändring av data-lagringsdirektivet inom kort. Därför känns det ännu märkligare att införa det i dag. Vi har diskuterat att betala böter, kostnader och så vidare.

Vi kan införa en lagstiftning nu, utan att ha gjort någon form av motstånd eller försökt förändra det hela, som kommer att kosta branschen ungefär 1 miljard. Sedan måste detta kanske förändras i stora delar eller så blir det hela frivilligt så att det var onödigt att införa lagstiftningen från början. Också det känns ganska oansvarigt. Det är helt fel tidpunkt att göra detta.

Jag skulle vilja vända mig mot beskrivningen av att det i nuläget inte finns något alternativ till att implementera lagen. Det stämmer inte. Sveriges regering kan agera för att omförhandla direktivet. Det pågår en debatt i Europa som fler länder kan ansluta sig till eftersom det finns kritik mot att så pass mycket integritetskränkande lagstiftning införs. För ett tag sedan genomfördes demonstrationer runt om i Europa mot ACTA, till exempel. Detta är en levande debatt.

Jag tycker att ni som representanter för regeringspartier fransäger er det ansvar eller det inflytande som ni kan ha. Ett exempel på detta, som jag tog upp tidigare, är hur Sverige under lång tid har brutit mot EU:s art- och habitatdirektiv när man har iscensatt en licensjakt på utrotningshotad varg.

Det har Sverige tagit stark strid för i EU. Det finns inget som säger att vi inte kan göra samma sak här. Varför är det okej att bryta mot bestämmelser inom EU när det gäller vargfrågan men inte när det gäller den här frågan?

Anf. 56 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Det var inte senare än i november förra året om jag minns rätt, eller möjligtvis i december, som vi senast debatterade kommissionens utvärdering av direktivet här i kammaren. Maria Ferm var liksom jag med i debatten. Vi vet också vilket underlag vi hade inför den debatten.

Kommissionens utvärdering handlade snarast om att direktivet som det ser ut i dag inte var tillräckligt omfattande. Man ville inte ge en så stor spännvidd för vilka tider som medlemsländerna ska få lagra som mellan sex månader och två år. Där tyckte kommissionen att det kanske var för stor skillnad. Det skulle kanske smaltas in så att vi tvingas till ett års lagring.

Kommissionen tyckte också att det fanns för stora möjligheter för medlemsländerna att själva bestämma när uppgifterna skulle få användas. EU vill även lägga sig i regler för när polisen ska få ut uppgifterna. Det är regler som i dag är rent nationella och som vi också har debatterat här i kammaren så sent som den 29 februari och då var helt överens om.

Det är kommissionens utvärdering så här långt. Jag skulle verkligen önska att kommissionen skulle komma fram till att det inte är ett bra direktiv och att vi ska ta bort det. Men tyvärr är det ingenting av utvärderingen hittills som visar på det.

Vi har haft den debatten i kammaren. Det är något naivt att lura lyssnare och andra att det skulle finnas en stor möjlighet att förändra direktivet i positiv riktning. Jag är mer orolig för att när kommissionen kommer fram med sitt slutgiltiga förslag handlar det om att göra det vi måste genomföra ännu snävare.

Vi ska fortsätta att jobba tillsammans. Jag och vi i liberala gruppen i Europaparlamentet jobbar gärna tillsammans med er partigrupp i Europaparlamentet för att förändra och få bort datalagringsdirektivet. (Applåder)

Anf. 57 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! Morgon har gått över till förmiddag, och när jag nu kommer som siste talare vill jag säga att mycket bra har sagts i debatten. Debatten har inte bara pågått länge här i kammaren. Den har pågått väldigt länge i största allmänhet. Jag vill vara tydlig med vad vi som parti har tyckt.

Vi har datalagring i Sverige och har haft det i över 30 år. Frågan om datalagringsdirektivet när den först kom upp var hur reglerat eller oreglerat det skulle vara. Det var före min tid. Mina partiföreträdare fokuserade då väldigt mycket på vad som skulle få lagras. Likaså har lagringstiden stått i fokus för Kristdemokraterna.

Vår förre ledamot i EU-nämnden, Ingvar Svensson, krävde tidigt att internetsurfning och chattar inte skulle ingå i beslutet. Det har tillgodosetts i det direktiv som vi debatterar här i dag.

I EU-direktivet från 2006 har medlemsstaterna enats om att det behövs regler som ser till att vissa trafikuppgifter lagras under en viss tid så att uppgifter finns tillgängliga för att kunna användas i brottsutredningar. Datalagringsdirektivet innebär att till exempel uppgifter om vem som ringer och sms:ar ska lagras i mellan sex månader och två år. Vi i allians-

Prot. 2011/12:86

21 mars

*Lagring av
trafikuppgifter för
brottsbekämpande
ändamål*

regeringen har med hänsyn till integriteten valt den kortaste lagringstiden, det vill säga sex månader.

Jag har som sagt inte varit med under hela tiden denna produkt förhandlats fram. Även jag instämmer i att man ska värna den personliga integriteten. Men detta med datalagring är inte något nytt. Redan i dag har polisen tillgång till uppgifter för att utreda allvarliga brott och den grova organiserade brottsligheten.

Skillnaden med den lag som vi i dag har på bordet är att lagringen görs obligatorisk under sex månader. Samtidigt införs strängare krav på operatörerna vad gäller säkerhet kring de uppgifter som lagras.

Genom uppgifter från mobiltelefoner kan polisen kartlägga hur brott har planerats och hur misstänkta personer har agerat under och efter ett brott. Några uppgifter som avslöjar innehållet i en kommunikation eller vad som sagts i ett telefonsamtal får inte lagras.

Kristdemokraterna har hela tiden tyckt att det finns en poäng med att man i efterhand kan spåra och förstärka en beviskedja när det gäller svår brottslighet. Precis som tidigare sagts i debatten har uppmärksammade fall kunnat lösas med hjälp av uppgifter.

Exempelvis var det lagrade uppgifter som användes för att få klarhet kring självmordssprängningen i Stockholm, där utredning fortfarande pågår. Likaså i rättegången efter helikopterrånet som skedde i september 2009 använde åklagaren i sin sakframställan historiska trafikuppgifter för att visa gärningsmännens aktivitet före, under och efter rånet.

Detta är bara några exempel. Det kan redan i dag konstateras att historiska trafikuppgifter är mycket viktiga för att kartlägga aktivitet. Vi får inte glömma att vi inte är immuna mot grova brott. Då gäller det att de ansvariga myndigheterna har rätt redskap.

När jag lyssnar på företrädare för vissa partier i dag undrar jag vilka redskap som ska finnas för polisen i slutänden. De är kritiska mot telefonavlyssning, buggning och andra hemliga tvångsmedel. Frågan är vilka medel de rättsvårdande myndigheterna ska få ha för att motverka den grova organiserade brottsligheten. Även brottsbekämpning handlar om att värna människors integritet och innebär därför ofta avvägningar.

Det är viktigt i debatten att belysa den personliga integriteten. Den personliga integriteten och rätten till sitt eget privatliv handlar om mer än att vara befriad från att någon obehörig läser eller sprider ens persondata. Det handlar i grund och botten om rätten till sin egen person, att vara skyddad från fysiska eller mentala intrång och att få ha rätt till en egen privat sfär.

I och med teknikens utveckling kan man säga att ytterligare en dimension har lagts till människans person, nämligen den digitala. Information som lagras av och om oss i olika dataregister utgör en digital representation av vår person. Liksom vårt medvetande kan lida när kroppen skadas kan det även vi lida skada när våra personuppgifter missbrukas. Respekten för varje människas integritet är ett grundläggande värde i vår demokrati.

I den ena vågskålen ligger de brottsbekämpande myndigheterna som utgörs av polis och åklagare och deras förutsättningar att agera mot den grova organiserade brottsligheten. I den andra vågskålen ligger frågan om fri- och rättigheter och den enskildes integritet. De måste vi väga mot varandra, och balansen är viktig och ska alltid beaktas.

För oss kristdemokrater är det viktigt att tydligt veta var gränsen går mellan integritet och brottsbekämpning. Avlyssning och övervakning får aldrig komma att användas slentrianmässigt utan måste noga övervägas vid varje enskilt tillfälle.

Sverige har som EU-medlem en skyldighet att införa direktivet. Direktivet skulle redan i vissa delar ha varit infört den 15 september 2007 och i resten av delarna i mars 2009. Sverige är bland de sista EU-länderna att implementera dessa.

Som har sagts här i debatten pågår en utvärdering. Vissa vill att vi ska vänta på denna. Det jag vill vända mig mot är att det finns väldigt många länder i Europa som vill att vi går ännu längre och att ännu längre lagringstider och ännu mer ska ingå. Vi ska vara öppna och ärliga med att vi de facto inte vet om direktivet blir bättre om vi arbetar om det.

När jag lyssnar på flera här i dag kan jag inte annat säga än att jag också skulle vilja att Sverige fick en författningsdomstol. Nu har vi inte det, och denna debatt och många andra visar att det kanske ibland är en brist. Kanske det är dags att vi samlas och enas kring att det vore bra i förhållande till den personliga integriteten att det skapas en författningsdomstol i stället för att vi ibland säger nej till saker som vi måste säga ja till som EU-medlemmar.

Kristdemokraterna värnar den personliga integriteten. Men vårt fokus har legat på att vi vill behålla relativt korta lagringstider. Efter avvägning får nyttan av hur man kan använda informationen i brottsprevention och i brottsutredning anses väga tyngre. Vi kommer därför att rösta ja för att ge de rättsvårdande myndigheterna det redskap de behöver för sitt arbete.

Jag hoppas också att vi framgent kommer att få en utvärdering av hur effektiv trafikdatalagring är för att bekämpa och utreda brott i Sverige. Likaså ska det finnas möjligheter att veta om uppgifter om en själv hämtats ut efter att en brottsutredning är klar. Man ska också få klarhet i om det framöver kommer att finnas skadeståndsmöjligheter.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

7 § Övergripande miljöfrågor m.m.

*Övergripande
miljöfrågor m.m.*

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2011/12: MJU11
Övergripande miljöfrågor m.m.

Anf. 58 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Herr talman! Vi ska nu debattera miljö- och jordbruksutskottets motionsbetänkande *Övergripande miljöfrågor m.m.* För tids vinnande vill jag börja med att yrka bifall till reservation 1 i betänkandet, men jag står självklart bakom alla socialdemokratiska reservationer.

Vi ska i dag diskutera miljöfrågor väldigt brett. Det här motionsbetänkandet innehåller ganska många olika frågor, men jag tänkte inrikta

mig på att prata om det övergripande och framför allt om de miljömål som vi har satt upp här i Sverige.

Under de senaste åren har miljöfrågan blivit allt viktigare i samhällsdebatten. Det tycker jag är bra. Det är en fråga där alla måste ta sitt ansvar. Det handlar om att vi gemensamt globalt måste hitta sätt att jobba med miljö- och klimatfrågan. Men det handlar också om att i det lilla kunna göra skillnad. Det kan handla om allting från att panta burkar och lämna in batterier till att stora multinationella företag ska göra olika typer av energieffektiviseringar. Allt det här måste vi göra.

Men det finns något som borde göras men som inte görs i tillräckligt stor utsträckning. Den svenska regeringen måste ta ansvar för de mål man har satt upp och framför allt för den svenska miljö- och klimatpolitiken.

Vi socialdemokrater anser att miljöfrågan måste prioriteras ytterligare. Och detta måste lyftas fram och bli tydligare inom alla sektorer i samhället. De mål som har satts upp måste vara rimliga, och de måste utgå från den ambitionsnivå som finns.

Sverige är ett land som har varit duktigt på miljöfrågor. Men jag tycker att vi tappar, och vi har tappat de senaste åren.

Vi socialdemokrater anser att det behövs ett nytt tänk. Det behövs ett helhetstänk inom hela miljöområdet. Det handlar inte om att sätta upp plakater där det bara finns en måltext. Det handlar om att mål måste kopplas till ambitioner, och ambitionerna måste tydliggöras i olika typer av verktyg för att vi ska få en konkret och fungerande miljöpolitik.

Jag och vi tror att en miljövänlig politik är bra för Sverige. Det finns många åtgärder som i dag ger olika typer av positiva effekter. Om man energieffektiviserar en fastighet leder det till miljönytta. Det leder till nya arbetstillfällen, och det leder till att vi får nya kunskaper och möjlighet till innovationer som vi sedan kan använda oss av och exportera.

Ett effektivt sophanterings- och återvinningssystem ger en renare natur, men det ger också återvunnet material, och det kan innebära att vi har en viktig energikälla för att värma till exempel våra hus. Genom att göra miljönytta kan vi också göra samhällsnytta, och vi kan se till att Sverige blir starkare.

Vi socialdemokrater har alltid trott på att man måste använda politik och våga använda politik. Jag tror att det finns många styrmedel som måste införas för att vi ska kunna uppnå de mål som vi har satt. Jag tycker att regeringen ibland litar väl mycket på vad omvärlden kommer att göra eller vad marknadskrafterna kan åstadkomma. Jag tror faktiskt att man måste våga för att uppnå de mål som vi har satt upp i dag.

Herr talman! Riksdagens mål om att minska utsläppen med 40 procent till 2020 är bra. Men finns det från regeringens sida någon ambition att nå det här målet? Den svenska regeringen har plockat bort ett antal styrmedel, till exempel skatten på handelsgödsel, som har varit ett oerhört effektivt instrument för att minska jordbrukets miljöpåverkan. Man har tagit bort det statliga stödet för klimatinvesteringar, som även det på många sätt har bidragit till att vi har minskat utsläppen av koldioxid. Och man blundar för ett antal områden i samhället, till exempel transportsektorn, där vi har oerhört stora problem. Vi måste faktiskt ta tag i de här problemen nu och inte vänta.

Vi socialdemokrater anser att det måste finnas ambitiösa mål. Riksdagen har faktiskt ställt sig bakom ett antal ambitiösa mål, även om det finns vissa mål som skulle kunna vara ännu mer ambitiösa. Tyvärr har dessa mål inte följts upp med någon politik som gör att vi kommer att lyckas uppnå dem.

Det finns i dagsläget inte tillräckligt mycket styrmedel och uppenbarligen inte en tillräckligt stor ambition från regeringen när det gäller att vilja nå de mål som vi faktiskt har ställt upp. Det tycker jag är oerhört problematiskt.

Sverige behöver ett högre omställningstryck. Sverige behöver hitta och identifiera ett antal verktyg och styrmedel som gör att vi faktiskt kan uppnå de mål som vi har ställt oss bakom. För att göra det tror jag att man ibland måste genomföra åtgärder som kanske inte alla gillar alla gånger. Men här tror jag att det krävs ett och annat.

Det finns vidare ett annat mål som riksdagen har ställt sig bakom. Det är målet om att fordonsflottan ska vara oberoende av fossila bränslen i Sverige 2030.

I det här fallet tycker jag fortfarande att det råder en viss begrepps-förvirring. Jag tycker inte att det är speciellt tydligt vad definitionen av det här målet innebär. Rent språkligt handlar det om att ett fordon ska gå att framföra utan fossilt bränsle, och det innebär i praktiken att de reella utsläppen från fordonsflottan 2030 inte har någonting med måluppfyllelsen att göra. År 2030 skulle ju alla fordon kunna vara så kallade multi-fuel-fordon och då uppfylla regeringens mål men inte på något sätt påverka hur mycket utsläpp fordonsflottan ger.

Det här är en fråga som jag tycker att regeringen måste fundera ett varv till kring, för vi måste jobba med transportsektorn, som är en av de bovar som i dagsläget släpper ut ganska mycket och som faktiskt bidrar till miljöförstörelse.

Ett annat problem är att antalet miljöbilar under de senaste åren har minskat. Vi hade en oerhört kraftig uppgång under perioden 2006–2009, men efter det har vi sett en minskning. Det tycker jag är problematiskt.

Även på det här området har regeringen snarare avskaffat de fungerande stimulanser och incitament som har funnits än kommit med några nya. Och de nya förslag man har kommit med anser många med mig inte kommer att leda till speciellt många nya bilar inom miljöbilsflottan.

Slutligen tänkte jag ta upp ett annat miljömål där jag också tycker att vi har en hel del kvar att jobba med i den här kammaren och i Sverige som helhet. Det är målet kring en giftfri miljö. Det här är ett av de absolut svåraste målen. Det kommer att krävas största möjliga gemensamma kraft för att vi ska kunna lösa det.

Här är jag som socialdemokrat oerhört bekymrad över att riksdagen genom regeringen har omformulerat miljö kvalitetsmålet om en giftfri miljö. Enligt min uppfattning innebär den omformuleringen att regeringen faktiskt har sänkt ambitionsnivån. Det kanske kan vara hedervärt om man inte tänker uppnå målen, men det är ändå problematiskt.

Jag anser att det även på det här området saknas många konkreta förslag när det gäller hur vi faktiskt ska uppnå målen. Det har skjutits till lite ytterligare pengar till Kemikalieinspektionen, men det kommer inte på något sätt att räcka för att uppnå de väldigt ambitiösa och tuffa mål som finns även på detta område.

Herr talman! Vi socialdemokrater vet att de svenska miljömålen kommer att bli svåra att uppnå. Vi vill därför betona att det här arbetet måste prioriteras.

Vi vill höja ambitionen inom miljöpolitiken och genomföra ett antal krafttag för att på så sätt kunna uppnå de mål som vi har ställt oss bakom. Det krävs höga ambitioner och bra verktyg för att vi ska lyckas.

Jag tror att med ekonomiska styrmedel kan vi stimulera fler människor och företag att ändra sina beteenden och på så sätt skapa en utveckling som är ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar. Då tror jag att vi måste använda oss av verktyg som klimatskatter, energiskatter och miljöskatter men också lagstiftning, utsläppsrättigheter och olika typer av certifikat.

Vi socialdemokrater anser att med tydliga mål och konkreta förslag kan vi nå de mål som vi har ställt oss bakom, men då krävs det att man visar att man har ambitionen att nå dem.

(Applåder)

Anf. 59 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! Det var för väl att Johan Lofstrand kom före mig och satte debatten lite grann i sitt sammanhang. Jag hade tänkt dyka direkt ned i de allra grottigaste små detaljerna i miljölagstiftningen och miljöprovningssystemet och skrämja bort alla åhörare med en gång.

Men om det ändå är några kvar kan jag göra ett litet försök att i alla fall sätta den bredare bilden innan vi går in på detaljerna.

Miljöpolitik handlar i allra högsta grad om politik. Om vi förväntar oss att människor i sin vardag ska vilja göra de miljövänliga valen måste vi som politiker också se till att det finns förutsättningar för det. Det är inte så himla lätt att vara miljöhjälte om det är mycket dyrare och krångligare att göra de miljösmarta valen.

Men vi kan faktiskt förändra det. Vi kan använda skatter och andra ekonomiska styrmedel som ser till att det som är långsiktigt hållbart också blir kortsiktigt lönsamt. Vi kan se till att det lönar sig både för den vanliga människan och för företagen att ta fram de smarta produkterna som kommer att leda omställningen till ett grönare samhälle snarare än att det ska löna sig att köra på i gamla hjulspår som vi vet inte håller i längden.

Vi har också ett viktigt ansvar för miljöreglerna. Lite krasst är det så att det som är riktigt farligt inte ska vara tillåtet. Det handlar inte bara om att vi ska gynna det som är lite mindre livsfarligt, utan det ska bort. Ungefär så enkelt är det.

Den här debatten ska egentligen inte handla om den ekonomiska biten utan snarare om lagstiftningsbitarna, alltså om de verktyg vi har inom miljöjuridiken och miljöbalken som är vårt övergripande ramverk för miljölagstiftningen. Det är den jag nästan helt tänker fokusera på i den här debatten som egentligen är lite av en slasktrattsdebatt om allt som kallas övergripande miljöfrågor med mera. "Med mera" skalar jag alltså bort, så nu kör vi miljöbalken.

Miljöbalken kom till 1998. Vi hade förstås haft miljölagar även tidigare, men nu valde man att baka ihop de flesta av dem i en enda lag under samma paraply och med samma övergripande principer för hela miljöpolitiken.

Nu har det gått en tid sedan dess, nästan 15 år, så det börjar bli dags att stanna upp och fundera lite på om det blev som man hade tänkt sig. Nu är det en och annan under årens lopp som har stannat upp och funderat lite grann, och den ena efter den andra lyfter fram områden där man inte tycker att blev riktigt som man hade tänkt sig. En del saker har förstås ändrats, men mycket är också kvar.

Hur var det då tänkt? Jag var inte med när det begav sig, ska jag erkänna, så om det är någon här i salen som var med får ni hojta till om jag har missuppfattat saken.

Som jag har förstått det var tanken ungefär så här: Grunden är att om man ska starta en verksamhet som kan tänkas vara miljöskadlig ska man söka tillstånd för det. I den prövningen ska alternativa lösningar och möjligheter att begränsa negativa miljöeffekter undersökas och så ska nyttan vägas mot kostnaderna.

För att bli lite mer specifik kring tillståndsprövningen fanns det också idéer om att man skulle ha en samlad prövning i stället för att man tittar på olika delar för sig och missar hela överblicken. Det fanns tankar om att om inte den som bedriver verksamheten själv tar initiativ till att ompröva föråldrade tillstånd skulle myndigheterna göra det så att man har moderna tillstånd som är uppdaterade med hur vi ser på miljön allteftersom vi lär oss mer om den och utvecklingen går framåt och så vidare.

Man tänkte sig också att de här tillstånden skulle ha väldigt tydliga villkor så att det går att utkräva ansvar om de inte följs. För att det här ska fungera krävs inte bara att någon som vill driva verksamheten driver sin linje utan också att det finns en duktig och kompetent motpart som kan företräda allmänhetens intresse av en renare miljö mot verksamhetsutövarens intresse som är att bedriva verksamhet.

Sedan behövs det så klart också att den myndighet som gör bedömningen ska ha bra miljökompetens och allt sådant.

Hur gick det då med detta? I praktiken har det ifrågasatts om det här verkligen har funkat som det ska alla gånger. Jag kan ta några exempel. En del kanske ni känner till, en del inte. När det gäller LKAB:s gruva i Svappavaara har det varit mycket diskussion om hur långt man kan gå i att godkänna ändringar av en verksamhet som kanske egentligen borde innebära att man omprövar hela verksamheten samlat.

Turerna kring kalkbrottet i Bunge på Gotland, ett viktigt naturområde, är en annan fråga som det har varit mycket diskussion kring, om det verkligen är så att man tillämpar miljöbalkens generella hänsynsregler och EU:s art- och habitatdirektivs krav på biologisk mångfald på ett korrekt sätt.

Ett annat exempel är gruvor i Norrland som släpper ut många gånger mer farliga metaller än vad de egentligen skulle få göra men där villkoren är så luddigt skrivna att de ändå inte kan ställas till svars för det.

Då undrar man hur de här villkoren ska vara formulerade om vi ska kunna använda dem. Ibland är det Naturvårdsverket som hängs ut. Ibland är det domstolarna. Tidningen Miljöaktuell, som väl ligger på nattduksbordet hos alla ledamöter i miljö- och jordbruksutskottet, har granskat den miljöjuridiska processen och pekar på en rad brister. Bland annat tycker de att domstolarna har för dålig biologisk expertis för att kunna ta ställning till frågorna om biologisk mångfald som kan komma upp i de här processerna. De menar att Naturvårdsverket har retirerat från miljö-

rätten och inte spelar den starka partsroll som verket var tänkt att göra en gång i tiden för att balansera verksamhetsintressena.

Den bilden stöds inte bara av vår favorittidning utan också av den offentliga utredning om Naturvårdsverket som kom 2008 och som beklagade att Naturvårdsverket hade blivit mindre aktiva i miljöprövningar.

I utskottet har vi haft en lång diskussion om föråldrade miljötillstånd, framför allt när det gäller vattenkraften. Många vattenkraftverk drivs i dag med tillstånd från 1918 års vattenlag. Det säger sig självt att den syn man hade på miljö och biologisk mångfald 1918 har förändrats fram till i dag, och då borde kanske också miljökraven göra det.

Den diskussionen har vi haft och kommer säkert att ha mycket mer, så jag tänkte i stället ta ett exempel som framför allt gäller industrier.

EU-domstolen inledde för något år sedan en process mot Sverige för att vissa verksamheter fortfarande drivs med föråldrade tillstånd som inte lever upp till kraven i det som då hette IPPC-direktivet som handlar om samordnade åtgärder för att begränsa och förebygga utsläpp. Förutom det har vi verksamheter som visserligen inte omfattas av IPPC-direktivet, eller snarare dess efterföljare, för det har bytt namn nu, men fortfarande bryter mot miljöbalkens krav. Här blir det lite pinsamt när vi varken lever upp till EU:s krav eller våra egna.

Vart vill jag då komma med allt det här klagandet? Jo, det börjar bli lite för många exempel på att miljöbalken inte riktigt tycks få det genomslag som det var tänkt en gång i tiden. Det behöver kanske inte bero på själva lagstiftningen som sådan utan på hur den används, på hur Naturvårdsverket, domstolarna och alla andra aktörer som är inblandade i miljöprövningsprocessen agerar. Har de den kompetens och de resurser som behövs för att de ska kunna göra sitt jobb som det var tänkt? Vad behöver vi ändra på för att miljöbalken verkligen ska få det genomslag som det var tänkt?

Hur stor miljöförstöring vi är beredda att acceptera är i grunden en politisk fråga. Jag är inte så förtjust i miljöförstöring, men det är en politisk bedömning. Men oavsett var vi landar i den bedömningen är det viktigt att vi har en fungerande miljöprövning så att inte miljöförstöring som är större än vad vi egentligen hade tänkt acceptera slinker igenom av bara farten.

Jag tycker att det är hög tid för en översyn av miljöbalkens genomslag och uppfyllelsen av miljöambitionerna, och därför yrkar jag bifall till reservation 2. Det är absolut inte hela miljöpolitiken. Det är en liten del – men nog så viktig. Det är ändå den som sätter ramen för den juridiska regleringen av miljöpolitiken. Om inte den funkar, då kan vi stå här och ha en massa fina ambitioner som inte efterföljs i praktiken.

Länge leve miljöbalken, men se till att den funkar!
(Applåder)

Anf. 60 JOSEF FRANSSON (SD):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation 4, som handlar om hur våra medborgare på landsbygden drabbas av utbyggnaden av vindkraft. Sverigedemokraterna vill med anledning av problematiken med sänkta fastighetsvärden införa en lagstiftning som tvingar dem som etablerar vindkraftverk att ersätta kringboende för eventuellt sänkta fastighetsvärden. Det är högst orimligt

att regeringens högst bristfälliga energipolitik med sådan kraft ska drabba enskilda medborgare.

Vi behöver också få till stånd en utredning kring den här problematiken som redovisar lokala följder av vindkraftsutbyggnaden i termer av ekonomiska konsekvenser.

Riksdagen har beslutat att vi ska bygga ut vindkraften, och detta kraftigt. Argumenten bakom detta beslut är svaga, och konsekvenserna för landets medborgare är i allt väsentligt negativa. Personligen har jag faktiskt svårt att finna ett enda vettigt argument för vindkraften.

Vi måste sänka våra koldioxidutsläpp, säger några till vindkraftens försvar. Men vår elproduktion är ju redan i princip koldioxidfri.

Man har med falskhet eller okunnighet lanserat vindkraften som en ren energikälla, trots att vindkraften med sina inneboende brister gör anspråk på mångdubbelt större resurs- och materialanvändning än andra energislag. Dessutom leder detta, vid stor etablering, till att vi antagligen kommer att behöva importera elkraft från energikällor som vi alla önskar oss bort ifrån, nämligen fossila bränslen.

Ett argument som ofta används mot kärnkraften är uranbrytningen, som beskrivs som smutsig och farlig. Men samma problematik finns i vindkraftsbranschen, där man använder den sällsynta jordartsmetallen neodym för att minska generatorvikten. Det är högst märkligt att miljörörelsen här är så tyst. Neodym bryts nämligen under förhållanden som minst sagt kan förknippas med smutsig gruvidrift som skadar både natur och människor.

En nästan uteslutande del av neodymet bryts just nu i Kina och kanske allra mest i den kinesiska staden Baotou. Studier härifrån har visat att det finns en stor ökning av cancer, lungsjukdomar och benskörhet hos barn till följd av metallframställningen, med en signifikant minskning av medellivslängden som följd.

Många hävdar också att vindkraften behövs för att ersätta kärnkraften, trots att detta strider mot fysikens lagar och inte låter sig göras. Vindkraften producerar nämligen inte nödvändigtvis när konsumenterna behöver elkraften, utan styrs som bekant av vädret. Tittar man på landets sammantagna produktion av vindkraftsel skulle man kunna likna diagrammet vid eggen på en såg. På topparna producerar nästan samtliga verk, medan nästan samtliga står stilla i dalarna.

Man har också noggrant undvikit att vara tydlig för väljarna om vilka ekonomiska konsekvenser som vindkraftsetableringen för med sig. Stora delar av vindkraftslobbyn har, med en helt obegriplig ekvation, länge hävdat att vindkraften pressar elpriserna. Nu verkar man dock, åtminstone från vissa håll inom branschen, ha fått mer realistiska insikter. En herre vid namn Tord Östlund, som är vd på PWP, ett av landets vindkraftsägande bolag, sade nyligen i en intervju att det är nödvändigt med högre elpris, förstärkt transmissionskapacitet och utökad kvotplikt för att "säkerställa" en fortsatt utbyggnad av vindkraften.

Jag undrar just om elkunderna är lika entusiastiska över att säkerställa ett högre elpris.

Frågan är varför det talas så tyst om dessa hårda fakta bland oss folkvalda.

Efter att ha konstaterat att vindkraften varken är speciellt ren eller speciellt billig kan vi dock konstatera att allt fler ute på landsbygden drabbas personligen av etableringen.

Att bygga dessa vindkraftverk för med sig betydande lokala konsekvenser, som fördärvade natur- och kulturvärden samt estetiska och landskapsmässiga värden.

Många av dem som har oturen att ha bostadsfastigheter på fel ställe när vindkraftverken byggs upp kan dessutom drabbas av oljud och solreflexer. De sammantagna konsekvenserna av detta blir givetvis försämrad livskvalitet och att fastighetsvärdena faller.

Twisterna mellan drabbade medborgare och vindkraftsaktörer haglar allt tätare, och missnöjet är på många håll stort. Kommunpolitiker vågar sällan opponera sig mot etableringen, även i de fall man är medveten om de negativa konsekvenserna.

Man hör dessutom allt oftare hur drabbade medborgare känner sig rättslösa och att den politiska viljan från toppen av beslutskedjan också kommit att sätta sin tydliga prägel på de rättsprocesser där enskilda medborgare överklagat bygglov eller klagat på för höga bullernivåer.

Jag har personligen varit i kontakt med en mycket uppgiven kvinna, där familjen alltså kunde höra buller från ett vindkraftverk när de tittade på teve. Kvinnan jag pratade med led också av huvudvärk och fick sova med hörselskydd. När hon klagade hos kommunens politiker fick hon svaret: Lite får man minsann tåla för miljöns skull.

I förrgår inkom ett brev från en annan medborgare. Ni har nog alla fått det i er e-postinkorg, men jag tyckte att brevet var så sammanfattande att jag vill läsa upp en något nedkortad version av det. Det lyder som följer:

Kära politiker!

Jag bor i Örserum en mil öster om Gräna.

Anledningen till att man söker sig till en plats som Örserum är naturen, med sjö och skog samt ängar och hagar och att det är den livsmiljö man vill leva i.

Plötsligt, som en blixtnad från klar himmel, har markägare och Eon, bakom vår rygg, bestämt sig för att bygga uppemot 18 vindkraftverk, med en höjd av 200 meter, strax norr om vår by. Man tänker bygga dessa verk på ett område som Jönköpings kommun utpekat som friluftsområde, mycket nära Holavedens vandringsled, vilket även det strider mot Jönköpings kommuns policy.

Verken hamnar mycket nära Åsa by som är Natura 2000-område och förstör utsikten från sjön Ören som också är Natura 2000-område och dessutom av riksintresse för fiske.

Som ett alternativ har vi i vårt samhälle pekat ut en plats inom riksintresset för vindkraft men utanför friluftsområdet och inte i direkt närhet av Holavedsleden.

Eon har tagit del av förslaget och förkastat det. Där kommer vi nu in på en springande punkt när det gäller etablering av vindkraft.

Vi uppfattar hela processen med samråd och yttrande från vår sida som helt bortkastat. Eon lyssnar inte det minsta på de boende trots att det i deras påkostade broschyrer står att vår åsikt är viktig och att vi kan påverka utformningen av vindkraftsparken.

Eon är självsäkra och bryr sig över huvud taget inte om oss som värnar om vårt närområde. Markägare och vindkraftsbolag äger hela processen när det gäller vindkraftsetableringar.

Detta kommer att leda till ett enormt missnöje på landsbygden då vi som bor där anser att den demokratiska processen är satt ur spel.

Så långt brevet.

Rapporter som denna, just om känslan av maktlöshet, strömmar in från olika platser i landet. Till alla dem som känner denna rättslöshet och får sina bygder fördärvade av vindkraft skulle jag vilja säga:

När de andra partierna försvarar sin huvudlösa energipolitik och struntar i er medborgare ser vi sverigedemokrater er. Vi ser er och vi lyssnar på er. Vi ska göra vad som står i vår makt för att också hjälpa er.

Herr talman! Jag skulle också vilja säga några ord om den GMO-motion som finns med i det här betänkandet. Den har gett upphov till reservation nr 9. Motionen går i korthet ut på att Sverige ska inta en hållning inom EU-samarbetet som syftar till att enskilda medlemsstater ska kunna säga nej till odling av enskilda GMO-grödor.

Reservationen sammanfaller nästan identiskt med det som nyligen behandlades i EU-nämnden, där Sverigedemokraterna, tillsammans med de rödgröna, anslöt sig till det danska ordförandeskapets kompromissförslag i frågan. Men Sverigedemokraterna har helt andra bevekelsegrunder för detta ställningstagande än vad de rödgröna har. Medan Socialdemokraterna uttrycker en något mer försiktig men ändå påtagligt skeptisk hållning till GMO jämfört med sina blockkamrater, uttrycker Miljöpartiet och Vänsterpartiet, ofta på rent kvasivetenskapliga grunder, ett totalmotstånd mot allt vad GMO heter.

Med tanke på den miljönytta som modern växtförädling kan åstadkomma är miljörörelsens cementerade motstånd faktiskt smått obegripligt. Speciellt när det rör sig om strikt miljöfrämjande grödor är det konstigt att miljörörelsen inte står i första ledet och förespråkar den här teknologin.

I dessa frågor skiljer sig Sverigedemokraterna från dessa partier och det var därför inte ett naturligt steg att reservera sig tillsammans med de rödgröna när frågan bereddes i utskottet, speciellt inte när man läste hela den motion som ligger till grund för reservationen.

Dock ska erkännas att situationen blev minst sagt speciell när frågan dök upp som ett nära på identiskt EU-ärende efter att frågan redan var justerad i utskottet. Jag är medveten om att det kan ses som en inkonsekvent hållning.

För att vara tydlig med hur Sverigedemokraterna resonerade inför vårt ställningstagande i EU-nämnden vill jag i huvudsak ange två skäl. Det första är att vi som EU-kritiskt parti naturligtvis vill ge medlemsstaterna mer självständighet. Det ska också framhållas att detta argument inte var det huvudsakliga.

Det andra skälet är att det i stället handlar om viljan att nysta upp knutarna som finns i EU, där de som inte vill ha GMO gör det svårt för dem som vill ha det. Detta har resulterat i att forskningen på området håller på att avvecklas i Europa och att företagen bokstavligen flyttar sin verksamhet. Som det ser ut nu kan det kallas ett indirekt tankeförbud, och den strypning som sker inom delar av genforskningen vill vi motverka.

Om denna fråga går till votering kommer Sverigedemokraterna att rösta för reservation 7 under punkt 9.

Anf. 61 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Jag har ända sedan jag bytte till miljö- och jordbruksutskottet i höstas varit nyfiken på Sverigedemokraternas miljöpolitik. Det har varit tyst i frågan. Nu har jag fått svaret, nämligen att det handlar om att vara mot vindkraft. Det är också en politik man kan ha, lite annorlunda än vår politik ska väl sägas.

Det som Josef Fransson sätter fingret på, som jag delvis måste hålla med om, är att all energiproduktion har miljöpåverkan. Det ska vi ändå vara överens om. Därför är det viktigast att vi arbetar för att minska vår energikonsumtion, använder energin smartare eftersom all produktion har någon form av miljökonsekvenser. Men i fråga om slutsatsen att vindkraften ska ryka först landar vi lite annorlunda.

Josef Fransson talar om farorna med neodym, som är en metall som, såvitt jag har fått höra, inte förekommer i svenska vindkraftverk. Jag är övertygad om att det är en otrevlig brytning. Hur trevlig är uranbrytningen, Josef Fransson? Uranet används i kärnkraftverk och bryts i andra delar av världen. Det finns diskussioner om att börja bryta uran även i Sverige. Är det något som Josef Fransson tycker är bra?

Kärnkraften är inte heller ren. Det måste vi ändå säga. I valet mellan kärnkraft och vindkraft väljer jag alla gånger vindkraft. Vindkraft är inte heller dyrare än kärnkraft. När man pratar om ny kärnkraft och ny vindkraft är kostnaden ungefär densamma. Det byggs inte så många kärnkraftverk i Europa nu för tiden. De som byggs har en tendens att vara både fördyrade och försenade. Det gör beräkningarna lite osäkra, men det känns inte riktigt som en framgångssaga.

Frågan är var vindkraftverken ska placeras. Det är en kitslig fråga. Det finns mer eller mindre lyckade placeringar. Här tycker jag att våra kommunpolitiker har ett viktigt ansvar att se över var vindkraftverk placeras precis som de ska pröva var nya byggnader, vägar och så vidare ska placeras. Men att dra slutsatsen att vi inte ska ha vindkraft över huvud taget känns som en vettlös energipolitik.

Anf. 62 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Det blev mycket att svara på.

Låt mig börja med frågan om var tusentals vindkraftverk ska placeras utan att påverka natur, miljö och de människor som bor på de platserna. De syns på långt avstånd och förändrar landskapsbilden.

Sedan var det frågan om neodymet. Jag tyckte du sade att det inte används i Sverige. Jag kan säga rakt av att det är helt felaktigt. Det är en teknik i växande. Tekniken är ny inom vindkraftsbranschen för att bygga större och mer effektiva verk, som dessutom inte har samma problem med växellådor och så vidare. Vikten på turbinerna minskas. Vestas har en turbin, modell V112. Företaget bygger 32 sådana snurror utanför Lemnhult i närheten av Vetlanda. Installationen ska vara klar 2013. Ytterligare 43 likadana turbiner med neodymteknik ska installeras i Jädraås. Projektet ska vara klart i november 2012. Nog kommer de.

Jag vet inte om det är intressant att försöka stoppa någon verksamhet eller gruvdrift i Kina eller om det är vår sak, men med tanke på miljö-

rörelsens massiva motstånd mot uranbrytning kanske man skulle titta lite på den frågan också. Det är bara en del i ineffektiviteten med vindkraften.

Vi har en industri i Sverige som måste fungera. Vi har börjat prata om att stänga av tvättmaskinen när elpriset är dyrt och så vidare, men det är struntmängder i sammanhanget. Vi kan inte stänga av ett pappersbruk eller stålverk dagtid och köra nattetid. Så fungerar inte vår industri.

Anf. 63 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Jag får tacka för upplysningen. Tydligen hade jag gamla uppgifter om neodym. Men de facto finns vindkraftverk som drivs utan neodym. Däremot har jag hittills inte hört om något kärnkraftverk i Sverige som drivs utan uran. Den frågan har vi fortfarande kvar. Hur gör vi med uranet? Var vill Josef Fransson plocka upp det, och hur ska vi få den brytningen gosig och fin? Där har vi lite att arbeta med. Jag känner fortfarande att vindkraftverken är ett trevligare alternativ.

Sedan har vi vår industri som vi vill ha i Sverige med goda villkor. Där har vi genomfört en del roliga program, till exempel Programmet för energieffektivisering, där man på ett systematiskt sätt gått igenom energianvändningen med ny smart teknik och med hjälp av enkla åtgärder pressat ned energianvändningen rejält. Vi pratar flera terawattimmar. Det här är något som industrierna vinner på. Det är kostnader för dem. Det är klart att det är bra om kostnaderna kan kapas. Det allra bästa är när vi med hjälp av smarta lösningar kan minska energianvändningen.

Vi kommer att behöva energi. Då tror jag att vindkraften kommer att vara en del i det hela. Vi måste absolut fundera över var vi placerar den och försöka ta hänsyn till människor, precis som vi gör när vi bygger andra saker i samhället. Det är lite knepigt. De flesta människor vill ändå ha el, vägar och järnvägar men inte just där de själva bor. Det är fråga om att hitta avvägningen så att vi kan ha de saker vi behöver på ett sätt som stör så lite som möjligt. Det är en uppgift som våra lokala politiker, som har med planeringen att göra, har ett tungt ansvar för.

Jag tänkte inte att industrin ska stängas av när elpriset är så dyrt. Det är snarare en uppgift för hushållen som lättare kan fixa och tricksa med sådant. Industrin måste ha sin basenergi, men det finns fantastiska möjligheter i takt med att utvecklingen går framåt med nya smarta nät som kan fördela energin bättre. Då kan vindkraften spela en viktig roll om den ges förutsättningar. Där har vi uppenbarligen inte Sverigedemokraterna med oss.

Anf. 64 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag börjar med att konstatera att vår hushållsel är en försvinnande del, ungefär en fjärdedel, av energikonsumtionen. Den stora mängden el används av skolor, sjukhus och av vår tunga industri. Man stänger inte av en akutavdelningen eller någon vårdavdelning för att elpriset är högt. Här kommer vindkraftens brister och tillkortakommanden in. Vi måste ha en jämn elförsörjning. Vi kan inte investera oss bort. Det låter sig inte göras.

Kärnkraft och vindkraft är inte varandras motsatser. Vi kan inte ersätta kärnkraft med vindkraft. Det låter sig inte göras. Jag är ledsen!

Prot. 2011/12:86
21 mars

*Övergripande
miljöfrågor m.m.*

Anf. 65 JENS HOLM (V):

Herr talman! Vi diskuterar nu övergripande miljöfrågor, och vi gör det i en tid när jag anser att Sveriges miljö- och klimatarbete sackar efter. Vi kan se, precis som anfördes tidigare av Johan Löfstrand, att vi har en regering som har avskaffat klimatinvesteringsprogrammen, och vi ser på de internationella klimatränkningarna att Sverige för varje år placeras längre ned i rankingarna. Sverige tar bort det direkta stödet till sole energi, och marksanering får mindre pengar. Över lag har vi en regering med alldeles för låga ambitioner.

I betänkandet finns några konkreta förslag för hur ambitionerna kan höjas och göra miljöpolitiken bättre. Jag vill ta upp tre förslag. Det första rör reservation 2 om miljöbalken. Den har Helena Leander redan varit inne på. Miljöbalken kom för ungefär tio år sedan. Vi tycker att det behövs en översyn av miljöbalken, inte minst hur tillståndprocessen går till och hur uppföljningen av beslutade tillstånd går till.

Vi ser till exempel att gruvbranschen är ett område som växer mycket i Sverige. Över lag är det positivt. Gruvindustrin är en verksamhet som ska miljöprövas enligt miljöbalken. I vår reservation tar vi upp några exempel på att det inte riktigt har fungerat, där gruvor har för stora utsläpp men ändå har fått tillstånd.

Hur kan man enligt miljöbalken utkräva ansvar och se till att tillstånden följs? Det är inte riktigt klart hur det fungerar i dag, och det är därför vi tycker att det är viktigt att få en översyn av miljöbalken så att den kan fungera bättre i framtiden.

Den andra frågan jag skulle vilja ta upp rör genmodifierade grödor, reservation 7, som jag vill yrka bifall till.

Vänsterpartiet är inte konsekvent motståndare till genmodifierade grödor. Vi kan se stora poänger med växtförädling i vissa sammanhang. Men så som GMO-regimen ser ut i dag tycker vi att den fungerar helt fel. Den är nästan uteslutande på de stora agribusinessföretagens villkor. Den låser in lantbrukare i ett beroende av de här stora företagen, där man blir beroende av deras utsäde, gödsel, odlingstekniker och så vidare. Vi tycker att det är helt felaktigt.

Vi anser också att det görs alldeles för undermåliga socioekonomiska utvärderingar av vilka konsekvenser GMO kan få i framtiden. Framför allt påverkar de, som en direkt följd av försöksodlingar eller andra odlingar av GMO, de lantbrukare som vill odla ekologiskt, som inte vill ha med GMO att göra därför att deras åkermarker kontamineras av GMO-odlingarna. Det finns exempel från Spanien där man haft stora försöksodlingar av GMO som har legat i närheten av ekologiska lantbruk. Ett par år senare har de ekologiska lantbruken fått lägga ned sin verksamhet, för de kan inte finnas kvar när de inte kan garantera att deras grödor är GMO-fria.

Det är sådana här frågor som vi tycker inte beaktas tillräckligt när man i dag ger tillstånd för GMO-användning i Sverige och framför allt på europeisk nivå. Därför tycker jag att reservation 7 är väldigt bra. I reservation 7 tillgodoser vi enskilda medlemsländers rätt i Europa att införa nationella förbud eller moratorier mot GMO-odling.

Det här har aldrig varit den borgerliga regeringens linje, men nu ska det bli den borgerliga regeringens linje eftersom EU-nämnden beslutade det för några veckor sedan. Den här reservationen går på samma linje

som det som klubbades i EU-nämnden. Jag tycker att det är väldigt positivt att enskilda medlemsländer får större möjlighet att säga nej till gen-modifierade grödor.

Avslutningsvis vill jag också lyfta fram reservation 6. Jag yrkar inte bifall till den, för tids vinnande, men självklart står Vänsterpartiet och Miljöpartiet fortfarande bakom vår reservation om buller.

När vi pratar om flygtrafiken pratar vi ofta om flygtrafikens ökande utsläpp, och det är en väldigt viktig fråga. Jag tycker kanske att vi pratar för lite om hur de boende påverkas av det buller som flygtrafiken medför.

Här i Stockholm har vi en flygplats som ligger nästan mitt i staden, Bromma, med ungefär 100 upp- och nedgångar varje dag. Om man bor i närheten av Bromma – en stor del av stockholmarna bor i västra delen av Stockholm – påverkas man väldigt mycket av det här. Jag upplever det själv när jag besöker mina föräldrar som bor bara ett par kilometer därifrån. När det kommer ett flygplan kan vi inte prata med varandra eftersom det låter för mycket.

Vi vill med vår reservation att man i mycket större utsträckning ska ta hänsyn till hur bullret påverkar de boende och anpassa upp- och nedgångar till de boende. Över lag ska vi när vi planerar våra samhällen inte ha flygplatser, precis som den i Bromma, som ligger mitt i staden. Vänsterpartiets politik är att Bromma ska läggas ned och att flygtrafiken ska flyttas till Arlanda. På Bromma kan vi bygga arbetsplatser, bostäder och annat bra i stället.

(Applåder)

Anf. 66 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Vi debatterar nu miljö- och jordbruksutskottets motionsbetänkande *Övergripande miljöfrågor m.m.* Precis som Helena Leander sade behandlas i detta betänkande en brokig samling motioner från den allmänna motionstiden, och det är bland annat frågor om transporter, miljöbalken, miljöprövningar och markanvändning. Att avgöra hur man ska använda sin talartid i denna debatt är således inte alldeles enkelt med tanke på hur många skiftande ämnen som tas upp. Jag kommer därför inte att kommentera alla motionsyrkanden utan väljer i stället att lyfta fram några grundläggande principer för Moderaternas och Alliansens miljöpolitik. Jag hoppas också genom detta kunna tydliggöra en och annan miljöpolitisk skiljelinje mellan Alliansens och oppositionspartiernas miljöpolitik.

Den övergripande målsättningen för vår miljöpolitik är det så kallade generationsmålet, som innebär att vi till nästa generation ska kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, och det utan att orsaka miljöproblem eller hälsoproblem utanför Sveriges gränser. De 16 nationella miljökvalitetsmålen beskriver sedan vad det svenska miljöarbetet ska leda till fram till år 2020.

För att nå en bred politisk förankring har den parlamentariska Miljömålsberedningen tillsatts. Miljömålsberedningens övergripande uppgift är att föreslå strategier för hur generationsmålet och miljökvalitetsmålen kan nås. Strategierna ska innehålla etappmål och förslag till åtgärder och styrmedel. Just nu arbetar beredningen bland annat med att ta fram en strategi för hållbar markanvändning. Uppdraget rör inte minst det politikområde som vi senare i eftermiddag ska debattera, nämligen skogs-

politiken. Men även frågor om markanvändning berörs i det betänkande som vi nu debatterar.

Jag vill understryka Miljömålsberedningens stora betydelse. Miljömålsberedningen är viktig bland annat eftersom den särskilt fokuserar på långsiktigt svåra frågor som kräver avvägningar. Det miljömålssystem som nu har kommit på plats tror jag kommer att leverera både bra uppföljning och bra vägledning för hur det långsiktiga miljöarbetet kan bedrivas och hur de viktiga miljö kvalitetsmålen kan nås. Miljömålsberedningens arbete inbegriper rimligen också att utreda och uppmärksamma om politiska beslut går stick i stäv med varandra.

Herr talman! Lika viktigt som ett brett miljöarbete är att förmå att göra prioriteringar. Vi inom Alliansen har särskilt valt att lyfta fram fyra prioriterade områden, nämligen havsmiljön, en giftfri vardag, biologisk mångfald och klimatet. Inom dessa områden har vi sett goda resultat.

Precis som all moderat politik utgår den moderata miljöpolitiken från den enskilda människan. Politiken kan och ska sätta upp regler och skapa förutsättningar för en bra miljö- och klimatpolitik, men den enskildes ansvar och engagemang är fundamentala för att nå resultat i praktiken. Vi tror på den enskildes vilja att göra rätt, och vi värnar polluter pays principle. Det ska vara enkelt att vara miljösmart, och det ska kosta att skita ned. Det är den moderata melodin.

Till skillnad från delar av oppositionen är det min och Alliansens övertygelse att äganderätt och marknadsekonomi är en förutsättning för en hållbar utveckling. Marknadsekonomi är det enda ekonomiska system som leder till ett effektivt resursutnyttjande och som kan hantera bristsituationer och förhindra överutnyttjande av naturresurser. Dess värre finns inget naturligt pris på till exempel koldioxidutsläpp, och därför är klimatskatter och handel med utsläppsrätter viktiga marknadsekonomiska verktyg för att minska utsläppen av klimatgaser.

Herr talman! Moderaterna tror också på tillväxt för ett bättre klimat och en bättre miljö. Sverige har visat att det går att ha en stark tillväxt och samtidigt minska utsläppen av växthusgaser och annan negativ miljöpåverkan. I forna kommunistländer är denna utveckling ännu tydligare. Där planekonomins misshushållning har ersatts av marknadsekonomins resurshushållning har fantastiska miljövinster uppnåtts samtidigt som människors levnadsstandard radikalt har förbättrats. Det historiska sambandet mellan tillväxt och ökade utsläpp kan och måste brytas, och detta tror jag är ett oerhört viktigt budskap.

En annan för Alliansen viktig utgångspunkt är att många av våra miljöutmaningar är internationella och således kräver internationella lösningar. EU är vår viktigaste miljöorganisation, och Sverige är och ska vara pådrivande inom EU.

Det är glädjande att även Miljöpartiet har insett detta. Nu är det endast riksdagens två extrempartier, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna, som tycker att Sverige ska vända Europa ryggen.

Herr talman! Låt mig nu lite mer explicit kommentera i alla fall några av de motioner som behandlas i detta betänkande. De motioner som vi i dag har att hantera är säkert alla skrivna med goda avsikter. Men flera av dem innebär faktiskt inget annat än slag i luften.

Vänsterpartiet vill till exempel att riksdagen ska fatta beslut om att alla myndigheter ska anta en resepolicy. Det är ett tandlöst förslag, ef-

tersom regeringen redan 2009 fattade beslut om en förordning om miljöledning i statliga myndigheter som bland annat innebär att myndigheterna ska miljöanpassa sina verksamheter och utarbeta mötes- och resepolicyer. Dessa policyer syftar självfallet till att minska antalet transporter och minska utsläppen. Vänsterpartiets förslag slår med andra ord in öppna dörrar.

Herr talman! I en motion från Socialdemokraterna uppmärksammas problemet med att miljöprövningarna ibland utgörs av mycket tidskrävande processer och att detta självfallet utgör ett problem för de sökande. Jag är glad över att Socialdemokraterna ansluter sig till Alliansens linje och ambition att förenkla för företag och företagande. För Alliansen är detta ett sedan länge prioriterat arbete som självfallet innefattar även miljöprövningarna.

Regeringen har efter beslut i riksdagen fattat beslut om att reformera miljöprövningsorganisationen för miljömålen genom inrättande av de fem mark- och miljödomstolarna. Det har varit ett viktigt steg i rätt riktning. Reformeringen tror jag kommer att leda till en bättre, effektivare och mer ändamålsenlig miljöprövning.

I höst väntas också regeringen lägga fram en proposition angående nya bestämmelser i miljöbalken om miljökonsekvensanalyser. Värt att nämna är dessutom den översyn som just nu görs när det gäller handläggningstiderna för miljötillstånd avseende mindre miljöfarlig verksamhet, de så kallade B-verksamheterna.

Med andra ord har mycket gjorts och görs i syfte att skapa en bättre, snabbare och mer transparent miljöprövningsprocess.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag understryka betydelsen av en sammanhållen miljö- och klimatpolitik som utifrån tydliga principer och ambitiösa mål tar steg efter steg närmare vårt övergripande mål, att vi till nästa generation ska kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta.

(Applåder)

Anf. 67 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Moderaterna och Alliansen fortsätter att diskutera mål. Vi har satt upp ett antal mycket fina mål.

Men jag vill ställa en fråga till Johan Hultberg. Om vi nu konstaterar att det finns ett antal mål och snarare går till vad som händer just nu och kommer att hända i framtiden: För de flesta verkar det ganska uppenbart att vi inte kommer att lyckas uppnå de mål som vi har satt upp. Tittar man på statistik ser man att vi tappar på ett antal områden. Tittar man på olika typer av internationell rankning ser man att vi tappar även där.

På område efter område kan man konstatera att vi inte kommer att uppnå målen. De styrmedel som visar sig vara effektiva har införts under en socialdemokratisk regering, eller också har EU implementerat många av de styrmedlen.

Under de år som vi hade socialdemokratiskt styre lade den socialdemokratiska regeringen tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet fram ett antal förslag för att vi skulle lyckas skapa ett mer miljövänligt samhälle och att Sverige skulle leda miljöpolitiken framgent. Men på område efter område sade Moderaterna nej, nej och nej till de förslagen.

Min fundering och fråga är: Från och med nu, vilka förslag ser Johan Hultberg att den borgerliga regeringen och Moderaterna kommer att lägga som kommer att se till att vi får lite ljusare siffror, så att vi kanske lyckas uppnå de här målen? Finns det några konkreta förslag som vi kan få höra i kammaren i dag för att uppnå något av de mål som jag berörde i mitt anförande?

Anf. 68 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Låt oss först konstatera: Tack vare regeringsskiftet fick Sverige för första gången en sammanhållen energi- och klimatpolitik och antog viktiga, höjda ambitioner inom flera viktiga områden, inte minst när det gäller utsläpp av växthusgaser och klimatmålen. Vi höjde målet från en minskning med 4 procent till en minskning med 40 procent till år 2020.

Alliansen har ambitiösa miljö- och klimatmål, och vi har en tydlig strategi för hur vi ska nå dit, bland annat med hjälp av ett klimatskattepaket som vi tydligt har redovisat att vi kommer att justera 2011 och 2013 och att det är en viktig kontrollstation 2015.

Sedan är det naturligtvis så som Johan Löfstrand säger: Flera av miljömålen kommer att bli svåra att nå. Men jag tycker att det är viktigt att Sverige har högt ställda och ambitiösa klimat- och energimål, mål som inte utgörs av lågt hängande frukter utan är mål som gör att vi verkligen måste anstränga oss och kontinuerligt återkomma med förslag till nya åtgärder.

Vi följer utvecklingen noga och utesluter inte att använda ytterligare ekonomiska styrmedel. Men vi tycker också att det är viktigt att de förslag vi lägger fram är genomförbara och grundas på viktiga principer om teknikneutralitet och kostnadseffektivitet.

Därför säger vi till exempel nej till en sådan skatt som handelsgödsel-skatten, som bara är en straffskatt för svenskt jordbruk och flyttar produktion från Sverige, där miljökraven är hårda, till andra länder där miljökraven är lägre. Vi säger nej till Klimpprojektet, som innebär ett mycket ineffektivt sätt att få i gång miljöinvesteringar som ändå skulle ha gjorts.

Jag tycker att det är viktigt att föra en politik som utgår från ambitiösa mål men grundas i en övertygelse om att vi ska handskas med skattebetalarnas pengar på ett klokt sätt och genomföra effektiva och smarta lösningar.

Anf. 69 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Ja, vi har ambitiösa mål, och mål verkar bli det enda som regeringen levererar. I repliken från Johan Hultberg var det enda jag hörde vilka saker man *inte* ville ha. Men jag hörde inga förslag – framför allt inga konkreta – om vad man vill ha.

Många av målen ligger i närtid. Det är ganska nära inpå som målen ska implementeras. Då borde kanske den borgerliga regeringen och Moderaterna redan nu ha funderat på vilka konkreta förslag man borde komma med för att skapa möjlighet att nå målen. Men i stället säger man nej, nej och nej och ser till att ta bort en del av de styrmedel som faktiskt har gett positiva resultat.

Vi socialdemokrater anser att miljöpolitik och olika typer av miljöåtgärder genererar ett mervärde i samhället. Förutom att de kan generera en god miljö kan de också generera mycket annat.

Om vi rustade upp det fastighetsbestånd vi har i dag och om vi såg till att bygga mer järnvägar tror jag att det skulle ge miljö- och klimateffekter samtidigt som det skulle ge sysselsättning och en högre boendestandard.

På område efter område lägger vi socialdemokrater numera sådana förslag som ger en miljöeffekt men också en effekt på sysselsättning och annat.

Jag tänkte avsluta med att ställa frågan en gång till: Har Moderaterna och den borgerliga Alliansen något konkret förslag som innebär att vi faktiskt kan nå något av de mål som riksdagen har ställt upp, något förslag som inte har lagts av tidigare socialdemokratiska regeringar?

Anf. 70 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Som jag nämnde i mitt anförande har Alliansen sett till att vi nu har ett välfungerande miljömålssystem på plats som bidrar med att lägga fram förslag på strategier för hur vi kan nå våra högt uppställda mål. Det är bra, och det är viktigt.

Jag beklagar att det förra systemet inte var lika ändamålsenligt. Men nu har vi äntligen fått ett välfungerande system på plats, och det välkomnar jag.

Johan Löfstrand tycks totalt blunda för det faktum att Alliansen har sett till att vi har en sammanhållen energi- och klimatpolitik som har gjort att utbyggnaden av förnybar energi har skyndats på radikalt, vilket jag välkomnar.

Johan Löfstrand har uppenbarligen också missat att vi äntligen har fått en sammanhållen havsmiljöpolitik och att vi har inrättat myndigheten HaV, som tar ett samlat grepp på vatten- och havsfrågorna.

Johan Löfstrand har också uppenbarligen missat att förklara för väljarna hur Socialdemokraternas miljöpolitik hänger ihop. Miljöpolitik måste förenas med ett seriöst arbete för hur jobben ska bli fler och hur man ska ta ansvar för statsfinanserna. Här är Socialdemokraterna svaret skyldiga. Man har ingen seriös politik för jobb. Man har inte gett tydliga besked om vem man ska genomföra politiken tillsammans med. En och annan fråga återstår även för Johan Löfstrand att svara på.

Moderaterna och Alliansen tar ständigt nya steg framåt. Jag har förmodligen att sitta med i en arbetsgrupp inom Moderaterna som har till syfte att blicka framåt och lägga fram förslag om miljöarbetet för den kommande mandatperioden. Det är ett förnyelsearbete som Socialdemokraterna kanske skulle ta lärdom av. Det finns alltid ett behov av att förnya sig och utveckla nya förslag och idéer.

Johan Löfstrands beskrivning av situationen i Sverige är lite väl dys-ter. Senare i eftermiddag debatterar vi skogspolitiken, och där nås flera miljömål.

Mycket gott görs, och mycket mer måste göras. Denna angelägna debatt får vi anledning att återkomma till.

Prot. 2011/12:86

21 mars

*Övergripande
miljöfrågor m.m.*

Anf. 71 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Johan Hultberg tog ett brett grepp över Moderaternas miljöpolitik och talade mycket om individ, marknadsekonomi, ekonomiska styrmedel och så vidare, vilket någonstans mynnade ut i att det nog är ganska bra med koldioxidskatter. Det är en logisk slutsats om man vill ha effektiva och kostnadseffektiva styrmedel.

Men när vi från vår sida kommer dragandes med koldioxidskatterna och föreslår att de ska användas för att Sverige står inför lite miljöutmaningar och att man kan höja koldioxidskatten får vi diverse okvädingsord tillbaka. Är det inte läge att vara för dessa styrmedel i praktiken också och inte bara som ett teoretiskt koncept?

Tillväxt kan man tala hur länge som helst om. Det ska jag dock inte göra, för jag har bara två minuter. Men i den senaste klimatstatistiken såg vi att utsläppen ökat med 11 procent på ett år. Vi sade att det inte var riktigt bra och undrade vad ni skulle göra åt det. Vi fick svaret: Det är inte vårt fel. Vi har haft så hög tillväxt, så det är inte konstigt att utsläppen ökar.

Hur ska man ha det med tillväxten? Finns det ett samband eller inte?

I mitt anförande tjtade jag en massa om miljöbalken. Jag tänkte ta chansen och fråga Johan Hultberg om han ser några problem med hur miljöbalken används i praktiken. Finns det något behov av att ha en översyn av om miljöbalken verkligen fått det genomslag som det var tänkt?

Anf. 72 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Vi i Alliansen har med all önskvärd tydlighet visat att vi är beredda att använda ekonomiska styrmedel. Vi har sett till att fordonskatterna har fått en tydligare klimatprägel. Vi har höjt skatten på energi och på koldioxid. Som jag tidigare nämnde har vi också tydliga kontrollstationer. År 2015 är en viktig sådan, och vi gör justeringar när det gäller till exempel dieselskatten 2011 och 2013. Enligt min uppfattning har vi i Alliansen alltså visat att vi är beredda att göra de förändringar som krävs.

Vi har också berättat tydligt hur mycket koldioxidminskningar vi räknar med att respektive åtgärd ska resultera i, och vi följer den utvecklingen noga. Visar det sig vara otillräckligt återkommer vi till riksdagen med förslag på skärpta eller nya styrmedel.

Så till frågan om tillväxt. Det är en intressant och viktigt diskussion. Jag sade aldrig i mitt anförande att vi i dag har lyckats fullt ut att särskilja tillväxt från ökad miljöbelastning, men jag tror att det är fullt möjligt. Sverige har visat att det går att se en ökad tillväxt med minskade utsläpp.

Vi har också sett att tillväxten har skapat möjligheter att lösa andra viktiga miljöproblem. I dag är klimatutmaningen den stora utmaningen. Vi har löst många andra miljöutmaningar som vi tidigare i historien har brottats med, och det är tack vare att vi har haft en tillväxt som har skapat utrymme för teknikutveckling som har lett till att vi blivit alltmer resurseffektiva.

Marknadsekonomi och tillväxt är en nödvändighet även fortsättningsvis för att möta de stora klimat- och miljöutmaningar som vi står inför.

Vad som verkligen behövs är globala lösningar. När det gäller klimatskatterna är det bra att Sverige går före och har infört starka och väl fungerande styrmedel, men jag skulle givetvis vilja se att fler länder gick

i Sveriges fotspår och införde en koldioxidskatt. Då hade vi fått ett pris globalt sett på koldioxidutsläpp. Jag är övertygad om att vi då hade sett en enorm teknikutveckling som resulterat i att vi hade kommit en bra bit närmare lösningen på hur vi ska möta klimatutmaningen.

Anf. 73 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Jag tror inte att jag fick något svar på min fråga om miljöbalken, men Johan Hultberg har ju en till replik.

När det gäller tillväxten har man historiskt sett löst mycket av problemen genom att bygga högre skorstenar och flytta den miljöfarliga verksamheten till andra länder och på så sätt kunnat få ganska snygga siffror. Men givetvis har det också skett en positiv utveckling där man kunnat pressa ned utsläppen med bibehållen eller ökad produktion.

Det är dock svårt att helt snacka bort att sambandet finns, och uppenbarligen fanns detta samband i Moderaternas värld när klimatstatistiken kom. Jag tycker att det inte känns helt konsekvent, men vi får hålla tummarna för att man löser det framöver. Dock skulle jag önska att man gjorde mer än höll tummarna.

Moderaterna har varit med och höjt koldioxidskatten med imponerande 6 öre, och det ska man ha all kredd för. Det är också bra att ha med sig när man slänger i ansiktet på oss att koldioxidskatten är en råsop i magen på landsbygden, eller hur man uttrycker sig. Vi har dock inte riktigt löst klimatfrågan med de 6 örena, så frågan är om man ska gå vidare med mer eller inte.

Man har använt en del andra styrmedel. Johan Hultberg var inne på fordonsskatten, och man har haft miljöbilspremier och supermiljöbilspremier. Faktum är dock att om man pratar med ekonomer så säger de ofta att det är koldioxidskatten som är mest effektiv. Den går direkt på källan, på själva koldioxiden som man vill ha bort, utan en massa omvägar som innehåller pekpinnar om vad folk ska göra och inte göra på ett ganska omoderat sätt.

Frågan är varför man inte försöker köra mer på den effektiva koldioxidskatten och göra lite färre kringelkrokar i stället för att ta genvägar som, om man ska vara ärlig, kanske är lite mer tacksamma publikmässigt men inte fullt så effektiva.

Anf. 74 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Jag börjar med frågan om miljöprövningar så att jag inte glömmar den igen. Precis som jag nämnde i mitt anförande tror jag att de åtgärder och förändringar som Alliansen har gjort och ska göra kommer att leda till en bättre fungerande miljöprövning. Om dessa visar sig vara otillräckliga är jag övertygad om att regeringen återkommer till riksdagen med en proposition om ytterligare förändringar.

Jag är övertygad om att inrättandet av mark- och miljödomstolarna har varit ett viktigt steg. Det är även bra att vi får en koncentration av den enklare miljöprövningen av B-verksamheter till färre länsstyrelser som således kan bygga upp en bättre kompetens. Då får vi en ökad likabehandling över hela landet, vilket är välkommet.

Åter till tillvästdiskussionen. Den debatten lämpar sig inte riktigt för ett replikskifte eftersom den är lite för vid. Men blickar man ut och tillbaka i historien kan man konstatera att tillväxt och marknadsekonomi har

varit viktiga verktyg för att lösa miljöproblem. I de system där man har valt en annan lösning, till exempel i planekonomi, har det lett till miss-hushållning av resurser och energislöseri. I de åtta forna sovjetstater som först blev medlemmar i Europeiska unionen halverades luftutsläppen av försurade ämnen när Sovjetunionen föll. Luftutsläpp av koldioxid minskade med 13 procent, av kolmonoxid med 49 procent, av kväveoxider med 29 procent och av svaveloxider med hela 70 procent.

Det visar att om man släpper ekonomins drivkrafter och utvecklingskrafter fria kan man lösa många miljöproblem och samtidigt se en ekonomisk tillväxt. I dessa länder hade vi en 100-procentig och i vissa fall 200-procentig bnp-ökning under samma period samtidigt som man radikalt förbättrade miljön. Det visar att det är möjligt att förena tillväxt med miljöhänsyn.

Anf. 75 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! Det finns många goda skäl att bevara och stärka den myllrande väven av alla de arter och system som gör livet på jorden möjligt och där varje art är en del av det genetiska pusslet – ekologiska, estetiska, etiska, ekonomiska, sociala, hälsomässiga och vetenskapliga.

Det här är viktiga utgångspunkter i Miljömålsberedningens arbete med att ta fram ett effektivare miljömålssystem och ge råd till regeringen om hur miljö kvalitetsmålen och generationsmålet ska nås.

Det är, Johan Löfstrand, *ett* exempel på ett ansvarstagande.

Den samstämmighet som Socialdemokraterna efterfrågar i dagens betänkande hoppas jag att denna parlamentariska beredning ska lyckas åstadkomma. Jag tror inte att Alliansens vilja och ansträngningar att ta intryck och arbeta för konkreta resultat har undgått någon av oppositionens ledamöter vare sig i Miljömålsberedningen eller i utskottet. Vi vill visa, och vi har visat att vi vill verka för en tydligare miljöprofil.

Herr talman! Jag vill kommentera några av de reservationer som har tagits upp och avsluta mitt anförande med att ta upp avsnittet om en bättre miljö med minskade utsläpp, med särskilt fokus på kadmium.

Under senare år har regeringen genomfört betydande förbättringar och förenklingar exempelvis genom bildandet av de fem mark- och miljödomstolarna. Det har lett till effektivare handläggningstider. Miljöprocessutredningen lade en god grund för detta förenklingsarbete. Som Johan Hultberg tog upp kommer färre länsstyrelser att innebära en kraftsamling och ge kompetens inom de länsstyrelser som har ett speciellt ansvar.

Helena Leander och Jens Holm talade om miljöbalken. Det är riktigt att det är tio år sedan den trädde i kraft. I en samlad integrerad miljöprövning som inbegriper EU-krav sker en ständig utveckling. Det är en utveckling som oppositionen med rätta har efterfrågat. Jag kan ge ett konkret exempel där sex industridirektiv, så kallade IPPC, har sammanfogats till ett enda direktiv, IED-direktivet. Det pågår också ett arbete i Regeringskansliet med att ta fram ett förslag om nya bestämmelser i miljöbalken om miljökonsekvensbeskrivningar. Det är viktigt med tydlig lagstiftning för att få största möjliga miljönytta. Därför är det viktigt att vi har den här debatten och får höra de förslag som kommer fram.

Allt är dock inte frid och fröjd. Utmaningarna är många och områdena gigantiska. Ett stort bekymmer, som har nämnts något lite här i dag,

är bullret. Det har inte minskat. Det gäller framför allt vägtrafikbullret, men vi har också hört om flygbullret. Av Boverkets undersökning som redovisades i september 2009 framgår att hela 25 procent besvärades av buller. Forskningsresultat visar att omgivningsbuller är allvarigare för hälsan än man tidigare trott. Därför är det välkommet att bullret nu är föremål för insatser i till exempel Miljömålsberedningen, att det sker en bättre samordning mellan berörda departement och att man satsar på forskning.

Under ett transportsektorsmöte med miljöministern som inbjudare den 7 mars var fokus visserligen på klimatutsläppen, men Institutet för vatten- och luftvård, IVL, presenterade hur den förändrade livsstilen påverkar vår användning av fordon bland annat. Fordonsindustrin redogjorde för de nya möjligheter som står till buds att elektrifiera den tunga trafiken. Detta påverkar naturligtvis också bullersituationen.

Herr talman! Förvaltarstapstanken bottnar i en liberal idétradition som manar till ett ansvarsfullt nyttjande av naturen. Individen har ett ansvar för sina handlingar i rollen som ägare, brukare, nyttjare, producent eller konsument. Vi menar att samhällsplaneringen måste syfta till ett väl fungerande kretslopp mellan produktion och konsumtion, mellan stad och land. Vi måste lära oss att se miljön som en helhet.

Kadmium är ett grundämne som finns naturligt i alla jordar. Förbränning från industrier, handelsgödsel och avloppsslam är några viktiga källor, liksom konstnärsfärger. Kemikalieinspektionen har krävt att kadmiumhalten i handelsgödsel ska sänkas. Nya studier ger vid handen att risken ökat för livmodercancer och njurskador.

En begäran om skärpta gränsvärden har skickats från Sverige till EU. Det är bra.

Folkpartiet har helt nyligen tagit upp den här miljöfrågan som har genererat en livlig debatt. Vi menar att fosfor ska återföras och att slammet ska renas från bland annat kadmium för att kunna återgå i kretsloppssystemet. Forskare, Statskontorets utvärdering och remissinstanser styrker oss i detta.

I ett respektfullt alliansarbete är det viktigt att visa på olika uppfattningar och kunna diskutera dem offentligt. Det regelrätta förändringsarbetet sker i regeringssamarbetet. Det är så ett väl fungerande regerings-samarbete går till. Det fungerar inte så som en ledamot från Miljöpartiet har menat, att vi ska yrka bifall till en motion. Motionen och vårt förslag är inte samma sak. Vi jobbar vidare med frågan.

Statskontoret skriver i sin utvärdering att en skatt på kadmium har en styrande effekt. Man skriver samtidigt att den inte har en styrande effekt på kväve. Därför kommer vi att fortsätta vårt engagemang när det gäller kvävegivorna och intensifiera det arbete som pågår nationellt och internationellt inom ramen för LRF, Helcom och Östersjöstrategin för att minska övergödningen; inte minst Östersjön är hotad.

En minskad och mer precis användning av gödsel i jordbruket krävs för att motverka övergödning, men också för att hålla tillbaka utsläpp av kadmium. Tillsammans med Odling i balans och LRF inbjuder Folkpartiet till ett riksdagsseminarium där rapporter kommer att presenteras från framgångsrika pilotgårdar.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Prot. 2011/12:86

21 mars

*Övergripande
miljöfrågor m.m.*

Anf. 76 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag har två frågor till Anita Brodén. Anita Brodén verkar vara överens med Vänsterpartiet och Miljöpartiet om att det är bra med en översyn av miljöbalken, men hon säger att det sker en ständig översyn av miljöbalken. Det är det som vi tycker är problemet, att det inte sker någon regelrätt översyn. Det är självklart att man kalibrerar och tittar på all lagstiftning.

Tycker inte Folkpartiet att det tio år efter införandet kan vara på sin plats med en riktig översyn så att vi kan komma till rätta med en del av de problem som finns? Mycket i miljöbalken är bra.

Det känns passivt att regeringen säger att när det nu finns ett direktiv från EU implementerar vi det och behöver inte göra något mer. Det är inte en sådan översyn vi vill ha. Vi vill att man ska titta just på miljöbalken.

Folkpartiets hållning när det gäller de ständigt ökande utsläppen av kadmium, fosfor och kväve är att man vill ha en separat kadmiumskatt men ingen handelsgödselskatt. Är det Folkpartiets linje? När kommer det konkreta förslaget? Jag antar att ni inte bara tänker bedriva seminarieverksamhet vilket var det enda konkreta jag hörde i anförandet.

Anf. 77 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag börjar med frågan om kadmium. Vi skriver i en gemensam debattartikel som bland andra Jan Björklund skriver under att vi förordar en kadmiumskatt. Jag förklarade också varför vi har specificerat just det.

Det andra arbetet med kvävegivorna vill vi fortsätta på andra sätt. Detta arbete vill vi intensifiera.

Det konkreta arbete som pågår nämnde jag också. Jens Holm vet också hur det fungerar i riksdagen. Är man tillsammans i en allians är det i de interna överenskommelserna som detta arbete fortsätter. Detta arbete kommer vi att fortsätta driva där, och vi kommer också, som jag nämnde, arbeta i seminarieform. När man arbetar i seminarieform är det för att lyfta fram frågan. Vi anser att detta är en hälsofråga som vi måste ta på största allvar.

Vad gäller en översyn av miljöbalken nämnde jag i min föredragning att det nu pågår ett arbete med att ta fram förslag om nya bestämmelser i miljöbalken. Då handlar det om miljökonsekvensbeskrivningar. Det står där att det ska vara en tydlig lagstiftning för största möjliga miljönytta. Detta ser jag mycket fram emot. Sedan får vi konstatera om det är nog eller om vi tillsammans behöver se en fortsättning.

Eftersom det har förts fram att vi inte gör så mycket vill jag ta tillfället i akt att räkna upp några saker som har skett under vår tid.

Nagoyaöverenskommelsen var ett genombrott där Sverige var enormt pådrivande. Havsmiljarden är en annan sak. Vi har också höjt klimatmålet. Det var tre punkter, och jag ber att få återkomma med några punkter till.

Anf. 78 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Det var intressant med havsmiljarden. Om man talar med havsmyndigheterna säger alla unisont att pengarna inte räcker till. Där tror jag att ni har en hel del kvar att göra.

Nagoyaöverenskommelsen är över lag en bra överenskommelse. Man säger till exempel att alla miljöskadliga subventioner ska fasas ut. När kommer handlingsplanen om det? Jag vet att miljöministern är intresserad av frågan. Men vi vill se konkret handling.

När det gäller miljöbalken vill vi ha en riktig översyn, inte det som Anita Brodén talar om. Man står hela tiden och hänvisar till andra områden utan att verkligen ta tag i de problem som finns. Det tycker jag innebär att man inte tar miljöproblemen på största tänkbara allvar.

Avslutningsvis ska jag säga något om kadmiumskatten. Om jag har förstått Anita Brodén rätt innebär det att om det läggs fram ett konkret förslag om en separat kadmiumskatt röstar Folkpartiet på det förslaget. Eller kommer ni att svika då?

Anf. 79 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag börjar med Nagoyaöverenskommelsen. Det är positivt att Jens Holm berömmar den. Det är den som väldigt mycket ligger till grund för det arbete som nu pågår inom Miljömålsberedningen där det handlar om uttolkningen av vad det har för bäring på Sverige. Detta är alltså mycket viktigt.

Sedan handlar det också om att få bort, fasa ut, de miljöskadliga subventionerna. Detta driver Sverige tillsammans med andra länder. Det handlar bland annat om en utfasning av de fossila subventionerna.

Här är inte Sverige. Vi har en hemläxa att göra. Men vi har definitivt en läxa att göra internationellt.

Jag ska rakt upp och ned svara på frågan om kadmium. Jag sade att vi givetvis fortsätter med detta arbete inom Alliansen. När man är i en alliansregering och har ett avtal, en given överenskommelse, bryter man inte upp det direkt. Då behöver vi vara överens om tagen. Men här har vi mycket på fötterna. Vi kommer därför att fortsätta driva denna fråga. Det kan Jens Holm vara alldeles övertygad om.

Jens Holm påpekade att det fortfarande behövs pengar till Havs- och vattenmyndigheten. Det behövs enorma resurser till alla våra insatser som krävs. Men 1 miljard i havsanslaget är definitivt bättre än noll kronor. Detta var ett nytt anslag som vi införde. Vi inrättade också denna myndighet.

Här finns det alltså många saker. Östersjöstrategin har införts. Vindkraft har nämnts här i dag. Mängden vindkraft har tredubblats, vilket jag är mycket glad för. Bioenergin gick om oljan som största energikälla i Sverige.

Det finns alltså på punkt efter punkt konkreta exempel på vad vi jobbar med och vad vi redan har genomdrivit under ett fåtal år.

Anf. 80 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Nu blir detta lite fantasilöst. Jag hade nämligen tänkt ställa samma frågor som Jens Holm har ställt. Men jag kan kanske vara lite mer kortfattad.

Först måste jag faktiskt hoppa in och säga något om havsmiljömiljarden. Anita Brodén får det att låta som att detta var pengar som man trolade fram och som inte hade funnits tidigare. Men det var egentligen i stor utsträckning en omflyttning. Man hade haft lite olika anslag i budgeten för åtgärder för biologisk mångfald. Sedan flyttade man runt dem lite

grann och satte lite nya etiketter på dem. Men det tillkom inte plötsligt några nya miljarder.

Men nu talar vi om en översyn av miljöbalken. Anita Brodén nämnde att man inom EU har omarbetat IPPC-direktivet till ett nytt direktiv med en annan förkortning – IED. Vi lämnar skillnaderna därhän.

Vi kan konstatera att vi inte levde upp till kraven i IPPC-direktivet. Att man då omformulerade dem i ett IED-direktiv hjälper inte så mycket när det är själva efterlevnaden som brister.

Ibland har vi som lagstiftare en tendens att vi tittar på själva lagtexten och håller på och mixtrar med den. Sedan tror vi att det är klart. Men vi glömmer att det ska hända någonting där ute också, i domstolar, i myndigheter och vad det kan vara. Om det är där som skon klämmer är det detta vi måste titta på. Har de resurser, kompetens, rutiner och så vidare? Dessa saker måste vi också se över och inte bara ändra direktiv som vi redan bryter mot.

När det gäller skatten på konstgödsel vill jag verkligen välkomna denna omsvängning från Folkpartiets sida. Nu var det kanske en och annan som blev lite förvirrad när det var en stor artikel som handlade om övergödning i Östersjön och att man då kom fram till att man skulle ha en skatt på kadmium. Kadmium har stor skuld i mycket men kanske inte just när det gäller övergödningen i Östersjön. Det var nog en och annan som läste in att det även handlade om denna kvävedel som fanns tidigare i konstgödselskatten. Men vi kan absolut diskutera kadmiumdelen också. Det är en mycket bra början.

Anf. 81 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Det som jag lyfte fram och som jag tycker är det mest värdefulla är den effektivisering som hela tiden sker och att man kunskapssamlar. Då nämnde jag bland annat att det nu är fem mark- och miljödomstolar, en överdomstol och även ett antal länsstyrelser. Jag tycker att detta är bra steg på vägen.

Givetvis ses detta över inom EU. Men vi har också all anledning att se över hur väl det fungerar här, nationellt. Då var detta ett exempel. Jag visste att det inom Regeringskansliet nu pågår en översyn. Men det är säkert inte den typen av översyn som ni har efterfrågat. Det har jag förstått.

Men självklart ser vi hela tiden över dessa frågor, och vi tar intryck av det som ni för fram. Men det sker saker. Jag vill verkligen konstatera det.

Jag skulle vilja nämna något mer om konstgödsel. Det är viktigt att konstatera att den överenskommelse som skedde innebar att de areella näringarna förlorade en viktig forskningsresurs. Det är den delen som vi har stor anledning att jobba vidare med. Mitt parti har en forskningsminister som redan har fått dessa synpunkter. Det är så oerhört väsentligt. Man kan inte såga bort den gren som man sitter på, utan vi måste på något sätt tillskapa forskningsmedel till de areella näringarna. Vi tycker inte att det var en smart lösning. Men vi fokuserar nu inte på kväve. Det gör vi genom de befintliga åtgärder som sker. Men när det gäller kadmium är vi specifika. Vi anser att vi måste ta ett drastiskt steg där.

Anf. 82 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Anita Brodén för att hon också lyfter fram den andra aspekten av konstgödselskatten. Denna skatt innebar inte bara att man tog in pengar som i sig skulle styra mot minskad användning av konstgödsel och en minskad kadmiumhalt i konstgödsel. Den innebar också att man tog pengarna och gav tillbaka dem till näringen i form av till exempel forskning och andra miljöåtgärder som trots allt ger en dubbel effekt.

När man tog bort skatten lyfte vi fram att det fanns problem både med finansieringen och med att skatten som sådan hade en styreffekt.

Jag vill bara i all välmening väldigt mycket önska Folkpartiet lycka till i det fortsatta arbetet med att åtminstone få tillbaka kadmiumskatten och med att se till att den viktiga forskning inte glöms bort som tidigare bedrevs med stöd den här skatten.

Anf. 83 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag vill ta tillfället i akt och lyfta fram vår viktiga jordbruksnäring. Vi kommer inte att klara alla utmaningar när det gäller sunda livsmedel och miljö- och klimatåtgärder om vi inte har ett hållbart jordbruk och ett jordbruk som är konkurrenskraftigt.

Där har vi alla ett ansvar för att på olika sätt genom ersättningar för den miljönytta som görs och genom att man inom ramen för lagen om offentlig upphandling bereds möjlighet till avsättning för sina produkter. Jag tror att vi där har väldigt många bitar att medverka till.

Herr talman! Några sekunder av min talartid återstår. Det jag egentligen saknat från Alliansens ledamöter när det pekats på olika saker som vi ska göra – väldigt mycket talas det om skatter – är att man glömmer företagen. Det är sällan dessa förs fram, men de är en kraft som vi har.

Det handlar om att knyta band med och om att gå i armkrok med företagare men också om att styra. Framför allt handlar det om morötter. Föreningen ska betala för sin förening. Men vi ska också uppmuntra och göra allt vi kan för att fortsatt kunna ha livskraftiga företag inte minst inom de areella näringarna, för det är lösningen på vår tids utmaningar.

Anf. 84 ROGER TIEFENSEE (C):

Herr talman! Vi diskuterar nu ett betänkande som handlar om övergripande miljöfrågor. Vi har stora miljöutmaningar, vilket tidigare nämnts. Det handlar om klimatförändringar, om biologisk mångfald som måste skyddas och bevaras, om en giftfri vardag och om havsmiljön för att bara nämna de stora, övergripande, frågorna.

Kontinuerligt jobbar vi med detta, oavsett vilken färg det är på regeringen. Ett av de mest övergripande arbetssätten i Sverige är miljömålssystemet, som också tas upp i det här sammanhanget. Vi har 16 övergripande miljömål.

Som centerledamot har jag möjlighet att sitta med i Miljömålsberedningen som har i uppdrag att se över miljömålssystemet. 16 övergripande miljömål inrättades av en socialdemokratisk regering. Drygt 70 delmål därunder styrde men inom stuprör – vart och ett på sitt håll; många gånger direkt motverkande varandra.

Miljömålsberedningen har nu i uppgift att göra om systemet så att vi har etappmål för en samhällsomvandling för att sedan kunna nå de över-

Prot. 2011/12:86

21 mars

*Övergripande
miljöfrågor m.m.*

gripande miljö kvalitetsmålen och generationsmålen. Vi ska också kunna hitta strategier som är miljömålsövergripande.

Närmast gäller det en strategi för en långsiktigt hållbar markanvändning. Ett betänkande kommer i slutet av denna månad. Vi jobbar även med en strategi för en giftfri miljö. Ett betänkande kommer i juni.

I den parlamentariska beredningen sitter riksdagspartiernas representanter med. Det är ett mycket konstruktivt arbete. Därför blev jag lite förvånad när jag läste reservation 1 från Socialdemokraterna:

”Vi anser att det behövs en övergripande utredning om vilken politisk samstämmighet som råder inom miljöområdet.”

Jag anser att vi har en sådan utredning i och med Miljömålsberedningen och tycker att Socialdemokraterna jobbar mycket konstruktivt i den.

Miljöbalken – vår stora samlade miljölagstiftning – behandlas också i betänkandet. När miljöbalken för drygt tio år sedan kom till samlade man befintliga miljölagar i en balk. Man gjorde en portalparagraf men visste att barnsjukdomar byggdes in i systemet. Lite lustigt i sammanhanget var att man direkt efter det att riksdagen beslutat om denna balk tillsatte en utredning som skulle se över just barnsjukdomarna. Jag hade möjlighet att sitta med i Miljöbalkskommittén.

I december 2003 lade vi fram betänkandet *En effektivare miljöprövning*. När vi lämnade över den till miljöministern hade jag gjort en liten notering: Lena, vi vill gå ut ur denna mandatperiod med en miljöbalk som är rensad från fel och brister.

Lena på den tiden hette i efternamn Sommestad och var socialdemokratisk miljöminister. Man kan väl konstatera att hon inte riktigt nådde ända fram. Arbetet pågår fortfarande. Vad jag vill poängtera är att detta med att förändra och förbättra miljölagstiftningen är ett kontinuerligt arbete.

I det betänkande vi debatterar här i dag lyfter Miljöpartiet på ett bra sätt fram behovet av att kanske se över miljöbalken. Min erfarenhet när jag satt med i Miljöbalkskommittén var att Miljöpartiet älskade varje bokstav i den här lagstiftningen. Det var ungefär som en mors förhållande till sitt barn – man blir liksom lite blind för fel och brister.

Jag välkomnar omsvängningen här och gör tolkningen att miljöbalken var Miljöpartiets första och största påverkan på miljölagstiftningen i Sverige. Man visste att miljölagarna hade rafsats ihop, att en portalparagraf hade gjorts och att barnsjukdomar hade byggts in. Det är jättebra att man nu är beredd att göra en översyn.

Nu gör vi en kontinuerlig översyn. Ett arbete pågår. Som här tagits upp tittar vi bland annat på miljökonsekvensbeskrivningarna som ett viktigt instrument för att få bra miljöprövningar. En miljökonsekvensbeskrivning ska visa på konsekvenserna av en verksamhet.

När det gäller svenska miljöprövningar har vi en tendens att göra många miljökonsekvensbeskrivningar men kanske inte alltid där de största miljökonsekvenserna finns. Poängen är att vi ska göra miljökonsekvensbeskrivningar där de verkligen behövs och att de ska vara fullständiga.

Av betänkandet framgår att det är långa tider för tillståndsprövning. Många gånger beror det på att underlaget för prövningen inte är komplett. Miljöminister Lena Ek – också nuvarande miljöminister heter Lena

– jobbar med att fokusera på en bättre och en mer ändamålsenlig miljöprövning. Vi ska inte hålla på och skylla på varandra. Domstolarna ska ha sin roll och ska göra sitt arbete på ett bra sätt. Men det gäller också att den som söker ett tillstånd verkligen lämnar in det underlag som behövs för prövningen.

I Miljöpartiets reservation skriver man om tilläggstillstånd och sådant. En viktig del fanns från början inte med i miljöbalken. Så fort en verksamhet skulle utökas skulle nämligen *hela* verksamheten omprövas. En förändring som gjordes var just att införa möjligheten till tilläggstillstånd. Det man i början såg som en barnsjukdom men som ändrades var att investeringar som många gånger kanske innebar mer miljöeffektiva verksamheter – ett mindre energislöseri och mindre miljöutsläpp – inte blev gjorda.

För en tillbyggnad till läkemedelsfabriken i Södertälje – för att ta ett exempel – blev det ingen prövning eftersom man då skulle ompröva *hela* verksamheten.

Jag tycker att det finns en poäng med att ha möjlighet till tilläggstillstånd. Men jag är inte främmande för att en utvärdering görs av om vi hamnat i rätt avvägning. Det är klart att det är fråga om en avvägning mellan gamla tillstånd och nya tillstånd. Men att tilläggstillstånd ska vara helt omöjligt att få vänder jag mig mot. Då skulle vi få färre investeringar. Vi skulle få färre jobb och mindre välfärd i landet. Men framför allt skulle vi få färre investeringar som förbättrar miljön.

(Applåder)

Anf. 85 OTTO VON ARNOLD (KD):

Herr talman! Det handlar om övergripande miljöfrågor. Miljön är övergripande i mångt och mycket för oss och för förutsättningarna för vår överlevnad här i världen. Därför är det en viktig sak att titta just på de stora dragen, och det är det vi har hållit på med. Vi har också tittat lite grann i smått.

Vi blir fler på vår jord. Vi kommer att bli 9 miljarder människor 2050. Vi har bara en jord som vi ska kunna hantera och bo på. Att ta till vara de knappa resurser som finns här är viktigt. En ekonomisk utveckling och en ekonomisk klokhet i att ta vara på resurser som luft, vatten och odlingsbar mark är synnerligen nödvändigt. Därför krävs också en klar politik på nationell, regional och även kommunal nivå. De ska vara kongruenta; de ska hänga ihop med varandra.

Därför är det viktigt att alliansregeringen och de i den ingående partierna har klara målsättningar kring hur detta ska gå till, och inte bara målsättningar utan en väl fungerande metod. Det kräver ständig utveckling av lagstiftningen. Den översyn av miljöbalken som har efterlysts sker hela tiden, men det är inte bara lagstiftaren som ska ändra den utan även det eminenta nya systemet med mark- och miljödomstolar som infördes för ungefär ett år sedan. Där är rättstillämpningen väldigt viktig för vår demokrati. Vi får inte glömma bort den. Vi kan nämligen sitta här i kammaren och ändra på lagstiftningen, men den måste tillämpas också. Den är viktig – glöm inte bort det!

Miljölagstiftning är komplicerat. Det är lätt att man hamnar i konflikt mellan olika mål, mellan olika typer av verksamheter och mellan olika ideologier. Därför har vi tillsatt Miljömålsberedningen som en konflikt-

Prot. 2011/12:86

21 mars

*Övergripande
miljöfrågor m.m.*

lösningsmekanism för att lösa de kniviga frågorna och för att kunna leva upp till de millenniemål och generationsmål vi har satt upp. Det är glädjande att Miljömålsberedningen tar sig an dessa frågor.

När det gäller den giftfria vardagen var alla remissinstanser helt överens om att man var på rätt väg med detta. Den biologiska mångfalden, genom Nagoyaavtalet, är också väldigt viktig för hela vår överlevnad. Detsamma gäller havsmiljön, där vi har den nya Havs- och vattenmyndigheten med LOVA-bidrag och så vidare. Det händer alltså väldigt mycket på den sidan.

Systemet har jag beskrivit genom Miljömålsberedningen, miljöbalken och miljödomstolarna. Det är också viktigt att ha ett effektivt sanktions-system – att snabbt kunna gripa in och korrigera felaktiga beteenden hos företag och även att kunna införa en straffavgift när någon har varit oaktsam eller agerat med uppsåt.

Sverige består inte bara av politiker, vilket inte minst vi i den här kammaren lätt kan tro att det gör. Därför handlar det om samarbetet med våra företag och de resurser de har hand om. Jag tänker närmast på naturföretagen – lantbruket och skogsbruket – och de verksamheter som är beroende av dem. Det är ändå de som kommer att förvalta den närmiljö vi har omkring oss. Vi har ställt väldigt höga miljömässiga krav på dem. De lever på en konkurrensutsatt marknad, och därför är det viktigt att de får en väl avvägd och fungerande miljölagstiftning så att de kan vara internationellt konkurrenskraftiga samtidigt som de kan leva upp till politikernas höga krav. Här måste man tänka efter så att den ambitionsnivå vi har är väl balanserad och går i takt nationellt och internationellt.

Visst har regeringen gjort många saker. Det påminner mig lite grann om anförandet från vår socialdemokratiska vän där han avslutade med något man skulle kunna tro var ett citat från Gunnar Sträng: skatter, skatter, skatter. Det var någonting Gunnar Sträng var en stor anhängare av, och tydligen har detta gått i arv. Som jag har nämnt och som har nämnts av mina kolleger har det dock hänt väldigt mycket under den borgerliga tiden. Vi har fått en havsmiljölagstiftning, en LOVA-lagstiftning, där vi på ett effektivt sätt kan rena våra vattendrag. Vi kan ta hand om fosfor, och vi kan ta hand om kväve. Vi behöver inte ha den kontraproduktiva kväveskatten. Det är positivt.

Låt mig gå in och titta lite grann på de motioner som föreligger. Två stycken av dem tycker jag är väldigt bra.

Den ena handlar om att markanvändningen nu är en viktig fråga. Mer och mer av den högklassiga jordbruksmarken har försvunnit, och i klimatförändringens och befolkningsökningens tider är det viktigt att värna den goda jorden och markanvändningen. Därför är det glädjande att detta nu har tagits in i Miljömålsberedningen så att den ska hantera frågan.

En annan viktig fråga är hur ersättningen för miljöintrång hanteras. När det gäller vattenskyddsområden ligger den i och för sig under grundlagsersättningen, men jag tror att Naturvårdsverket har gjort ett undantag och tillämpar en annan typ av ersättning som inte alls är i överensstämmelse med grundlagens bestämmelser. Detta kommer att ses över, och det är viktigt att det sker ganska snart. Det är nämligen någonting som pågår hela tiden, och det är viktigt att vi både har bra vatten och att ägarintresset inte försämras utan att man har en rättvis bedömning.

Sedan kan jag inte låta bli att bemöta den osakliga framställningen av vindkraft. Sverige har ett planeringsmål på 30 terawattimmar i förnybar energi, varav en hel del är vindkraft. Vindkraft har den effekten att den sänker marginalkostnaden för el i sin framställning. Dock är det kolet som är marginalprissättande, vilket höjer det. Här finns en väldigt bra tillämpning av både PBL och miljöbalken, och de ger förutsättningar för att få en bra placering av vindkraften. Det finns konflikter – det vet jag – men det drivs också på av speciella organisationer. Är det någon som har fått sitt markvärde sänkt skulle jag gärna vilja veta det. Har någon gått till domstol och hävdats detta? Det finns inte. Det går många rykten om det, men det är en ren skröna.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag nämna GMO. Vi har i Sverige den insikten att användningen av GMO ska ske på vetenskaplig och etisk grund med beaktande av försiktighetsprincipen. Efsa testar och lämnar godkännande som då kan tillämpas i de enskilda medlemsländerna. De enskilda medlemsländerna har hittills haft möjlighet att stoppa användningen. Dock strider det mot gemensamhetslagstiftningen.

Jag är ganska förvånad över hur man har en syn på en teknik som är föränderlig där man inte i stället ser på vilka effekter de olika produkterna har.

Samtidigt skulle det bli ohållbart med en politik där varje land skulle få besluta över en produkt som är fullt säljbar inom hela den europeiska marknaden. Jag tror att där finns ett hot från inte bara WTO utan även från andra att det är mycket lättare att stämma ett enskilt land än att stämma EU. Nåväl, vi har också andra tekniker som kommer, som inte alls omfattas av till exempel GIS genesisteknik. Hur ska man bemöta det?

Herr talman! Jag har överskridit min talartid lite grann. Jag yrkar avslag på samtliga motioner och bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 86 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Det var intressant hur man utmålade sänkta fastighetsvärden som en skröna. Jag vet inte om jag direkt skulle kunna belägga detta i någon undersökning, men det är väl just därför som jag föreslår en sådan undersökning som tar fram just de här sakerna, och det finns också med i min reservationstext. Då kanske jag skulle kunna yrka på instämmande i behovet av en sådan undersökning, så kan vi klargöra det en gång för alla, men jag tycker att det är en sådan självklarhet.

Jag pratade i mitt anförande om en kvinna som hör vindkraftsbuller när hon sitter och tittar på tv och när hon ska försöka sova. Finns det någon rimlighet i att tro att hon skulle kunna sälja sitt hus till samma marknadsvärde som om vindkraften inte hade stört? Det ser jag som helt orimligt. Hur kan man kalla detta för en myt?

Jag hoppades på en lite mer djuplodande debatt om vad som är drivkrafterna. Varför vill man ha vindkraften? Vad ska den göra? Vad är det för mål man vill uppnå med vindkraften? Jag kan tyvärr inte se dem. Den är inte speciellt ren. Den är inte speciellt billig.

Anf. 87 OTTO VON ARNOLD (KD) replik:

Herr talman! Det är alltid svårt att bedöma ett enskilt fall, och givetvis kan man inte bortse från att människor kan uppfatta vindkraften som störande. Vi får inte glömma bort att här finns ganska strikta krav, dels decibelkrav, dels skuggkrav, som jag nämnde tidigare. Damen som nämndes får väl vända sig till kommunen för att få ärendet prövat. Det är väl en sak som är klar. I det generella fallet ska det här vara klart innan man etablerar vindkraften. Det finns rättsinstanser som kan hantera det, så det är inget som vi ska lägga oss i här i riksdagen.

När det gäller behovet av vindkraft tittar vi på vad vi har för begränsningar i vårt energisystem. Jo, vi har vår vattenkraft som står för ungefär 40 procent. Vi har kärnkraften som också är begränsad till sitt omfång när den fungerar. Vi har variationer i vattenflödena, och då passar vindkraften in på ett alldeles lysande sätt för att kunna balansera i vattenkraftsystemet och få det effektivt. Nästa energislag är importerad kolkraft, och den är väsentligt mycket dyrare.

Sverige behöver importera ganska mycket. Därför fyller vindkraften en väldigt stor funktion och sänker marginalkostnaden för elen. Vi ser ju vilken efterfrågan det har blivit. Vi är snart uppe i sju terawattimmar i vindkraft.

Anf. 88 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tycker att det finns många brister i analysen. Att komplettera vattenkraften med vindkraft, visst, det kanske fungerar på något teoretiskt stadium, men i sista änden är det en stabil baskraft som Sverige behöver. Det behovet kan inte vindkraften täcka. Det är inte tekniskt möjligt.

Vi kan säkert effektivisera våra vattenkraftverk något. Vi kan säkert effektivisera våra kärnkraftverk en hel del. Jag tycker bara att det är tragiskt att den energipolitik som har försiggått i flera årtionden i det här landet med tankeförbud på kärnkraft har kostat oss många miljoner. Jämför med Finland och deras tillgänglighet! Det är mycket som man använder mot kärnkraften: Titta på tillgängligheten, nu står kärnkraftverken stilla. Men så ser det inte ut i Finland, för de har inte haft det här tankeförbudet. De har tuffat på och har en betydligt högre tillgänglighet. Det kan också vi i Sverige få. Då behöver vi ingen vindkraft. Då behöver vi inte förstöra landsbygderna, kulturvärdena och de estetiska värdena, något som många på landsbygden nu börjar upproras över alltmör.

Återigen: Jag ser det bara som så självklart att fastighetsvärdena faktiskt sjunker när vindkraftsnurrorna sätts upp. Jag personligen vill absolut inte betala lika mycket för en fastighet med horisonten fylld med vindkraft. Vi har beviset redan där.

Anf. 89 OTTO VON ARNOLD (KD) replik:

Herr talman! Den finska kärnkraften är väsentligt mycket dyrare än all annan kärnkraft. Det innebär också att den är väsentligt mycket dyrare än vindkraften. Det är dokumenterat.

Vill Josef Fransson att vi bygger ut våra älvar för att klara baskraften? Det låter faktiskt så. Det finns en bred uppslutning här i riksdagen kring att vi inte ska göra det.

Återigen: Josef Fransson har inte lagt fram ett enda bevis på att fastighetsvärdena skulle sjunka – tvärtom. Vi kan titta på hur utvecklingen av fastighetsvärdena har varit. Vi har haft vindkraft i Sverige nu, och det blir mer och mer. Samtidigt stiger fastighetsvärdena överallt, speciellt i de områden som är lämpliga för vindkraft.

Det är en myt som Josef Fransson med flera gör sig till tolk för. Det här stämmer inte, herr talman. Det är en ren och skär myt.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 11 §.)

Prot. 2011/12:86

21 mars

*Övergripande
miljöfrågor m.m.*

8 § Skogspolitik

Skogspolitik

Föredrogs

miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2011/12: MJU12

Skogspolitik.

Anf. 90 CHRISTINA KARLSSON (S):

Herr talman! Vi ska nu debattera miljö- och jordbruksutskottets betänkande 12, *Skogspolitik*, ett betänkande som kanske är något mindre yvigt än det tidigare debatterade betänkandet.

Den välfärd vi har i Sverige har till stor del byggts upp av den svenska skogen. Skogen är fortfarande basen i svensk sysselsättning, särskilt i regioner där andra arbeten kan vara svårare att få, till exempel i min egen region Västernorrland.

Skogen ska räcka till mycket och till många. Därför är många djupt engagerade i vad som händer i skogen.

Jag har under de senaste månaderna haft förmånen att träffa enskilda skogsägare, representanter för stora skogsbolag, Naturskyddsföreningen, jägare, ornitologer, företagare i turistbranschen, företrädare för friluftslivet och många andra. Det är spännande att möta det stora engagemang som finns, men det är också svårt då man har väldigt skilda uppfattningar om tillståndet i skogen i dag och hur det borde vara i framtiden. Det är bra att många är engagerade och bidrar med sin specifika syn på dessa viktiga frågor.

Man kan konstatera att skogen ger oss oändligt mycket. Förutom de traditionella produkter man tänker på som massa och papper får vi gröna bränslen, kläder, mat, möjlighet till upplevelser och rekreation. I framtiden kommer säkerligen nya spännande gröna produkter att utvecklas från vår skogsråvara. Jag tillbringar själv mycket tid i skogen och tycker att det är ett fantastiskt värdefullt sätt att koppla av och ladda batterierna.

Grunden för skogspolitiken som bedrevs fram till regeringsskiftet 2006, och som beslutades av en enig riksdag 1993, bygger på principen om omsorg om kommande generationer.

Skogen ska nyttjas och vårdas på ett sådant sätt att vi alla, våra barn, barnbarn och barnbarnsbarn får ta del av alla nyttigheter.

I riksdagsbeslutet gavs skogsägarna ett övergripande ansvar. De ska, praktiskt och ekonomiskt, ansvara för skogsbruket i kombination med att de får ökad frihet i hanteringen av sin egen skogstillgång. I många fall fungerar detta alldeles utmärkt, men tyvärr inte alltid.

Vi har i dag två jämställda mål i lagstiftningen, miljömålet och produktionsmålet. Avvägningen mellan dessa båda mål har mycket stor betydelse. Vi menar att regeringen äventyrar denna balans. Regeringen behöver i högre grad prioritera skötsel av skogen. Skogsvårdande insatser som till exempel röjning, gallring och återplantering måste öka. Om detta inte sker riskerar vi att få en sämre tillväxt och på sikt sämre tillgång på vår dyrbara råvara.

De skogsägare som sköter detta alldeles exemplariskt anser själva i många fall att skogsvårdslagstiftningens krav är alltför uddlösa. Man ser att de som inte sköter sig kommer undan med det, och det kan väcka både irritation och frustration. Vi anser att ett system med någon form av sanktioner för de skogsägare som gravt missköter sina åtaganden bör övervägas. Det är min uppfattning att ett sådant system skulle välkomnas av många av de seriösa och duktiga skogsägare som vi faktiskt har i det här landet.

Skogsstyrelsens inventeringar har visat att ungefär en fjärdedel av avverkningsarna i dag inte når upp till lagstiftningens nivå. Detta är naturligtvis inte acceptabelt. Även om det i efterhand har blivit en diskussion om siffror, hur man mäter och hur man tolkar resultat är detta ändå en klar och tydlig signal om att något behöver göras. Vi anser att regelefterlevnaden måste bli bättre.

Först och främst måste rådgivningen till skogsägare förbättras inför avverkningsplanering för att minska miljöpåverkan. Detta kräver att Skogsstyrelsen i högre grad kan utföra fältbesök. Vi anser också att det bör utredas om det kan vara lämpligt att fältbesök i samband med avverkningsanmälningar finansieras helt eller delvis via avgifter.

Vi anser att det behövs åtgärder som stimulerar till ett mer miljövänligt skogsbruk och att delar av den produktiva skogsmarken ska skötas med särskild miljöhänsyn. Här är det oerhört viktigt att det finns mer forskning om vilka åtgärder som är mest effektiva och ger bäst resultat. Intresset för det här området är stort bland många skogsägare, och det är glädjande. För mig är det självklart att det bör finnas valfrihet för skogsägare att själva välja skötselform så länge man håller sig inom lagens gränser. Landsbygdsministern har i debatter hävdat att nuvarande lagstiftning inte är ett hinder för till exempel hyggesfria metoder. Jag delar inte den uppfattningen helt. Skogsstyrelsens rådgivning är också av stor betydelse när man överväger skötsel- och brukandeform.

Skogsstyrelsens roll som expertmyndighet åt regeringen, rådgivare åt skogsnäringen och främjare av skogsvårdslagen bör fortsätta och utvecklas. Vi ser en mycket viktig poäng i Skogsstyrelsens arbete som värderande tredje part mellan köpare och säljare. Det är också viktigt att de ges reella möjligheter att arbeta efter de skogspolitiska målen.

Att de som arbetar praktiskt i skogsbruket är kunniga och välutbildade är naturligtvis en förutsättning för att skogen ska kunna skötas på ett optimalt sätt. Det är inte roligt för enskilda skogsägare när till exempel ett röjningsuppdrag utförs på ett sådant sätt att man känner missnöje. Flera som jag har diskuterat med har påtalat svårigheten med att hitta personal med tillräcklig kunskap och utbildning. Detta är en stor utmaning för framtiden. Vi måste se till att det finns möjlighet att utbilda sig inom detta viktiga område och att det är attraktivt att arbeta i skogen.

Kunskapsnivån kan vara direkt avgörande för hur väl miljöhänsyn tas och naturvård utförs vid insatser i praktiken.

Som en av världens största skogsnationer, den största inom EU, har vi naturligtvis ett särskilt stort ansvar att vara en internationell föregångare. Vi har en pedagogisk uppgift i arbetet för ett globalt långsiktigt hållbart skogsbruk. Jag och många med mig är övertygade om att skogen kommer att spela en viktig roll i omställningen till ett grönt, hållbart samhälle och för att vända den negativa klimatutvecklingen.

Det pågår till exempel ett intressant forskningsprojekt i en skog utanför Vänersborg där man mäter utbytet av växthusgaser i ett landskap. Det handlar alltså inte enbart om hur mycket växthusgaser som tas upp eller avges från själva skogen. Det viktiga här är att få en bild av ett helt landskaps upptag och utsläpp. Även om växter och träd många gånger kan räknas som en kolsänka, som alltså tar upp mer koldioxid än de avger, blir det mer komplicerat om man räknar med hela landskapet och då framför allt våtmarker, vattendrag och sjöar. Det ska bli mycket intressant att följa detta projekt. Vi behöver ständigt mer och ny kunskap för att kunna förstå naturen och nyttja våra resurser på ett hållbart sätt.

Den biologiska mångfalden är nyckeln till ett ekosystem som klarar klimatförändringar. Ambitionen att skydda värdefull skog och biologisk mångfald har sänkts under den senaste mandatperioden. Regeringens strategi att låta Sveaskog byta till sig skog för skydd är inte tillräcklig. Naturvårdsverket har räknat ut att bytesmarken inte räcker till för att nå de uppsatta målen. Kvaliteten på frivilliga avsättningar i skogen behöver granskas, och skogar med höga naturvärden behöver kartläggas. Detta viktiga arbete kan inte tillåtas att släpa efter.

Herr talman! Den svenska skogen ska räcka till mycket och har stor miljömässig, social och ekonomisk potential. Vi vill, som jag anförde tidigare, att den ska vara en resurs för många generationer framöver. Detta kräver en skogspolitik med engagemang men också mod att våga stå upp för ett hållbart brukande och bevarande av den biologiska mångfalden och mod att se till att våra två jämförbara mål faktiskt blir jämförbara i praktiken och i verkligheten.

Med detta vill jag yrka bifall till reservation 5.
(Applåder)

Anf. 91 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! Ibland ser man inte skogen för alla träd. Jag är lite osäker på om det är för låg nivå att börja så, men jag gör ett försök. Vi har väldigt många träd i Sverige. De växer och frodas med mer eller mindre hjälp från mänskligt håll. Däremot har vi mer och mer ont om riktig skog. Riktig skog är något helt annat än granplantager där alla träd är likadana till art och ålder och där de huggs ned innan de fått en chans att bli gamla.

En riktig skog är en skog som fått utvecklas på egna villkor där träd av olika sorter och olika åldrar växer tillsammans tills de faller självmant om det inte kommer en skogsbrand eller något emellan, och när de fallit får de ligga kvar. En sådan skog myllrar av arter som är beroende av sin egen lilla nisch. Vissa är kanske beroende av en specifik trädart, andra är mest intresserade av att träden är riktigt gamla och ytterligare andra struntar helt i vad det är för träd så länge de är döda. En skog som myll-

rar av arter är betydligt mindre sårbar för stormar, insektsangrepp och andra störningar än en plantage där alla ägg ligger i samma korg.

Med tanke på att ett förändrat klimat kommer att innebära mer påfrestningar på skogen skulle man kunna tro att vi var extra angelägna om att verkligen behålla den biologiska mångfald som är vår försäkring mot de här förändringarna. Men tvärtom utarmar vi den biologiska mångfalden på ett ofta oåterkalleligt sätt. När gammelskogen väl är fälld är det svårt att plantera ny. Det är klart att det går att plantera ny skog, men det är svårt att plantera skog som är ett par hundra år redan från början. Därför är det så viktigt att bevara de rester av skog som aldrig kalhuggits som vi fortfarande har kvar.

Artdatabanken varnar för att var tionde svensk skogsart i dag är rödlistad. Tre av fyra rödlistade arter minskar så kraftigt att deras framtid inte är säkrad, och 5 procent av dessa arter är redan utdöda i Sverige. Och här pratar vi om att andra länder ska sluta skövla regnskog. Artdatabankens recept är att mer skog måste skyddas helt från avverkning samtidigt som den skog som brukas måste brukas med större miljöhänsyn. Jag tycker att det är ett klokt recept. I vår miljöpartistiska budget föreslår vi mer pengar för att skydda värdefulla skogar, så jag ska inte orda mer om det här.

I stället ska jag orda mer om den andra biten, nämligen större miljöhänsyn i skogsbruket. Vår skogsvårdsplan är i dag så lustigt formulerad att den miljöhänsyn som krävs enligt lagen är lägre än den som krävs för att nå de skogspolitiska målen. Det lägger så klart ett mycket stort ansvar på skogsägarna att själva frivilligt visa större miljöhänsyn än vad lagen kräver.

Trots de låga lagkraven visar granskningar att inte ens två tredjedelar av avverkningarna lever upp till lagens krav. Den exakta siffran har diskuterats, men oavsett om det skulle vara några procent mer eller mindre är det en allvarlig tankeställare.

I den debatt vi hade för en stund sedan pratade vi om miljöbalken, och då sade jag att man samlat en rad miljölagar under samma paraply och med samma övergripande principer. Men skogsvårdslagen fick fortsätta att vara en egen lag också efter att man hade tagit fram miljöbalken. Det innebär till exempel att skogsavverkningar inte möter samma miljökrav som andra miljöfarliga verksamheter.

Att flytta in skogsfrågorna i miljöbalken tror jag skulle vara ett sätt att stärka miljöhänsynen. Ett annat sätt vore att ge miljöorganisationer utvidgad talerätt vid fler skogsåtgärder än i dag. I dag finns det till exempel ingen möjlighet att överklaga om en skogsägare anmäler att hen vill avverka ett värdefullt skogsområde. För att veta om området som eventuellt ska avverkas är värdefullt eller inte behövs för övrigt fler fältbesök från Skogsstyrelsens sida.

Endast en mindre del av Sveriges nyckelbiotoper, alltså områden med särskilt höga naturvärden, bedöms vara identifierade, och då kan de här naturvärdena försvinna för evigt om ingen är där och kollar på området innan man hugger.

Om det är en resursfråga för Skogsstyrelsen är det inte mer än rimligt att skogsägarna betalar en avgift för tillsynen precis som görs på många andra områden. Målet borde vara en nollvision för avverkning av nyckelbiotoper.

En annan aspekt för att få ett mer miljöanpassat skogsbruk är att stimulera det hyggesfria skogsbruket, vilket är en form av kontinuitetsskogsbruk. Det finns i dag en del skogsägare som vill bruka sin skog med mer skonsamma metoder. De vill inte hugga bort allt på en gång utan plocka lite i taget så att skogen förblir en riktig skog med träd i olika åldrar och av olika arter. Det kan vara en ekonomisk fråga som är orsaken, till exempel att man vill slippa de kostnader som är förknippade med ett mer intensivt skogsbruk och för att man vill ha en mer jämn ström av intäkter när man plockar lite hela tiden i stället för att ta allt på samma gång. Det kan också vara så enkelt att man vill slippa ha fula hyggen där man bor om man själv bor vid skogen, eller så är det miljöhänsynen som är vägledande.

Hyggesfritt skogsbruk erbjuder inte bara fördelar för den biologiska mångfalden utan också för klimatet. Trots dessa fördelar klagar skogsägare som vill använda sig av hyggesfria metoder och som känner sig motarbetade på olika sätt. Det finns lite olika uppfattningar om i vilken utsträckning som lagstiftningen i sig sätter käppar i hjulet och i vilken utsträckning det snarare handlar om bemötande och attityder hos Skogsstyrelsen och andra aktörer. Det minsta man kan begära är att man har den kompetens inom Skogsstyrelsen som behövs för att ge bra råd för att stödja de människor som vill ställa om sitt skogsbruk och använda hyggesfria metoder.

Herr talman! I skogsbruket, liksom på många andra områden, ställs ofta miljö mot ekonomi. Och visst är det så att det träd som huggs ned för att bli ved, papper, en stol eller något annat inte samtidigt kan stå kvar till glädje för lavar, insekter och fåglar eller vad det nu månde vara. Men i det längre perspektivet är miljöhänsyn en förutsättning också för ekonomin.

Vår ekonomi är beroende av de tjänster som naturen ger oss gratis. Det är inte vår förtjänst att träden växer, även om vi ibland hjälper dem på traven. Utarmar vi de här arterna och därmed de tjänster de gör oss kan det bli dyrt framöver. De där skägglavarna och skalbaggarerna är ingen lyxprodukt som vi kan ha eller mista. En del kanske är det, men vi vet inte riktigt. Säkert kommer skogen att stå kvar även om just den där lilla skalbaggen försvinner, men vi vet inte vilka arter som kommer att vara avgörande för att vi ska kunna möta de förändringar som kommer framöver med inte minst ett förändrat klimat.

Därför är det viktigt att behålla den biologiska mångfalden som en försäkring. De arter som försvinner gör det för evigt. Därför gäller det att vi ställer om skogspolitiken nu. Som en liten del i det yrkar jag bifall till reservation 8.

Anf. 92 EMMA WALLRUP (V):

Herr talman! Dagens anslag till skydd av skogsmark räcker bara till drygt hälften av det skydd som det fanns pengar till 2006. Samtidigt har produktionsmålet höjts, och avverkningsvolymerna har ökat drastiskt. Det märks. Man går in i alltmer känsliga områden och avverkar ofta utan god hänsyn. Körskadorna är ett stort problem. Under borgerligt styre har pengarna fått alltmer förtur gentemot den biologiska mångfalden och ekosystemens status.

Det här kommer att slå tillbaka mot oss själva. Om vi inte vårdar ekosystemen kommer de att tappa sin produktionsförmåga, och det kommer dessutom att uppstå en rad andra problem. Den borgerliga regeringen diskuterar att använda sig av kortsiktiga satsningar på produktionshöjande åtgärder såsom intensivodling, ökad gödsling, mer främmande trädslag, dikning och ökad stubbrytning.

Dessa skogsbruksmetoder hotar den biologiska mångfalden, ökar växthusgasutsläppen och ökar övergödningen och läckaget av tungmetaller till våra vattendrag. Det är som om vi endast skulle leva på socker. Man blir väldigt pigg i början, men efter ett tag uppstår en massa brist-sjukdomar om man inte får i sig vitaminer.

Precis så funkar det med naturvård kontra produktion. Träden blir känsliga för både angrepp och stormar, och bördigheten minskar i längden i en monokultur där man främjat snabb produktion på ekosystemens bekostnad. Vi får problem med vattendrag med mera.

Det finns ett stort behov av att skydda värdefull skog från avverkning för att rädda hotade arter just nu i Sverige. Hälften av Sveriges hotade arter är knutna till skogen. Vänsterpartiet avsätter därför ökade medel för skydd av skog i sitt budgetalternativ. Vänsterpartiet vill också se en grundlig inventering av nyckelbiotoperna. Många certifierade skogsbogar, även statliga, smiter ifrån detta ansvar och klassar inte sina nyckelbiotoper.

Det råder brist på kontinuitetsskog eftersom vårt sätt att bruka skogen gått över i ett hyggesbruk som innebär att det är kortare omloppstider, och de arter som trivs i unga skogar finns representerade, men inte de arter som trivs i gammelskogen.

Jag vill yrka bifall till reservation 8 om ökad forskning och rådgivning om kontinuitetsskogsbruk samt om en utredning om eventuell styrning genom lagstiftning för mer kontinuitetsskogsbruk.

Då gammal skog i sig själv motverkar klimatförändringarna genom inbindning av koldioxid bör ett kalhyggesfritt skogsbruk förordas på en större areal av den svenska skogen. Ett mål för kalhyggesfritt skogsbruk bör också anges i miljömålssystemet. Mer forskning och rådgivning bör ske för att gynna kontinuitetsskogsbruket eftersom det har så många fördelar. Det är ett sätt att efterlikna de naturliga skogsekosystemen.

För att få ett hållbart brukande av skogen, som är en av våra viktigaste resurser, bör vi vara mer adaptiva i vår skötsel – mer moderna, skulle man kunna säga – då man i ett mer adaptivt sätt att bruka tar hänsyn till forskning om ekosystemens bärkraft och funktion och är mer inkännande när det gäller hur skogen fungerar med ett gynnande av mångfald och mindre av monokultur som är ett klumpigt system som hotar arter och skapar problem med allt från kvicksilverläckage till granbarkborreangrepp. Det finns studier som tydligt visar att just i monokulturer blir granbarkborreangreppen mycket starkare. Därför bör man också arbeta mer med blandskog.

Vänsterpartiet vill också ha tydligare kriterier för frivilliga avsättningar. Ett problem är att man i dag kan flytta runt skyddade områden i landskapet vilket gör att värdet av den skogliga kontinuiteten försvinner och det blir mindre gammelskog även på de fläckarna. Vi vill därför att alla frivilliga avsättningar görs om till naturvårdsavtal på 50 år för att

skapa en kontinuitet. Vi vill också ha en naturvårdsavgift för avverkning av skog, och den bör kopplas till virkesuttag.

Intäkterna ska öronmärkas för formellt skogsskydd, markinlösen och intrångsersättningar. Det skulle kunna bli ett mycket effektivt sätt att få resurser till att skydda skog som behöver skyddas. Vi ser också att det skulle vara bra med en avgiftsfinansiering av fältbesök, precis som miljökontroller på andra områden i dag är avgiftsfinansierade. Jag vill därför uttrycka mitt stöd för reservation 5 även om jag, för tids vinnande, inte yrkar bifall till den.

Ett stort problem i skogsbruket är körskador. Generella krav på försiktighetsåtgärder bör utredas vad gäller körskador och markberedning. Körskadorna innebär stora problem med förbrukning av vattendrag, vilket i sig medför kvicksilverutlakning. Körskadorna ökar på grund av kraftiga maskiner och dålig bärighet i marken. Här kommer diskussionen om stubbrytningen in, eftersom stubbarna hjälper till att hålla markens bärighet.

Allt detta är ett led i vinstmaximeringen. Man vill på kortast möjliga tid skörda så mycket som möjligt och använder därför gigantiska skördemaskiner, vilket är ett stort problem. Det är viktigt att ge incitament för att få lättare maskiner och samtidigt se till att marken behåller sin bärighet. Ett synsätt där naturhänsyn och miljöhänsyn behöver komma in tydligare än i dag, då profit går före trots att det i längden inte kommer att hålla att pressa ekosystemen så mycket som i dag på en rad områden, är viktigt. Det är viktigt att vi bygger ihop ekonomi och ekologi. Enda sättet att någonsin kunna nå miljömålen är att se på de stora resursflödena och inte bara jobba i marginalen.

Det kommer att bli allt högre tryck på skogen när man ska plocka ut både biobränsle och virke. För att skydda den biologiska mångfalden vill Vänsterpartiet inte öka uttaget av biomassa från skogen, utan vi vill att man i stället ersätter andra sortiment. Vi vill ta fram en biobränslestrategi som inte äventyrar den biologiska mångfalden. Som sagts tidigare i debatten är den biologiska mångfalden oerhört viktig nu när klimatförändringarna förändrar ekosystemen, och ekosystemen mer än någonsin behöver sin motståndskraft för att kunna klara påfrestningen.

Det är viktigt för Vänsterpartiet att det finns sanktionsmöjligheter i skogsvårdslagen så att lagen inte ignoreras om och om igen, vilket tyvärr sker i dag. Vänsterpartiet ser också behovet av att ändra vinstkravet för statliga bolag för att kunna skydda skogsekosystemen och den biologiska mångfalden. Kortsiktig ekonomi får inte uttradera andra värden.

Det är dags att på ett balanserat sätt mer värdera kvalitet än kvantitet. (Applåder)

Anf. 93 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Vi har i dag åter förmånen att diskutera en av Sveriges viktigaste tillgångar, nämligen skogen. Innan jag på allvar kastar mig in i debatten vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Dagens debatt kommer med säkerhet att till stor del handla om skogspolitikens svåra avvägningar och om balansen mellan skogspolitikens två jämställda mål om miljö och produktion. Jag är knappast djärv om jag antar att årets debatt en hel del kommer att påminna om den som vi hade för ganska exakt ett år sedan i kammaren. Då kretsade debatten

bland annat kring miljöhänsyn vid avverkning, skydd av värdefull natur och hyggesfritt skogsbruk. Alla dessa ämnen har mycket riktigt redan tagits upp i dagens debatt.

För att dagens debatt inte bara ska bli en repris av fjolårets väljer jag att lyfta fram något av allt det som skett sedan vår senaste skogliga debatt. Jag väljer också att lyfta fram delar av det arbete som pågår för att förbättra miljöhänsynen, skydda höga naturvärden och skapa fortsatt ekonomisk tillväxt och nya arbetstillfällen med anknytning till skogen.

Herr talman! Hur ser det då ut i våra svenska skogar? Ja, utifrån både ett produktions- och ett miljömål är situationen för utvecklingen till stora delar god. Virkesförrådet fortsätter att öka. Sedan 1920-talet har virkesförrådet i de svenska skogarna ökat med över 80 procent, en alldeles fantastisk utveckling. Vårt uttag har således länge varit mindre än skogens tillväxt, vilket vittnar om att långsiktighet och ansvarstagande präglar svensk skogspolitik under lång tid.

Bland andra glädjande siffror kan nämnas att på produktiv skogsmark har sedan 1998 volymen hård död ved ökat med i storleksordningen 50–70 procent, arealen gammal skog har ökat med 25–45 procent och arealen äldre lövrik skog med 5–20 procent. Vi har med andra ord kunnat bocka av delmål efter delmål inom miljökvalitetsmålet Levande skogar.

Herr talman! Även om tillståndet i de svenska skogarna på det stora hela blir bättre finns alltså mycket som kan och måste bli bättre. Miljöhänsynen i skogsbruket behöver utvecklas inom flera områden. Till exempel behöver hänsynen vid föryngringsavverkningar förbättras, vattenfrågorna behöver tas på större allvar och arbetet för den biologiska mångfalden behöver både intensifieras och utvecklas. Glädjande är därför att mycket sker inom just dessa områden.

I syfte att nå en högre måluppfyllelse när det gäller hållbart skogsbruk gav regeringen i oktober 2010 ett uppdrag till Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket att utarbeta en kunskapsplattform innehållande beskrivningar av möjliga orsaker till de brister som förekommer samt förslag till åtgärder för att nå en högre måluppfyllelse. Denna kunskapsplattform är nu färdig, och flera centrala problem och möjliga lösningar har identifierats.

Ett stort problem som identifierats är att skogsbruket och Skogsstyrelsen inte har samma målbild för vad som är god miljöhänsyn. Det är självfallet mycket svårt att nå uppsatta mål om spelare och domare inte är överens om var mållinjen är eller vad som ger poäng. Problemet blir inte mindre av det faktum att polytaxen, det vill säga Skogsstyrelsens inventering som bedömer miljöhänsyn och återväxt, visat sig ha stora kvalitetsbrister.

För att lösa detta problem och för att nå en högre måluppfyllelse har Skogsstyrelsen initierat ett omfattande dialogarbete om mål, lagkrav och metoder för uppföljning av miljöhänsyn. Projektet har fyra tydliga mål: för det första att öka samsynen om sektorsansvaret, för det andra att utveckla sätt att beskriva målbilder för bra miljöhänsyn, för det tredje att ha väl kända lagkrav och för det fjärde att ha bra uppföljningssystem.

Jag tror och hoppas mycket på detta ambitiösa arbete och är övertygad om att frihet under ansvar, dialog och samverkan, är att föredra framför konflikt, sanktionsavgifter och återreglering av det svenska skogsbruket.

Herr talman! Ett annat viktigt arbete som pågår sker inom ramen för Skogsriket. Skogsriket består av fyra grenar – hållbart brukande, förädling och innovation, upplevelse och rekreation samt Sveriges roll i världen. Skogsriket är visionen om att bättre ta till vara alla de värden som skogen ger. Skogsriket är inte ett gammalt mossigt branschprogram utan ett friskt initiativ för att ta till vara allt det engagemang och all den potential som finns i skogen och hos Sveriges många duktiga entreprenörer, företagare och organisationer. Det övergripande målet är att utifrån basen Ett hållbart brukande skapa fler jobb med koppling till skogen, fler jobb i delar av Sverige där jobben verkligen behövs, ofta i glesbygd och i avfolkningsbygder.

Som ett led i att förverkliga visionen om Skogsriket satsar regeringen 80 miljoner under perioden 2012–2015 på bland annat kompetenshöjning och rådgivning för ett hållbart brukande.

Herr talman! Som jag inledningsvis sade har dagens debatt till stor del handlat om skogspolitikens svåra avvägningar. Det är en knivig men ack så viktig debatt. Anspråken på skogen är som vi hört redan stora, och allt tyder på att anspråken bara kommer att öka. Därför är det centralt med bra skoglig forskning som bidrar till att ge svar på hur vi kan lösa såväl dagens som morgondagens utmaningar och avvägningar. Ett spännande forskningsprogram är Future Forests. Future Forests är det största skogliga forskningsprogrammet någonsin och har som grundidé att analysera motstridiga krav på skogen och dess brukande.

Herr talman! Låt mig kort nämna något om vad Future Forests konkret forskar om. Inom programmet finns bland annat delprojektet Biodiversitet. Som namnet avslöjar handlar projektet om den biologiska mångfalden i skogen. I projektet undersöks exempelvis hur den biologiska mångfalden påverkas av olika typer av skogsbruk, såsom ett mer intensivt skogsbruk, där omfattande gödslning och odling av contortatall är en del. Detta projekts forskningsresultat ser jag med spänning fram emot. Men det är också viktigt att undersöka hur skogen ska brukas ur ett klimatperspektiv. Skogen har en viktig roll för att möta och mota klimatutmaningen.

En tematisk arbetsgrupp inom Future Forests har tittat på skogens roll i klimatet. Gruppen lät genomföra en modellering där olika skogsbruksstrategier jämfördes. Resultatet visar att ett intensivare skogsbruk ger avsevärt högre klimatnytta jämfört med traditionell skötsel. Är då ett intensivare skogsbruk att föredra? Nej, inte nödvändigtvis, eftersom skogen som sagt har andra värden som måste värnas och skyddas. Ett intensivare skogsbruk kanske har negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden eller för friluftslivet. Här måste göras avvägningar.

Vad jag med dessa exempel på aktuell forskning vill säga, herr talman, är att vi från politiskt håll måste förmå göra avvägningar. Vi måste orka föra en debatt som inte bara handlar om en miljöutmaning eller ett miljöproblem i taget. Allt annat är oseriöst och oansvarigt.

Herr talman! Jag undrar precis som förra året hur oppositionspartierna ser på svensk skogsnärings konkurrenskraft. S, V och MP fortsätter att hålla fast vid förslag som med hög precision slår mot svensk skogsindustri, mot jobb och mot tillväxt. S, V och MP går på nytt gemensamt fram med ett förslag om att införa en kilometerskatt, och S, V och MP har alla egna förslag om nya avgifter och regleringar för det svenska skogsbruket.

Jag tycker att det är bekymmersamt. Det är min uppfattning att vi utifrån ett hållbart skogsbruk ska verka för en utveckling av svenskt skogsbruk och svensk skogsindustri för både jobbens och miljöns skull.
(Applåder)

Anf. 94 EMMA WALLRUP (V) replik:

Herr talman! Skogens konkurrenskraft kanske inte är det viktigaste i ett läge när klimatförändringarna håller på att äventyra hela vår livssituation och vår civilisations funktion. Det kanske är något annat vi behöver tänka på just nu i stället för att bara tänka enkelriktat: konkurrenskraft, konkurrenskraft, konkurrenskraft, konkurrenskraft. Det kan faktiskt vara så att vi är på väg mot ett stup eller rakt in i väggen om vi fortsätter på det spåret.

Det är viktigt att vi bygger ihop miljö och ekonomi om vi ska nå miljömålen. Det räcker inte att jobba med miljö i marginalen, utan man måste nå de stora resursflödena för att lyckas. Det är på tiden att vi ser över konsumtionen om vi ska nå målen vad gäller skogen samt andra miljömål.

Marknadsekonomin har strandat på flera sätt. Men det tydligaste kanske är klimatfrågan, där hela vår existens hotas, samtidigt som vi fortsätter att pumpa ut budskap om att handla mer prylar som vi inte behöver och flyga mer och mer utomlands. Inom skogspolitiken märks detta också tydligt. Den ökade avverkningen hotar allt fler naturskogs-miljöer och gammelskogar i rasande tempo för att man vill få en högre avkastning och ett ökat vinstuttag.

När är måttet rågat för er? Kan ni verkligen blunda för sambanden? Ett ständigt ökat vinstuttag drabbar miljö och människor i och med att klimatfrågan är vår framtid. Det är genom att bygga ihop miljö och ekonomi som vi kan nå ett uthålligt samhälle, genom att sätta gränser för hur mycket resurser vi kan ta ut för att inte hota andra arter och vår egen försörjning i längden. En balanserad hållbar produktion, vad är det för er? Finns det gränser för vinstuttag?

Anf. 95 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Grunden för en hållbar politik är enligt min mening marknadsekonomi. Som Emma Wallrup var inne på i sin replik och som Jens Holm tidigare markerat i utskottet anser Vänsterpartiet inte att marknadsekonomi är en förutsättning för ett effektivt resursutnyttjande och en hållbar utveckling. Men vilket ekonomiskt system förespråkar då Emma Wallrup i stället för marknadsekonomi för att skapa en hållbar utveckling? De exempel vi har historiskt, till exempel i Sovjet, visar inte direkt på att ett planekonomiskt system skulle ge ett effektivt resursutnyttjande eller ta god hänsyn till miljö och klimat.

Jag är helt övertygad om att vi måste bruka skogen på ett klokt och balanserat sätt. Jag är lika övertygad om att Vänsterpartiets politik på det skogliga området inte leder fram till den balansen. Emma Wallrup pratar om skogens betydelse för klimatet, men motsätter sig samtidigt ett utökat uttag ur skogen, trots att det är just det som krävs för att vi ska kunna möta klimatutmaningen. Skogen använder vi bäst ur ett klimatperspektiv när vi till exempel ersätter betong med trä eller använder det förnybara material som kommer från skogen till bränsle eller annat.

Då måste vi naturligtvis använda skogen. Vi måste bruka den och ha ett uttag. Det ska balanseras mot värdet och behovet av att skydda den biologiska mångfalden. Men Emma Wallrup har uppenbarligen inga svar på hur den balansen ska uppnås, utan det enda som Emma Wallrup och Vänsterpartiet har är förslag på skatter och regleringar. Den misstro man har mot svenska skogsbrukare och den övertro man har på regleringar är makalösa. Det är en gammal politik som det är märkligt att vi fortfarande har partier som företräder i Sveriges riksdag.

Anf. 96 EMMA WALLRUP (V) replik:

Herr talman! Det är i dag många som pratar om mer regleringar. Vi har haft en finanskris som drabbat oss mycket hårt. Vi har väldigt stora miljöproblem och obalanser som behöver regleras bättre. Det är väldigt många överens om. Det behöver vara en balans mellan företagande, regleringar och forskning. Vi har haft en ganska bra balans i Sverige tidigare och varit världsledande på miljöområdet.

Tyvärr vände trenden i en nyliberalistisk anda för ganska länge sedan, eftersom hela västvärlden haft nyliberalistiska vindar som blåst ganska starkt, vilket har gjort att företagen har fått mer och mer fria händer. Girigheten har tagit sig allt starkare uttryck. Detta orsakar mycket stora problem som alla kan se. Det finns väldigt många som efterfrågar regleringar från alla möjliga håll.

Vänsterpartiet har en ganska tydlig och balanserad politik för bättre reglering, till exempel av skogsbruket. Man ska balansera produktion och naturvård på ett hållbart sätt, använda forskning och förfina redskapen hela tiden för att kunna använda sig av ett system som skapar resiliens i landskapet i stället för att utarma landskapet.

Anf. 97 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Den politik som Emma Wallrup kallar nyliberal är den politik som har gjort att Sverige till skillnad från praktiskt taget samtliga medlemsländer i Europeiska unionen och praktiskt taget samtliga länder i den utvecklade industrialiserade världen har ett överskott och har möjlighet att göra proaktiva satsningar och bedriva en aktiv miljö- och klimatpolitik. Vi tar ansvar för ekonomin, miljön och den sociala utvecklingen. Det är hållbarhet för mig.

Jag säger inte att marknadsekonomin löser alla miljöproblem, utan att den är en förutsättning. Till marknadsekonomin behöver vi självfallet kompletteringar i form av regleringar, styrmedel och forskningssatsningar. Marknadsekonomi innebär på intet sätt en värld fri från regleringar. Tvärtom innebär marknadsekonomin att man inte får förbruka resurser som man inte äger. Det är här vi från politiskt håll, bland annat genom koldioxidskatt och handeln med utsläppsrätter, måste sätta ett pris på miljöförstöring. Det leder till en radikal förbättring. Vi ser vad koldioxidskatten har betytt för utvecklingen i Sverige. På tio år har bilarna blivit dubbelt så effektiva. En ny bil släpper ut hälften av vad den gjorde för ett antal år sedan, och utvecklingen går väldigt fort.

Mer måste göras; det är jag den förste att hålla med om. Men Vänsterpartiets politik är bara en argumentation för en tillbakagång till ett system som inte har fungerat och en övertro på regleringar och detaljstyrning. När det gäller det skogliga området tycker jag att det är ganska

intressant att man tror att vi här i Sveriges riksdag i Stockholms innerstad ska ha möjlighet att i detalj reglera hur man ska ta miljöhänsyn ute i skogen.

Jag tror inte på det systemet. Jag tror att vi måste ha en ramlagstiftning som ger den enskilda markägaren, som jag är övertygad om brinner för sin skog i de allra flesta fall och vill ta miljöhänsyn men samtidigt naturligtvis också vill ha en god ekonomi, vilket är en förutsättning, möjligheter att ta hänsyn utifrån hur situationen ser ut där och då. Här har vi ett behov av att Skogsstyrelsen och skogsbruket får en mer gemensam syn på vad som är tillräcklig miljöhänsyn. Vi ska fortsätta arbetet med att skydda värdefull natur.

Jag konstaterar också att det var Alliansen som lyckades leva upp till delmålet om skydd av skog. Vänsterpartiet har bara många vackra ord men ingen konkret politik.

Anf. 98 CHRISTINA KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Jag delar Johan Hultbergs uppfattning att vi har många engagerade och kunniga skogsägare som verkligen vill sköta och vårda sin skog på ett optimalt sätt.

Det jag skulle vilja fråga om är hur Johan Hultberg ser på den valfrihet som jag tog upp i mitt anförande och som jag tycker att skogsägarna ska ha i fråga om brukandeform och skötselform för den egna skogsfas-tigheten.

Anser Johan Hultberg att det fungerar på det sätt som landsbygdsministern har sagt är tillfyllest, eller borde vi göra något mer i den frågan?

Anf. 99 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Jag är väldigt glad över att Christina Karlsson till skillnad från övriga oppositionspartiets företrädare framhöll skogens betydelse för vår ekonomi och att vi där har en stor samsyn, liksom jag är glad över att Socialdemokraterna alltså står upp för övertygelsen att det går att förena en ambition om en hög produktion och en ekonomisk tillväxt med en hög ambition på miljöområdet.

När det gäller det hyggesfria skogsbruket, som är det som Christina Karlsson explicit undrar om, är det min uppfattning att vi i svensk skogsbrukslagstiftning inte reglerar vilka metoder man får använda. Vi reglerar vilken form av hänsyn man ska ta, och vår lagstiftning möjliggör olika typer av brukande. Jag vore tacksam om Karlsson kunde exemplifiera vilka delar i lagstiftningen som försvårar för alternativa skogsbruksmetoder, exempelvis hyggesfritt skogsbruk med plockhuggning eller blädning.

När vi ändå har detta replikskifte mellan Moderaterna och Socialdemokraterna är jag nyfiken på att höra hur Socialdemokraterna ser på det förslag om kilometerskatt som ni har nylanserat tillsammans med V och MP. Är det verkligen förenligt med en ambition om att hela Sverige ska leva? Är det förenligt med en ambition om en stark svensk skogsindustri som har möjlighet att konkurrera med starka skogliga nationer i Europa?

För en svensk företagare innebär den kilometerskatt som införs i genomsnitt 70 000 per lastbil, och det är väldigt trubbigt verktyg för att minska klimatutsläppen. Det slår mot svenskt företagande och svensk konkurrenskraft. Hur ser Karlsson på det?

Anf. 100 CHRISTINA KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Jag hade inte tänkt att vi skulle diskutera kilometerskatten i dag. Jag tror att vi får tillfälle att komma tillbaka till den många gånger fram till valet.

Det jag funderade över var att en enig miljömålsberedning har framställt ett utredningsuppdrag om att den nuvarande skogsvårdslagen faktiskt försvårar. Man säger att det finns ett behov av att utreda om skogsvårdslagen försvårar andra former av skogsbruk. Jag tycker att det är värdefullt att det blir en ordentlig genomgång av detta.

Sedan tänkte jag ta tillfället i akt att ställa några frågor om Skogsriket också, när jag ändå står här. Skogsriket är ju en vision som jag tycker är mycket intressant. En vision handlar om hur något ska vara om vi lever i den bästa av världar. Det är något man ska se på lång sikt.

Sedan har man brutit ned det hela på detaljnivå och ställt upp vissa mål, och det är bra. Ett av de mål som Johan Hultberg tog upp är att detta ska skapa fler jobb. Jag har försökt leta i dokument och läsa och förstå, men jag får inte riktigt klart för mig hur många jobb man tror att det här ska ge. Finns det något delmål för just detta, och på vilket sätt ska man följa upp det? Det skulle vara värdefullt för många att få svar på detta när det gäller Skogsriket.

Anf. 101 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Om vi ska nå visionen om fler jobb i skogen ska vi nog passa oss för att föreslå till exempel införande av kilometerskatt eller annat som direkt slår mot den näring som vi hoppas ska växa och generera fler jobb. I det här sammanhanget är den frågan central.

Min fråga blir återigen: På vilket sätt vinner miljön på att svensk transport och svensk konkurrens blir dyrare? Kilometerskatten är inget verktyg som slår mot utsläpp utan mot transporter, mot kilometer, precis som namnet säger. Det tycker jag är väldigt märkligt.

Skogsriket är som jag sade inget gammalt mossigt branschprogram. Det är ett sätt att försöka samla engagemang som finns. Staten ska kunna bidra som en generator för olika projekt och initiativ. Men det stora engagemanget måste komma underifrån, från branschen, miljöorganisationer och andra aktörer som har intressen i skogen, såsom friluftsliv, jägarorganisationer eller liknande. Här tror jag att vi kan utveckla både klassiska näringar som sågverk och massabruk men inte minst också utveckla nya nischer, till exempel framställning av viskos, så att vi kan göra kläder av fibrer som vi utvinnet från skogen, eller att utveckla turism och rekreation. Som jag sade har Skogsriket flera ben.

Anf. 102 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Johan Hultberg avslutade sitt anförande med att fråga hur oppositionspartierna ser på skogsbrukets konkurrenskraft, och det tänkte jag svara på. Precis som Johan Hultberg var inne på vill jag säga att skogspolitik i hög grad handlar om avvägningar. Helst vill vi ha världens bästa konkurrenskraft, världens bästa biologiska mångfald, världens bästa klimat och vara världsbäst på alla möjliga andra saker också. Ibland går det att förena, om man är smart, och ibland står de mot varandra.

I det konkreta fallet handlade det om tillsynsavgifter, som nog är en fråga man kan ställa på alla möjliga områden där vi tar ut tillsynsavgifter

– livsmedelskontroll och vad det nu kan vara. Där har vi nog på de flesta håll kommit fram till att det inte är detta som är den stora frågan. De flesta företag klarar det.

Sedan handlar det om kilometerskatten. Här ser vi problem med ökande lastbilstransporter i Sverige. Det är saker som transporteras kors och tvärs. Det handlar inte främst om skogsprodukter, utan det kan vara till exempel mat som transporteras trots att man skulle kunna producera och förädla den lokalt på ett helt annat sätt än man gör i dag. Man skulle kunna effektivisera transporterna och packa smartare. Det är mycket man skulle kunna göra men som man inte gör i dag för att det är så billigt att transportera.

Då skulle man kunna höja dieselskatten. Det är delvis något som görs av Alliansregeringen, men man går kanske inte hela vägen. Man tänker på att det finns en konkurrenssituation och att lastbilarna i så fall kan tanka någon annanstans. Då kan man ha en kilometerskatt, så slipper man problemet med konkurrenssituationen med åkare som tankar på annat håll. Det är jättesmart.

Men så har vi skogsbruket, som ju har lite speciella förutsättningar. Skogen ligger liksom ute i skogen, och där finns det ofta inte så mycket järnvägar och sådant. Det är kanske inte skogsbruket man i första hand vill nå. Då har vi sagt att vi ska försöka ha olika former av differentieringar, så att man undantar skogsbruket på ett rimligt sätt. Det är inte där det stora problemet ligger. Kan vi inte vara konstruktiva då?

Anf. 103 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Jag är gärna konstruktiv. Helena Leander måste jag berömma för att hon i regel är en ärlig och påläst politiker som jag har stor respekt för.

När det gäller skogspolitiken tycker jag att den övertro som även Miljöpartiet har på reglering och på de möjligheter som staten har genom lagstiftning är lite märklig. Min fråga till Miljöpartiet är: Vill ni rasera grunden för den svenska skogspolitiken, nämligen frihet under ansvar? Tror ni att ett system med en ökad grad av detaljreglering gynnar miljön om det gynnar vår produktion, vår tillväxt och vår näring?

Jag menar att kilometerskatten sådan den föreslås kommer att slå hårt mot svenskt näringsliv. Det blir mycket svårt att konstruera skatten på ett sådant sätt att den blir konkurrensneutral och inte missgynnar svenska transporter eller enskilda sektorer. Jag tror att det blir väldigt smårigt att konstruera den skatten. Men jag är nyfiken på att se hur förslaget i detalj skulle se ut.

Alliansen har, som jag har varit inne på i den här debatten och i den föregående debatten, på olika sätt använt ekonomiska styrmedel som vi menar är mer effektiva. Som Helena Leander nämner har vi höjt dieselskatten i två steg, och jag utesluter inte att vi kan behöva ytterligare höjningar av dieselskatter, fordonsskatter, energiskatter och så vidare.

För alliansregeringen är det också viktigt att miljöskatter aldrig används som ett sätt att höja det totala skattetrycket. Vi vill göra det som vi har gjort under de fem år vi har haft majoriteten, nämligen göra den gröna skatteväxlingen. Det handlar om att göra det mer lönsamt att arbeta, billigare att anställa och dyrare att smutsa ned. Det är bra pang för pengarna.

Anf. 104 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Principen kan vi vara rörande överens om. Det ska vara dyrare att smutsa ned och lönsamt att arbeta. Problemet är dock att ni har sänkt skatten på arbete väldigt mycket medan ni har höjt miljöskatterna väldigt lite. Det finns alltså en viss obalans. Det är anledningen till att vi vill höja miljöskatterna lite till, så att vi kan få balans där.

Just kilometerskatten kan man differentiera på olika sätt. Olika aktörer har räknat på det. Själva poängen är att vi måste komma åt de onödiga tunga varutransporterna som går kors och tvärs. Men att träden måste ut ur skogen är inte det som är det stora problemet.

Jag är helt övertygad om att man kan lösa det problemet. Men om man bara säger nej från början kommer vi ingen vart. Jag blir lite nyfiken på hur Moderaterna ska minska transporterna och om det är ytterligare dieselskattehöjningar som gäller eller bara att låta det vara.

Jag återgår till skogen. Var är det för regleringar som vi vill återinföra? Vi vill till exempel inte att man ska hugga ned nyckelbiotoper. Är det så kontroversiellt? I vissa fall är det vi som talar om mer frihet. Man ska ha större frihet att använda sig av hyggesfria metoder trots att det i dag kan finnas vissa hinder för det. De som håller på med det upplever i varje fall det.

Vi hade tidigare ett replikskifte jag och Johan Hultberg där jag på något sätt skulle stå till svars för hela Sovjet. Jag tycker kanske att kritiken är lite missriktad. Vi vill ha större miljöhänsyn i skogsbruket. Men sedan måste skogsbrukarna själva inom de ramar som vi sätter upp kunna utforma det på lite olika sätt beroende på vad de har för inriktning med sin skog och vilka förutsättningar som råder på platsen.

Anf. 105 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! När jag nämnde Sovjet i vår föregående debatt var det inte någon anklagelse om att Miljöpartiet skulle förespråka ett sovjetiskt system. Vad det handlade om var en diskussion om huruvida tillväxten var möjlig att förena med en hög miljöambition och minskade utsläpp.

Jag menar att det är möjligt om man har ett marknadsekonomiskt system. Det var vad diskussionen handlade om. Det är beklagligt att vi i Sveriges riksdag har ett annat parti, nämligen Vänsterpartiet, som uppenbarligen motsätter sig marknadsekonomin.

De menar att det inte är en förutsättning för en hållbar utveckling. Det menar jag att den är. Det är en logisk och viktig debatt att föra som vi kanske inte klarar av att ha i det här replikskiftet.

Helena Leander frågar mig vad Alliansen och Moderaterna vill göra för att minska transporterna. Först och främst är inte vårt huvudsakliga mål att minska transporterna. Vårt huvudsakliga mål är att minska utsläppen.

Vi har inte som politik idé att bekämpa köttätande eller bilåkande. Vi har som politisk idé att bekämpa klimatutsläpp och annan miljöskadlig verksamhet. Det är vad vi fokuserar på.

Vi tror att det är bättre att ha styrmedel som riktar in sig på utsläpp i stället för på kilometer. Vi tror att det är bättre att satsa på forskning och utveckling än på detaljregleringar.

Det är naturligtvis bra att man ska ta hänsyn. Men jag upplever att det finns en överdriven tro hos Miljöpartiet när det gäller vad man lagstift-

ningsmässigt kan åstadkomma. Att avgiftsbelägga både det ena och det andra tror jag inte är rätt väg att gå.

Det är viktigt att man får ett engagemang från skogsägarna. Vi är på väg att nå ett ökat engagemang tack vare bland annat Alliansens lösning med Komet där markägare själva får identifiera marker med höga värden.

Jag tror mycket på den typen av åtgärder. Det är fel väg att till exempel ha avgifter vid fältbesök eller naturvårdsavgifter som man föreslår från andra partier. Det flyttar ansvar från markägaren till staten.

Det är viktigt att även i det här sammanhanget betona betydelsen av eget ansvar hos de enskilda markägarna.

Anf. 106 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! Miljö- och klimatfrågan är en av vår tids stora utmaningar, och sambandet med och vikten av växande skog för att hejda klimatförändringarna har tack och lov uppmärksamats alltmer. Det finns också en medvetenhet om att 70 procent av den biologiska mångfalden ryms i de globala skogarna.

I kampen mot ett varmare klimat spelar skogar och hav en strategisk roll. Främst växande skog men även haven med deras rika djur- och växtliv utgör viktiga kolsänkor som binder mer än hälften av människornas koldioxidutsläpp. Klimatpolitikens mål, ambitionerna för den biologiska mångfalden och kampen mot avskogning hänger intimt samman.

Under de senaste 100 åren har runt hälften av den tropiska regnskogen försvunnit, och koldioxidutsläppen från skogsavverkningen är större än utsläppen från världens hela transportsystem.

Herr talman! Det är viktigt att vi har med oss denna utgångspunkt när vi i vårt land diskuterar den framtida skogspolitiken. Jag kan konstatera att Alliansen tillsammans med Socialdemokraterna har en samsyn i dessa frågor.

En skogspolitik handlar om både ett effektivt skydd och ett ansvar för den biologiska mångfalden. Det handlar också om att ge långsiktiga förutsättningar för ett hållbart produktivt skogsbruk. Vi får inte glömma att det är ett skogsbruk som står för ett exportvärde på nära nog 130 miljarder kronor.

Det är ett skogsbruk som genererar ett antal arbetstillfällen och verkligen är en förnybar basindustri i vårt land. Här finns en potential vad gäller både förädling och nya produkter. Man kan där nämna nya textilier som kommer från skogen. Det är en fantastisk framtida utveckling.

Jag vill också lyfta fram det Johan Hultberg nämnde om de forskningsinsatser som nu ryms inom Future Forest. Det är ett unikt forskningsprojekt. Det är spännande att se fram emot de resultat som kommer att komma därifrån.

Herr talman! Ägandet av skog ger ett lokalt engagemang för skogen som är i det närmaste unikt. Det finns ett otal exempel på hur mark värdsats på ett långsiktigt hållbart sätt trots att avkastningen aldrig kommer att tillfalla den som vårdar eller äger skogen utan generationer många år senare.

I den senaste skogspropositionen *En skogspolitik i takt med tiden* fastställdes återigen de två jämställda målen. Där betonades skogens roll för klimatet men också behovet av ökad skoglig tillväxt och en förbättrad generell hänsyn.

Vad gäller den generella hänsynen är det givetvis fullständigt oacceptabelt att stora brister i efterlevnaden har påvisats. Nu vet vi att det förs diskussioner. Man kontrollerar, och man jobbar vidare med den procent-sats som kablades ut för ett antal månader sedan.

Det är inte heller tillfredsställande med olika målbilder och osäkerhet mellan lagnivån och rådgivningsnivån. Därför är det bra att regeringen och Skogsstyrelsen tar tag i de frågorna. Det är nu en dialog på gång och ett arbete som pågår.

Miljömålsberedningen har också fått ett uppdrag att ta fram etappmål. Skogsstyrelsen tog initiativ till dialogmöten, och regeringen tillsköt medel till ökad rådgivning.

Det krävs framgent en ökad lagtillsyn och fler domar för att få en ökad tydlighet och mer praxis. Just nu ligger i Kammarrätten ett fall rörande Änokdeltat som varit medialt uppmärksammat under ganska lång tid. Det blir väldigt intressant att ta del av resultatet eftersom det kommer att bli vägledande.

Jag delar landsbygdsministrarnas uppfattning att det finns skäl att göra ytterligare avvägningar för att se hur vi på ett bättre sätt kan leva upp till Århuskonventionen. I samband med fallet om Änokdeltat har denna fråga ställts på sin spets.

Det är, herr talman, oerhört angeläget att stor miljöhänsyn tas vid avverkning och att också möjligheter ges att granska avverkningsanmälan. Folkpartiet har under lång tid krävt en möjlighet att införa ett akutstopp då myndigheter inte haft tid eller möjlighet att komma ut till marken, det kan vara snö och annat, och besiktiga avverkningsanmälan på ett tillfredsställande sätt. Vid en utökning av fältbesök, som nu aviseras, kan detta bli ännu mer angeläget.

I den senaste skogspropositionen anføres att miljöhänsynen och resurserna för att långsiktigt bevara skyddsvärd skog behöver öka samt att arbetet ska fortsätta för att ge gammelskogarna ett formellt skydd. Detta är mycket bra.

Vad gäller diskussionerna om hyggesfritt skogsbruk välkomnar jag de diskussionerna. Det kan krävas en ökad tydlighet i skogsvårdslagen.

I regleringsbrevet 2008 angavs riktlinjer för fortsatt arbete för hyggesfria metoder. Det bedrivs forskning om kontinuitetsskogsbruk. Jag, som är positiv till detta komplement i brukandet, anser att kontinuitetsskogsbruk är positivt. Men det får inte få legitimera avverkning av skyddade områden. Vi måste kunna hålla isär detta.

Jag vill, herr talman, lyfta fram Sveaskog, som använde sig av utbytesskog. Det var en genial lösning, och det hjälpte till mycket. Trots att det var en del problem i initialskedet hjälpte det oss att i det närmaste kunna nå delmålet Levande skogar.

Det är också viktigt att vi har utvecklat skyddsformen naturvårdsavtal. Kometprojektet har nämnts. På område efter område visar vi en ambition att uppfylla de målsättningar som är gjorda.

Herr talman! Slutligen vill jag bara nämna några punkter om vad som är på gång. Skogsriket har nämnts här. Man kanske inte har talat om det exakta antalet, men det blir ett antal nya arbetstillfällen. Bland annat har man tillfört 80 miljoner kronor fram till 2015 för att stimulera till fler arbeten.

Låt mig ta två exempel från Skogsriket. Det handlar om innovation och om förädlingsgrader. Jag nämnde bland annat textilier. Här finns många områden där det finns en potential. Det handlar också om den viktiga sociala delen med turismsatsningen med nya företag. Människor längtar efter och behöver skog och mark.

Den statliga rådgivningen och dialogen med skogsbruket om biologisk mångfalden förstärks nu. I rådgivningen finns också vattenekosystemet med. Nu använder vi den nya tekniken. Satellitbilder används för att se röjningsbehov. Det är mycket smart att kunna använda den nya tekniken och underlätta arbetet på så sätt. Skogsbrukets aktörer enas om en gemensam strategi för vattenhänsynen. Där kommer återigen vattnet som en viktig del. Körskador har nämnts. Det finns ett arbete, och det finns en policy utarbetad för att förhindra körskador på skogsmark.

Herr talman! Genom att tydligt analysera och se de utmaningar och problem som finns, men framför allt genom att se de möjligheter som finns i skogen, har vi berett marken och vidtagit de åtgärder som krävs.

Jag vill avsluta med att glädja oss alla som är engagerade i skogsfrågor och i miljö- och klimatfrågor med att världens ögon nu riktas emot den svenska skogen. Sveriges arbete med skog i ett internationellt perspektiv har lett till att Kina har tecknat avtal med Skogsstyrelsen i Sverige. Samarbetsavtalet handlar om erfarenhetsutbyte om en bättre skoglig förvaltning. Vi är förebilder, och vi har nu möjlighet att stödja ett stort land i öster när det gäller att få ett hållbart skogligt brukande.

(Applåder)

Anf. 107 IRENE OSKARSSON (KD):

Herr talman! Det har varit ett par spännande timmar när jag har suttit och lyssnat på kollegerna.

Skogen är en av våra absolut viktigaste resurser att förvalta och bruka. Skogen ska räcka till mycket. Den ska vara allt från ”vea brann”, som det heter hemma, till producent av råmaterial till kläder. Den ska bevara den biologiska mångfalden och vara material för drivmedelsframställning och råvara för att bygga hållbara boenden. Skogen ska också vara mottagare och upptagare av de CO₂-utsläpp vi har, och den är platsen där vi alla ska finna en oas där vi bara kan njuta, plocka bär och svamp eller kanske jaga en hare eller älg.

Förr sade man att skogen var den fattiges tröja. I dag borde vi säga att skogen är vårt förnybara guld. Skogen har ett värde på många sätt. Därmed ska den skötas, brukas och förvaltas så att dess värde består till kommande generationer.

Herr talman! När jag lyssnade på Socialdemokraternas inledning kände jag att vi nästan kunde ha skrivit samma manus – så långt. Men det finns lite nyansskillnader framgent.

Det är ett motionsbetänkande som vi debatterar i dag. För lyssnarna kan det ibland vara lite spretigt eftersom vi gärna tar upp ämnen som tangerar motionerna som sådana. Det är väl så att det hjärtat är fullt av talar vi gärna om i den här talarstolen.

Därför, herr talman, förvånar det mig att jag återigen kan läsa reservationer där man verkar se på markägare och skogsbrukare som bovar. Att som Miljöpartiet och Vänsterpartiet säga att skogsbruket – i och för sig ”bara” det storskaliga – skulle vara en av de mest miljöskadliga verk-

samheter vi har är att ta stora ord i sin mun, eller snarare att skriva dem i reservationen.

Herr talman! Jag tror nämligen inte att det är så vare sig med den lilla eller den stora skogsägaren. Jag tror att alla vill förvalta detta på bästa sätt. Skogsstyrelsen har fått en viktig roll i detta – att både vara kontrollmyndigheten och den som förmedlar kunskap. Det är Skogsstyrelsen som ska tillse att beslut efterlevs och att kunskapen är tillräcklig hos markägare, brukare och entreprenörer – inte minst den sista gruppen.

Detta blir allt viktigare då fler och fler skogsägare ser ut som jag. Jag är inte riktigt skogsägare ännu, men vi får se om jag blir det. En typisk skogsägare bor någon annanstans, och skogen finns långt därifrån. Alltså måste någon annan sköta den. Då är utbildning och kunskap hos dem som är entreprenörer oerhört centralt. Där tror jag att vi behöver göra mer på våra naturbruksgymnasier, och jag vet att näringen själv har tagit initiativ till att tillsammans med skolorna förbättra kvaliteten på utbildningen.

Det arbete som Skogsstyrelsen genomför också när det gäller att kalibrera metoderna för hur man granskar och kontrollerar är oerhört viktigt. Det initiativ som man har tagit och som görs i samverkan med olika aktörer är centralt för att vi ska få en gemensam bild av vad det är vi ska kontrollera.

Därför grämer det mig, herr talman, att Svenska Naturskyddsföreningen nu har valt att kliva av arbetet. Jag tror att det är mycket olyckligt, och jag tycker att det är en brist att man väljer att inte finnas med i rummet och delge sin kunskap och sin syn på saker och ting. Man ställer sig i stället utanför. I mina ögon gör det att man då tappar i respekt för sitt arbete och för de synpunkter man har.

Det är centralt att man kommer fram till att man är överens om vad man beskriver och hur man beskriver det för att vi ska få en rättstrygghet och en säkerhet. Det handlar om att de skogsägare – och nu tangerar jag igen Socialdemokraternas anförande – som sköter sig ska känna sig trygga och säkra med att de vet detta. De ska också veta att de får som inte sköter sig ska få det påtalat för sig och därmed få reprimander för att de inte efterlever det som gäller.

Jag har själv glädjen att få vara med Miljömålsberedningen och får lära mig otroligt mycket, men också att få vara med och försöka formulera de avvägningar som ibland är svåra att göra. Vi konstaterar, som någon tidigare har sagt, att vi behöver belysa detta och se om vi behöver förändra – inte att vi ska förändra – skogsvårdslagstiftningens 30 §. Det tycker jag är en oerhörd skillnad. Vi ska få belyst och tydliggjort vad som är i eventuellt behov av förändringar.

Anita Brodén berörde Nagoyaöverenskommelsen. Den är också oerhört central, och den är central också i Miljömålsberedningens arbete. Vi ska hitta en gemensam grund även där för vad den innebär för Sverige och för våra åtaganden.

Vad är det vi har som är unikt i Sverige för den biologiska mångfalden där vi kanske behöver göra betydligt större avvägningar än när det gäller andra delar som finns i fler länder, på fler ställen än här? Vi behöver titta mer på hur Sverige ska leva upp till det som det är oerhört viktigt att vi gemensamt har skrivit under.

Det är också viktigt, herr talman, att vi fortsätter på det inslagna spåret, som alliansregeringen har gjort. Det handlar om tilltro till dem som äger. Kometprogrammet är en del. Naturvårdsavtal är en annan. Det finns mycket vad gäller den biologiska mångfalden som vi kan göra om man ger tilltro till dem som sköter skogen och låter dem göra det på sitt sätt utifrån ett ramverk. Då får vi mångfalden.

Men, herr talman, det är lätt att tro att det när det gäller skogen blir väldigt mycket naturvård. Någon har sagt att vi har fel balans. Ibland kan jag tro att de här debatterna har lite fel balans.

Skogen är en av våra viktigaste exportråvaror. Det handlar om närmare 130 miljarder. Det figurerar någon divergerande siffra, beroende på vilket år vi väljer att utgå från. Men det är en otrolig tillgång, och det är en otrolig potential. Där ska vi satsa. Och precis det har regeringen gjort i den nya skogspolitiken, som drivs genom det projekt som heter Skogsriket. Där ser vi utvecklingspotentialen, inte minst när det gäller att få ett fungerande företagande på landsbygden. Det är ett ben till för landsbygdsföretagaren att stå på.

Det är en utvecklingspotential till, inte minst för företagen i min hembygd där många är trähusproducenter.

Det är en utvecklingspotential till när det gäller forskning och utveckling på det här området, där Sverige ska vara i framkant och gå i bräschen.

När vi pratar om en av våra viktigaste näringar i denna kammare är Sverigedemokraterna inte representerade.

Herr talman! Jag kände ett behov av att säga det. Jag har upplevt många gånger i debatter av centralt intresse att ett parti inte är närvarande. Jag tycker mig ha ett behov av att säga att jag tycker att det är dålig respekt för debatten och för betänkandet och det arbete som vi gör här gemensamt.

Med det yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Anf. 108 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! När Artdatabanken varnar för att var tionde svensk skogsart i dag är rödlistad, när tre av fyra rödlistarter minskar så kraftigt att deras framtid inte är säkrad och när 5 procent av de här arterna redan är utdöda i Sverige går det inte att komma ifrån att det storskaliga skogsbruket har negativa miljöeffekter.

Jag tycker inte att det är jättedrastiskt att uttrycka det så. Däremot behöver man inte för den sakens skull säga att skogsägare är onda och vill förstöra vår miljö, för det tror jag inte. De vill göra sitt jobb. Deras jobb är att ta ut träd ur skogen och se till att det blir papper, hus, energi och alla möjliga saker som vi vill göra av skogen.

Det här gör de då inom de ramar som vi sätter upp. Och om vi sätter upp dåliga ramar och om vi tillåter saker som vi egentligen tycker är dumma är det inte så konstigt om det blir så här. Jag menar folk håller sig till de lagar som finns. Därför har vi ett tungt politiskt ansvar att se till att vi har en bra lagstiftning som värnar den biologiska mångfalden i skogen.

Sedan är det i och för sig så att alla inte ens följer den lag vi har. Som jag var inne på tidigare har det funnits granskningar där man sett att två

tredjedelar inte ens lever upp till lagens ganska låga krav. Det är onekligen problematiskt. Det visar på att vi också behöver bättre tillsyn, så att man verkligen vet vad det är för värden man har innan man skövlar dem.

Man behöver kunna göra fältbesök. Man behöver också ha en bättre rådgivning, så att de här personerna vet vad det är de ska göra och inte. För jag tror, som sagt, inte att de flesta är onda. De vill väl, men ibland har de kanske inte riktigt den kunskap som de behöver, även om många har det.

Att försöka prata bort att det är miljöproblem ute i skogen tycker jag inte är en konstruktiv väg. Jag tycker att det är bättre om vi kan försöka se hur vi som lagstiftare kan ta ansvar för att få en större miljöhänsyn i skogen. Vad vill Kristdemokraterna göra där?

Anf. 109 IRENE OSKARSSON (KD) replik:

Herr talman! Vi kan väl börja där Helena Leander och jag kanske är överens – det gäller regeringen också.

Vi säger att vi ska ge Skogsstyrelsen ytterligare resurser – och vi har gjort det – för att man ska kunna ägna sig mer åt det som är rådgivning och det som är kunskapshöjande. Vi satsar resurser på forskning och utveckling. Vi har också skalat av Skogsstyrelsen en del uppgifter som andra aktörer kan sköta på marknaden, så att Skogsstyrelsen kan fokusera mer på detta. Det tror jag är oerhört centralt.

Sedan kan jag tycka något i motsats till Helena Leander. När det gäller den proposition som vi antog under förra mandatperioden, som byggde på en rejäl genomlysning av skogslagstiftningen, konstaterade man att vi har två jämställda mål. De är bra, och de ska vara kvar. Dem ska vi förfina och utveckla på olika sätt.

Miljömålsberedningen har en del i det här arbetet. Det handlar om att se: Hur får vi en hållbar markanvändning? Där är skogen en viktig del. Vi har ju delat upp det i skog och övrig mark, kan vi förenklat säga. Det är oerhört viktigt.

Sedan påverkar klimatförändringen i sig vilka arter vi har, hur de kommer att se ut och var de kommer att finnas. Det gör också att vi måste ha en flexibilitet i de system vi har. Där är en hel del redan gjort. Och mer är på väg i det arbete som inte minst Skogsriket, det som Landsbygdsdepartementet nu har satt som rubrik, ger vid handen att vi kommer att kunna göra.

Sedan tycker jag att det är viktigt att få påpeka att ungefär 25 procent, om vi nu ska använda samma siffror, levde väl upp till de regelverk som är uppställda – en del kan tycka att det är ett bristande underlag.

Jag är lite trött på att vi alltid lyfter fram det som inte är bra. En del markägare känner sig tilltryckta, som några tidigare talare har sagt, för de gör verkligen allt och lite till.

Anf. 110 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Det ligger väl lite i sakens natur att man som politiker ser en massa problem som man vill rätta till. Man går i gång på dem och börjar prata om dem. Att det finns en massa goda människor som gör en massa bra saker ute i världen behöver man ju inte lösa, så det pratar man inte så mycket om. Men visst finns det de som gör mycket bra också.

Sedan var det detta med de två jämställda målen i skogsvårdslagen. Det handlar om miljö och ekonomi, krasst uttryckt, eller miljö och produktion. I längden hänger det naturligtvis ihop. Vi har ju ingen produktion alls om inte miljön funkar. Men kortsiktigt kan det vara målkonflikter mellan de två målen.

I dag ser vi tyvärr att miljöhänsynen brister ute i skogen på ett helt annat sätt. Produktionen är det inget fel på. Det var väl Johan som pratade om hur fantastiskt det är, om avverkningar och om vilka virkesförråd vi har och hur mycket vi kan plocka ut. Däremot ser vi siffror efter siffror på hur miljöhänsynen brister.

Då tycker jag att vi som politiker måste ta oss en funderare. Hur blev det så här skevt? Vad kan vi göra för att det här verkligen ska bli långsiktigt hållbart? Då behöver miljöhänsynen öka.

Jag har föreslagit en del olika saker som man skulle kunna göra, i det tal vi har hunnit ha nu. Vi har hört lite grann om vad som görs, men uppenbarligen har vi en bra bit kvar. Jag tror att vi kommer att behöva göra mycket mer om vi verkligen ska få någon ordning på den här skogspolitiken. Det är nu vi kan påverka. När vi har utrotat arter och skövlat livsmiljöer är det så dags. Nu blev jag väldigt alarmistisk. Förlåt! Men så är det ibland. Jag blir engagerad. Vi lämnar alarmismen.

Ser inte även Kristdemokraterna att det faktiskt finns stora problem med miljöhänsynen ute i skogsbruket som vi behöver ta itu med?

Anf. 111 IRENE OSKARSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag kan börja med att göra motsatsen till vad Helena tycker att vi ska ägna oss åt som politiker. Jag kan tacka dig, Helena, för ett oerhört engagemang, som jag har suttit och viskat i bänken här nere. Du är oerhört engagerad i alla dina inlägg, och det är oerhört roligt. Sedan delar jag inte allt det du säger.

Jag delar till exempel inte synen på det här med produktion och att det är fel. Jag kan bara konstatera, precis som Johan, Moderaternas företrädare, sade tidigare, att det faktiskt är så att tillväxten har förändrat otroligt mycket.

Vi kan plocka fram gamla kartor, som jag älskar att titta på, och se var vi hade skog för 100 år sedan, var vi hade skog för 150 år sedan och för 200 år sedan. Det har hänt otroligt mycket när det gäller tillväxt av skog i detta land där det inte fanns en pinne förut, enkelt uttryckt. Jag kan gå till min egen hembygd och se detta.

Vi har förändrat miljön, och vi har förändrat villkoren för både skogsproduktion och arternas utbredning. Och det har vi varit med och påverkat under hundratals år.

Vi ska naturligtvis ta ett ansvar för detta, och vi ska ha en lagstiftning som är långsiktig och som tar detta på mycket stort allvar. Därför är det som nu Miljömålsberedningen sysslar med en av de viktiga lösningarna på de problem som jag kanske inte tycker är lika stora som Helena Leander tycker men som finns där och som ska tas på allvar.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2011/12:CU16
Familjerätt.

Familjerätt

Anf. 112 HANNAH BERGSTEDT (S):

Herr talman! Dagens debatt handlar om området familjerätt. Det är ett område som har engagerat många ledamöter; i dagens betänkande behandlas inte mindre än 79 motionsyrkanden.

Jag står fast vid samtliga socialdemokratiska reservationer men kommer för tids vinnande att yrka bifall till reservationerna 1 och 3.

Det går så klart att hitta flera orsaker till mängden motioner inom ämnet familjerätt. Människor väljer att bilda familj på ett annat sätt än när lagstiftningen som vi har i dag kom till, och därför skaver den mot den familjebildning vi har i dag. Det är just därför vi behöver en regering som vill verklighetsanpassa lagstiftningen och som stöttar familjen och inte värderar och försvårar för dem som inte väljer att leva i så kallade kärnfamiljer.

Mängden motioner kan också till viss del förklaras med att vi har en regering som har svårt att hantera minoritetsregerandet och inte orkar med att internt göra upp om den framtida familjepolitiken utan låter utvecklingen bromsas, då man belastas med ett värdekonserverativt parti som i många stycken vill hålla Sverige kvar i en moralisk medeltid och gärna vill lägga sig i och värdera olika familjebildningar. Detta väcker frustration hos oppositionen men också i regeringspartiernas egna led.

Vi socialdemokrater ser ett behov av ett samlat grepp kring familjepolitiken över utskottsgränserna, en verklighetsanpassning av lagstiftningen utifrån hur människor väljer att leva i dag. Lagen är till för att skydda och stödja familjerna. I dag finns det tillfällen när lagen i stället upplevs som ett hinder. Exempelvis är fastställandet av faderskap när föräldrarna är ogifta i behov av förenkling.

Ett gift par räknas båda automatiskt som föräldrar när barnet föds. Där familjen består av två människor som valt att leva som sambo krävs ett fastställande av faderskap för att försäkra sig om barnets rättigheter. Den ritual som förekommer i dag där föräldrarna kallas till socialtjänsten för att godkänna faderskapet och garantera att man varit tillsammans under konceptionstiden beskrivs av många som föråldrad och förnedrande.

Vi menar att föräldrarna redan på sjukhuset eller i samband med de första kontakterna med Försäkringskassan gemensamt ska kunna underteckna en försäkran med uppgivande om faderskap. Ett annat alternativ kan vara att föräldrarna gemensamt anmäler faderskapet till folkbokföringsregistret och att socialnämnden endast utreder de fall där det finns oklarheter i frågan om vem som är pappan.

Givetvis ska lagstiftning ha en rättssäker grund, men att förenkla förfarandet rörande faderskapsfastställande för samboende känns inte som en radikal utveckling av familjepolitiken utan som en verklighetsanpassning, eftersom många väljer att bilda familj utan att vara gifta.

Herr talman! Lagstiftning ska inte värdera ett förhållande och ett föräldraskap olika utifrån om det gifta paret är samkönat eller olikkönat. I

dag gör lagstiftningen skillnad på detta när ett gift par får barn genom assisterad befruktning och när ett lesbiskt par får det.

Redan 2007 föreslog utredningsbetänkandet *Föräldraskap genom assisterad befruktning* att en kvinna som är gift med eller registrerad partner till modern ska betraktas som barnets förälder. Vi är medvetna om att lagstiftning kräver noggrannhet och inte är helt okomplicerat, men desto viktigare är det att ta frågan på allvar, tillskjuta resurser och se till att komma med förslag i frågan.

Enligt uppgift från Justitiedepartementet är utredningsbetänkandet föremål för beredning inom Regeringskansliet. Hur länge tycker allianspartier att det är rimligt att en utredning ligger som hyllvärmare på Regeringskansliet? Det måste börja bli ganska trångt på den hyllan, för det är inte särskilt många förslag som regeringen kommer fram med under våren.

Vi behöver en regering som bryr sig om familjen och vill skapa förutsättningar för att lagen ska vara i samklang med verkligheten och fungera väl. Lagen ska inte värdera och bry sig i hur familjer ska bildas. Kanske borde regeringen ta familjerådgivningen till hjälp och ägna tid åt att hantera sina interna konflikter så att människor slipper leva med en otidsenlig familjelagstiftning.

Herr talman! Det finns också behov av att se över vårdnadsreglerna. Kärleken tar ibland slut, och man väljer att gå skilda vägar. Oenigheten kring barn är en smärtsam konsekvens där samhället gemensamt behöver göra sitt yttersta för att stötta föräldrarna i att undvika konflikt. Men om det blir så är det viktigt att samhället ser till att stå på barnets sida.

Vårdnadsreformen från 2006 syftade till att få föräldrar att samarbeta bättre och till att färre vårdnadstvister skulle komma till domstol. Detta har tyvärr inte slagit igenom på det vis man önskade. I stället har antalet fall som går till domstol ökat. I samband med att fler vårdnadstvister går till domstol upplever också fler pappor att de inte riktigt tas på allvar för att ses som potentiella vårdnadshavare av rätten. Mamman ses ofta som det självklara valet när det gäller ensam vårdnad.

Mot den bakgrunden bör regeringen ges i uppdrag att följa upp den nya lagstiftningen och återkomma med förslag på hur man ska kunna komma till rätta med att så många fall går till domstol och se till att mammor och pappor behandlas jämställt av rätten.

En annan aspekt är frågan om fler än två vårdnadshavare. Barn som lever med skilda föräldrar där det finns en ny partner som fungerar som en förälder, eller barn som har kommit till när två samkönade par har valt att skaffa barn gemensamt, står inför problematiken att dessa inte i laglig mening kan vara vårdnadshavare, även om barnet upplever sig ha flera föräldrar som i praktiken fungerar som vårdnadshavare. Vårdnadshavarna är dock endast de två biologiska föräldrarna, och det är bara de som kan fatta beslut rörande till exempel skola, sjukvård och annat.

Det kan leda till att barnet inte får den hjälp och det stöd det behöver. Vi vill därför se över om det finns behov av förändringar i lagstiftningen för att barnets bästa ska göras gällande. Vi vill därför att regeringen gör den översyn som krävs och återkommer till riksdagen med förslag.

Familjerätten är en fråga som får förhållandevis lite uppmärksamhet, både i medierna och av regeringen, särskilt i förhållande till hur närvarande den här lagstiftningen är i människors vardag genom hela livet,

från födsel till döden och allt som kan hända däremellan – kärlek och äktenskap, barn, namngivning, skilsmässa, testamenten, arv och så vidare.

Vi socialdemokrater vill ha en familjepolitik som är verklighetsanpassad, jämställd, jämlik och har ett tydligt barnperspektiv.

I detta anförande instämde Jonas Gunnarsson (S).
(forts. 12 §)

Prot. 2011/12:86
21 mars

Familjerätt

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.49 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 15 mars

KU6 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU12 Trossamfund m.m.

Punkt 3 (Begravningsverksamheten)

1. utskottet

2. res. (V)

Votering:

273 för utskottet

18 för res.

2 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 92 M, 19 MP, 19 FP, 18 C, 18 SD, 16 KD

För res.: 18 V

Avstod: 1 M, 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU15 Allmänna motioner om mervärdesskatt

Punkt 1 (Skattesatser)

1. utskottet

2. res. 1 (MP)

3. res. 2 (SD)

4. res. 3 (V)

Förberedande votering 1:

19 för res. 2

18 för res. 3

253 avstod

59 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

19 för res. 1

18 för res. 2

255 avstod

57 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

237 för utskottet

18 för res. 1

38 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 93 M, 19 FP, 18 C, 16 KD

För res. 1: 18 MP

Avstod: 1 MP, 18 SD, 18 V, 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 4 (Andra frågor om mervärdesskatt)

1. utskottet

2. res. 4 (S)

3. res. 5 (SD)

Förberedande votering:

92 för res. 4

18 för res. 5

182 avstod

57 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Anna Steele (FP) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

181 för utskottet

90 för res. 4

17 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 M, 19 MP, 19 FP, 18 C, 17 V, 16 KD

För res. 4: 89 S, 1 SD

Avstod: 16 SD, 1 V

Frånvarande: 23 S, 15 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 2 SD, 1 V, 3 KD, 1 -

Ann-Britt Åsebol (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Prot. 2011/12:86

21 mars

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU17 Allmänna motioner om skatteförfarande och folkbokföring

Punkt 1 (Skatte- och avgiftskontroll)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 3 (SD)

4. res. 4 (V)

Förberedande votering 1:

18 för res. 3

17 för res. 4

257 avstod

57 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

93 för res. 1

18 för res. 3

182 avstod

56 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

146 för utskottet

91 för res. 1

56 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 M, 19 FP, 18 C, 16 KD

För res. 1: 91 S

Avstod: 19 MP, 18 SD, 18 V, 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 9 (Synliga skatter)

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

Votering:

274 för utskottet

18 för res. 6

1 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 93 M, 19 MP, 19 FP, 18 C, 18 V, 16 KD

För res. 6: 18 SD

Avstod: 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 12 (Uppgift om medborgarskap)

1. utskottet

2. res. 7 (SD)

Votering:

273 för utskottet

18 för res. 7

1 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 93 M, 18 MP, 19 FP, 18 C, 18 V, 16 KD

För res. 7: 18 SD

Avstod: 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 7 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 14 (Skyddade personuppgifter)

1. utskottet

2. res. 8 (S, MP, V)

Votering:

165 för utskottet

127 för res. 8

1 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 M, 19 FP, 18 C, 18 SD, 1 V, 16 KD

För res. 8: 91 S, 19 MP, 17 V

Avstod: 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU15 Polisfrågor

Punkt 1 (Provokation)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

274 för utskottet

18 för res. 1

1 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 93 M, 19 MP, 19 FP, 18 C, 18 V, 16 KD

För res. 1: 18 SD

Avstod: 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Prot. 2011/12:86

21 mars

Punkt 2 (Infiltration)

1. utskottet

2. res. 2 (S)

Votering:

200 för utskottet

91 för res. 2

1 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 M, 19 MP, 19 FP, 18 C, 18 SD, 17 V, 16 KD

För res. 2: 91 S

Avstod: 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 2 V, 3 KD

Punkt 3 (Utvidgat avlägsnande vid störande av allmän ordning)

1. utskottet

2. res. 3 (SD)

Votering:

273 för utskottet

19 för res. 3

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 92 M, 19 MP, 19 FP, 18 C, 18 V, 16 KD

För res. 3: 18 SD, 1 -

Frånvarande: 21 S, 15 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 14 (Temporära gränskontroller vid behov)

1. utskottet

2. res. 9 (SD)

Votering:

274 för utskottet

18 för res. 9

1 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 93 M, 19 MP, 19 FP, 18 C, 18 V, 16 KD

För res. 9: 18 SD

Avstod: 1 -

Frånvarande: 1 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 16 (Avveckla Frontex)

1. utskottet

2. res. 10 (V)

Votering:

275 för utskottet

18 för res. 10

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 93 M, 18 MP, 19 FP, 18 C, 18 SD, 1 V, 16 KD, 1 -

För res. 10: 1 MP, 17 V

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 17 (Utvärdering av Frontex verksamhet)

1. utskottet

2. res. 11 (S, MP, V)

Votering:

164 för utskottet

128 för res. 11

1 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 M, 19 FP, 18 C, 18 SD, 16 KD

För res. 11: 91 S, 19 MP, 18 V

Avstod: 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 18 (Eritreas tvångsbeskattning av exileritreaner)

1. utskottet

2. res. 12 (S, V)

Votering:

178 för utskottet

113 för res. 12

1 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 M, 14 MP, 19 FP, 18 C, 18 SD, 16 KD

För res. 12: 91 S, 4 MP, 18 V

Avstod: 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 7 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 19 (Arbetet mot barnsexturism)

1. utskottet
2. res. 13 (S, MP, V)

Votering:

164 för utskottet

128 för res. 13

1 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 M, 19 FP, 18 C, 18 SD, 16 KD

För res. 13: 91 S, 19 MP, 18 V

Avstod: 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Prot. 2011/12:86

21 mars

Punkt 20 (Skattefinansiering av polisens bevakning av idrottsevenemang)

1. utskottet

2. res. 14 (SD)

Votering:

272 för utskottet

20 för res. 14

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 93 M, 19 MP, 19 FP, 18 C, 18 V, 16 KD

För res. 14: 1 S, 18 SD, 1 -

Frånvarande: 22 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Anna-Lena Sörenson (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 26 (Gendarmeriorganisation)

1. utskottet

2. res. 16 (SD)

Votering:

274 för utskottet

19 för res. 16

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 93 M, 19 MP, 19 FP, 18 C, 18 V, 16 KD

För res. 16: 18 SD, 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 27 ("Allemansrätt" till gator och torg)

1. utskottet

2. res. 17 (MP, V)

Votering:

254 för utskottet

37 för res. 17

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 92 M, 19 FP, 18 C, 18 SD, 16 KD, 1 -

För res. 17: 19 MP, 18 V

Frånvarande: 22 S, 15 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SfU6 Genomförande av återvändandedirektivet

Punkt 2 (Återvändande)

1. utskottet

2. res. 2 (S)

3. res. 3 (V)

Förberedande votering:

90 för res. 2

19 för res. 3

183 avstod

57 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

183 för utskottet

91 för res. 2

18 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 M, 18 MP, 19 FP, 18 C, 18 SD, 16 KD, 1 -

För res. 2: 91 S

Avstod: 18 V

Frånvarande: 21 S, 14 M, 7 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 3 (Återreseförbud)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

3. res. 5 (V)

Förberedande votering:

18 för res. 4

20 för res. 5

254 avstod

57 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:

255 för utskottet

18 för res. 5

19 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 93 M, 18 MP, 19 FP, 18 C, 16 KD

För res. 5: 18 V

Avstod: 18 SD, 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 7 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Prot. 2011/12:86

21 mars

Punkt 5 (Förvar)

1. utskottet

2. res. 7 (SD)

Votering:

252 för utskottet

18 för res. 7

21 avstod

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 93 M, 18 MP, 19 FP, 18 C, 15 KD

För res. 7: 18 SD

Avstod: 1 S, 18 V, 1 KD, 1 -

Frånvarande: 22 S, 14 M, 7 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU28 Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål

Punkt 1 (Genomförande av direktivet om lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål)

1. utskottet

2. res. 1 (V, MP)

3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

41 för res. 1

18 för res. 2

234 avstod

56 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

233 för utskottet

41 för res. 1

19 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 93 M, 19 FP, 14 C, 16 KD

För res. 1: 19 MP, 3 C, 18 V, 1 -

Avstod: 1 C, 18 SD

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 2 (Sveriges agerande inom EU)

1. utskottet

2. res. 3 (V, MP)

Votering:

251 för utskottet

38 för res. 3

4 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 93 M, 19 FP, 14 C, 18 SD, 16 KD

För res. 3: 19 MP, 18 V, 1 -

Avstod: 4 C

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

MJU11 Övergripande miljöfrågor m.m.

Punkt 1 (Miljöpolitik och miljöprövningar)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

Votering:

198 för utskottet

92 för res. 1

2 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 M, 18 MP, 19 FP, 18 C, 18 SD, 17 V, 16 KD

För res. 1: 91 S, 1 MP

Avstod: 1 V, 1 -

Frånvarande: 21 S, 15 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 2 (Översyn av miljöbalken)

1. utskottet

2. res. 2 (MP, V)

Votering:

255 för utskottet

36 för res. 2

1 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 93 M, 19 FP, 18 C, 18 SD, 16 KD

För res. 2: 18 MP, 18 V

Avstod: 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 7 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 5 (Ersättning vid vindkraftsetablering)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

273 för utskottet

18 för res. 4

1 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 93 M, 19 MP, 18 FP, 18 C, 18 V, 16 KD

För res. 4: 18 SD

Avstod: 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 6 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 9 (GMO)

1. utskottet

2. res. 7 (S, MP, V)

Votering:

146 för utskottet

146 för res. 7

1 avstod

56 frånvarande

Andre vice talmannen konstaterade att rösterna var lika delade och förklarade ärendet bordlagt enligt 5 kap. 7 § riksdagsordningen.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 M, 19 FP, 18 C, 16 KD

För res. 7: 91 S, 19 MP, 18 SD, 18 V

Avstod: 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

MJU12 Skogspolitik

Punkt 5 (Avgiftsfinansiering av fältbesök)

1. utskottet

2. res. 5 (S, MP, V)

Votering:

164 för utskottet

128 för res. 5

1 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 M, 19 FP, 18 C, 18 SD, 16 KD

För res. 5: 91 S, 19 MP, 18 V

Avstod: 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Prot. 2011/12:86

21 mars

Punkt 7 (Fördelar med hyggesfritt skogsbruk)

1. utskottet

2. res. 8 (MP, V)

Votering:

255 för utskottet

37 för res. 8

1 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 93 M, 19 FP, 18 C, 18 SD, 16 KD

För res. 8: 19 MP, 18 V

Avstod: 1 -

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Familjerätt

12 § (forts. från 9 §) Familjerätt (forts. CU16)

Anf. 113 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman! Vad är en familj? Många kanske tycker att en sådan fråga är obefogad. Det är väl inget konstigt. Mamma, pappa, barn, tänker nog många.

Men i vårt globaliserade och öppna samhälle måste familjebegreppet fungera både för det sekulariserade samhälle som vi i huvudsak är och för dem som har djupa etiska, religiösa eller andra traditionsbundna inslag i sin uppfattning om vad en familj är.

Miljöpartiet de gröna förespråkar en familjesyn där varje människa har rätten och möjligheten att själv definiera sin familj. Vi har svårt att se att det skulle finnas något annat sätt att hantera familjerättslig lagstiftning i ett öppet globaliserat samhälle.

Vi behöver inte gå så många generationer tillbaka i tiden för att upptäcka att familjen även i vårt land kunde bestå av mer än mamma, pappa, barn. Det var inte ovanligt att ogifta syskon till föräldrarna stöttade upp och bodde tillsammans med det vi länge betraktat som kärnfamiljen.

Likaså kunde mor- och farföräldrar i olika kombinationer ingå i familjen liksom andra släktingar. Det förekom till och med att fyra generationer bildade familjen. Familjebegreppet har alltså förändrats genom tiderna av olika orsaker.

Dagens familjer är mångfasetterade, och som tur är har vi kommit ifrån synen att endast traditionella kärnfamiljer ses som riktiga familjer. Begreppet stjärnfamilj är något som Miljöpartiet i många år har försökt att lansera för att beskriva den moderna familjen.

I dag finns det många familjer där fler än två vuxna fungerar som föräldrar. Det kan till exempel vara så att ett par med två kvinnor har blivit föräldrar tillsammans med en eller två män eller också kanske ett barns ursprungliga föräldrar har separerat och fått nya partner som fungerar lika mycket som föräldrar som de som från början hade den rollen. Vi vet ju även att de kvinnor som väljer att helt på egen hand skaffa sig barn

ofta har mycket starka nätverk som stöd, vilket ibland kan ses som ännu en variant på stjärnfamiljen.

Ett barn kan alltså ha sociala föräldrar som tar ett föräldraansvar minst lika stort som någon av de biologiska föräldrarna. Det är ett faktum som inga lagar kan ändra på men som lagstiftningen självklart måste förhålla sig till på ett konstruktivt sätt.

En svaghet i den svenska lagstiftningen på familjeområdet är, med tanke på det jag nu har beskrivit, begränsningen att ett barn kan ha högst två vårdnadshavare. En annan svaghet är att barnets intresse av och rätt till umgänge med personer som inte är dess vårdnadshavare inte skyddas. Att inte alla de personer som i realiteten fungerar som barnets föräldrar också är det i lagens mening skapar en del praktiska problem. Det finns exempelvis förskolor och skolor som inte vill skicka information till andra än de juridiska vårdnadshavarna.

Barnet drabbas kanske allra mest påtagligt i samband med en separation. Med dagens lagstiftning har de juridiska vårdnadshavarna då stora möjligheter att frånta barnet dess rätt till umgänge och kontakt med de personer som har fungerat som barnets föräldrar i praktiken, kanske ända sedan barnet föddes. Här menar vi miljöpartister att lagen tydligare måste stå på barnets sida.

Miljöpartiet de gröna förespråkar en politik där lagstiftningen anpassas till det faktum att vissa barn – i dag faktiskt ganska många barn – växer upp med fler än två vuxna som tar ett gemensamt ansvar för barnets vård och uppfostran. Barn ska, enligt vår uppfattning, kunna ha fler än två juridiska vårdnadshavare.

Likasa ska barns rätt till umgänge med sina sociala föräldrar, som i nuläget alltså inte kan bli vårdnadshavare på grund av lagstiftningens begränsningar, skyddas. Barnets rätt till umgänge med alla sina upplevda sociala föräldrar ska inte vara avhängigt vårdnadshavarnas goda vilja. Vi menar att det handlar om barnets rättigheter.

Herr talman! Med den nu anförda argumentationen yrkar jag bifall till reservationerna 9 och 11 som tar upp båda dessa frågor med koppling till den moderna stjärnfamiljen, barnets naturliga rätt till fler än två föräldrar och en utvidgning av umgängesrätten med barnet i centrum, alltså med utgångspunkt i barnets bästa.

Betänkandet handlar inte enbart om barn och deras situation i ett familjerättsligt perspektiv. Jag ska kort beröra frågan om statusen för samkönade äktenskap som ingås i Sverige om och när sådana par flyttar utomlands.

I en motion från vänsterpartisten Hans Linde föreslås att den svenska regeringen ska verka för att samkönade äktenskap som ingåtts i ett medlemsland inom EU, där det är möjligt, ska behandlas som ett giltigt äktenskap inom hela unionen. Så är det inte i dag.

Jag kan fullt ut förstå alla de komplikationer som allianspartierna redovisar i betänkandet och de svårigheter man ser med att nå framgång i att driva en sådan fråga. Jag kan till och med acceptera regeringens bedömning att det under överskådlig framtid kommer att tillhöra undantagen, som man uttrycker sig i betänkandet, att Sverige ska kunna nå någon form av överenskommelse med andra EU-länder på områden av det här slaget. Jag har trots det mycket svårt att förstå hur allianspartierna kan

avslå ett sådant förslag. I praktiken betyder det ju att man inte är beredd att stå för den rättsordning som vi har beslutat om i denna riksdag.

Yrkandet handlar om att ”verka för”. Det var ju det argumentet som fick många svenskar att rösta för att Sverige skulle gå med i EU, att vi aktivt skulle påverka de andra EU-länderna så att de skulle ta intryck av oss, inte tvärtom.

Trots hårt motstånd arbetar regeringen envetet exempelvis med att bryta ned motståndet mot det svenska snuset. Man vill att det ska få säljas inom hela EU på samma sätt som i Sverige. Är det alltså en viktigare fråga än vår äktenskapslagstiftning? Borde inte samma kraft, trots ett hårt motstånd, kunna läggas på den här frågan? Är de rättigheter som samkönade par erövrat i Sverige genom införandet av den könsneutrala äktenskapslagstiftningen inte värda mer än en dosa snus?

Tre av allianspartierna stod bakom reformen. Är ni inte beredda att försvara den? Ska man tolka det så?

Slutligen vill jag än en gång påminna kammaren om att svensk skogs-, gruv-, stål- och verkstadsindustri skriker efter ökad kapacitet för godstransporter på järnväg. Spåret mellan Falun och Borlänge är den högst belastade delsträckan i vårt nationella spårnät. Det måste till något i stil med en green new deal, för företagen och jobben, indirekt även för att kunna upprätthålla starka sociala skyddsnät inte minst för våra barns skull.

Anf. 114 CARINA HERRSTEDT (SD):

Herr talman! Det verkar vara tillåtet att prata om vad som helst, men jag ska försöka hålla mig till betänkandet CU16 och familjerätt.

Jag ska dessutom hålla mig till enbart två frågor. Min partikamrat kommer att tala om de andra. Jag ska prata om två frågor som båda har sin utgångspunkt i jämställdhet, nämligen att lagen måste följas och att det ska vara lika för alla.

Det känns inte som om det är riktigt så i verkligheten. Med anledning av det har jag också väckt en motion angående mäns rätt till faderskapstest.

Jag menar att en man som anser sig vara biologisk pappa till ett barn ska ha samma rätt som en kvinna att kräva ett faderskapstest som också bevisar det.

Det faller på sin orimlighet att en man inte har samma möjligheter som en kvinna. Men trots detta är barnets perspektiv det viktigaste. Vi måste ha barnets bästa i främsta rummet. Barn har rätt att lära känna båda sina biologiska föräldrar. Av denna anledning yrkar jag bifall till reservation 2.

Den andra frågan som jag tänkte ta upp handlar också om jämställdhet och mänskliga rättigheter. Det är frågan om barnäktenskap och tvångsäktenskap. Regeringen har själv genom en rapport från Skatteverket uppskattat att ett par hundra barnäktenskap registreras varje år i Sverige. Det är en tydlig ökning, och det är ett stort bevis på att vi kunde ha undvikit detta lidande om vi hade agerat snabbare och mer resolut. Det är inte utan att jag i dag ångrar att jag endast skrev ett särskilt yttrande i denna fråga i fjol.

Men faktum kvarstår, nämligen att rapporten visar att det under fyra månader inkom 74 ärenden om begäran om registrering av äktenskap där

någon part var under 18 år – 74 ärenden på fyra månader. Detta kan vi inte blunda för.

Jag delar jämställdhetsminister Nyamko Sabunis åsikt att det krävs en skarpare lagstiftning för att stoppa barnäktenskap, tvångsäktenskap och andra former av hedersrelaterat förtryck. Givetvis är det som så många andra gånger att det är det förebyggande arbetet som vi kanske borde satsa mest på. Men jag menar att vi också måste sätta ned foten och sluta relativisera problemet.

En annan klok kvinna med insikt i just problematiken är Bahareh Andersson som är styrelseledamot i Nätverk mot hedersrelaterat våld. Hon har satt ned foten och påpekat att det är ett brott mot de mänskliga rättigheterna att gifta bort sitt barn mot barnets vilja.

Det är alltså extra viktigt att markera att det inte är acceptabelt med barnäktenskap i Sverige. De barnäktenskap som har ingåtts utomlands bör givetvis ogiltigförklaras här i Sverige. Men dispensmöjligheten i äktenskapsbalken måste också tas bort.

Herr talman! Det är möjligt att det i enstaka fall kan finnas skäl för länsstyrelsen att utverka en dispens för äktenskap där någon av parterna är under 18 år. Men detta måste vägas mot den allvarliga problematik där unga gifts bort mot sin vilja.

Marianne Berg i Vänsterpartiet hänvisar i sin motion Ju339 till en enkätundersökning från Ungdomsstyrelsen där det framkommer oro från flera länsstyrelser för både arrangerade äktenskap och rena tvångsgiften.

Detta är ett allvarligt problem som vi inte ska blunda för. Det kan inte få fortgå att unga människors framtid i ett så tidigt stadium så starkt begränsas. Vi i denna kammare har faktiskt ett ansvar för under vilka förhållanden unga människor i vårt land växer upp. Att blunda för dessa problem är att svika dessa unga människor. Jag yrkar därför bifall till min reservation 17 med anledning av Vänsterpartiets motion, precis som jag lovade förra året när vi diskuterade detta ämne.

För säkerhets skull vill jag också passa på att yrka bifall till reservationerna 2, 6, 7, 10, 17 och 19. Men min partikamrat kommer att beröra dessa ämnen i sitt anförande.

Anf. 115 MARIANNE BERG (V):

Herr talman! I detta betänkande tas många bra och vidareutvecklande motioner upp. Det är synd att Alliansen inte har upptäckt alla dessa motioner utan bara tagit vara på en del, vilket naturligtvis också är glädjande. Det är bra att man har ett arbete kring detta som fortgår vid sidan av. Då har verkligen vissa delar av dessa motioner kommit med. Det tackar jag ödmjukt för.

Familjerättsliga frågor är inte enkla, utan här krävs det naturligtvis mycket arbete. Det krävs bland annat en hel del utredningar. Det är en mycket viktig del i dessa frågor, innan vi eventuellt kan fatta de bästa och de rätta besluten.

Men vi behöver ha en mer sammanhängande familjepolitik ur alla aspekter och definitivt ur ett jämställdhetsperspektiv och med barnen i fokus.

Denna politik är mycket svår, tycker jag, eftersom vi hela tiden måste se till många olika parter. Först av allt måste vi naturligtvis se till barnen. Men sedan har vi föräldrarna. I vissa fall måste vi även se till sambor, sociala föräldrar, mor- och farföräldrar och så vidare. Det är i längden kanske omöjligt att tillgodose allas önskemål. Men så länge vi sätter barnen i centrum tror jag att vi är på rätt väg.

Barnen ska alltid komma i första rummet. Det är vi överens om i denna kammare. Men våra mål och hur det ska gå till skiljer sig åt.

Regeringen har, som sagt, gjort en del och arbetar med en hel del bra saker på området. Det är ett gott jobb, och det är jag glad för. Men mellan varven tycks Alliansen vara lite rädd för utredningar. Då undrar man varför. Det kan vara av den enkla anledningen att ni i Alliansen definitivt inte vill förändra någonting. Så kan det vara. Men om man inte tillsätter en utredning, då får man inte mer kött på benen för att kunna ta ställning, utan då sitter man där med det gamla i knät och kommer inte vidare. Då är det också mycket som inte heller blir anpassat till hur det ser ut i dagens samhälle.

En utredning är A och O när man tittar på det ur olika aspekter. En utredning ska ge oss kunskap för att vi därefter ska kunna fatta både rätt och bra beslut, som jag har sagt tidigare.

Herr talman! Jag vill fokusera på ytterligare någon punkt i mitt anförande. Det handlar om när det finns fler än två vårdnadshavare.

När jag var liten var jag inte bara skiten och hatade tvål, som det finns en sång om. Jag växte också upp i en kärnfamilj enligt de normer och regler som gällde i samhället på 50- och 60-talet med mamma, pappa och några syskon.

Detta är länge sedan, men det finns fortfarande de som vill vidmakthålla att kärnfamiljen är den enda och den sanna. Det är tråkigt att de inte har kommit längre. Men skilsmässa på den tiden var ovanligt. Föräldrarna skulle hålla ihop, oavsett om det fanns kärlek eller inte. Det var nästintill förenat med skam att separera. Var man på väg att göra det, då blev man inkallad till prästen där det skulle ske medling, vilket många gånger resulterade i att människor fortsatte att leva ihop, under kanske inte så roliga former. Ni kan själva tänka er hur det var. Många gånger var det definitivt inte positivt för ett eller flera barn.

Herr talman! Som tur är har tiden inte stått riktigt still när det gäller dessa frågor kring familjepolitiken. Dagens familjer är inte självklart kärnfamiljer utan kan se olika ut. Tack och lov för det, säger jag.

När jag tittar på Sverigedemokraternas familjepolitik, som bland annat framgår i reservation 19 som handlar om förhindrande av separationer, är det som att stanna i tiden, och inte bara det utan att gå tillbaka i tiden.

Det som var omöjligt för länge sedan är i dag både möjligt och accepterat. Det är faktiskt riktigt glädjande.

I dag finns det många familjer där det existerar fler än två föräldrar. Det kan, som tidigare talare har sagt, vara två kvinnor och två män som beslutar sig för att bli föräldrar tillsammans. Två plus två är fyra. Vilken trygghet för ett barn att ha det på det sättet. Men i praktiken är det endast två av dem som kan vara vårdnadshavare. De andra personerna anses knappast som föräldrar och som vårdnadshavare enligt dagens lagstiftning.

Det kan också vara annat som drabbar barn, exempelvis att föräldrar skiljer sig och skaffar ny partner och att den nya partnern går in och tar hela föräldraansvaret, kanske redan från barnets tidiga ålder. Men lagstiftningen står inte på den ”nya” förälderns eller på barnets sida.

Att personer i realiteten men inte enligt lag är barnets föräldrar kan orsaka många problem, till exempel i kontakten med myndigheter. Många gånger utesluts den som inte är vårdnadshavare. Detta är väldigt knepigt inte minst med tanke på barnets bästa.

Värsta scenariot, det mörka och trista i detta, är när människor separerar. När en separation står vid dörren kan de juridiska vårdnadshavarna slå väldigt hårt mot dem som icke är vårdnadshavare. När två vuxna bråkar – vid många tillfällen tidigare har vi talat om konfliktlösning och så vidare – och den ene rent ut sagt önskar den andre åt fanders är det inte ovanligt att den juridiska vårdnadshavaren stoppar all kontakt för barnet och den andra föräldern. Detta är sorgligt, för när det sker har man inte barnets bästa för ögonen.

Herr talman! Vi måste se över dagens lagstiftning och anpassa den till verkligheten. Vi måste se till det faktum att väldigt många barn i dag växer upp med fler än två vuxna som tar ansvar för barnets väl och ve i livet.

Vänsterpartiet anser att barn ska kunna ha fler än två vårdnadshavare, ha rätt till *alla* sina föräldrar. Därför anser vi att en utredning som ser över frågan bör tillsättas.

Herr talman! Det finns en punkt till i betänkandet som jag helt kort vill säga några ord om. Det gäller föräldraskap vid assisterad befruktning. Redan 2007 kom, som sagt, en utredning med sitt betänkande. Vänsterpartiet anser att den utredningen måste följas upp och det skyndsamt. Vi kan inte vänta längre! Det har gått alldeles för långsamt.

Med detta yrkar jag bifall till reservationerna 4, 9 och 11.

Anf. 116 CARINA HERRSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Det skulle vara intressant att veta vilka invändningar Marianne Berg har mot reservation 19. Där står det att ”äktenskapet är en samlevnadsform ... mellan makar”. Jag skriver att man ska stärka barnens trygghet. Jag skriver också att man bör prioritera äktenskapet som samlevnadsform och att vi med politiska medel bör underlätta för familjer och stödja barnfamiljer. Jag nämner lättillgänglig familjerådgivning och så vidare.

Vad i detta tycker Marianne Berg är så hemskt?

Anf. 117 MARIANNE BERG (V) replik:

Herr talman! I reservationen och i den motion som föranlett reservationen ligger klart och tydligt att man måste tillbaka till det vi tidigare varit inne på, till så kallad medling. Ni talar om ett förhinder av separationer. Men hur ska vi lagmässigt kunna gå in och förhindra människor att skilja sig? Det finns ingen möjlighet till det, utan sådant är upp till människorna själva att avgöra.

Det är – jag var inne på detta i mitt anförande – som att det skulle vara någonting sämre att separera. Också i texten här sätter Sverigedemokraterna kärnfamiljen i centrum. Detta med att gå in och förhindra människor att skilja sig är så absurt att vi över huvud taget inte kan lag-

stifta om det. Det är upp till vuxna människor att fatta ett sådant beslut. Det ska inte ske i denna kammare genom politiska beslut om lagstiftning.

Anf. 118 CARINA HERRSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag skriver att äktenskapet bör prioriteras som samlevnadsform. Jag vet att det i motionen även står att man bör lagstifta om detta med att förhindra. Det står jag inte bakom. Därför har jag bara delvis yrkat bifall.

Jag ser inget konstigt i att man i mångt och mycket försöker behålla kärnfamiljen. Det står jag för. Jag tycker ändå att det är märkligt. Vi talar ju om positiva saker – om att medla och försöka hålla familjerna intakta. Jag talar om *makar*, inte nödvändigtvis om man och kvinna. Det gäller att försöka behålla familjen som sådan, och man ska ha det stöd som man kan få innan en separation kommer till stånd.

Jag förstår inte varför man ska bli så upprörd av detta.

Anf. 119 MARIANNE BERG (V) replik:

Herr talman! I dag kan man få mycket stöd. Också Carina Herrstedt borde förstå att man inte kan gå in och lagstifta om sådant här.

Det är dock bra att höra att du, Carina Herrstedt, nu tar tillbaka tidigare ställningstagande om familjerna. Du har ju kortat ned din reservation.

Att gå in och på något vis styra över vuxna människor som ni vill och att ha kärnfamiljen i centrum – detta är klart och tydligt – är inte en politik som Vänsterpartiet står för.

Det är oroväckande när man går in och vill styra vad vuxna människor får göra och inte göra. Då har man inte barnets bästa i fokus!

Anf. 120 THOMAS FINNBORG (M):

Herr talman! Återigen står jag här i kammaren för att debattera barn- och familjefrågor. Jag gör det eftersom jag är, har varit och så länge jag lever kommer att vara aktiv i dessa frågor.

Det var delvis dessa frågor och de omständigheterna som förde mig in på den politiska banan – först i kommunalpolitiken och nu i Sveriges riksdag som ledamot.

Herr talman! De familjerättsliga frågorna handlar om det juridiska området där den uråldriga relationen mellan föräldrar och barn möter den moderna lagens värld där relationer som kan verka oerhört enkla men som samtidigt är komplexa ska rutas in, beskrivas och regleras.

Ämnesområdena och yrkandena gäller motioner som omfattar de mest skilda ämnen.

Det handlar om så skilda men ändå sammanhängande ämnen som faderskap, assisterad befruktning, vårdnadsregler, vårdnadstvister med mera.

Som ni märker är det både bredd och djup i motionärernas ansatser, analyser och yrkanden. Det gläder mig.

Såvitt jag förstår bottnar samtliga motioner i en ambition att underlätta, förbättra och anpassa livet för barn, föräldrar och familjer. Det tycker jag är bra. Det värmer i hjärtat att så många ledamöter oberoende av parti, block eller uppdrag så mycket värnar om barnens, föräldrarnas och familjernas välgång och trygghet.

Det viktigaste vi har och det vi lämnar kvar är just våra barn. Barnens rättigheter är samtidigt starkt kopplade till föräldrarnas och samhällets skyldigheter. Då menar jag inte enbart juridiskt eller socialt. Jag avser någonting högre än så, nämligen samhällsmedborgarnas skyldighet att gemensamt upprätta och försvara gemensamma etiska normer och principer. Det vore tandlöst och meningslöst om vi inte samtidigt besatt en moralisk skyldighet att efter bästa förmåga efterleva dessa normer och principer.

Vår mänskliga plikt är alltså tudelad: att ha dels viljan att upprätta regler, dels förmågan att följa dem.

Dessa etiska och moraliska ambitioner kanske inte alltid fångas upp i utredningar, lagtexter eller domar. Trots detta – eller snarare just på grund av detta – är det vår plikt att som lagstiftare försöka se bortom den politiska, ideologiska eller parlamentariska situationen.

Vi måste i allt väsentligt gemensamt eftersträva ambitionen att se till barnens bästa.

Den kanske mest mänskliga av alla egenskaper är att fela. Men om vår ledstjärna alltid utgörs av barnens bästa kommer vi kanske att fela i viss omfattning – och dess bättre aldrig om riktning.

Herr talman! De familjerättsliga frågorna handlar inte sällan om mötet mellan å ena sidan den urgamla relationen mellan barn och föräldrar och å andra sidan den moderna juridiska världen.

Relationer som kan synas vara enkla och förutsägbara kan också bli så oerhört komplexa att de svårligen kan fångas upp, beskrivas och regleras inom ramen för vårt rättsväsen och vår rättstradition.

I en föränderlig värld måste även lagstiftningen hänga med när livsvillkoren förändras och sätten att bilda familj – med eller utan barn – blir allt fler. Samtidigt gäller det att lagstiftningen inte blir godtycklig utan att den klarar av att motsvara de krav på rättssäkerhet som måste kunna ställas i ett demokratiskt land som vårt.

Frågorna kring familjerätt har och kommer alltid att ha stor dignitet och betydelse. Det gäller för de människor som omfattas av regelverken, för de myndigheter som fattar besluten och för de barn som inbegrips av lagarnas följder och konsekvenser. Därför är det viktigt för oss inom Moderaterna att slå vakt om de lagar och regler som bidrar till kontinuitet och förutsägbarhet. Vi måste värna de lagar och regler som bidrar till rättssäkerhet och rättstrygghet.

Samtidigt måste vi dock hålla oss öppna och lyhörda för de krav på behovsanpassning och nytänkande vi ständigt ser i vårt samhälle. I vår moderna värld har nya familjekonstellationer uppstått, och förväntningarna på föräldrarna är annorlunda än vad som gällde till exempel för mina far- och morföräldrar. Det är något jag både välkomnar och omfamnar. Vi moderater gillar ett fortsatt förnyelsearbete.

I dag kan familjen bestå av två fäder, två mödrar eller en av varje. Ibland är man gift, ibland är man sammanboende och ibland är man särboende. För oss är föräldrarnas kärlek, omtanke och ansvar de avgörande kriterierna för ett gott föräldraskap. Huruvida föräldrarna är gifta eller sammanboende och sär- eller samkönade är som sagt helt irrelevant. Det viktiga är att föräldrarna är medvetna om såväl sina skyldigheter som sina rättigheter, och ingen av dessa rättigheter och skyldigheter är viktigare än barnets väl och ve.

Herr talman! Med dessa avslutande ord vill jag yrka avslag på samtliga reservationer och yrka bifall till förslaget i dess helhet.

Anf. 121 HANNAH BERGSTEDT (S) replik:

Herr talman! Som jag sade i mitt anförande tidigare är det Socialdemokraternas ambition att ha en modern familjelagstiftning som är uppdaterad med hur familjer lever i dag. Den ska vara jämlik, jämställd och ha ett väldigt tydligt barnperspektiv.

Därför är det trevligt att höra även Thomas Finnborg tala om vikten av barnperspektivet. Det som dock förvånar mig en aning är när Thomas Finnborg också säger att man inte ska låta sig styras av godtycklighet och ideologi. Då funderar jag lite grann på hur man tänker kring frågan om till exempel fastställande av faderskap. På vilket sätt är det godtyckligt, och på vilket sätt handlar det om ideologi? Det gäller även frågan om moderskapspresumtion, där man hanterar olikkönade och samkönade par olika. Lagstiftningen känns helt enkelt inte riktigt up-to-date.

Anf. 122 THOMAS FINNBORG (M) replik:

Herr talman! När det gäller talerätt om fastställande av faderskap tycker jag att det är en rättssäkerhet för barnen att socialnämnden ska utreda vem som är far till barnet och se till att faderskapet fastställs. Även modern har rätt att kräva en utredning om det skulle finnas några oklarheter. Lagstiftningen bygger på att det fastställda faderskapet i största möjliga utsträckning ska överensstämma med det biologiska. Man bör alltid verka för en rättsgenetisk utredning om mannen begär detta. Det gäller även om utredningen inte tyder på att mannen är aktuell.

När det gäller föräldraskap vid assisterad befruktning innehåller detta många svåra frågor som vi tycker kräver noggranna överväganden. Därför får vi när vi diskuterar föräldrar aldrig göra det utifrån ett vuxenperspektiv. Barnets bästa ska alltid komma i första rummet, och det innebär att kunna ta rätt på vems biologiska arv man bär. Därför har vi skapat speciella regler för insemination i Sverige, och när en sådan insemination genomförs finns regelverk för när en person betraktas som vårdnadshavare.

Anf. 123 HANNAH BERGSTEDT (S) replik:

Herr talman! När det kommer till faderskapsbekräftelse och faderskapsfastställande delar vi givetvis åsikten att det ska finnas en rättssäkerhet.

I dag finns dock väldigt många som väljer att bilda familj utanför äktenskapet och där det inte finns en konflikt över huvud taget om vem det är som är förälder utan där båda är väldigt tydligt överens. De människor som väljer att bilda familj tillsammans känner också att det finns en lite förlegad syn på att bilda familj utanför äktenskapet. Vore det inte passande att helt enkelt uppdatera efter hur människor väljer att leva i sina förhållanden och att socialnämnden bara koncentrerar sig på de fall där det faktiskt uppstår en konflikt?

När det kommer till frågan om moderskapspresumtion är det naturligtvis så att lagstiftningen inte är helt enkel. Det har dock funnits ett utredningsförslag ända sedan 2007. Min fråga är: Hur länge tycker man

Anf. 124 THOMAS FINNBORG (M) replik:

Herr talman! Om fastställande av faderskap är vi inte eniga. Jag förstår inte vad vi skulle ha för system i stället. Skulle man skriva under på ett sjukhus eller en barnvårdscentral? Jag tycker att det är ett rättssäkert system än så länge. Sedan kan jag hålla med om att faderskapslagarna är lite föråldrade, men vi får väl se om vi kan titta över det i framtiden. Det finns i dag andra system med lägenhetsnummer och annat som man faktiskt kan spåra. Som vi ser det i dag tycker vi dock att det är rättssäkert.

Sedan gällde det assisterad befruktning. Jag glömde frågan.

(HANNAH BERGSTEDT (S): Frågan handlade om hur länge det är rimligt att vänta.)

Javisst – det var ett betänkande från 2007. Det får ta tid ibland. Det är inga lätta frågor att komma fram till svar på. I dag går det också att lösa detta tillfälligt genom adoption. Sedan har vi kvinnorna som åker till exempelvis Danmark och insemineras, där barnen inte får reda på vem som är pappan. Det är inte heller godtagbart. Därför är det viktigt att man tittar över detta också i Sverige, så att vi följer svenska lagar.

Anf. 125 JAN ERTSBORN (FP):

Herr talman! Frågor om familjerätten är mycket viktiga och något som berör varje medborgare i vårt samhälle.

Vi står här en gång om året från civilutskottet – för min del tidigare även från lagutskottet – och diskuterar dessa frågor. Jag kan inte låta bli att inledningsvis framföra en önskan om att debatten om dessa frågor blir mycket större i vårt samhälle. De förtjänar en debatt ute i samhället, och jag hoppas att kanske alla ledamöter, inte minst i civilutskottet, kan hjälpa till att få ut dessa frågor. De är väldigt viktiga och berör egentligen alla medborgare.

Jag ska i mitt anförande ta upp ett par saker, men jag vill inledningsvis även säga att jag tror att vi i utskottet i stor utsträckning är ganska överens om målen. Vi har dock lite olika uppfattning om hur vi ska nå dit, och vi är också lite otåliga och tycker att en del saker tar för lång tid.

Den första frågan jag ska beröra är det som en del tidigare debattörer har tagit upp, nämligen faderskapsfrågorna och föräldraskapsfrågorna. Jag tycker att vi måste se över detta. Vi måste se till att vi får en modernare lagstiftning när det gäller fastställande av faderskap och inte minst fastställande av föräldraskap i samkönade par. Jag tycker också att det är nödvändigt att vi tar upp frågorna kring den juridiska talerätten om faderskap. Det handlar till exempel om att en man ska kunna väcka talan om att vara far till ett barn och inte bara det motsatta.

Jag tycker också att man måste ta upp frågan om hävande av ett faderskap och de olika regler vi har beroende på om det är fastställt genom ett skriftligt erkännande eller om faderskapet är fastställt genom en dom, där det i så fall krävs resningsskäl för att få upp det. Vi måste också titta över om efterlevande make och eventuella syskon ska ha rätt att väcka talan sedan mannen avlidit eller om mannens dödsfall ska innebära att

frågan definitivt avskrivs. Det finns goda grunder att söka påverka Justitiedepartementet att utvidga den beredning man håller på med i dessa ärenden så att vi får hela frågan om faderskapet och föräldraskapet utredd och fastställd i ett modernt samhälle.

Jag vill också säga några ord beträffande vårdnadstvister. När vi gjorde lagändringar 2006 och tydliggjorde att barnets bästa ska vara avgörande för alla beslut om vårdnad, boende och umgänge kunde vi nog inte ana att vi skulle få ett större antal vårdnadstvister, även om vi öppnade för möjligheten att i större utsträckning döma till enskild vårdnad. Så har det dock blivit, och det är naturligtvis ingenting vi kan vara nöjda med i vårt utskott och i riksdagen. Antalet vårdnadstvister i domstol ska naturligtvis i stället ha en tendens att gå ned.

Jag ser väldigt positivt på de försöksverksamheter som nu pågår på några tingsrätter här i Stockholmsområdet enligt den så kallade Trondheimsmodellen, som säkert kan innebära att vi får bort en del tvister.

Jag tror också att en del duktiga domare i våra domstolar kan lyckas med att åstadkomma förlikningar mellan föräldrar som strider, så det finns säkert vissa möjligheter. Men kanske måste man utveckla samarbetet mellan domstol och socialtjänst. Om det sedan behöver göras genom lagändringar eller om det kan ske inom befintlig lagstiftning har jag ingen bestämd uppfattning om. Det är mycket tillfredsställande att vi inom mandatperioden får en utvärdering av vårdnadsreformen. Det känns verkligen som ett behov, framför allt med tanke på att antalet tvister har ökat så mycket.

Någon av de tidigare debattörerna här har tagit upp frågan om tvångs- och barnäktenskap. Som vi egentligen alla vet här finns det en utredning tillsatt sedan våren 2010, och betänkandet ska komma under denna vår, närmare bestämt i maj månad.

För vår del i Folkpartiet hoppas vi nu att utredningen ska lämna förslag om att dispensmöjligheten för att ingå äktenskap före 18 års ålder ska tas bort. Vi hoppas också på att vi ska få en kriminalisering så att föräldrar som tvingar sina barn att ingå äktenskap helt enkelt ska kunna straffas och att äktenskapen inte ska vara giltiga i Sverige. Vi ser fram emot detta förslag i maj månad.

Jag vill ta upp en fråga som ligger mig mycket varmt om hjärtat, och det är frågan om särkullbarns arvsrätt kontra efterlevande makes arvsrätt. Det är ett problem som vi säkert alla känner till att det finns situationer, tyvärr ganska många, där familjens egendom består av en bostadsrätt eller en villa och när en av makarna avlider och den maken har särkullbarn som kräver ut sitt arv kan inte den efterlevande maken bo kvar i sin permanentbostad. Det känns inte tillfredsställande. Det känns inte heller tillfredsställande att ändra lagstiftningen så att särkullbarn ska vänta med att få ut sitt arv tills båda makarna är avlidna.

I Finland har man en konstruktion som jag tycker känns väldigt tilltalande och som vi borde kunna ta till oss. Man har nämligen gjort så att den permanenta bostaden ska, om efterlevande make vill, förbli oskiftad i ett oskiftat dödsbo. Därmed ska den efterlevande maken kunna bo kvar i bostaden. Allt annat arv ska delas ut på vanligt sätt till särkullbarn respektive efterlevande make. Det innebär att den efterlevande maken kan bo kvar i sin bostad men inte kan sälja den eftersom maken inte är ensam ägare, utan det är det oskiftade dödsboet. När maken antingen avlider

eller vill flytta därifrån och då ska sälja bostaden ska skiftet äga rum mellan särkullbarnen och den efterlevande maken.

Jag tycker att detta känns som en ganska bra balans mellan de två intressena, den efterlevande maken respektive särkullbarnen. Jag skulle vilja att vi fick till stånd en vidare utredning i den delen, så att vi kunde få bort det som jag i dag upplever som mycket besvärande för en del efterlevande makar.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag yrka bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

I detta anförande instämde Anna Steele (FP).

Anf. 126 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Jan Ertsborn spelade en väldigt aktiv och konstruktiv roll i utskottets arbete under förra mandatperioden med den könsneutrala äktenskapslagstiftningen. Aktiv och konstruktiv är ju Jan Ertsborn hela tiden i utskottet, vill jag lägga till. Just därför väljer jag att ställa min fråga nu.

Jag försökte i den senare delen av mitt anförande förklara att jag förstår alla de problem som finns med det yrkande som finns i motionen från Hans Linde om att Sverige skulle verka för att den lagstiftning vi har skulle få ett inflytande på hur man hanterar samkönade äktenskap inom EU. Det jag egentligen vill, vilket kanske är en ganska ovanlig begäran, är att Jan Ertsborn ska förklara att jag har fel i det sätt på vilket jag tolkar avslaget.

Det finns så många krafter inom EU. Jag tänker framför allt på Heliga stolen, alltså Vatikanen, som verkar för att långsiktigt driva värdeförändringar inom EU. Jag menar att vi från Sverige måste stå upp för våra värderingar. Förändringen i äktenskapslagstiftningen handlar ju verkligen om en stor värdeförskjutning i vårt land, och då måste vi stå för det.

Jag frågade så där lite retoriskt om ni från allianspartierna inte längre står för den lagstiftningen, och det var väl kanske att dra det lite väl långt. Men jag skulle vilja höra att det inte är den slutsats som jag drar som man ska dra av det här, utan att ni fortfarande står för de värderingarna och arbetar för att de ska kunna leva även i ett land som är med i EU.

Anf. 127 JAN ERTSBORN (FP) replik:

Herr talman! Från Folkpartiets sida står vi för den värderingen, och vi vill gärna verka för att uppnå det syfte som Jan Lindholm efterfrågar. Men vi inser samtidigt att vi måste fråga oss om det är realistiskt i dagens läge. Det är jag inte säker på att det är, och det är väl det som egentligen är orsaken till att vi just nu inte vill lägga en massa krut på att få den här frågan vidare. Men i grunden har vi från Folkpartiet den uppfattning som Jan Lindholm efterfrågar.

Anf. 128 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Då är jag nöjd med svaret.

Anf. 129 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! I dag debatterar vi familjerätt, och många av de motioner som vi har att behandla tar sin utgångspunkt i föräldraskapet.

Fastställande av faderskap, föräldraskap vid assisterad befruktning, vårdnadshavare, vårdnadstvister, gemensam vårdnad för ogifta och så vidare, men var kommer barnen in? – för att citera en strof ur en sångtext av Hansson de Wolfe United.

Utgångspunkten för föräldraskap och vårdnadshavande är barnet, som ju är en förutsättning för att någon ska kunna kalla sig för förälder. Fortfarande är det en avgörande fråga för föräldraskapet hur barnet blivit till. Och möjligen är vi i ett skede där vi har anledning att ifrågasätta om det är just det som är den väsentligaste förutsättningen för ett gott vårdnadshavarskap eller föräldraskap.

Själv blev jag pappa 1984, eller pappa blev jag ju först sedan jag tillsammans med min äldste sons mor gått igenom proceduren som fortfarande gäller enligt 1 § 3 kap. i föräldrabalken med en skriftlig bekräftelse som ska bevitnas av två och sedan godkännas av socialnämnden. När de båda dottrarna kom hade jag och min fru för enkelhetens skull gift oss och slapp därmed dessa procedurer.

De allmänna råd till socialnämnden som tillämpas numera förenklar den här beredningen som väl är, förutsatt att man förfar enligt S-protokollet. Det är intressant. Fortfarande ska man dock erkänna faderskapet i efterhand.

Fortfarande betraktas man som sammanboende far med en misstro. Det tycker jag är märkligt med tanke på hur diskussionen nu förs i frågan om att underlätta föräldraskap i exempelvis samkönade relationer eller där barnet har kommit till genom assisterad befruktning.

Möjligen är det mer rätt att anpassa lagstiftningen till allt fler nya familjekonstellationer än att gå på en så uppenbart föråldrad ordning som att man som ogift förälder sedan barnet är fött ska ansöka om att få erkänna sitt faderskap. Jag tillåter mig att tycka att det känns otidsenligt att en sammanboende biologisk far inte automatiskt blir förälder och vårdnadshavare.

Herr talman! Detta handlar först och främst om barnets rätt till sin familj som kan ge det omsorg, kärlek och ansvarstagande för uppväxt och fostran, för att använda en föråldrad vokabulär.

Så länge det finns två personer som i kärlek till varandra har givit upphov till barnet, oavsett biologiska faktorer, borde det för barnets skull vara möjligt för barnet att få dessa människor som föräldrar och vårdnadshavare utan omständliga processer som kan upplevas kränkande för parterna.

Barnkonventionen säger att alla barn har rätt att veta sitt ursprung. Med det åsyftas att veta vilka ens biologiska föräldrar är. Centerpartiet välkomnar därför rätten till assisterad befruktning för ensamstående kvinnor i Sverige. För barnet betyder det att det har rätt till sin biologiska far och slipper det stigma som det innebär att som vuxen leva med etiketten ”fader okänd”.

Att familjer i dag ser olika ut är något som lagstiftningen måste anpassa sig efter. Barnlängtan vuxna ska stötta och inte hindras, allra mest för barnens skull.

Herr talman! Utan att gå in på de olika reservationerna om faderskap och föräldraskap vid assisterad befruktning kan jag bara kort, i likhet med vad som framgår av betänkandet, konstatera: "Föräldraskap vid assisterad befruktning innehåller en rad svåra frågor som kräver noggranna överväganden." Det handlar nämligen inte bara om rätten att vara förälder och vårdnadshavare, utan det handlar först och främst om vad som är bäst för barnet, som barn och sedermera som en vuxen person.

Det utredningsbetänkande som ligger till grund för att socialutskottet nu har tagit ett initiativ för att ge rätt till ensamstående och lesbiska par att få tillgång till assisterad befruktning i Sverige har föreslagit att föräldraskapet vid assisterad befruktning med donerade ägg och spermier ska regleras på samma sätt som för olikkönade par och att föräldraskapet automatiskt tillfaller moderns fru utan att man behöver gå vägen via adoption. Det tycker Centerpartiet är bra och välkomnar därför ett förslag från regeringen om detta, trots att det innebär att man även här gör skillnad på om det är ett äktenskap eller ett samboförhållande.

Frågan om fler än två vårdnadshavare väcks också i motioner. I motionen C346 talas det om "stjärnfamiljen", och först trodde jag det var en felstavning. Det är intressant att reflektera över vad som sker med föräldraskapet i dag och hur man kan anpassa lagen till förhållanden där det kan finnas fyra vuxna som alla gör anspråk på föräldraskapet för ett barn.

För Centerpartiets del handlar det trots allt om att i första hand se barnets och inte de vuxnas behov. Det är barnets skydd och barnets rätt som föräldrabalken ska tillgodose, och det får man inte glömma bort när man skriver motioner om föräldra- och vårdnadshavarskap. Jag är i dag inte beredd att acceptera en ordning där fler än två, oklart hur många förresten, kan vara vårdnadshavare för ett barn.

Herr talman! Barns skuldsättning har givit upphov till en motion som behandlas i dag. Jag måste hålla med motionären om att det är helt oacceptabelt när föräldrar lägger över sina egna skulder på barnen och på det sättet föröder deras möjlighet att få en start i livet. Skälen till att så ändå sker är säkert olika. Ofta finns ett utanförskap, brottslighet och missbruk med i bilden. Det handlar inte bara om barnfattigdom och inte heller om föräldrar som har en knaper ekonomi, utan det handlar nog snarare om en hänsynslöshet eller en obetänksamhet hos vuxna som vi på alla sätt måste skydda barnen från. Precis som när det gäller annan ekonomisk brottslighet krävs det vaksamhet från lagstiftarens sida för att täppa till möjligheten att ekonomiskt skada närstående och egna barn. Det är bra att kronofogden slår larm till överförmyndarnämnd och socialtjänst när en omtydlig person registreras och att underåriga inte längre kan stå som registrerade ägare till fordon.

Herr talman! Jag kan slutligen bara tacka alla de personer som ideellt och med låg ersättning åtar sig att vara gode män och förvaltare åt barn, vuxna och äldre. Ofta är de klämda mellan starka känslomässiga och ekonomiska intressen eller också har de att verka i familjeförhållanden som är svåra att föreställa sig. Det är något som tar mycket tid och som säkert gör det svårt att sova om nätterna. Det är viktigt att det tas fortsatta steg för att stärka gode män genom utbildning och för att på olika sätt underlätta och göra det här viktiga uppdraget mer attraktivt.

Som tidigare ledamot i en kommunal överförmyndarnämnd i Kungälv är det med stor glädje som jag noterar att regeringen nu tar sig an situationen för alla de tusentals gode män och förvaltare som verkar för enskilda människor i Sverige varje dag.

Anf. 130 OTTO VON ARNOLD (KD):

Herr talman! Familjepolitiken är, som flera av talarna påpekat, essentiell i livet. Vi föds av föräldrar, och vi blir kanske föräldrar. Vi kanske ärver eller låter oss ärvas.

Familjepolitik handlar om en avvägning mellan familjen i den vidare bemärkelsen, mor- och farföräldrar, mamma, pappa, barn, syskon och så vidare, samhällets behov att veta vem som är vem i olika relationer och individens behov. Det här är en balansgång som vi får ta hand om i lagstiftningen. Det är en dynamisk process, om jag får använda ett sådant uttryck, som ändrar sig hela tiden.

Familjepolitiken har också till uppgift att skydda den svagare parten och inte diskriminera – barnen ska skyddas – och vara jämlik. Jag tror att det är viktigt att ha med sig när man tittar på de motioner som finns.

Det system som vi har består av äktenskapsbalken, föräldrabalken och ärvdabalken. De hänger logiskt ihop och påverkar varandra på ett intrikat och sinnrikt sätt. Om man rycker i en bit påverkar det andra saker också. Ibland upptäcker man att det inte är helt uppenbart att motionärerna har insett de här sambanden. Jag vill påstå att det inte heller är helt lätt. Det finns många gamla begrepp. Ibland får vi gå tillbaka till 1000-talet för att hitta ursprunget till de här begreppen. De är givetvis inte statiska, utan de förändrar sig hela tiden.

Vi har också en internationell dimension. Mycket av vår familjelagstiftning har en nordisk harmonisering, och i vissa delar går vi mot en harmonisering inom EU.

Herr talman! När detta är sagt vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Varje år står vi här och pratar om det här viktiga området. Familjepolitiken är något som påverkar oss allihop dagligdags. Tyvärr har den kanske inte den dignitet i kammaren som den behöver, men vi i civilutskottet gör allt för att lyfta upp den.

Jag vill prata om några motioner, bland annat den om faderskapet. Jag kan hålla med om att det kanske är dags att bli lite modern på det området. Det förfarande som vi har är lite tungrovt. Kan vi hitta ett rättstryggt sätt för att fastställa faderskapet på ett modernare sätt tycker jag att det kan vara intressant.

Vi har en annan sak som också är viktig. Ett förordnande som god man är ett viktigt uppdrag. Det kommer lite ny lagstiftning om det där man skärper kraven på de gode männen och tillsynen. Vissa länsstyrelser kommer att få den uppgiften. Detta är mycket viktigt för de allra svagaste i samhället som behöver det stödet. Även stödet till de gode männen är väl så viktigt. Det är ett väldigt ansvar att ta hand om en annan persons egendom och även vårda och sörja för den personen.

När det gäller särskullbarn och efterlevande makes arvsrätt håller jag fullkomligt med Jan Ertsborn om behovet av en lagändring. Att låta den eventuella bostaden bli kvar som en del av det oskiftade dödsboet som

man gör i Finland är en tilltalande lösning som vi förhoppningsvis kan titta på.

Om vi ska tala om någonting mer kontroversiellt har vi det här med flera vårdnadshavare. Det låter sig, som sagt var, i dag inte göras. Jag kan förstå att det finns emotionella faktorer, och frågan är om man ska behöva lagstifta om det här. Jag är lite tveksam till det, för det kommer att få ganska stora konsekvenser framför allt i ärvdabalken.

Vi har inte fått något förslag från oppositionen om detta, men jag tror att det kan bli väldigt komplicerat att fastställa arv om man har två biologiska föräldrar och flera vårdnadshavare. Hur ska det ärvas och i vilken ordning? Det kan bli ganska komplicerat.

Däremot tycker jag att det är tilltalande att det är många som tar hand om ett barn när den möjligheten finns, framför allt när det handlar om att låta mor- och farföräldrar hjälpa till. Men jag tror inte att vi ska behöva någon lagstiftning för det.

Med dessa ord tackar jag för den här debatten.

Anf. 131 HANNAH BERGSTEDT (S) replik:

Herr talman! Vi har nu avverkat en del anföranden på området familjerätt under dagen, och allting har en anda att vi är väldigt överens i utskottet. Det är verkligen blommor och rosor över alltihop!

Till och med Otto von Arnold som representant för Kristdemokraterna talar om behovet av en modernisering av den familjerättsliga lagstiftningen. Då undrar jag: Vad är det specifikt som Otto von Arnold och Kristdemokraterna tycker att vi behöver modernisera? Och om vi nu är så överens, hur kommer det sig att regeringen inte kommer med förslag?

Man lyfter också i kammaren i dag fram att det är en fråga som förtjänar mycket mer uppmärksamhet. Då kan man fundera: Hur kommer det sig att det brister i förslag på området? Ett sätt att se till att det här blir en viktig och prioriterad fråga är att Sveriges regering lägger fram förslag som ser till att modernisera den familjerättsliga lagstiftningen.

Anf. 132 OTTO VON ARNOLD (KD) replik:

Herr talman! Det var bra frågor, Hannah Bergstedt, och jag ska försöka besvara dem så gott som möjligt.

Det som jag nämnde här var just att man bör titta på hur man kan underlätta det här med faderskapserkännandet i samboförhållanden och få en smidigare och rättssäker behandling av det.

Sedan har vi också det som jag nämnde med särkullbarns rätt. Det är någonting som jag tror är ett stort problem ute i samhället.

Bra beslut tar tid. De här frågorna är komplicerade, och det är många som sådana här ärenden ska skickas ut till på remiss. Sedan kan jag också önska att det hade kunnat gå lite fortare på departementet.

Anf. 133 HANNAH BERGSTEDT (S) replik:

Herr talman! Det är trevligt att höra att vi delar åsikten att det behöver moderniseras när det gäller hur man fastställer faderskapet! Sedan verkar det som att ni har ett behov av att resonera och prata ihop er lite grann i den frågan.

När det handlar om barnperspektiv, vilket är ett begrepp som Kristdemokraterna gärna vill använda sig av i debatten, funderar jag lite grann över frågan om fler än två vårdnadshavare. Det är väldigt tydligt att barn ibland i praktiken betraktar fler än två människor som sina vårdnadshavare. Vad är det då som skrämmar Kristdemokraterna och regeringen från att se över om det faktiskt finns ett behov i lagstiftningen av att anpassa det här efter just ett barnperspektiv?

När det gäller föräldrapresumtionen och moderskapspresumtionen är det självklart så att lagstiftning tar tid och behöver en seriös genomgång för att reda ut var utmaningarna finns. Men nu har vi sedan 2007 väntat på att det ska hända något på området moderskapspresumtion. Vad är det som hindrar att vi kommer fram till att inte göra skillnad på olikkönade och samkönade par i den här frågan?

Anf. 134 OTTO VON ARNOLD (KD) replik:

Herr talman! När det gäller barnperspektivet och frågan om flera vårdnadshavare är det precis som jag sade att frågan är om vi behöver ha någon lagstiftning på den sidan. Om vi behöver ha det kräver det en ganska noggrann genomgång, för det är inte bara själva vårdnadshavandet som är viktigt. Vi måste även titta på ärvdabalken.

Det kan bli ganska komplicerat om vi måste ta reda på vilka av vårdnadshavarna som är de biologiska föräldrarna, för man kan kanske tänka sig det fallet att man har fler än två föräldrar. Jag vet inte om det är någonting som man inom socialdemokratin tänker på, men det är en naturlig konsekvens om man ska ha flera vårdnadshavare. Det här systemet är ganska konsistent i hela den här lagstiftningen.

Säger man A i den ena delen av systemet måste man säga B i den andra. Det är väldigt lätt, tror jag, att man vinner poäng ute i samhället på att gå ut och säga att man ska underlätta för den ena eller andra gruppen. Men man tänker kanske inte på att hela systemet hänger ihop. Det är också det som gör att det tar så lång tid att utreda de här olika bitarna.

Så, Hannah Bergstedt, jag tror att man i de här sammanhangen får inse att vi har haft mänskliga relationer i några miljoner år. Givetvis ska vi hela tiden vara moderna, men vi måste också låta det här ta sin tid. Det kommer det att göra, för vi kan inte ändra på det hur lätt som helst. Men viljan finns. Vi lyssnar gärna. Vi har väl en debatt om ett år igen, och då kan vi se om det finns några nyheter.

Anf. 135 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Herr talman! Jag tvivlar egentligen inte alls på att lagstiftningen kring vårdnad och umgänge har tagits fram med goda avsikter. Så är det med all säkerhet. Många av de motioner som vi behandlar här i dag vittnar också om en god vilja att förbättra situationen för barn och unga, och det tycker jag är väldigt bra.

Det tycks liksom inte riktigt som att Sverige når fram till barnperspektivet, utan det verkar mer som att man fokuserar på vuxnas rättigheter. Ibland uppfattas barn som ägodelar. Det låter ungefär så i vissa debatter. Ibland kan man även få känslan av att barn används som rehabiliteringsobjekt för att vuxna förhoppningsvis ska fungera och må bättre.

Jag kan inte nog betona att vi måste värna barnperspektivet och bli mycket bättre på att tolka vad som är bäst för barnen. Därför behövs det mer kompetens i kommunerna när det gäller bedömningar som görs av vårdnad, boende och umgänge.

Vi anser att barn har rätt till båda sina föräldrar i största möjliga mån, och relationen bör uppmuntras, vårdas och stärkas. Samtidigt måste kunskapen om riskbedömningar göras tydligare så att barn skyddas från en miljö som är alltför dysfunktionell. Här verkar det som om kommunerna spretar ganska mycket åt olika håll.

När det gäller domstolsprocesser är det väl känt att de inte löser konflikter mellan föräldrarna. Trots det har vi en modell som uppmuntrar till smutskastning inför publik, och när man väl tömt sin arsenal ska domstolen bestämma utgången. Det medverkar naturligtvis till att konflikterna ökar efter hand som en vårdnadstvist får fortgå år efter år, och därmed skapas ännu större oförrätter än tidigare. Givetvis kommer barnen i kläm. Det vet alla.

Jag är övertygad om att relationen i familjen många gånger är avgörande för barnets psykologiska utveckling. Det kanske till och med är så, herr talman, att relationer är mer avgörande än socioekonomiska förhållanden. Det kan vara ett nytt sätt att tänka på detta.

Herr talman! Mängden tvister om vårdnad, boende och umgänge ökar hela tiden trots den reform som syftade till att minska antalet. Uppföljningen av hur 2006 års vårdnadsreform slagit igenom visar att kompetensen saknas i kommunerna när det gäller hur man ska tolka barns utsagor. Tidspressen är stor och till viss del nekas dessutom barn av sina egna föräldrar att komma till tals. Även om intentionen varit god, att barnperspektivet ska gälla i högre grad, haltar det ganska rejält. Tilläggas kan att det är svårt att få en korrekt samlad bild av uppföljningen som Socialstyrelsen gjort. Det finns egentligen ingenting dokumenterat om kommunernas samtal med barn.

I reservation 6 föreslår jag en annan modell, en alternativ modell med en lagfaren medlare som obligatoriskt ska erbjudas när en stämning lämnas in. Medlaren ska ha tystnadsplikt i syfte att kunna föra ärliga och förtroliga samtal utan att parterna behöver vara rädda för att det som sägs ska kunna vändas mot dem. Om en sådan modell antas är förhoppningen att smutskastningen ska minska.

Jag vet att man kan ifrågasätta förslaget och säga att det finns medlare redan i dag. Javisst, det gör det, men de medlarna har inte tystnadsplikt. Dessutom erbjuds de så sällan att i princip ingen känner till att de finns. Där ligger skillnaden.

Förutom till reservation 6 vill jag passa på att yrka bifall till reservation 2, 7, 10, 17 och 19. Barnperspektivet löper som en röd tråd genom samtliga dessa reservationer.

Jag vill verkligen ta till vara den vilja och den goda insikt som finns för att barnperspektivet ska medvetandegöras. Det gäller även bortförande av barn och barnäktenskap, som berörts tidigare. Många kvinnojourer har på senare år tagit upp detta med barnäktenskap. Man har sett en markant ökning under våren och försommaren. Det är naturligtvis smärtsamt att se de unga kvinnornas ångest och oro över att tvingas bli bortgifta under familjens semesterresa utomlands. Det är fruktansvärt att vi ska behöva ha det så i det här landet.

Avslutningsvis vill jag säga: Låt oss bli bättre på att lyfta upp barnperspektivet! Det sparar inte bara personligt lidande och risk för utslagning utan kommer även att gagna samhällsekonomin. Jag är övertygad om att ohälsan dessutom kommer att minska markant.

Anf. 136 MARIANNE BERG (V) replik:

Herr talman! Margareta Sandstedt sade i sitt anförande att många i denna debatt tycks betrakta barn som ägodelar. Därför undrar jag naturligtvis vem som uttryckt något sådant.

Jag vill även fråga om en av de reservationer som Margareta Sandstedt lyfte upp; jag tror att det är nr 19. Vad är det som gör att äktenskap som form ska prioriteras framför andra levnadsformer? På vilket vis skulle det öka barnens trygghet?

Anf. 137 MARGARETA SANDSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag förstår inte riktigt oviljan mot att vi vill stärka äktenskapet. Jag kan misstänka att det finns en personlig ovilja mot äktenskapet. Jag vet ju att Vänsterpartiet vill avskaffa familjen, vilket jag tycker är en rätt extrem hållning. Det gör man när man inte vill värna den norm vi haft tidigare.

Man kan ha andra samlevnadsformer, det är vi inte det minsta emot, men att vi har en norm som gäller äktenskapet tycker jag är helt korrekt. Det ska vi kunna ha. Jag förstår inte den oviljan.

Anf. 138 MARIANNE BERG (V) replik:

Herr talman! Det finns ingen ovilja mot äktenskapet som sådant, men det finns ju ingenting som säger att man i ett demokratiskt samhälle ska prioritera en form framför en annan. Var och en får väl besluta om hur man vill leva. Huvudsaken är att man mår bra. Jag kan vara sambo, särbo, bortbo eller vad det nu må heta. Det finns ingenting som säger att äktenskapsformen skulle vara det tryggaste för barnet. Det handlar om mig som en vettig vuxen. Vem jag lever med, hur jag lever och var jag lever saknar betydelse.

Man kan definitivt inte komma med påståendet att äktenskapet skulle vara den bästa samlevnadsformen vad gäller barns trygghet. Jag förstår mig inte på det. Det viktiga är att de vuxna är vettiga människor och bra förebilder för barnen. Då fungerar det. Då ser man till barnperspektivet. Det är inte en äktenskapsfråga.

Anf. 139 MARGARETA SANDSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Naturligtvis får man bestämma hur man ska leva. Det vänder vi oss inte mot. Vill man vara sambo får man vara det, eller också ha någon annan samlevnadsform. Det utesluter inte att vi kan ha äktenskapet som norm. På Marianne Berg låter det som om det ena utesluter det andra, och det anser inte jag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 28 mars.)

Föredrogs

arbetsmarknadsutskottets utlåtande 2011/12:AU7

En europeisk agenda för integration av tredjelandsmedborgare (KOM(2011)455).

*En europeisk agenda
för integration av
tredjelandsmedborgare*

Anf. 140 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! *En europeisk agenda för integration av tredjelandsmedborgare* – så heter kommissionens meddelande, ett meddelande som i allt väsentligt skulle kunna vara en karbonkopia av den integrationspolitik som bedrivits i Sverige de senaste 30 åren, vilket utskottsmajoriteten också skriver i sitt utlåtande. De kanske inte använder just de orden, men betydelsen är densamma.

Det är bara ett meddelande. Det finns inget direktiv, inga nya lagar som ska införlivas i svensk lagstiftning, utan bara ett meddelande som likt svensk integrationspolitik borde förpassas dit där det hör hemma, till papperskorgen.

Jag ska inte förneka att den EU-gemensamma asyl- och migrationspolitiken och den positiva påverkan den skulle kunna ha på möjligheten att integrera tredjelandsmedborgare vid en första anblick ter sig lockande. Självklart ser jag som sverigedemokrat med avund på den klar-synthet som många av Europas ledande politiker visar när det kommer till frågan om asyl, migration och insikten om vilka förutsättningar som verklig integration kräver. Självklart är det så.

Det ska sägas att det inom Sverigedemokraterna har diskuterats huruvida vi som parti ska bejaka en utveckling där EU och EU:s medlemsstater alltmer ska tillåtas påverka svensk asyl- och migrationspolitik. Det är en utveckling som i skenet av Europas nyktra tillvaknande på området skulle kunna påverka möjligheterna till integration positivt. Det kan jämföras med den svenska regeringens integrationspolitik där inte bara kejsaren står naken utan hela hovet – alla hovets tjänstemän, ja, till och med gycklarna står där utan kläder, något som befolkningen sedan länge uppmärksammat men inget vågat säga.

Nu sägs det. Nu är det någon som öppet vågar säga sanningen, att kejsaren är naken. Det är dags för er att likt era europeiska partivänner ta på er kläderna igen och ta ansvar, för i framtiden kommer det att bli kallt utan kläder och i ett europeiskt perspektiv dessutom väldigt ensamt.

Trots vår skepsis mot EU och vårt partis motstånd mot en överstatlighet som ligger i att alltmer makt lämnar Sveriges riksdag till förmån för EU har vi övervägt att bejaka en EU-gemensam politik på området. För oss sverigedemokrater är dock nationellt oberoende alltjämt viktigare än kortsiktiga politiska vinster. Allt är inte guld som glimmar i EU, inte alls. Det är precis tvärtom. Denna insikt, det nyvakna och pånyttfödda ansvarstagande för sina länder och medborgare som många av Europas nationella ledare visar, som Sarkozy, Merkel och Cameron, saknas i stora delar av EU-kommissionen, i synnerhet hos den svenska EU-kommissionären Cecilia Malmström, och i den svenska regeringens hållning.

Detta meddelande från kommissionen visar tydligt prov på detta. Än mer av skattefinansierade värdelösa integrationsprojekt, än mer av diskriminering av landets egna medborgare på arbetsmarknaden, än mer av

rättigheter och särslagstiftningar och allt mindre av krav, skyldigheter och eget deltagande. Kort sagt skulle man kunna beskriva kommissionens meddelande som en uppräkningslista av den misslyckade svenska integrationspolitiken.

Lyckligtvis har detta meddelande från kommissionen mycket lite att göra med den inställning som finns hos majoriteten av EU:s medlemsländer. Som kommissionären Malmström själv uttryckte det har 24 av 27 EU-länder en helt annan ståndpunkt än den kommissionen och den svenska regeringen redovisar. Det är bra så.

Vad gäller kommissionens meddelande anser Sverigedemokraterna att samtliga punkter som tas upp i kommissionens integrationsagenda rör saker som nationerna själva måste få bestämma över utifrån sina egna förutsättningar. Vissa förslag, till exempel språkkurser och valideringar, är självklarheter och något som vi sverigedemokrater ställer oss bakom på nationell nivå.

Jag vill däremot inte att kommissionens meddelande tas till intäkt för att Sverige ska skapa fler skattefinansierade och diskriminerande instegsjobb för nyanlända. Jag vill inte att kommissionens meddelande tas till intäkt för att höja sfi-bonusen. Jag vill inte att kommissionens meddelande används för att motivera diskriminerande och ineffektiva nystartszoner. Jag vill över huvud taget inte att svenska skattebetalares pengar ska användas i syfte att diskriminera dem själva och deras barn i den svenska skolan, på den svenska arbetsmarknaden och i det svenska samhället.

Herr talman! Jag anser att kommissionens meddelande inte bör användas till annat än möjligtvis att värma upp vattnet för Stockholms invånare. Jag yrkar bifall till SD:s reservation.

Anf. 141 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! I dag debatterar vi ett yttrande från arbetsmarknadsutskottet. Utskottet har granskat EU-kommissionens meddelande *Europeisk agenda för integration av tredjelandssmedborgare*.

Vänsterpartiet har lämnat in en motivreservation för att tydliggöra vår syn på kommissionens meddelande, framför allt för att peka på kopplingen mellan den europeiska migrationspolitiken och möjligheterna till inkludering av tredjelandssmedborgare.

Vänsterpartiet är starkt kritiskt till EU:s flyktingpolitik, eftersom den är uppenbart inhuman och mycket restriktiv. Ett system med minimiregler riskerar att innebära en harmonisering nedåt i riktning mot den lägsta tillåtna och därmed sämsta nivån på rättssäkerheten. Harmoniseringen av flyktingpolitiken har i praktiken stoppat alla lagliga vägar till Europa och förvägrar i dag människor rätten att söka asyl. Det innebär att människor i stället tvingas i händerna på människosmugglare och tvingas riskera livet för att försöka ta sig in i EU. Den restriktivitet och den militarisering som hittills karakteriserat asyl- och invandringsspolitiken riskerar att trappas upp.

Därför har Vänsterpartiet avvisat Stockholmsprogrammet, som antogs under det svenska ordförandeskapet. Stockholmsprogrammet är ytterligare ett steg i en riktning som gör det svårare för asylsökande och flyktingar att få sin konventionsstadgade rätt att söka asyl och få skydd undan förföljelse tillgodosedd i EU. Enligt Vänsterpartiets mening bör

medlemsstaterna gemensamt verka för att förbättra rättsskyddet i befintliga direktiv snarare än att skapa ett gemensamt harmoniserat asylsystem. Vidare krävs en rad andra åtgärder för att skapa ökad solidaritet på asylområdet för att lägga grund för en agenda för inkludering av tredjelandsmedborgare.

Herr talman! Just nu ser vi ett skifte i perspektiv från asylrätt till arbetskraftsinvandring. Detta sker i Sverige liksom i övriga Europa. Det får inte ske en sammanblandning av rätten till asyl, som är en grundläggande mänsklig rättighet, och arbetskraftsinvandring. Det europeiska systemet för arbetskraftsinvandring lämnar inte några garantier om att löner och villkor på arbetsmarknaden i medlemsstaterna kommer att vara desamma för invandrad som för inhemsk arbetskraft. Gemensamma regler för arbetskraftsinvandring är inte någon lösning för alla de människor som tvingas fly sina hemländer och som förvägras rätten att söka asyl genom den restriktiva gemensamma flyktingpolitiken i EU. I stället måste legala vägar skapas för människor att söka asyl inom EU, samtidigt som ett rättvist nationellt system för utomeuropeisk arbetskraftsinvandring kan garantera rättvisa löner och arbetsvillkor.

Dessutom är det helt nödvändigt att skapa aktiva insatser mot diskriminering och för lika deltagande i samhället för att kunna åstadkomma starka garantier för att grundläggande rättigheter och likabehandling efterlevs. Det är enligt min mening inte tillräckligt att eftersträva en positiv attityd till mångfald, vilket är utgångspunkten i kommissionens ståndpunkt.

Slutligen vill jag understryka att integration är en flervägsprocess för lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för såväl majoritetssamhället som dem som invandrar. Jag tar därför avstånd från kommissionens ståndpunkt i de delar som understryker att migranter även är skyldiga att dela särskilda värderingar.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till motiveringsreservationen från Vänsterpartiet.

Anf. 142 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Detta betänkande behandlar som sagt meddelandet *Europeisk agenda för integration av tredjelandsmedborgare*. Det kan låta lite kryptiskt för den som inte är så hemma i EU-vokabulären, men det handlar om medborgare som ur ett EU-perspektiv kommer utifrån. Syftet med meddelandet är att bidra till debatten om hur man i EU kan stödja medlemsstater i integrationsarbetet genom att dra lärdomar från erfarenheter från hela EU. Fokus i meddelandet är att stärka migranternas delaktighet i samhället, att utöka insatser på lokal nivå och att involvera ursprungsländer i integrationsarbetet. Vi socialdemokrater ställer oss bakom meddelandet och ser i huvudsak positivt på det, samtidigt som vi naturligtvis vill slå fast att integration är en nationell kompetens, som det också står i betänkandetexten.

Vi tycker som socialdemokrater att migration, immigration, emigration, invandring och utvandring är positivt och naturligt. Det har funnits i den värld vi lever i så länge det har funnits människor. Hade vi inte haft migration hade vi inte haft någon svensk boende i Sverige. Sverige är naturligtvis ett resultat av människor som invandrat hit. Detta har alltid funnits. Mer eller mindre strida strömmar av människor har invandrat

Prot. 2011/12:86

21 mars

*En europeisk agenda
för integration av
tredjelandsmedborgare*

och utvandrat överallt. I den globaliserade värld vi i dag lever i kommer det självklart att bli mer och mer naturligt att olika människor ur olika kulturer träffas och möts på olika platser på jorden. Detta är någonting oerhört positivt och kreativt som bidrar till människors, samhällens och länders utveckling. För oss är det självklart.

Men naturligtvis kan det uppstå bekymmer, som vid alla andra mänskliga aktiviteter. Då behöver man en aktiv politik för att hantera det. Vi vill att ett aktivt integrationsarbete ska vara vägledande, så att man kan åtgärda eventuella problem som uppstår.

Detta har vi alltså inga problem med. Vi ställer oss som sagt i huvudsak bakom det. Men det innebär inte att vi inte i den inrikespolitiska debatten kan föra diskussioner med regeringen och allianspartierna om exakt hur man ska utforma politiken. Vi kommer naturligtvis att fortsätta den debatten nationellt.

Där vill jag peka på den fråga som för oss socialdemokrater egentligen är huvudkonflikten i politiken. Det är naturligtvis frågan om jobben.

Om vi inte byter regering och får en aktiv arbetsmarknadspolitik och en jobbpolitik som är värd namnet och får människor i arbete kommer vi inte att lyckas på några politikområden, och naturligtvis inte på integrationspolitikens område heller. Huvudkonflikten – jobben – är grunden för att man ska klara integrationspolitiken.

Herr talman! Jag tycker i alla fall att det är viktigt att de partier i Sveriges riksdag som är demokratiska och står för ett öppet samhälle ändå tar sitt ansvar och försöker arbeta för en ökad integration. Vi har på Europeanivå en växande rasism och främlingsfientlighet. Högerextrema krafter växer till ute i Europa. Hatpropaganda mot invandrare, mot andra kulturer och trosuppfattningar blir tyvärr vanligare.

Detta är något som även har drabbat Sveriges riksdag och som vi har att förhålla oss till när denna typ av hatpropaganda flyttar in innanför de här väggarna. Då blir naturligtvis en aktiv integrationspolitik ännu viktigare, och det blir oerhört viktigt att vi som står för öppenheten vågar stå upp för den, vågar stå emot rasismen och hatpropagandan och vågar ta vårt ansvar.

Det är viktigt att hålla i minnet att det är mot den här bakgrunden, den växande högerextremismen, som vi ska diskutera de här frågorna. Vi demokratiska partier i Sverige och Europa har ett väldigt ansvar för att hejda detta och stämma i bäcken, så att vi inte får ett utlopp av den här typen av politik.

Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 143 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Som vanligt strider Patrik Björck mot halmgubbar. Han säger att rasism, främlingsfientlighet och hat har vandrat in i Sveriges riksdag. Det anser Patrik Björck, och det må han väl göra, även om jag förstår vad han har i åtanke och tycker att han har helt fel.

De integrationsproblem som vi har i dag och som jag tror att även Patrik Björck kan erkänna finns är du, Patrik Björck, och ditt parti ansvariga för. Det är er politik – tillsammans med allianspartiernas politik – som har bedrivits i det här landet i 30 år som är ansvarig för de integrationsproblem som finns i det svenska samhället i dag. Det är inte mitt fel. Det är inte mina partivänners fel, och det är inte mitt partis fel.

Vi är demokratiskt invalda i Sveriges riksdag, i ett demokratiskt val av väljare som har lika stor rätt som dina väljare att välja sina representer i Sveriges riksdag för att föra deras talan. Våra väljare tycker att ni har misslyckats kapitalt. De känner sig inte trygga i det svenska samhället. De känner inte att de har en del i det samhälle som ni har byggt upp eller snarare har raserat.

På vilket sätt, Patrik Björck, tror du att den retorik som du använder i den här debatten och i många andra debatter, skulle kunna få människor som mina väljare och alla andra i det svenska samhället som anser att ni har misslyckats att ändra ståndpunkt?

Anf. 144 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Sven-Olof Sällström kände sig träffad när jag talade om rasism, högerextremism och främlingsfientlighet. Det kan jag förstå eftersom Sven-Olof Sällström står för rasism, främlingsfientlighet och högerextremism.

Nu antog Sven-Olof Sällström utmaningen, och det är jag glad för. Sedan säger han att något som händer i samhället inte är hans fel utan att det är mitt ansvar. Jag har inga problem med den verklighetsbeskrivningen. Det är mitt ansvar. Det är ett ansvar för alla människor som tar sitt ansvar som demokratiska samhällsmedborgare. Det är naturligtvis ett särskilt stor ansvar för någon som representerar ett demokratiskt parti.

Självklart är det mitt ansvar. Jag tar på mig det. Självklart kommer jag också att arbeta för att fullfölja och leva upp till det ansvaret. Det ansvar som man har när man hamnar i Sveriges riksdag är naturligtvis inte att sticka undan problem och försöka avhända sig ansvaret. Om man har den uppfattningen har man hamnat på fel plats, tycker jag.

Demokratiskt valda är vi alla här, och det respekterar jag. Det finns demokratiskt valda personer i partier som motsvarar Sven-Olof Sällströms parti även i andra parlament i Europa. Det var inte det som var mitt problem.

Vad ska vi då göra åt detta? Jo, vi ska se problemen. Det finns problem med integrationen – stora problem – och dem måste man se och använda de metoder som politiken ger oss att arbeta med dem. Det viktigaste problemet tog jag upp som hastigast i mitt huvudanförande, och det är jobben, alltså att man har en politik som skapar jobb. Det är den absolut viktigaste frågan även när det gäller integrationen.

Nu handlar den här debatten om kommissionens meddelande, så jag håller mig till det.

Anf. 145 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att Patrik Björck, Socialdemokraterna, från Sveriges riksdags talarstol anklagar mig, en riksdagsledamot, för att vara rasist och främlingsfientlig. Jag konstaterar också att talmannen tillåter detta språkbruk.

Jag vet inte riktigt vad jag ska säga, Patrik Björck. Jag tycker att du har passerat gränsen för vad som är vedervärdigt, för att använda ditt språkbruk.

Jag är inte på något vis rasist eller främlingsfientlig. Min egen son kan mycket väl kategoriseras som andra generationens invandrare. Jag blir inte bara upprörd och förbannad. Jag blir ledsen.

Hyfsa ditt språk och hyfsa dina argument, Patrik Björck, och kom tillbaka när du har ett språkbruk som den här kammaren förtjänar!

Anf. 146 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Man kan inte förneka den verklighet som finns och som vi alla ser och vet om. Vi vet varifrån Sverigedemokraterna kommer. Vi vet vad det är för ett parti. Vi vet vad de har för agenda. Vi vet vad de har för politik, och vi vet vad de vill bygga för samhälle.

De vill säga nej till allting som har med invandring att göra. I stort sett i varenda fråga som kommer upp i den här kammaren och som har med invandring att göra vaknar Sverigedemokraterna. Det bygger man hela sin politik på.

Det vi ser och hör drar vi slutsatser av, Sven-Olof Sällström. Vi kan se hur Sven-Olof Sällströms partikamrater yttrar sig i andra utskott, där man till och med får skriva om betänkandetexter för att de ska platsa inom lagens ramar när man hanterar andra människors trosuppfattningar.

Detta är bara fakta. Jag har att förhålla mig till fakta. Ingen skulle naturligtvis vara gladare och lyckligare än jag om det inte var fallet, men tyvärr, Sven-Olof Sällström, har väl verkligheten kommit i kapp er. Förhoppningsvis kommer väl er politik, era uttalanden och vad ni står för att granskas av medierna, av väljarna och av medborgarna. Sedan har vi ett val 2014. Vill man då stå för den politiken av politik får man väl stå upp för den och vara lite mer rakryggad än Sven-Olof Sällström, som går och sätter sig under ett replikskifte.

Fakta kvarstår. Jag redogör bara för det ni står för, det ni har i era partiprogram och det ni lägger fram som förslag i riksdagen, liksom för det ni inte får skriva in i betänkandetexterna och det ni säger från den här riksdagens talarstol. Jag bara redogör för det och ingenting annat.

Anf. 147 HANIF BALI (M):

Herr talman! Vi ska som sagt diskutera kommissionens meddelande. Det finns inte väldigt mycket att säga om det, för många av de problem man identifierar finns det bred konsensus om i denna församling. Trots det har vissa valt att inte ställa sig bakom texten och motiveringen.

Jag vill bara säga att det är en enkel text. Den säger att sysselsättningen är för låg. Utrikesfödda hamnar inte i arbete i samma utsträckning som inrikesfödda gör. Deras sociala situation ser svårare ut.

Om vi tittar på svensk statistik kan vi med enkelhet säga att detta stämmer. Det stämmer att invandrare, som förvisso till viss del har varit överrepresenterade i utanförskapet, har blivit ännu mer överrepresenterade. Om vi tittar på långtidsarbetslösa ser vi att snart är hälften av alla dessa i Sverige utrikesfödda.

Om vi tittar på den statistik som finns ser vi att det inte har varit så att invandrare har kommit till Sverige och tagit våra jobb eller att jag som invandrare har kommit hit och tagit någons jobb. Jag har eventuellt tagit någons riksdagsplats. Det vi ser i Sverige är snarare att invandrare har kommit hit och fått ta vår arbetslöshet. De har fått bli bufferten när ekonomin går upp och ned. Det är såklart ett stort problem att det finns arbetslöshet i samhället. Men det är ett ännu större problem när arbetslös-

heten och utanförskapet får en färg och en etnicitet. Det måste vi självfallet motarbeta.

Kommissionen vill att vi ska samarbeta mer, eller utbyta information, med andra europeiska länder. Jag tycker att det finns en stor poäng i detta – om det finns andra länder som gör detta bättre än vi är det klart att vi ska lära oss från dem, och om det finns någonting som vi gör bättre än andra länder är det självfallet någonting vi ska kunna dela med oss till andra av. Det gäller speciellt inom området med kvinnor. Sverige är mycket bättre än andra länder på att se till att kvinnor blir sysselsatta. Det är självfallet någonting som vi måste vara med och dela med oss av till andra europeiska länder.

Sverige bestämde sig en gång i tiden för att öka sysselsättningsgraden för kvinnor. Man tog då viktiga steg för att göra detta. Man avskaffade sambeskattningen, som drabbade kvinnor allra hårdast. Man införde förskola och många sådana åtgärder för att stärka kvinnors ekonomiska trygghet och situation och för att föra dem närmare arbetslivet.

Just denna metod måste vi använda när det gäller utrikesfödda. Vi måste se till att de kommer närmare arbetslivet och att det blir mer lönsamt för dem att arbeta. Vi ska understödja bygget av våra ekonomiska ersättningssystem.

Däremot är det ett problem att många utrikesfödda hamnar i försörjningsstöd. 67 procent av alla som får försörjningsstöd under lång tid är utrikesfödda. En majoritet av dem får stödet på grund av arbetslöshet och inte på grund av sociala problem, som försörjningsstödet egentligen var till för. Så har det sett ut länge. Problemet är bara att vi på något sätt har nått en massa som inte längre går att ignorera. Om man tittar på kommuner som till exempel Malmö – en tillväxtregion som det går bra för – ser vi att ungefär 10 procent av befolkningen där lever med försörjningsstöd.

Hur kommer det sig då att de gör det? I Sverige är försörjningsstödet uppbyggt på att du inte ska ha någonting för att kunna få det. Du ska inte äga saker och ting. Det blir helt perfekt för människor som kommer hit och inte äger någonting, nämligen våra migranter. Därför måste försörjningsstödet ändras. En vanlig familj med två föräldrar och två barn går nu back om den ena föräldern tar ett jobb. Och sedan diskuterar vi kultur och attityder i integrationspolitiken! Det är inte det som är problemet. Om du går back på att ta ett jobb så kommer du inte att ta ett jobb; det är ett enkelt ekonomiskt faktum. Låt oss ta hand om och åtgärda de ekonomiska problemen innan vi börjar ge oss på kulturella aspekter, trosuppfattningar eller någonting sådant!

Detsamma gäller inom Sverige. Vi ska dela information med och lära oss av andra länder. Men jag kan lova er att grannkommuner i Sverige vägrar lära sig av varandra. Vi har en läxa att lära här också. Jag tror inte att det egentligen finns någon stor skiljelinje mellan metoderna för att få folk i arbete. Vi har märkt i kommun efter kommun, oavsett vilken metod de använder, att om metoden fungerar så ställer sig nästan samtliga partier bakom den.

Det viktiga är att vi lär oss vilka dessa metoder är och att identifiera dem. Just därför välkomnar vi Europeiska kommissionens initiativ att se till att vi lär oss av andra länder. Så kan vi också lära andra länder. Informationsutbytet blir större, och metoderna att få folk i arbete blir fler.

Prot. 2011/12:86

21 mars

*En europeisk agenda
för integration av
tredjelandsmedborgare*

Anf. 148 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Du säger att nyckeln till integration är arbete, Hanif Bali. Det är naturligtvis rätt. Du säger också att de som är utan arbete och därmed inte heller har integrerats behöver komma närmare arbetsmarknaden och få en chans att komma in i arbete.

Men det är alliansregeringens och ditt partis förtjänst att de i dag inte har en reell möjlighet att komma in i arbete. Det beror inte bara på att de inte har en utbildning som är anpassad för en efterfrågan på arbetsmarknaden, utan också på att det finns en fruktansvärt massa arbetslösa. Det beror på den överutbudspolitik som ditt parti och er regering har fört i snart sex år nu. Det skapas i och för sig arbetstillfällen. Det har säkert skapats några hundra tusen arbetstillfällen under dessa sex år, men antalet arbetssökande och de som vill ha en plats på arbetsmarknaden har blivit fler än det antal platser som har skapats.

Ser du då inte det logiska mönstret? För att minska arbetskraftsutbudet kanske man också behöver reglera invandringen så att man får en reell chans att ge de människor som i dag befinner sig i utanförskap en möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. De måste få en rejäl chans att ta ett jobb.

Jag tror att du håller med om att alla arbetsgivare anställer den de tror är mest lämpad för jobbet, Hanif Bali. Så länge det finns de som har bättre utbildning eller bättre språkkunskaper, om det är nödvändigt för tjänsten, eller någon som de kanske bara kan relatera till – som de känner genom en släkting eller på annat vis – väljer arbetsgivarna denne. Det är ungdomar och invandrare som kommer längst ned på stegen hela tiden. Det är de som inte kommer in på arbetsmarknaden.

Det är ni som har skapat denna situation, Hanif. Vad är ni beredda att göra för att komma till rätta med den?

Anf. 149 HANIF BALI (M) replik:

Herr talman! Jag köper inte bilden att regeringens politik är elak mot de svenskfödda och att den skapar en överbudspolitik med många arbetssökande för att pressa lönerna. Vi anklagas för att vara som monopolmannen som bara vill suga ut varenda arbetare. Om det vore så skulle du kunna peka på någon yrkesgrupp i Sverige som får sänkt lön. Kan du peka ut en yrkesgrupp i Sverige för mig som har fått sänkt lön? Det finns ingen sådan. De som har arbete har det bra i Sverige. Deras löner har inte pressats nedåt.

Däremot ser vi att arbetslösheten minskar oavsett kommun – oavsett om den är socialdemokratiskt styrd eller en moderatkommun – om man har sett till att få dem som har försörjningsstöd närmare arbetsmarknaden, aktiverat dem och sett till att det blir lönsamt för dem att ta ett jobb. Då skapas jobb som inte fanns tidigare. Man ser till att folk blir anställningsbara, och man skapar nya arbetstillfällen.

Det är detta som är problemet, och det är så här vi ska lösa detta problem. Vi ska se till att folk kommer närmare arbetsmarknaden och får en relevant språkutbildning och arbetslivserfarenhet. Mer än så krävs inte.

Låt oss titta på sysselsättningsgrader och så vidare. Vi ser att sysselsättningen har ökat bland unga, bland äldre och bland dem mitt i livet. Det gäller sysselsättningen i både absoluta och relativa tal. Problemet är att vi har fler äldre och fler ungdomar än någonsin. Det står i denna text

också. Vi har fler unga och fler äldre än någonsin, och då sänks sysselsättningsgraden. Men nya jobb har skapats trots att vi har tagit emot invandrare.

Det har aldrig i Sveriges historia varit så lönsamt att födas som svensk. Risker att du får ta smällen när det blir arbetslöshet har aldrig varit mindre, för nu är det någon invandrare som tar smällen. Om vår politik är så dålig för svenskar – hur kommer det sig då att det är så här?

Anf. 150 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Hanif för att han håller sig till debattämnet och använder ett hyfsat språk.

Jag talade inte om svenskars löner och möjligheter. Men tycker du att det är bra, Hanif, att vi har en buffert av invandrare som innebär att svenskar alltid får jobb och högre lön? Vad är det för människosyn? Vi ska se till att båda svenskar och invandrare kommer i arbete, och därför måste ni strypa en del av den invandring som kommer till Sverige i dag. Annars får invandrarna ingen reell chans, och jag talar inte om löner.

Du frågade vilka som har fått sänkt lön, Hanif. I somras träffade jag några lettiska och polska arbetare som var här och jobbade. Några skötte bokföringstjänster för 14 000 kronor i månaden, och några städade hemma hos folk för 10 000 kronor i månaden. De har tagit smällen av er politik.

De som också har fått ta smällen av er politik är de som inte har fått jobb, Hanif. Det är de som inte går och städar för 10 000 i månaden eller sköter bokföringstjänster för 14 000. De fick inte dessa jobb för att någon annan från EU tog de jobben till lägre lön.

Detta är resultatet av er politik, och det är därför vi har hög arbetslöshet bland invandrare. De får inte en chans att komma in på arbetsmarknaden.

Jag har inget emot att de invandrare som bor i Sverige i dag och som ska vara en del av det svenska samhället under lång tid framöver, förmodligen hela livet, kommer in på arbetsmarknaden och kan försörja sig och sina familjer med eget arbete. Men det ska vara med svenska löner och svenska villkor – inget annat.

Hanif Bali! Vad är ert svar förutom att de ska komma närmare arbetsmarknaden? Vad är er lösning för att de som står längst från arbetsmarknaden när vi har en gigantisk arbetslöshet ska komma närmare arbetsmarknaden? På vilket sätt ska de kunna konkurrera nu och i framtiden? Har du något svar på den frågan?

Anf. 151 HANIF BALI (M) replik:

Herr talman! Det har jag absolut. Mycket av den långtidsarbetslöshet vi har i Sverige bland utrikesfödda grundar sig på att det inte lönar sig att ta ett jobb. Man går back på att ta ett jobb.

Om vi gör det mindre lönsamt att ta ett jobb borde enligt Sven-Olof Sällström arbetsutbudet minska och arbetslösheten minska. Det går inte ihop. Om vi ser till att fler hamnar i arbete, lär sig språket och får arbetslivserfarenhet blir de anställbara. Blir de anställbara skapas det arbeten.

Vi har delvis arbetskraftsbrist i Sverige och står inför ett generationsskifte. Problemet är att de personer som är kapabla att ta dessa arbeten inte kan språket, och de har inte motivationen att ta jobb som de går back

Prot. 2011/12:86
21 mars

*En europeisk agenda
för integration av
tredjelandssmedborgare*

på ekonomiskt. Då är det rimligt att det skapas en stor arbetslöshet och ett stort utanförskap.

För att lösa detta problem måste man göra som Södertälje, Solna och andra kommuner som har sett till att de med försörjningsstöd hamnar närmare arbetsmarknaden. Det är inte rimligt att hälften av dem som får försörjningsstöd får det på grund av arbetslöshet. Det är inte försörjningsstöden till för. De är till för att hjälpa människor med sociala problem.

Vi måste se till att de arbetslösa får hjälp att komma närmare arbetsmarknaden genom en aktiv arbetsmarknadspolitik, och det är just vad detta dokument säger att vi ska göra. Det är precis detta regeringen håller på att genomföra.

Jag kan erkänna att vi behöver göra mycket mer, men jag tror inte att lösningen på problemet är att stänga alla gränser och hoppas att det går vägen automatiskt. Det är en lösning. Ni har ingen annan integrationspolitik. Ni vill stänga alla gränser, och sedan hoppas ni att problemet löser sig av sig självt. Men det är inte lösningen.

Anf. 152 ABIR AL-SAHLANI (C):

Herr talman! Kommissionens meddelande om en europeisk agenda för integration av tredjelandssmedborgare har till syfte att bidra till debatten om hur EU kan stödja medlemsländerna i integrationsarbetet. Kommissionen menar att det kan göras genom att bland annat dra lärdomar av erfarenheter från hela EU. Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag i utlåtandet och avslag på reservationerna.

Fokus i kommissionens meddelande är att stärka migranternas delaktighet i samhället, utöka insatser på lokal nivå och involvera ursprungsländerna i integrationsarbetet. Det sistnämnda, att involvera ursprungsländerna i integrationsarbetet, är en spännande och ny tanke. Det handlar om att man redan i sitt hemland går en språkkurs eller kurs om hur värdlandet fungerar juridiskt, till exempel när det gäller arbetsmarknadslagstiftning.

Tyvärr täcker det inte in de människor som flyr till EU, för i de fallen handlar det om fallerade statliga strukturer.

Meddelandet ger också en överblick över de utmaningar som EU står inför och ger en rad rekommendationer. Det är alltså inga tvingande åtgärder i meddelandet.

Herr talman! Kommissionen lyfter upp vissa utmaningar som är gemensamma för EU. Det gäller den låga sysselsättningsnivån, speciellt bland kvinnor från tredjeland, stigande arbetslöshet och att många är överkvalificerade. I Sverige ser vi det framför allt i Stockholm där vi har läkare, ingenjörer och lärare som kör taxi. Man tar också upp ökad risk för social utestängning, skillnader i utbildningsnivå och allmänhetens oro över migranternas bristande integration.

Herr talman! Centerpartiet och jag blev extra glada över att kommissionen uttrycker att integrationen börjar på gräsrotsnivå och att integrationspolitiken alltså bör utformas utifrån ett nedifrån-och-upp-perspektiv nära den lokala nivån. Det är Centerpolitik så det skriker om det!

Centerpartiet anser vidare att kommissionens meddelande är positivt ur ytterligare ett perspektiv, nämligen när det gäller arbetslinjen. EU har

äntligen börjat förstå vikten av ett arbete för en migrant och vikten av en aktiv arbetsmarknadspolitik.

I Sverige har vi länge talat om integration ur ett asylperspektiv. Men invandrarströmmarna har börjat förändras, och det är viktigt att se på integrationen också ur ett migrationsperspektiv. Tack vare Alliansen och Centerpartiet har vi i Sverige kunnat påbörja en process där vi ser de människor som kommer hit inte bara som asylsökande utan som migranter med helt andra förutsättningar.

Det är viktigt att vi i Sverige har slutat se på migranter och asylsökande som en enda grupp med gemensamma förutsättningar och liknande ambitioner. Nu ser man på dessa individer som just individer. Etableringsreformen som är individanpassad är ett viktigt verktyg i denna process.

Herr talman! Det är problematiskt att Sverigedemokraterna ställer sig kritiska till de flesta åtgärder som föreslås av regering, opposition och EU. De kommer ytterst sällan med några egna konkreta förslag.

Det är också felaktigt att påstå att antalet jobb i ett land eller inom den europeiska gemenskapen är en statisk siffra. Antalet jobb är en dynamisk siffra som kan öka eller minska. Därför kan man inte göra en direkt koppling till antalet migranter och hur många som flyttar till EU.

Sverigedemokraternas negativa och icke-aktiva inställning återkommer hos och är ganska typisk för liknande partier inom hela EU.

Därför tycker jag att det är viktigt att erfarenhetsutbyte, utbyte av best practice och gemensam dialog fortsatt står på vår gemensamma agenda och att vi gemensamt står upp för alla människors lika rätt och värde, öppenhet och tolerans.

Anf. 153 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Abir Al-Sahlani! Visst skapas det jobb. Ett samhälle som har fler medborgare skapar med automatik fler jobb. Frågan är om jobben täcker upp för antalet jobbsökande. Det skapas naturligtvis en oerhörd massa jobb, skattefinansierade jobb, i asyindustrin när det kommer människor till Sverige. Frågan är om det är den typen av jobb vi behöver.

Det skapas inte med automatik så många jobb när befolkningen ökar att det motsvarar antalet arbetssökande; det blir ett underskott.

Du säger att vi inte kommer med egna integrationsförslag och att vi inte har några flådiga integrationsprojekt att presentera. Det är riktigt. Vi tror inte på särbehandling. Vi tror att det bästa sättet för invandrare att komma in i det svenska samhället är att de blir behandlade som alla andra. Det ska inte vara några sär rättigheter, inga sär lagstiftningar, inga specialregler. De ska behandlas precis som alla andra. Det är vår lösning på integrationsproblemet.

Det kräver att vi har volymer som det svenska samhället klarar av att hantera. Det har vi inte. Svaret på varför vi inte lägger fram några egna förslag om integrationspolitik är att vi inte har någon integrationspolitik. Vi vill inte ha någon integrationspolitik. Vi vill ha en assimilationspolitik, vilket innebär att människor kommer in i det svenska samhället. Det gör de av egen kraft för att de vill och för att de erbjuds en plats i det svenska samhället. De gör det på samma villkor som alla andra som bor i

det här landet utan specialregler, utan speciallagar och utan särlagstiftning. Det är vår lösning.

Anf. 154 ABIR AL-SAHLANI (C) replik:

Herr talman! Tack, Sven-Olof. Jag uppskattar att du uttalar mitt namn rätt.

Ni vill inte ha sär rättigheter. Det har inte jag heller nämnt. Varken Alliansen eller Centerpartiet står för sär rättigheter. Problemet med Sverigedemokraterna är att ni har särkrav på invandrare. Det krävs inte av en svensk att han ska kunna svenska för att bli medborgare, men det krävs av en invandrare. Ni vill ha både språktester och kulturtester. Det tycker jag är att ställa särkrav. Då har man inte samma möjligheter och heller inte samma rättigheter.

Man kan tycka att det inte är bra med skattefinansierade jobb. Problemet är att man har krånglat till det så i Sverige att det är svårt även för en svensk att förstå sig på reglerna om man ska starta ett företag till exempel, vilket många med utländsk bakgrund försöker för att skaffa sig ett jobb. Även om man har både den utbildning och de kvalifikationer som krävs men heter Muhammed i förnamn eller efternamn har man 50 procents mindre chans att bli kallad till en jobbintervju än vad en Erik har. Det finns en diskriminering av dessa människor.

Oavsett hur mycket man anstränger sig och hur mycket man vill verka Sverigedemokraterna aldrig bli nöjda. Det är någon sorts godtycklighet som gäller för invandrare, men inte för svenskar. Det är riktigt problematiskt att man inte ser människor som individer och på det sättet särbehandlar människor.

Det handlar inte om några flådiga integrationsprojekt. Det handlar om konkreta politiska åtgärder som inte bara innebär att stänga gränser. Vad finns det mer, Sven-Olof Sällström?

Anf. 155 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Tack för att även du, Abir Al-Sahlani, som andra representant för den invandrade delen i den här debatten kan föra en hyfsad debatt med bra språkbruk.

Ni står för sär lösningar som instegsjobben. De enda som kan komma i fråga för instegsjobben där huvudkostnaden är skattefinansierad är nyanlända invandrare. Jag kommer aldrig att få ett instegsjobb, i alla fall inte i Sverige. Då får jag flytta någonstans där man har samma värdelösa system.

Det är sär lösningar och sär regler hela tiden. Det är nystartsjobb och instegsjobb. Det är det ni bygger upp er politik på. Det är det vi är emot. Vi är emot sär lösningar.

Du säger att vi inte ställer språkkrav på svenskar. Om man växer upp i Sverige och har förmåga att lära sig ett språk och tala det lär man sig att tala svenska. Om man inte har förmåga att lära sig ett språk och tala det, men kan skriva, så lär man sig skriva svenska och på andra sätt uttrycka sig på svenska. Man ska ha väldigt små möjligheter att lära sig ett språk och uttrycka sig på ett språk om man inte kan kommunicera på svenska när man är född i Sverige. Man är ändå en del av det svenska samhället. Det är ungefär som att vara en del av en familj. När man bjuder in någon

i familjen kräver man att den personen ska dela ens värderingar i mångt och mycket.

Det är naturligt att den som föds i det här landet, oavsett om den föds av mig eller dig, blir svensk. Det är självklart. Det handlar inte om det.

Vi ställer inga särkrav. Vi säger att vi ska behandla alla lika. Vi ska ha samma rättigheter och inte minst skyldigheter.

Du får gärna exemplifiera med något annat än språket. Det lät inte riktigt rätt.

Anf. 156 ABIR AL-SAHLANI (C) replik:

Herr talman! En norrlänning behöver inte anpassa sig till Skånes uppsättning av kulturella koder. Men en irakier måste både det ena och det andra, och måste ta av sig vissa klädesplagg för att passa in i den svenska bilden.

Vem äger begreppet att vara svensk? Det här är kanske mer en ideologisk intellektuell diskussion än en konkret arbetsmarknadspolitisk diskussion. Jag tycker att det är problematiskt med Sverigedemokraternas särkrav på människor. Ni ser inte till vad man vill och hur mycket man vill. Ni tittar snarare på det yttre som man inte kan välja, eller det som man kan välja, till exempel en slöja. Det betecknar inte vad man går för, vilka ambitioner man har och hur mycket språk man kan.

Som jag sade tidigare blir 50 procent av män med muslimskt klingande namn som har språkkunskaper och svensk högskoleutbildning inte kallade till intervju på grund av att de inte är svenskar med ett svenskt efternamn.

Man kan tycka att instegsjobb kan vara diskriminerande. Min far kom till Sverige när han var 43 år. Han var doktor i fysik. Hans utbildning hade inte kostat Sverige något. Om han hade fått bli lärare hade man haft en ganska billig lärare. Om vi ska se på människor på det här sättet kan vi nog se fördelar med att satsa pengar nu och få avkastning i framtiden.

I slutet av dagen är det viktigt att man inte sätter prefix på människor att de är invandrare och därför har kulturella krav på sig. Vi ska se på dessa människor som individer som vill. Då kommer de att bli individer som vill och inte söka sig till den andra gruppen som inte vill.

Anf. 157 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Jag ska försöka hålla mig till vad ärendet gäller, nämligen en europeisk agenda för integration av tredjelandsmedborgare. Jag är positiv till att man drar nytta av varandras lärdomar och erfarenheter inom EU eftersom integration är en så viktig fråga.

Tredjelandsmedborgare eller inte, var man än kommer ifrån när man kommer in i ett nytt sammanhang handlar det om att bli integrerad eller att själv skapa sig en integration som gör att man känner sig hemma i det nya landet, i den nya staden eller vad det kan handla om.

Utskottet säger i sitt yttrande över kommissionens meddelande att det är viktigt att integrationspolitiken genomsyrar även andra politikområden, till exempel utbildning.

De tankegångar och sätt att angripa dessa integrationsfrågor som kommissionen föreslår ligger relativt nära det integrationsarbete som bedrivs i Sverige.

Prot. 2011/12:86

21 mars

*En europeisk agenda
för integration av
tredjelandsmedborgare*

Det är viktigt med öppenhet och tolerans i det europeiska samarbetet och att framför allt migranternas mänskliga rättigheter värnas.

Herr talman! Det svenska kulturarvet, byggt på kristen etik och humanism och därmed en del av den västerländska kulturen har bidragit till skapandet av vårt lands lagstiftning och rättstradition. Denna etiska grund utgör ett sammanhållande kitt för ett mångkulturellt samhälle som innebär att många kulturer, religioner, livsstilar, språk och erfarenheter kan leva sida vid sida och också kan berika varandra. Ett mångkulturellt samhälle fungerar inte utan en gemensam etisk grund som respekteras av både majoritetsbefolkning och minoritetsgrupper. En del av denna etiska och historiska grund är just respekten för andra individers och folkgruppers värde och särdrag.

Det fungerar nästan alltid så att den som har en egen stark identitet och kunskap om sin egen historia har bättre förutsättningar att vilja och våga möta det annorlunda och främmande. Kännedom om den svenska historiska bakgrunden till vårt nutida samhälle är en del av den grund som skapar denna starka egna identitet också hos de infödda svenskarna. Vi kan konstatera att många ungdomar i dag har en brist i sin kunskap om var vi kommer ifrån och vilken historia vi har. Det tror jag är en mycket viktig del att fortsätta arbeta med, inte minst för att bedriva ett framgångsrikt arbete mot främlingsfientlighet.

Kristdemokraterna vill vara med och ge dem som kommer till Sverige möjlighet att bygga samhället genom arbete, praktik eller studier. Det skapar sociala sammanhang med goda förutsättningar att lära sig språket. Det är i de små gemenskaperna som traditioner, kultur och sedvänjor ses och förstås. Det är i gemenskap med andra som man enklast lär sig och tar till sig Sveriges lagar, regler och sätt att leva.

Tidigare regeringar har fört en alltför restriktiv asylnpolitik och företrätt en restriktiv arbetskraftsinvandring. Människor låstes ute från både arbetsliv och sociala kontakter genom att i stort sett ingen över huvud taget förväntade sig några prestationer av de nyanlända. Man såg inte den invandrade som en person med resurser och en vilja att få vara med och bygga samhället. Kristdemokraterna har i regeringen verkat för att ersätta omhändertagande med tillvaratagande av varje persons möjligheter.

Herr talman! Jag förstår inte riktigt Vänsterpartiets reservation 2 som det redogjordes för här förut. I reservationen står det: "Vänsterpartiet är starkt kritiskt till EU:s flyktingpolitik eftersom den är uppenbart inhuman och mycket restriktiv."

Ärendet gäller integration av tredjelandsmedborgare, medan det i reservationen talas om flyktingfrågor och inte på vilket sätt dessa medborgare kommer hit och hur vi möter dem på bästa sätt. Det är faktiskt en viss skillnad.

Vad gäller Sverigedemokraternas reservation 1 funderar jag också över fördelar med utbyte av bästa praxis mellan suveräna stater. För att kunna göra en jämförbar statistik handlar det om att det faktiskt ska kunna finnas på EU-nivå. Eurostat heter statistikmyndigheten. Om vi inte har en fungerande modell för hur vi ska jämföra statistik kommer det naturligtvis aldrig att fungera med detta utbyte och lärande av varandra. Därför förstår jag inte alls hur man tänker. Även om man är emot EU måste man ha vissa tankar om hur detta arbete ändå ska fungera praktiskt.

Kristdemokraterna har som de flesta vet en övergripande princip i sin ideologi, och det är subsidiaritetsprincipen. Den säger att beslut ska fattas på lägsta effektiva nivå. I detta fall när det handlar om integration av tredjelandsmedborgare och utbyte av lärdomar och erfarenheter är just det på EU-nivå.

Herr talman! Jag yrkar därmed bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

I detta anförande instämde Roland Utbult (KD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 28 mars.)

Prot. 2011/12:86
21 mars

*En europeisk agenda
för integration av
tredjelandsmedborgare*

14 § Kultur och fritid för barn och unga

*Kultur och fritid
för barn och unga*

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2011/12:KrU3
Kultur och fritid för barn och unga.

Anf. 158 ISAK FROM (S):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag står bakom samtliga S-reservationer men att jag för tids vinnande yrkar bifall till våra reservationer 1 och 5.

I kväll debatterar vi det bästa vi har, nämligen våra barn och unga, vår gemensamma framtid. I Sverige finns det i politiken åtminstone en retorisk enighet om att barns villkor och barns bästa ska komma i första rummet och att barn och unga har samma människovärde som vuxna. Vi vet att barn och unga utvecklas olika och i olika takt och utvecklar olika intressen. Samtidigt behöver de särskilt skydd och stöd. Det vet vi, och alla säger vi att vi står upp för det. Det råder även retorisk enighet om att barn ska kunna växa upp i trygghet, utvecklas och förverkliga sina drömmar oavsett bakgrund.

Ändå finns det barn som inte tillåts nå sina drömmar. Hur kan det vara så i 2010-talets välfärdssamhälle? Varför blir det så, vad kan vi göra politiskt, och vad vill vi göra politiskt?

Herr talman! Vi socialdemokrater menar att det handlar om politisk prioritering av våra gemensamma resurser, om utbildning och om kunskapsspridning, om ungas möjligheter oavsett föräldrars bakgrund att kunna ha en aktiv och kreativ fritid. Det handlar om att lyssna på barnen och ge dem inflytande, om att barns och ungas livsvillkor ska finnas högt upp på den politiska dagordningen och ständigt debatteras och synliggöras.

Sverige är ett rikt land där många barn lever gott. Men klyftorna växer. Barnfattigdomen är stor i det rika landet Sverige.

Rädda Barnen släppte nyligen sin återkommande rapport om barnfattigdomen. 13 procent av alla barn i Sverige är fattiga visar årets barnfattigdomsrapport. Det är en ökning jämfört med fjolårets rapport.

När Rädda Barnen presenterar sin rapport kan vi visa att många barn har fog för den oro som de känner. 248 000 barn, och i och med det fa-

miljer, lever i fattigdom. Det är 28 000 barn och familjer fler än enligt förra årets rapport där andelen fattiga barn låg på 11 ½ procent.

Under året som har gått har många – jag, övriga socialdemokrater och särskilt Håkan Juholt – varit hårt engagerade i frågan om barnfattigdomen och det ekonomiska utanförskapet. Många ledare, debattartiklar och inlägg har skrivits. Det har funnits en hel del retorik och spridda ansatser till att minska barnfattigdomen, men genomgående saknar vi exempel på politisk handlingskraft från den borgerliga regeringen.

Herr talman! Många undrar, inte bara jag: När blir det verkstad av alla fagra ord? Tillgången till kultur och möjligheten att aktivt ta del av kultur- och fritidsaktiviteter är inte likadana för alla ungdomar. Den största och växande tillgången finns i storstadsregionerna. Att möjligheterna till kultur ser olika ut i landet vet vi. Men det finns ett särskilt problem relaterat till ungas kulturutövning och kön. Kulturutövning och skapande måste uppmuntras lika mycket oavsett vem du är och vad du utövar. Den offentliga finansieringen av barns och ungas kultur måste därför ses över och riktas så att den bättre når målet för kulturpolitiken. En tydligare uppföljning måste till. Det är avgörande för en jämlik och jämställd kulturpolitik.

Herr talman! Jag är ganska säker på att mina kolleger från de borgerliga partierna och mina kolleger i utskottet kommer att sjunga lovsånger över Skapande skola. Jag nöjer mig därför med att konstatera att vi socialdemokrater ser positivt på satsningen Skapande skola men att vi anser att regeringens målsättning är för låg och att det krävs fortsatta satsningar på området.

Vi ser i den senaste och i den förra åiterrapporten från Kulturrådet att det fortfarande är ett lotteri vilka elever som får ta del av satsningen. Regeringen hävdar att Skapande skola är till för alla barn, och vi socialdemokrater konstaterar att det är hög tid att det faktiskt blir så. Frågan vi ställer oss är: Är det vad ni verkligen vill? Vill regeringen verkligen att det ska bli till för alla?

Herr talman! Grunden för att lära för framtiden är att alla barn ska lära känna sig själva, sitt samhälle och sin samtid och på det viset kunna utvecklas som demokratiska människor. För oss socialdemokrater är det viktigt att demokratin utövas genom många vägar och på flera olika plan. Vi ser ett framväxande problem med allt större främlingsfientlighet som tar sig uttryck i islamofobi, antisemitism samt framväxande icke-demokratiska rörelser och värderingar. Vi ser också problem med att färre unga är partipolitiskt aktiva och även att demokratin som begrepp och praktik inte längre är så självklar.

Där tror vi att föreningslivet spelar en stor och viktig roll. I dag är det de stora föreningarna som gynnas, medan de mindre hamnar i skymundan. Det finns mängder av små föreningar, framför allt på mindre orter och i mindre kommuner, som gör storartade insatser för ungdomar. De är inte berättigade till statligt stöd för att utveckla sin verksamhet. Mot den bakgrunden borde faktiskt riksdagen tillkännage för regeringen att situationen för de föreningar som inte når upp till etableringsbidraget från Ungdomsstyrelsen ska ses över.

Herr talman! Jag närmar mig slutet, men det viktigaste är kvar. I Kim Forss musikexportstudie från 2006 rapporterades 2,1 miljarder kronor som värde för musikexporten. För 2010 var siffran 622 miljoner. Inspe-

lad musik minskade med ca 30 procent mellan åren 2005 och 2010. Det är en siffra som är klart mätbar.

Vad säger då de tidigare 2,1 uppmätta miljarderna och den uppmätta exportsiffran 622 miljoner? Ja, till exempel Music Export Sweden menar att det inte bara handlar om olaglig nedladdning över nätet, utan det handlar helt enkelt om att det har blivit sämre bredd i farmarligan. Det är samma sak som inom idrotten. Det är ingen slump att Skellefteå och AIK varje år kan stoppa in fem till tio juniorer från de egna leden direkt in i elitserien och att till exempel Djurgården och Malmö inte kan göra det. Det handlar helt enkelt om hur man prioriterar farmarligan.

Musik- och kulturskolan ska utvecklas, inte avvecklas. Inget barn och ingen ungdom ska stängas ute på grund av höga avgifter eller bristande tillgänglighet. Den svenska musik- och kulturskolan har skördat och skördar fortfarande stora framgångar, inte bara för att den har erbjudit många svenska barn, oavsett familjens inkomst, möjlighet att utvecklas inom musik, teater och dans utan också för att denna institution dessutom möjliggjort för generationer av framgångsrika, unga människor att göra karriär både nationellt och internationellt.

Därför ser vi socialdemokrater med oro på de försämringar som sker på vissa håll inom den kommunala musik- och kulturskolan. I dag är musik- och kulturskolan hotad, och allt färre barn får tillgång till den. I många kommuner höjs avgifterna, och stora elevgrupper tvingas bort från musik- och kulturskolan av ekonomiska skäl. Sveriges Musik- och Kulturskoleråd har statistik som redovisar allt högre avgifter och allt längre köer till den kommunala musikskolan.

Vi socialdemokrater föreslog i vår budgetmotion ett kraftigt tillskott för att motivera kommunerna att sänka avgiften till maximalt 500 kronor, eller för de kommuner som har lägre avgift att ytterligare höja kvaliteten. Tyvärr måste vi säga att det inte fanns majoritet för ett sådant förslag här i kammaren, och därför föreslår vi nu att regeringen bör pröva möjligheten att införa ett maxtaxesystem.

Att vi inte får majoritet för ett sådant förslag visar på den gigantiska skillnaden i politiken på området. Varför kan man från borgerligt håll inte ens överväga ett maxtaxesystem som skulle ge bättre förutsättningar att ta vara på alla barns musikaliska och kulturella skaparkraft? Hur många musikaliska under och vilken exportframgång vi går miste om när inte alla får tillgång till musik- och kulturskolan vet vi inte nu. Om något år vet vi, men då är det för sent. Frågan vi ställer oss är vad det är man är rädd för.

Vi socialdemokrater vill ha en politik för alla barns och ungas möjlighet till ett kreativt skapande.

Anf. 159 TINA EHN (MP):

Herr talman! *Kultur och fritid för barn och unga* – bara rubriken får oss alla att nicka, tror jag. Hur viktigt tycker vi inte att detta är? Samtidigt finns alltid den där oron över unga människors steg framåt i livet, vare sig man är ung själv, har småsyskon eller oroar sig för egna eller andras barn. Vad gör barn, och vad borde barn göra? Vi ser också att även detta betänkande tar upp ett antal frågor vi bryr oss om som har med unga människors liv att göra, både i deras lärandemiljö och i deras fritidsmiljö.

Prot. 2011/12:86

21 mars

*Kultur och fritid
för barn och unga*

I den politiska rollen bär man sina egna erfarenheter från uppväxtmiljöer man har präglats av. För oss i Miljöpartiet är ett rikt och mångfasetterat kulturliv en av nycklarna till mänsklig livskraft. En grundtanke i den gröna ideologin är att ge varje människa möjlighet att utveckla sina förmågor och uttrycka sig fritt.

Regeringspartierna lyfter ofta och gärna fram regeringens långsiktiga satsning Skapande skola. Satsningen syftar till att ge alla barn, oavsett förutsättningar, goda möjligheter att få uppleva professionell kultur, utveckla eget skapande och nå en ökad måluppfyllelse i skolan. Satsningen Skapande skola omfattar från och med 2011 hela grundskolan och uppgår till 150 miljoner kronor årligen. Jag tror dessutom att man har lagt på ytterligare några miljoner.

Jag och Miljöpartiet tror att det finns mycket positivt i Skapande skola, men vi vill också veta hur effekterna verkligen ser ut. En nulägesanalys har gjorts av Kulturrådet, och den pekar på att det finns glädje, engagemang och en stark självkänsla. Det är det mest påtagliga när rapporten om det statliga bidraget till Skapande skola nu är klar. Många kulturaktörer talar också om respekt, om lärarna och om det goda samarbetet med skolan.

Det finns dock också områden som behöver utvecklas, exempelvis elevernas delaktighet och förankringsprocessen. Där redovisar skolhuvudmännen att de 2 174 skolor som genomförde Skapande skola-projektet under läsåret 2010/11 tyvärr bara motsvarar knappt två tredjedelar av det totala antal skolor huvudmännen har ansvar för.

Detta var en mycket kort sammanfattning av rapporten som kom alldeles nyligen. Jag säger inte att jag är emot det som står i rapporten, och jag har heller inget emot den utvärdering som ska komma från Myndigheten för kulturanalys. Men jag tror att det finns mycket intressanta frågor som skulle behöva få svar, då man har stora planer på att utveckla projektet.

I reservationen tar jag upp just detta. Regeringens satsning på Skapande skola behöver följas upp ur ett jämlikhetsperspektiv. Det finns farhågor om att satsningen endast kommer de elever till del som har en lärare eller rektor som är särskilt engagerad i frågorna. Det sker på bekostnad av möjligheten för alla att ta del av kultur och estetik i skolan. Ingenstans i den analys som har kommit nu står det vilka grupper av elever det är som har tagit del av projektet. Jag vet inte heller om det kommer att komma.

Jag saknar också den socioekonomiska analysen. Skolan blir allt sämre på att kompensera för föräldrars utbildningsbakgrund och socioekonomiska faktorer. Det vore då intressant, tycker jag, att veta huruvida Skapande skola motverkar sådana klyftor eller förstärker dem.

Man kan också ställa sig frågan vad som är ordinarie och vad som är extra verksamhet. Kan Skapande skola bli ett alibi som urholkar arbetet med den ordinarie verksamheten? Och vilka mål är det man vill uppnå med Skapande skola-projektet? Vill man göra något som bryter av eller är det grädde på moset?

Jag står därför fast vid reservationen att regeringen bör återkomma till riksdagen med en utvärdering av satsningen Skapande skola som innefattar jämlikhetsperspektivet och många av de punkter som jag tagit upp.

Jag vill också i samband med att vi lyfter detta område som handlar om barns och ungas kultur ta upp något som bekymrar och skapar oro, frustration och irritation. Det är hur man verkligen ser på estetiska ämnen från regeringens sida.

Kulturministern talar varmt och ofta om Skapande skola som en stor möjlighet för skolan och för kulturarbetare och elever.

Utbildningsminister Jan Björklund har i sina ambitioner och i sin utbildningspolitik sjösat en gymnasiereform där de estetiska ämnena som obligatoriska ämnen i gymnasiet är borta. Vilka signaler ger en sådan utbildningspolitik? Vilken status i samhället får kultur och estetik då? Jag och många med mig tror att ju oviktigare vi gör den estetiska verksamheten, desto oviktigare blir den. Och vilket samhälle leder det till? Det tål att fundera på.

Musik- och kulturskolan är utan tvekan landets största satsning på barn- och ungdomskultur. Musik- och kulturskolan är en frivillig verksamhet som enbart styrs av kommunala direktiv.

Trenden är att allt fler verksamheter breddas och blir kulturskolor med ett stort utbud. Efterfrågan är stor, och köerna är många gånger långa i kommunerna. Sveriges kommuner satsar tillsammans knappt 2 miljarder kronor per år på verksamheten.

Kultur- och musikskolorna i kommunerna är och har varit en viktig plattform för många barn och ungas möjligheter. Men vi ser också att kultur- och musikskolornas verksamhetsutbud tyvärr försvåras för många, att avgifterna kan bli mycket höga. En del föräldrar och familjer har problem med att klara av den avgift som skolorna behöver ta ut för att klara sin verksamhet. Det är därför som vi i ställer oss bakom reservationen som handlar om att man behöver pröva möjligheten att se över om det är möjligt att införa ett maxtaxesystem för avgifter till landets kultur- och musikskolor. Frågan är ju inte ny, men den är fortfarande lika aktuell.

Det finns ytterligare en reservation som vi har ställt oss bakom. Den handlar om att en tydligare uppföljning för en jämlik och jämställd kulturpolitik måste till, att det finns en skillnad mellan storstad och landsbygd, att det finns en skillnad mellan flickors och pojkars möjligheter. Liksom i allt sådant här arbete behöver man uppmärksamma hur det ser ut, varför det ser ut som det gör, vad som kan behöva göras och hur man ska göra.

Att kompromisslöst stå på barnens sida innebär kunskaper om hur vuxenvärlden ser ut, tror jag.

Förmågan att kompromisslöst stå på barnens sida var även något som Almajury lyfte fram i bedömningen och beslutet i den motivering som gavs när man i går delade ut världens största barn- och ungdomslitteraturpris. Priset instiftades av regeringen 2002 till Astrid Lindgrens minne. Astrid Lindgren sade: Bra litteratur ger barnet en plats i världen och världen en plats i barnet.

Avslutningsvis ställer jag mig bakom alla Miljöpartiets reservationer, men yrkar här och nu bifall till reservation 1.

Anf. 160 MATTIAS KARLSSON (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation 6.

Sverigedemokraterna ser barnkulturen som ett av de mest prioriterade kulturpolitiska områdena. Glädjande nog är vi inte ensamma om detta. Om man gräver ned stridsyxan bara för en liten stund och tittar nyktert på situationen är det svårt att förneka att barnkulturen har en framskjuten plats på samtliga partiers kulturpolitiska agendor, även om vi givetvis, som sig bör, har olika lösningar och förslag på hur barnkulturen ytterligare ska kunna stärkas och förbättras.

I vår budgetmotion aviserade vi att vi vill satsa drygt 60 miljoner kronor mer än regeringen på ytterligare förstärkningar av barnkulturen. Det handlar bland annat om ökat stöd till läsfrämjande insatser för barn och unga, men framför allt om att vi vill utöka Skapande skola till att även omfatta förskolan.

Skapande skola-satsningen ger goda grundförutsättningar för att alla barn oavsett inkomst och bakgrund får bra grundförutsättningar att utveckla sin kreativitet och ta del av en bred kultur av god kvalitet. Vi menar att denna möjlighet även bör komma de mindre barnen till del.

Dagens svenska barn och ungdomar lever en allt större del av sina liv på internet, och internetanvändningen kryper allt längre ned i åldrarna. Av rapporten *Svenskarna och Internet*, som publicerades förra året, framgick det att varannan treåring numera använder sig av internet.

Jag tror att den här utvecklingen är uppenbar för alla som är föräldrar i dag, och ibland är det svårt även för yngre föräldrar att hänga med i svängarna. Min yngste son, som fyllde tre år i går, är redan en veteran på Club Penguin-sajten, och min äldste son, som fyller nio år i dag, addade mig i går på Wordfeud samtidigt som han skickade sitt första chattmeddelande någonsin till mig.

Rätt hanterad innebär internets integrering i barnens liv fantastiska möjligheter till lärande, underhållning och sociala kontakter. Samtidigt innebär det också en ökad exponering, nya faror för våra barn och nya möjligheter för illasinnade vuxna som vill våra barn illa. Ett exempel är de så kallade självmordssajterna som jag berörde under förra årets debatt, det vill säga sajter på internet där man uppmuntrar barn och ungdomar att ta livet av sig och ger dem handfasta råd och tips om hur de ska gå till väga.

Självmord är fortfarande en av de vanligaste dödsorsakerna bland ungdomar, och tyvärr sjunker inte antalet självmord i samma takt bland barn och unga som det gör bland vuxna. Det här är ett stort problem.

Vi stödde förra året en motion som handlade om att genom olika åtgärder försöka få självmordssajterna längre ned på sökmotorerna och i stället få fram sajter som är konstruktiva, stöttar och hjälper barn och ungdomar som mår dåligt. I år har jag lämnat in en mer heltäckande och bredare motion om suicidprevention där det här finns med som ett av förslagen. Motionen behandlades av socialutskottet och röstades nyligen ned.

Mot bakgrund av detta blir jag lite förbluffad när jag i utskottets ställningstagande till motionen om ungas internetanvändning på s. 21 i betänkandet läser: ”Karolinska institutet visar att det är ett fåtal sidor som uppmuntrar till självmord men att de hamnar ganska högt upp på sökmotorernas träfflistor när man söker på självmord. Ett sätt motverka detta är att se till att suicidpreventiva sidor hamnar högre upp i sökmotorernas träfflistor.”

Jag måste säga att det är ganska magstarkt av de övriga partierna att två gånger på ett år rösta ned konkreta förslag om att försöka begränsa självmordssajternas träffyta gentemot ungdomar och samtidigt ställa sig bakom en text där just de åtgärderna lyfts fram som ett konstruktivt förslag.

En annan fara som hotar våra barn på internet är problemet med så kallad grooming. En rapport från Brottsförebyggande rådet 2007 visade att varannan flicka i nionde klass någon gång hade blivit kontaktad av en okänd vuxen som på olika sätt hade gjort sexuella närmanden via internet. Glädjande nog har vi sedan dess fått en lagstiftning som riktar sig mot grooming, men det betyder inte att problemet är löst.

Vi måste hela tiden sträva efter att förbättra våra metoder för att skydda barn mot sexuell exploatering. Det är anledningen till att vi har yrkat bifall till motion 265 om införande av larmknapp på nätet.

CEOP, Child Exploitation and Online Protection Centre, är en del av den brittiska polismyndigheten. De arbetar med ett holistiskt perspektiv mot sexuell exploatering av barn och unga via internet.

Sedan starten 2006 har CEOP:s verksamhet resulterat i 1 100 gripanden. 260 sexualförbrytarnätverk har brutits upp, och man räknar med att mer än 600 barn och ungdomar har räddats från att hamna i klorna på pedofiler och våldtäktsmän.

CEOP uppger själva att larmknappen på nätet har varit det enskilt viktigaste verktyget bakom framgångarna. Stora sajter som Facebook, MSN och Club Penguin har i Storbritannien infört larmknappen som är direkt kopplad till poliserna hos CEOP.

Det finns en klar fördel med den här åtgärden jämfört med många av de åtgärder som lyfts fram i betänkandet och som finns i Sverige i dag, och det är att den här larmknappen finns tillgänglig där barn och ungdomar befinner sig 24 timmar om dygnet. Tröskeln för barn och unga att använda sig av det här sättet att larma är betydligt lägre än att ta upp telefonen och ringa till larmcentralen.

Det är min och Sverigedemokraternas åsikt att inga ansträngningar är för stora när det gäller att värna barn och ungas trygghet och säkerhet. Vi tycker inte att vi har råd att förkasta några goda exempel, utan vi bör i stället låta oss inspireras av dem.

I detta anförande instämde Johnny Skalin (SD).

Anf. 161 BENGT BERG (V):

Herr talman! Jag vill redan från början säga att jag instämmer i väldigt mycket av det som Isak From och Tina Ehn har sagt. Vi vill lyfta upp reservation 1 angående maxtaxesystem för avgifter till kultur- och musikskolor, vår egen reservation 4 som handlar om kommunala barnkulturplaner och reservation 5 som handlar om jämställdhetsperspektivet.

Det är gott och väl att barns och ungas rätt till kultur tillhör regeringens tre kulturpolitiska prioriteringar under den här mandatperioden. Lika viktigt och riktigt är det att samhället tar sitt ansvar för alla barns rätt till bra och utvecklande kultur. Det gäller allas rätt, oberoende av om man är flicka eller pojke, oberoende av vilken hudfärg man har och oberoende av om man kommer från ett välbeställt hem eller från ett orikt hem. Alla

barns rätt till kultur och en meningsfull fritid är helt enkelt också en samhällelig angelägenhet.

Herr talman! Det finns ett begrepp som heter den lekande människan. Det är myntat av den holländske kulturhistorikern Johan Huizinga. De som mest naturligt och spontant praktiserar den disciplinen är just barnen. Leken har ett eget liv och en själ som är dess egen. Den är själva grunden för vår förmåga att förstå. I och genom leken utvecklar vi också vår förmåga till samspel med andra. Vi suggs upp i en dans av ömsesidig lyhördhet.

Leken betraktas ofta som något magiskt, ett slags finrum som barn skapar för sig själva och som har en enorm pedagogisk potential. Den fungerar också som en social verkstad där barn kan lära sig nya färdigheter och praktisera gamla så att de kan förbereda sig för sitt framtida vuxenliv. Lärare bör därför stimulera och stödja barns lek och om möjligt använda den som en kreativ pedagogisk metodik.

Vi vuxna använder också språket. Vi talar om ljusets spel, vågornas lek, myggornas dans och regndropparnas rytm. Vi kan nästan frestas att säga att naturen leker som vi eller tvärtom. Att vi är en del av naturen vet vi redan. Att leka är i grund och botten en naturlig process. Den som leker behöver dock en eller många medlekare. Detta är vad en väl fungerande kulturskola kan tillhandahålla för alla barn och ungdomar.

Herr talman! Drygt 350 000 elever tar del av kultur- och musikskolornas verksamhet. Det är väldigt många unika unga människor som utvecklas tillsammans och prövar sina egna vingar. Vi menar dock att skollagen borde ändras så att den även inkluderar kultur- och musikskolor i alla kommuner. Tillgängligheten till dessa förutsätter dock att det inte är för dyrt att vara med. Vänsterpartiet vill på sikt arbeta för att kulturskolan ska vara kostnadsfri. Detta framgår också av vårt budgethöjande förslag.

Jag vet att det är kommunerna som har ansvar för skolorna, men jag vet också att det finns regionala barn- och ungdomskulturplaner och att staten har ett övergripande ansvar. Men det är på den lokala, konkreta nivån som vi kan nå alla barn, och alla barn ska känna sig mycket välkomna i den kulturella leken.

Det finns så många otroligt vackra visor och sånger som handlar om barn som om de vore ett eget folk. Ibland tänker jag så här: Vår närhet till barnen är oomtvistad och naturlig. Då ställer jag mig frågan: Hur kan vi se att så många barn far så illa i Sverige, det välbärgade landet, för att inte tala om ute i världen?

Ni känner alla till, och ni älskar alla Olle Adolphsons visa:

Barn är ett folk och dom bor i ett främmande land, detta land är ett regn och en pöl.

Över den pölen går pojkarnas båtar ibland, och dom glider så fint utan köl.

Där går en flicka, som samlar på stenar, hon har en miljon.

Det är vackert, men den här så hjärteknipande texten säger också en del om hur man delar upp verksamheterna mellan pojkar och flickor. Pojkarna är sjökaptener och flickorna går som sörjande, längtande fästmän på stranden och ser om de inte kommer hem snart.

I hemvrån leker flickorna mamma, pappa, barn medan pojkarna och bröderna sitter i ett annat hörn och leker Star Wars. Kan man verkligen tala om frihet när valet av lek avgörs så till den milda grad av barnets kön? Fri lek är någonting helt annat. På varenda skolgård i Sverige leker pojkar för sig och flickor för sig. Pojkarnas lek handlar ofta om hur man mäter styrkan och flickornas om hur man vårdar relationer och tränar samspel.

Herr talman! Jag yrkar bifall till våra reservationer 1, 4 och 5.

Anf. 162 ANNE MARIE BRODÉN (M):

Herr talman! Det är verkligen glädjande att vara här i dag och diskutera området kultur och fritid för barn och unga, som detta betänkande handlar om.

Det händer väldigt många bra saker runt om i Sverige i dag. Jag ska läsa innantill från en rapport som handlar om just barn. Där skriver man så här: En överväldigande majoritet av barnen i Sverige mår bra. En majoritet av barnen i Sverige är både smarta och handlingskraftiga. En majoritet av barnen i Sverige är trygga både hemma och i skolan. En majoritet av barnen i Sverige ser ljus på framtiden.

Men det innebär inte att vi ska glömma de barn som far illa eller de barn som har det svårt. Där kommer många olika insatser in. Några saker är nämnda, till exempel när man har det sämre ekonomiskt ställt, barnfattigdom. När man pratar med Bris och andra organisationer är det viktigt att se att det handlar väldigt mycket om arbetstillfällen och arbete. Man är utanför. Man befinner sig i det som vi kallar för utanförskap.

Vi ser att satsningarna på utbildning och arbete och det jobbskatteavdrag som ni i oppositionen många gånger är emot har bidragit till att låginkomsttagare har fått det bättre ekonomiskt ställt, men det finns mer kvar att göra. Det är viktigt att lyfta fram det.

Låt mig gå tillbaka till det betänkande som vi ska diskutera här och nu.

Jag har gått igenom de motioner som betänkandet tar upp. Det är närmare bestämt 16 motionsyrkanden. Glädjande nog kan jag se att mycket av det som föreslås är genomfört eller är på väg att genomföras.

Några motioner tar upp Skapande skola och vikten av utvärdering som vi har hört om här när det gäller bland annat finansiering och uppföljning av jämställdhetsperspektivet. Andra motioner tar upp läsfrämjande insatser, unga på internet, kommunala kulturplaner och maxtaxa på kommunernas kulturskolor. Jag ska återkomma till detta. Men först något om barns och ungas rätt till kultur, vilket är oerhört centralt.

Herr talman! Regeringen har i kulturpropositionen *Tid för kultur* lyft fram barns och ungas rätt till kultur på ett mycket bra och tydligt sätt. De nationella kulturpolitiska målen som riksdagen beslutat om prioriterar just barn och unga, och i regeringens kulturpolitik för mandatperioden är barns och ungas rätt till kultur ett av de tre prioriterade områdena.

I Statens kulturråds och Barnombudsmannens gemensamma skrift kan man läsa: Alla barn har rätt att få ta del av kultur i form av till exempel konst, musik, teater, dans, film och litteratur. Barn har rätt att få ta del av det kulturutbud som finns för vuxna i den mån det är lämpligt, men de har också rätt till ett kulturellt utbud skapat speciellt för barn. De har även rätt att själva producera kultur i olika former.

Även i läroplanen står det tydligt att alla som arbetar i skolan ska verka för att utveckla kontakter med kultur och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö.

Hur ser det då ut runt om i landet för barn och unga? Får man del av kulturen, och har man en aktiv fritid? Mitt svar är att många absolut har tillgång till kulturskolor, Skapande skola och olika verksamheter i skolan med teater, dans, poesi och mycket mer.

Jag har gjort besök runt om i Sverige på bland annat särskolor och skolor i utsatta områden, och jag har sett väldigt mycket bra saker som sker. Men det är givet att mer ska och kan ske. Det visar regeringen genom sina offensiva satsningar på det här området.

Även SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, satsar genom sitt samarbete med Smok, Sveriges Musik- och Kulturskoleråd. De har ett gemensamt projekt som heter Kulturskola 2030. Om ni inte haft möjlighet att läsa deras tidning så gör det! Där finns väldigt mycket tankar och positiva saker om hur man vill utveckla kulturskolan framåt. Det är mycket som är bra!

Ett annat exempel är de regionala kulturplaner som man har runt om i landet och som har betytt mycket för att lyfta upp kulturen, inte minst när det gäller barn och unga men även de strategier som olika verksamheter med statligt stöd har att lämna in till regeringen om barns och ungas rätt till kultur och hur man ser på det i sina verksamheter.

Jag ska ge ett exempel. Riksteatern lyfter fram att ett av deras mål är att sträva mot att varje barn i Sverige får minst två scenkonstupplevelser per år i samverkan med andra aktörer. Det är ett väldigt tydligt och klart mål. Gå gärna in och läs på regeringens hemsida, för där finns alla dessa strategier! Detta är ett fantastiskt bra sätt att arbeta på.

Alliansregeringen har också gjort många satsningar. Vi har hört om de 150 miljonerna till Skapande skola. En stor del av kulturbidraget från Statens kulturråd, närmare bestämt en tredjedel av de 205 miljoner som satsas på stöd till olika kulturverksamheter, går just till barn och unga.

Vi kan också tydligt se att man satsar på rätten till skolbibliotek, vilket är väldigt viktigt. Barn- och ungdomslitteraturen får 24 miljoner. Ungdomsstyrelsen får pengar för att titta på detta med sexuella trakasserier på nätet, och Statens medieråd driver ett utvecklingsarbete och kampanjer tillsammans med Bris runt detta med nätet. Det är viktigt att gå vidare med det.

Herr talman! Även litteraturen och de läsfrämjande insatserna i skolan har fått sin prioritering genom att man har tillsatt en särskild kommitté, Litteraturutredningen, som ska lämna sitt förslag till förbättringar i september 2012.

Ungdomsstyrelsen ska också fortsättningsvis titta på kvinnors och mäns och flickors och pojkars utövande av kultur. Man har redan lämnat en rapport och ska fortsätta att titta på mångfald, tillgänglighet och jämställdhet inom kulturområdet, och det är väldigt bra.

Med detta vill jag visa att de motioner som lagts med goda grunder kan avslås. Alliansregeringen har gjort väldigt mycket för att förbättra, utveckla och följa upp satsningar på barn och unga inom kulturens område. Även motioner som berör kommunernas rätt att besluta kan avslås. Det gäller avgifter och lokala kulturplaner.

Herr talman! När det gäller frågor som ligger i utredning såsom läsfrämjande insatser avvaktar vi utredningens förslag som kommer i september. Det är praxis här i riksdagen att man gör så. Därför yrkar jag avslag på samtliga motioner och bifall till utskottets förslag.

Herr talman! Vi moderater vill fortsätta att bygga ut Skapande skola så att alla elever får ta del av mer kultur i skolan. Samtidigt vill vi vara tydliga med att det inte ska ersätta kulturskolan eller annan kulturverksamhet som kommunen har ansvar för.

Skapande skola har visat sig vara oerhört framgångsrikt. I Statens kulturråds utvärdering kan man läsa att det har slagit väldigt väl ut och att 99 procent av alla kommuner någon gång har sökt anslaget. Tydligt är, skriver man, att barns och ungas delaktighet och inflytande har utvecklats. Man beskriver hur barn och ungdomar fått stärkt självkänsla och nya kunskaper av kulturprojekten. Jag är väldigt nöjd med att nästan alla kommuner har sökt medel, men jag och Moderaterna vill nå fram till alla skolor och alla elever innan vi är riktigt nöjda.

Jag vill avsluta med en dikt som jag fick när jag var ute och reste och hälsade på i skolorna.

Vi tänker att konsten är livet
Det är det vi gör, tänker och känner
i det dagliga livet som vi vill finna
konstnärliga uttryck för
Vi vill synas och ses
Vi vill ta plats
Vi vill sätta spår

(Applåder)

Anf. 163 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Tack, Anne Marie, för ett inspirerande anförande! Som rikspolitiker har vi det övergripande ansvaret för hela Sverige inklusive kommunerna. Vi har i dag en situation som gör att vi faktiskt inte tar vara på varje ung människas skaparkraft.

Vi har genom åren fått fram en mängd artister, många med utländsk bakgrund. Musikskolan har varit bidragande till att lyfta fram vår svenska musikexport som 2006 var på en topplacering och på en något mer blygsam placering 2011.

Jag tror att framtidens musikexport kanske kommer från Botkyrka. Där har man insett betydelsen av en billig musik- och kulturskola. Man har halverat avgiften, och de har nu den lägsta avgiften i Stockholmsområdet.

Den svenska regeringen har sagt att man har för avsikt att fördubbla exporten. Hur rimmar det med de stora skillnader som vi ser inom musik- och kulturskolan, och varför vill man inte ens se över möjligheterna till en maxtaxa? Är det för mycket begärt, Anne Marie Brodén?

Anf. 164 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Isak From! Jag ska gärna svara på detta. Jag har också tittat på Botkyrka som har halverat sin avgift till kulturskolan, och det är glädjande att de har gjort det. Jag har även tittat på Nacka som har tagit bort alla sina köer genom en musikskolepeng.

Det är väldigt intressant att följa. Jag har också tittat på många andra kommuner.

Vitsen med att inte vi står här och beslutar om hur kommunerna ska ha sina avgifter – man kanske inte vill ha några avgifter alls, eller så vill man ha en kö eller så kanske man inte vill det – är att vi har ett kommunalt självstyre, och det tror jag på.

Jag tycker att det är viktigt att man uppmuntrar, vilket jag tycker att SKL gör i sin ansats med Kulturskolan 2030, och verkligen lyfter fram att det ska finnas utrymme för fler barn, att de 350 000 barn som i dag går i kulturskolan gärna kan bli många fler. Kanske kan man göra som några av barnen föreslår i de intervjuer man gjort. Man kanske kan bli lite mer modern. Man kanske kan bli lite skojare. Någon flicka säger: Det där med jazzbalett vet inte vi vad det är. Kan ni inte ändra namnet? De har många goda och kloka förslag till förändringar, men det är på det lokala planet.

Jag tror fortsatt att det är bra att kommunerna tillsammans med SKL och Smok jobbar med att utveckla kulturskolan. Jag var också tydlig med att jag tycker att Skapande skola tillsammans med kulturplanerna bidragit till att öka intresset för att regionerna och kommunerna nu jobbar med att se kulturen som en viktig del i det framtida arbetet, både när det gäller tillväxt och, inte minst, externa aktörer.

Anf. 165 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Sveriges riksdag fattar många beslut som berör kommunerna. Riksdagen har till exempel tidigare beslutat om att införa maxtaxesystem i förskolan trots att inte heller det är ett obligatorium.

I rapporten om Skapande skola som kom från Kulturrådet tas det upp att en av de planeringsförutsättningar som inte är bra och som kommunerna lyfter fram gäller beslutet om bidrag som kommer så sent. Det kommer i maj. Kommunernas budgetar antas året innan. Det gör att det blir väldigt problematiskt. Ofta kan bidraget bli liggande utan att nyttjas.

Hur tänker Moderaterna jobba för att kommunerna tidigare och bättre ska kunna planera för Skapande skola-satsningar?

Anf. 166 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik:

Herr talman! När någonting är nytt finns det naturligtvis alltid en viss inkörningsperiod innan man lärt sig att se de möjligheter som finns, i detta fall med anslaget som nu gäller hela grundskolan. Jag är övertygad om att fler och fler kommuner, och framför allt skolor, kommer att se möjligheterna med det. Det är givet att Kulturrådet så mycket som möjligt ska underlätta för att få in ansökningarna i tid.

När jag rest runt och talat med skolor har det visat sig att många gjort ett fantastiskt bra jobb tillsammans med exempelvis kommunens kulturförvaltning, som hjälpt samtliga skolor i kommunen med att hitta intressanta saker att göra inom ramen för Skapande skola. Jag tror därför att vi kommer att få se en fortsatt ökning. Mellan förra året och nu ser vi en ökning på 13 procent, och jag tror att ökningen kommer att fortsätta.

Mycket är som sagt positivt, men mer kan givetvis göras. Jag vet att det sägs att de som har engagerade rektorer och lärare är pådrivande i första hand, men så är det egentligen med alla förändringar och nya förslag. Socialdemokraterna har till exempel varit emot Skapande skola

under hela inkörsperioden och nu i elfte timmen ändrat sig. I sitt anfö-
rande sade Isak From att han inte tänkte säga så mycket om Skapande
skola eftersom så många andra skulle berömma den. Jag tror att även
Socialdemokraterna har insett att detta är en mycket bra satsning, men
naturligtvis kan den bli ännu bättre.

Prot. 2011/12:86

21 mars

*Kultur och fritid
för barn och unga*

Anf. 167 BENGT BERG (V) replik:

Herr talman! Jag vill tacka för ett entusiastiskt och entusiasmerande
inlägg. Skapande skola är givetvis av godo. Samtidigt finns det mycket
annat som också är av godo. Finns inte det ena så finns Skapande skola,
och då får man göra det bästa av det, vilket säkert också sker.

Det jag då och då lite grann ifrågasätter är den så kallade ansöknings-
kulturen, projektkulturen. Det är svårt att få långsiktighet i det hela. Man
kanske drar in på bidrag som är mer fortlöpande. Vi fick veta att 99 pro-
cent, tror jag att det var, av landets skolor hade sökt, och det tyder på att
man hoppas mycket ute i landet. Men väl så intressant är hur många som
har fått bidraget.

Min frågeställning tangerar det som Isak From berörde, nämligen att
en skola som har kreativa lärare och en bra kulturmiljö givetvis får både
bättre ansökningar och mer av kakan så att säga. Därför skulle jag vilja
veta om det finns någon medveten strategi för att försöka lyfta upp dem
som kanske inte är med på första tåget. Där kulturen behövs mest kanske
den finns minst. Jag tänker på förorterna och den avlägsna landsbygden.
Det kan i de miljöerna vara långt till de rätta formuleringarna.

Anf. 168 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik:

Herr talman! Vi kan se att Kulturrådet mycket noggrant har tittat på
till exempel glesbygd som ett kriterium just för att de har lite längre till
annan kultur. Det tycker jag är bra.

Jag tror att det för närvarande är 2 147 skolor som fått bidrag, och det
finns naturligtvis många fler som skulle kunna få det. Därför är det vik-
tigt att vara ute och berätta så mycket som möjligt om denna möjlighet.
Det är även viktigt att påminna om att det inte är fråga om tillfälliga 150
miljoner, utan det är en långsiktig satsning på 150 miljoner per år. Det är
alltså en stor satsning som inte har gjorts tidigare inom det här området,
på barn och unga. Det bådär gott för framtiden.

Jag nämnde att jag gärna ser en fortsättning både på förskolan och på
gymnasiet. Det är viktigt att se att Skapande skola väckt många nya tan-
kar och intressen. Jag nämnde också att jag besökte en särskola, en gym-
nasieskola för autister. Där har man Skapande skola och gör animerad
film. Jag besökte även en skola i Andersberg i Halmstad, som är ett soci-
alt ganska utsatt område. Där hade man bjudit in författare och poeter,
och eleverna själva skrev fantastiska dikter och berättelser. En del av
berättelserna handlade om våldtäkt, slagsmål hemma, mamma slår pappa
och allt möjligt. Jag läste flera av uppsatserna, och det kommer att bli en
bok på Halmstads bibliotek där barnen medverkar. Det visar att man från
kommunernas sida försöker rikta sig till de skolor och elever som mest
behöver det.

Det är många bra saker på gång, men, som sagt, det som är bra kan
alltid bli bättre.

Anf. 169 BENGT BERG (V) replik:

Herr talman! För oss som engagerar oss i kultur hör biblioteken till våra absolut nödvändigaste oaser. Också skolbiblioteken är viktiga så att man lär sig umgås med böcker, får tala om böcker och tidigt får en bro byggd. Jag har ställt frågan förut, och jag vill gärna veta hur ni, Anne Marie Brodén, brottas med problematiken att friskolorna ligger långt efter när det gäller att ha bra bemannade bibliotek, med kunnig personal.

Jag känner en hel del bibliotekarier och har fått bilden att det ibland kan komma en hel skara elever från en friskola till det kommunala biblioteket och arbeta med ett specialarbete. Friskolorna har sina kommunala bidrag, men de används kanske inte till skolbibliotek. Därför vill jag gärna veta om ni ser på det som ett bekymmer eller som en bagatell.

Anf. 170 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik:

Herr talman! Det är en viktig fråga som gäller skolbiblioteken. Därför är det glädjande att kunna säga att regeringen satt ned foten och sagt att alla elever ska ha tillgång till ett skolbibliotek. Vi skickar med 25 miljoner till kommunerna för att de ska genomföra det, och det tycker jag är en viktig skärpning vad gäller just det som Bengt Berg tar upp.

Vi ska komma ihåg att de allmänna biblioteken även är till för skolbarnen. Jag har en gång i tiden varit ansvarig för utbildningsfrågorna i min hemkommun Laholm, och då tyckte vi att det ibland var positivt att eleverna gick från skolan ned till det vanliga biblioteket. Vi utestänger alltså ingen från det.

Det är viktigt att säga att 25 miljoner skickas med. Alla elever, oavsett om de går i privata eller offentligt drivna skolor, ska ha tillgång till skolbibliotek. Det är en bra skärpning som vi står bakom.

Anf. 171 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag reagerade lite på det som Anne Marie sade om att det finns goda grunder för att avslå samtliga motioner i betänkandet. I de flesta fall menar jag att hon har rätt, och det visas också av hur vi röstade i utskottet. Men jag tycker inte att det gäller motion 265, som har väckts av mina partikamrater. Det är synd att Anne Marie Brodén inte har lyssnat mer på dem. Argumenten som framförs i betänkandet för att inte bifalla motionen är inte särskilt starka, tycker jag.

Det är helt rätt som Anne Marie Brodén säger: Det pågår väldigt många konstruktiva och bra verksamheter i dag för att stärka ungas trygghet på internet – Surfa Lugnt, Fryshusets Nätvandrare och andra saker som nämns. Men ingen av de verksamheterna har samma egenskaper som förslaget om en larmknapp online. De finns inte där 24 timmar om dygnet. De finns inte just där ungdomar befinner sig. De har inte samma fördelar när det gäller att få en direktkoppling till myndigheter som vida överträffar att ringa och larma, vilket många ungdomar drar sig för.

Jag tycker egentligen inte att det finns några starka eller hållbara argument i betänkandet mot att godkänna denna motion. Jag skulle därför vilja höra vad Anne Marie Brodén har för konkreta argument för detta.

Anne Marie Brodén har ställt sig bakom betänkandetexten, där det nämns att det här med att motverka att självmordssajter hamnar högt upp på sökmotorernas träfflistor kan vara ett bra sätt att motverka suicid

bland unga. Jag undrar om detta är någonting som Anne Marie Brodén kan tänka sig att ta upp med sina kolleger i regeringen och föra fram som ett konstruktivt förslag och om hon skulle kunna tänka sig att stödja ett sådant förslag om det skulle komma upp igen i nästa års motionsberedning.

Prot. 2011/12:86
21 mars

*Kultur och fritid
för barn och unga*

Anf. 172 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Mattias för frågan. Jag ser att det finns väldigt mycket saker som görs. Det finns väl beskrivet i texten.

Jag har också träffat Bris. Jag sitter i en arbetsgrupp som Moderaternas partistyreelse har utsett för att titta på barn och ungdomar som är speciellt utsatta när det gäller ekonomi eller denna typ av frågor. Det är klart att vi tar till oss de goda exemplen och kanske också kan utveckla dem vidare.

Jag tycker ändå att texten beskriver att väldigt mycket görs. Vi lär oss hela tiden mer och mer omkring de faror som finns på internet. Vi hänvisar till Statens medieråd och de olika saker som sker, för vi tycker att de också ska ta till sig fler goda exempel för att utveckla detta.

När jag träffar Bris säger de tydligt att fler tjejer än killar mår dåligt. Problematiken med självmord är en bit. Visst är det väldigt viktigt. Jag tycker att försöket att lyfta upp och förändra detta är en del, och mycket annat ska göras. Låt oss återkomma i den fortsatta debatten, men som betänkandetexten ser ut nu och som vi har resonerat är det ändå väldigt mycket saker på gång. Naturligtvis kan dock mer ske.

Anf. 173 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Herr talman! Detta handlar just om att ta till sig goda exempel. Det brittiska exempel som mina kolleger lyfte fram är vad jag har kunnat se oöverträffat när det gäller effektivitet och resultat. Detta är någonting som förmodligen kommer på ganska bred front nu. EU-kommissionen har börjat titta på frågan. Nederländerna har redan satt i gång verksamheter som liknar detta. Jag tycker att vi borde ligga i framkant här i Sverige också. Jag har egentligen fortfarande inte hört några tunga argument mot detta. Det görs andra bra saker, men det är i sig inget argument för att inte göra ännu fler bra saker.

Jag tyckte inte heller att jag fick något direkt svar på frågan om att motverka självmordssajter. Är det någonting som Anne Marie Brodén kan tänka sig att ta upp med sina kolleger i regeringen eller någonting som hon skulle kunna tänka sig att stödja med tanke på att hon har ställt sig bakom en text där detta lyfts fram som ett positivt exempel?

Anf. 174 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik:

Herr talman! Jag pekade på texten som finns i betänkandet. Det finns ett EU-projekt. Det är naturligtvis viktigt att följa det och se vart det leder. Jag pratar naturligtvis en hel del med forskare på Karolinska och andra om denna problematik, vad man kan göra och så vidare. Jag är inte alls oemottaglig för argument. Jag tycker också att Ungdomsstyrelsen har många viktiga saker att säga. Vi har haft en hearing i kulturutskottet om barn och unga. Det är viktigt att gå vidare med diskussionerna med Ungdomsstyrelsen, tycker jag.

Tillbaka till det samarbete som sker med Bris! Bris vill ha öppet dygnet runt. Man pekar på hur mycket mer man skulle kunna göra då. Det finns naturligtvis olika sätt att hantera dessa saker på, men du pekar på en viktig sak. Vi har skrivit allt som sker. Jag tycker att det sker mycket. Men det kan naturligtvis också som jag nämnde vara intressant att titta vidare på en del av de sakerna.

Motionen är avslagen med hänvisning till det som finns i texten, och det står jag bakom.

Anf. 175 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Jag instämmer i det som Anne Marie Brodén förde fram i sitt anförande, men vill också ge min syn på barns och ungdomars kultur och fritid.

Centerpartiet värnar kulturens egenvärde och förstår dess betydelse som samhällsbärare och aktiv part i samhällsutvecklingen. Att satsa på kultur för barn och ungdomar är därför centralt. Det finns mycket bra verksamhet, samtidigt som självklart mycket kan utvecklas ytterligare. Det finns alltid möjlighet att göra allt ännu lite bättre, och det ska vi självklart också fortsätta att göra.

Vi vet att man mår bra av kultur. Vi vet att man utvecklas som människor av kultur. Vi vet att satsningar på kultur för barn och unga stärker deras hälsa och välbefinnande. Genom att ta del av kultur, både som åskådare och som aktiv utövare, tränas man i tolerans, i kreativitet och i att tänka nytt – egenskaper som är viktiga att ha med sig på resan genom livet.

Kulturen hjälper oss att se världen runt omkring oss. Vi kan med en berättelse se oss själva i en klarare blick. Vi kan genom en teaterföreställning förstå andras livsvillkor. Vi kan uppfyllas av kraft, lust och glädje genom att till exempel dansa.

Det är i detta sammanhang vi ska se satsningen på Skapande skola, en satsning som Centerpartiet arbetat för och som vi kan konstatera har blivit en framgång. Isak From sade i sitt anförande att allianspartierna kommer att sjunga Skapande skolas lov. Och det gör jag gärna. Skapande skola har gett elever i grundskolan möjlighet att i större utsträckning än tidigare tillsammans med professionella kulturarbetare få ta del av kulturupplevelser samt möjlighet till eget skapande.

Skapande skola är ett bra exempel på hur kultur ger mervärde. Professionella kulturutövare och skapare delar med sig av sin kunskap och inspirerar barn och ungdomar. Skapande skola är en satsning som jag gärna skulle se utvecklas ytterligare och som skulle kunna nå fler ungdomar. På sikt ser jag också möjligheten att bygga vidare på Skapande skola och kanske också låta ungdomarna på gymnasiet och barn i förskolan få ta del av konceptet.

Flera motioner i betänkandet tar upp den kommunala kultur- och musikskolan. De kommunala kulturskolorna erbjuder på många håll en fantastisk utbildning. Hur det ser ut varierar dock över landet, och alla kommuner har inte heller kulturskolor. Det kan vi konstatera.

För Centerpartiet är de kommunala kultur- och musikskolorna en mycket värdefull och viktig verksamhet. Jag kan också tycka att det borde finnas tillgång till kulturskola i alla kommuner. Men hur verksamheten läggs upp och hur kulturskolan organiseras måste avgöras utifrån

de lokala förutsättningarna i varje kommun. Det är inte något som vi ska gå in och styra från riksdagen. Kultur- och musikskolan är en kommunal angelägenhet som det inte finns någon anledning att gå in och styra ytterligare från statens sida.

Herr talman! Kulturen har så många olika uttryckssätt att vi alla kan finna något som passar om vi bara får chansen. Men för att alla ska få chansen att uppleva kultur och också själv aktivt kunna delta krävs rätt förutsättningar. Att satsa på kultur för barn och ungdom är därför så viktigt. Det ger så många plusvärden. Vi pratar ofta om att kulturen ger hälsa och välbefinnande, och det stämmer, liksom att man tränas i tolerans och förståelse för andra.

En viktig del av kulturen är också kreativiteten och lusten att skapa. I Centerpartiet pratar vi gärna om entreprenörskap. Viktiga drivkrafter i entreprenörskapet är just kreativitet och lust. Att få utlopp för den kreativiteten och lusten redan i unga år är viktigt för den personliga utvecklingen men också för vårt samhälles utveckling på längre sikt.

Jag vill med detta yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 176 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Per Lodenius lyfter fram Skapande skolas stora fördelar. Samtidigt visar rapporten som kom nu – årets rapport och fjolårets rapport – att det i huvudsak är i storstadsregionerna som Skapande skola är verkningsfullt. I och med det kan jag fråga: Hur tänker Centerpartiet och Per Lodenius jobba med den saken?

En annan sak är finansieringen av Skapande skola. En del av det kom ju faktiskt från att man tog beslut om att lägga ned Rikskonserter, en organisation som hade verksamhet runt om i hela landet och som också köpte in mycket lokal verksamhet från musikorganisationer, vilket gjorde att till exempel skolor kunde få ett kvalitativt musikutbud runt om i hela landet.

Hur ser Centerpartiet på den här frågan i dagsläget? Är det storstadsregionerna som även fortsättningsvis ska ha gräddfilen in i kulturlivet, eller vad har ni för recept för att göra att detta blir hela landets angelägenhet?

Anf. 177 PER LODENIUS (C) replik:

Herr talman! Isak From slår lite vitt och brett här. Jag hänger inte riktigt med i de olika turer som han försöker få ihop i detta.

När det gäller Skapande skola är ett av kriterierna att också glesbygden och landsbygden ska kunna få del av det. Det vi nu ser är början på Skapande skola. Försättningen handlar om att fler och fler skolor kommer att få tillgång till det. Fler och fler skolor upptäcker också den möjligheten. En viktig del i det är också engagemanget från skolan själv.

När det gäller finansieringen ser jag inte den koppling som Isak From förde fram. I stället ser jag kopplingen hur vi ute i landet satsar ytterligare på kultur, bland annat genom koffertmodellen, där vi för ut mer pengar till regionerna och där regionerna själva kan styra över pengarna. Där kan vi också se hur mer kommer ut i landet och till mindre orter. Jag tycker att vi verkligen är på rätt väg i detta.

Jag ska lägga till att jag själv under våren reser runt i hela landet för att se hur tillgänglig kulturen är. Det gäller både tillgänglighet för den som har en funktionsnedsättning och tillgänglighet geografiskt: Hur utspridd är kulturen? Det gäller också tillgänglig i betydelsen socioekonomisk tillgänglighet, alltså vilka som har tillgång till kulturen. Det är väldigt intressanta besök, och det händer väldigt mycket bra ute i landet.

Anf. 178 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Absolut är det så. Det händer väldigt mycket bra saker.

Nu är det Per som blandar ihop korten lite. Kulturkoffertarna – eller portföljerna – har vi varit överens om. Vi tycker att det är bra att man lokalt fattar större beslut i de här frågorna. Där har vi ingen skillnad. Där får vi snarare hjälpas åt att följa upp det hela.

Jag hör fortfarande inget svar på min direkta fråga: Hur ska detta bli hela landets angelägenhet? Det är det faktiskt inte i dag. Hur anser Centerpartiet att vi ska fylla ut tomrummet efter Rikskonserter i hela landet? Rikskonserter hade ett tydligt uppdrag och en budget på 100 miljoner, vilket var ordentligt tilltaget, och därför hade man också väldigt hög kvalitet och kunde köpa in väldigt mycket musik för att gynna de olika enskilda aktörerna.

Om Per inte har något svar i dag får vi vänta till nästa år när han har rest runt landet och tagit till sig de goda exempel som finns.

Anf. 179 PER LODENIUS (C) replik:

Herr talman! Nu ändrade Isak From lite i frågan. Nu lämnade han i alla fall kopplingen mellan Skapande skola och Rikskonserter. Det tycker jag kan vara bra.

Återigen vill jag framhålla att vi ser till att pengar kommer ut i landet på andra sätt. Vi hittar nya metoder här. Jag ser inte riktigt den koppling som Isak From gör. I stället gör vi mycket satsningar som riktar sig mot övriga landet. Jag har alltså svårt att se någon annan koppling och att ge något annat svar än det jag gav tidigare.

Anf. 180 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Kulturen ska komma alla barn och unga till del. Barns och ungas rätt till kultur lyfts fram som mycket viktigt i arbetet med att nå de nya kulturpolitiska målen. Barns och ungas rätt till kultur utgör också en av regeringens tre kulturpolitiska prioriteringar under mandatperioden, vilket bland annat har visat sig i den utvidgade satsning som många har nämnt här, nämligen Skapande skola.

Detta är kristdemokratisk politik. För elva år sedan skrev vi i vårt kulturpolitiska manifest följande: ”För att det individuella kulturintresset skall få tillfälle att växa och blomstra bör kultursatsningar i samverkan mellan hem, barnomsorg, skola och olika fritidsverksamheter uppmuntras. Skolan bör också vara det naturliga navet när det gäller att engagera och stimulera till naturliga möten mellan grupper med olika kulturell bakgrund. I det arbetet är det viktigt att både hitta likheter och att uppskatta särart.” Detta är precis vad Skapande skola handlar om.

Men varför är då kultur viktigt, och varför just för barn?

Herr talman! Först vill jag säga att kulturen har en självklar plats i vår kristdemokratiska ideologi. Det finns tre grundprinciper som jag vill

presentera här och som utgör basen för vår syn på kulturen och på kulturpolitikens ansvar.

För det första menar vi att människan är i behov av mer än materiella tillgångar för att uppleva välbefinnande och leva ett gott liv. För att växa och bli hel krävs en immateriell, andlig och kulturell dimension liksom relationer och gemenskap med andra. Det handlar om att skapa ett inre utrymme för annat än ting och yta hos människor. Det är lika självklart för oss som att garantera hennes materiella behov. Genom kulturen kan människor finna mening i tillvaron och utvecklas som individer.

Mina tankar går till den kände professorn i medicinsk sociologi Aaron Antonovsky. Han talar om livets mening. Vad är livets mening rent mänskligt sett? Det bör väl intressera de allra flesta. Vad säger Aaron Antonovsky? Han säger att det är att uppleva att man är en del av ett sammanhang och att ha en uppgift. Han sammanfattar det i uttrycket KASAM, känslan av sammanhang.

I kulturen finns väldigt mycket av det här. Man spelar musik, som hemma på Uddevalla kulturskola, man spelar teater, gör musikaler, bildar konstföreningar, engagerar sig i till exempel Mullsjö allmänna innebandyklubb och så vidare. Mycket av det vi sysslar med på fritiden är kultur, och det är en viktig del av barns och ungas utveckling, fostran och mående.

Herr talman! Den kristdemokratiska ideologin handlar – nu kommer jag till nr 2 bland våra grundprinciper – också om ansvar och förvaltar-skap. Vi har en skyldighet att efter bästa förmåga förvalta det som lämnats över till oss. Det handlar naturligtvis om att värna jordens tillgångar men också om att bevara det immateriella arv av goda tankar, värderingar och idéer som vi ärvt från tidigare generationer. Bevarandet av kulturarvet är alltså helt självklart för oss.

Den tredje principen i den kristdemokratiska ideologi som ligger till grund för vår kulturpolitik handlar om samhällets maktfördelning. Vi menar att all politik måste bygga på subsidiaritet. Alla beslut ska fattas så nära den enskilda människan som möjligt. Endast i de fall där man kan motivera att det är mest effektivt att besluten fattas på en högre nivå ska de flyttas dit. Kulturpolitiken ska utifrån det här synsättet utgå ifrån den enskilda människan och hennes behov. Med människan i centrum och med aktning för kulturens oersättliga roll för hennes välbefinnande bygger vi vår kulturpolitik.

Herr talman! Små barn har ofta en självklar inställning till kultur och skapande. Denna naturliga skaparlust och nyfikenhet måste tas till vara och stärkas av såväl föräldrar som andra vuxna runt barnet. FN:s konvention om barns rättigheter slår också fast barnets rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. Föräldrar och vårdnadshavare har därför ett stort ansvar för att ge barnen tillgång till kulturella upplevelser. Även far- och morföräldrar kan bidra på ett positivt sätt.

Forskning visar att barn som regelbundet ägnar sig åt någon kulturell verksamhet får större förmåga att känna igen och uttrycka sina känslor. Den förmågan gör det också lättare att förstå andra och att känna empati och medkänsla. Därigenom utvecklas barnets kommunikativa kompetens.

Barn ska under uppväxten ges möjlighet att ta del av och delta i olika kulturella aktiviteter. Kulturen ska ha sin plats i vardagen och därmed

också i skolan. Den får inte reduceras till att bli tillfälliga kulturevenemang utan koppling till den övriga verksamheten.

Enligt barnkonventionen ska staten respektera och främja barnets rätt att delta i det kulturella och konstnärliga livet. Det handlar både om barnets eget skapande och om möjlighet att ta del av kulturella upplevelser skapade för barn – alltså såväl kultur av som för barn. För Kristdemokraterna är det viktigt att förskolan och skolan kan erbjuda olika former av kulturaktiviteter för eleverna. Vi har därför länge arbetat för en ökad satsning på kultur i skolan som kan engagera de professionella kulturskaparna, och vi vill gå vidare med satsningen på Skapande skola.

Sedan satsningen började 2008 har allt fler skolor visat intresse, och Kulturrådet har varje år varit i kontakt med de kommuner som inte har ansökt om bidraget. Vid ansökningsomgången 2011 hade enligt uppgift 99 procent av alla kommuner någon gång ansökt om bidraget. Det var betydligt färre när det gäller de fristående skolorna. Kulturrådets uppföljning visar också hur barns och ungas delaktighet och inflytande har utvecklats på ett positivt sätt.

Herr talman! Jag har själv levt och lever ett aktivt liv som kulturskapare. Det har berikat hela mitt liv, och det gör det fortfarande. Detta har också gjort att jag tillsammans med Bengt Berg från Vänsterpartiet har genomfört ett antal framträdanden här i Sveriges riksdag i olika sammanhang. Det visar hur kulturen skapar kontakt över politiska, och även geografiska, gränser. Tack, Bengt, för detta samarbete!

Kultur bör vara en aspekt som följer varje barn över ungdomsåren in i vuxenlivet. Detta understryks i de nya kulturpolitiska målen, som innehåller ett specifikt krav på kulturpolitiken att särskilt uppmärksamma barns och ungdomars rätt till kultur. Det gläder mig oerhört att vi genom alliansregeringen har kunnat åstadkomma denna satsning.

Med detta vill jag avsluta mitt anförande som många här gör i kulturdebatter, vilket är intressant, nämligen med att läsa en dikt. Jag kom att tänka på en som har följt mig genom åren. Det är en mycket kort dikt av Stig Johansson som jag tror att många känner igen.

Alla dessa dagar som kom och gick
inte visste jag att det var livet

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

I detta anförande instämde Andreas Carlson (KD).

Anf. 181 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Roland Utbult för ett intressant anförande.

Statistik är någonting som vi politiker kan slänga oss med ganska mycket. 99 procent av alla kommuner och skolor har sökt Skapande skola. Men hur många har fått det? Om man tittar på det lite närmare kan man se att det i många fall bara är en klass eller en årskurs som har tagit del av det hela. Då blir det plötsligt en helt annan statistik, men denna statistik är ju inte lika rolig att framföra i riksdagens talarstol.

Men det var inte därför jag begärde replik, utan jag tänkte på en annan viktig fråga för Kristdemokraterna: stödet till den ideella sektorn och stödet till Sveriges ungdomsorganisationer. De senaste två åren som Ungdomsstyrelsen har delat ut bidraget är det i kronval i princip helt oförändrat. Däremot har den andel unga ute i ungdomsorganisationerna som är berättigade till bidraget ökat med 100 000, vilket gör att man i princip kan säga att bidraget har sjunkit med 20 procent.

Har Kristdemokraterna totalt missat stödet till de ideella ungdomsorganisationerna, eller har ni misslyckats med att få igenom det i samarbetet i alliansregeringen?

Anf. 182 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Herr talman! Jag tror att den uppgift jag nämnde när det gäller statistiken är riktig. Det var i alla fall inget fel i det jag sade om statistiken.

När det gäller satsningen på de ideella kan jag nämna att Kristdemokraterna som ett av våra allra viktigaste inslag i politiken har ett stöd till ideella organisationer och det civila samhället.

Jag måste erkänna att jag är lite osäker på hur det är med bidragsutbetalningarna i det här sammanhanget. Jag kan bara säga att vi i vårt regeringssamarbete har fått igenom avdragsrätt för gåvor till ideella organisationer. Det stöder hela den civila sektorn. Detta är vi glada för. Vi är stolta över att vi efter många års arbete för detta har kunnat genomföra just avdragsrätten för gåvor till de organisationer som jobbar ideellt.

Anf. 183 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Man har alltså prioriterat allmosepolitiken i förhandlingarna med de borgerliga partierna. Det är de som har råd som ytterligare ska få skattereduktion för att de ska stödja det ideella. Vi tycker att det är fel väg att gå, men det vet Kristdemokraterna mycket väl.

Jag fick inget svar på min fråga: Har Kristdemokraterna misslyckats i förhandlingarna om att öka stödet till de ideella ungdomsorganisationerna – en grupp som enligt Kristdemokraterna själva är en viktig grupp?

Anf. 184 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Herr talman! Vad jag förstår ligger beloppen kvar ungefär som de har gjort tidigare. Jag vet inte riktigt vad Isak From menar med att vi skulle ha haft ett sämre utslag av vår politik i detta.

Jag tycker att Isak From har en något negativ syn när han talar om allmosepolitik för att få fart på den ideella sektorn och stödja den. Alla de ideella insatser som görs i Sverige är helt enorma. Det är en så pass stark kraft i samhället att det väger upp mycket av det som inte staten kan bidra med. Det ger stor stimulans åt mycket av föreningspolitiken i Sverige.

Jag tycker också att Isak From är något negativ när det gäller Skapande skola. Allt som du har frågat om här i dag har varit av ganska negativ art trots att Skapande skola är en så positiv kraft också i skolans värld. Lyft gärna blicken och se det positiva som det innehåller!

Anf. 185 ANNA STEELE (FP):

Herr talman! Alla barn och unga i vårt land ska ha tillgång till kultur och kulturella aktiviteter som präglas av mångfald och kvalitet. Genom att satsa på kultur i skolan får alla barn oavsett bakgrund möjlighet att vara med om det magiska som uppstår när man för det första skapar själv och för det andra ser andra skapa.

Under min tid i skolan fanns det få ämnen som jag tyckte så mycket om som att teckna och måla, sjunga och spela teater. Jag upplevde känslan av att för en stund få glänsa när jag hade ritat något fint.

Staffan som jag var kär i när jag var åtta år gammal och gick i andra klass gillade inte att rita och gjorde det inte heller så bra. Men han glänste i andra ämnen. Vi gillade båda att sjunga.

Detta är vad skolan ska stå för. Kulturen berikar och visar på våra olikheter – en nog så viktig lärdom att få med sig från skolan.

Kulturen väcker tankar och idéer som annars aldrig hade blivit väckta. Kulturen visar oss att världen ser annorlunda ut i alla andras ögon. Vi får ta del av alla dessa olikheter, och vi kan ha dem med oss varje dag. Förståelsen för våra olikheter gör oss empatiska och sociala.

För drygt ett år sedan bildades Statens medieråd som ska vara ett kunskapscentrum om barns och ungas medievardag. Olika angelägna insatser har genomförts inom medieområdet av Statens medieråd för att skapa säkrare miljöer på nätet för barn och unga att vistas i och för att ta vara på och öka barns och ungas mediekompetens.

Jag är mycket oroad över vad som har hänt och händer på internet sedan vart och vartannat hushåll i Sverige har fått tillgång till nätet. Barns och ungdomars vardag består ofta av att man spelar olika spel på internet många timmar per dag. Den företeelsen i sig tror jag definitivt inte främjar människors sociala förmågor.

Men det som är riktigt skrämmande är den stora förekomsten av mobbning på nätet som barn och ungdomar utsätts för eller utsätter andra för. När jag träffat företrädare för Bris, Barnens rätt i samhället, framhåller de den ökade andelen mobbning som sker på nätet.

Vi måste göra allt som står i vår makt för att komma till rätta med detta. Ofta är det svårt för föräldrar, skola och andra vuxna i närheten att en ha en aning om att det pågår något otillbörligt och att barnen mår väldigt dåligt.

Med det positiva att ha en ständigt sinande ström av kunskaper bara en knapptryckning bort där hela världen ligger lättillgänglig i form av ljud, bild och text kommer den stora nackdelen som för länge sedan konstaterats. Det finns ingen kontroll över vad som skickas på nätet.

Jag anmälde en gång ett hotmejl till polisen. Jag och polisen visste att det inte skulle gå att göra något åt det och att ärendet genast skulle läggas ned. Men jag gjorde det inför framtiden för att man ska anmäla när man utsätts för hot. Dock illustrerar det den maktlöshet som råder över denna sfär där så många av våra barn och ungdomar befinner sig dagligdags.

Nätet är en stor bärare av kultur rakt in i våra hem. Jag är glad åt den stora tillgängligheten och den skatt för oss alla i form av utbyte och kunskap som det innebär. Det krävs dock forskning och dokumentation för att vi ska kunna stävja de nackdelar som tyvärr kommit med tillgängligheten.

Skapande skola gäller alla årskurser från 1 till 9. Folkpartiet liberalerna vill gärna se Skapande skola växa åt båda hållen i åldersgrupperna, alltså ned till förskolan och upp till gymnasieskolan. Skapande skola är en väl utnyttjad tillgång för skolorna runt om i landet. Syftet är bland annat att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet och på så vis främja barns rätt till kultur och eget skapande. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Läsning är A och O i skolan och essentiellt för kunskapsintagning. Därför har det nu tillsatts en litteraturutredning som ska vara klar den 1 september 2012.
(Applåder)

Anf. 186 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Tack, Anna Steele! Jag har sparat en replik till Folkpartiet. De senaste åren med borgerligt styre och särskilt med utbildningsminister Jan Björklund har verkligen visat musik- och kulturskolan vilken verklighet den lever i. Musik- och kulturskolan är en fritids- och frivilligverksamhet. På många orter undervisar lärarna både i den kommunala musik- och kulturskolan och i musik, bild och idrott i den reguljära skolan.

Musik- och kulturskolan är undantagen i den nya lärarutbildningen och lärarexamen. Hur får vi då en hög kvalitet och en fungerande utbildning som är anpassad till musik- och kulturskolan? Hur går det för de skolor som har blandade anställningsförhållanden? Hur går det för lärarna utan lärarexamen – när den blir fullt utförd, vill säga, för nu har man ju gjort halt på halva vägen?

Vad avser Folkpartiet och Anna Steele göra för att säkra utbildningskvaliteten i ämnet musik i musik- och kulturskolan?

Anf. 187 ANNA STEELE (FP) replik:

Herr talman! Jag tackar Isak From för frågan som är extremt viktig för mig eftersom jag älskar musik. Jag vill se att musiken finns överallt i skolan och anser att kulturskolan skulle kunna ha en annan skolform, men det är en framtida fråga.

Jag har också uppmärksammat det här med läroplanen och talat med lärare om det. Det händer så mycket i skolan nu, och jag tror att vi måste följa detta och se att det verkligen inlemmas ordentligt i utbildningen.

Anf. 188 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Det är rätt bråttom. Det är nu man har gjort om lärarutbildningen, och det är nu vi ska utbilda framtidens lärare. Anna Steele får ta tag i sin partikamrat utbildningsministern. Samarbetsorganisationen Smok har speciellt lyft fram att detta är ett haveriprojekt om man inte får till en fungerande utbildning för musik- och kulturskolan.

När tror Anna Steele att vi kan få se ett nytt förslag på lärarutbildning som inlemmar musik- och kulturskolan?

Anf. 189 ANNA STEELE (FP) replik:

Herr talman! Det kommer ingen ny lärarutbildning den närmaste tiden, utan vi får leva med den vi har. Kulturskolan ska arbeta tätt och nära

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 28 mars.)

Mediefrågor

15 § Mediefrågor

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2011/12:KrU4
Mediefrågor.

Anf. 190 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S):

Herr talman! Detta betänkande KrU4 är ett motionsbetänkande som handlar om mediefrågor eller rättare sagt om radio och tv i allmänhetens tjänst – public service – för det är de frågorna som motionerna har tagit upp.

Herr talman! Vi socialdemokrater vill ha ett kreativt Sverige med ett kulturliv som underhåller, ifrågasätter och ställer saker på sin spets. Kultur i alla dess former hjälper oss att vidga perspektiven, få nya tankar och nya idéer. Vi påverkas alla av kulturen men också av massmedierna i det samhälle vi lever i. Här ser vi socialdemokrater en oberoende och stark public service som en förutsättning för att det ska finnas en mångfald på mediemarknaden.

När Sveriges riksdag under förra mandatperioden fattade beslut om radio och tv i allmänhetens tjänst var det inte ett blocköverskridande beslut. Den borgerliga regeringen valde att ha en icke-parlamentarisk utredning som grund för beslutet. Vi socialdemokrater beklagar detta.

Den public service-utredning som nu arbetar är inte heller parlamentarisk, utan det är en expertutredning. Det visar tydligt att den moderata kulturministern Lena Adelsohn Liljeroth inte ser den styrka som finns i att ha en stark politisk samsyn i det som rör public service-frågorna.

I direktiven till den nuvarande public service-utredningen sägs att man ska se till hela publikens behov och intressen. Det är viktigt att betona detta i public service-företagens verksamhet. Ett smalare utbud ger uttryck för en elitistisk syn på public service. Det ger mindre relevans och kan på sikt urholka public service-företagens legitimitet. Vi motsätter oss uppfattningen att public service är en kompletterande regulator på en kommersiell marknad. Vi menar att public service-företag med goda resurser är väsentliga för att upprätthålla god kvalitet på mediemarknaden.

Kanske, herr talman, inser regeringen tids nog att man är en minoritetsregering och förstår värdet av att ha en blocköverskridande politik när det gäller ett så viktigt område som public service.

I dagens betänkande har vi ett tillkännagivande till regeringen, och med det ett bifall till en socialdemokratisk motion som handlar om möjligheten för Sveriges Television att även fortsättningsvis använda sig av sponsring för att göra det möjligt att visa stora idrottsevenemang. Vi socialdemokrater är nämligen övertygade om att detta är vad svenska folket vill. De vill kunna se stora idrottsarrangemang i Sveriges Televis-

ion. De tycker att det är härligt att följa sina idrottsstjärnors prestationer, heja på sina favoriter tillsammans med andra och följa tävlingarna med spänning. Men det ger också en möjlighet att ge en bild av Sveriges stora och rika idrottsliv.

Vi socialdemokrater anser att det är viktigt att regeringen startar en dialog om att VM och landslagens viktigaste matcher i våra nationalsporter samt OS kan sändas i fria tv-kanaler som den breda allmänheten faktiskt har tillgång till.

Kulturministern, Lena Adelsohn Liljeroth, är ju en känd kritiker av sponsring i Sveriges Television. Hon har uttalat att hon vill förbjuda kommersiella samarbeten i public service som sponsring av stora sportevenemang. Reklam är i dag förbjudet i sändningstillståndet, men undantag görs för just sponsring.

Med dagens tillkännagivande från ett enigt kulturutskott hoppas jag att kulturministern inser att det inte finns något stöd för den uppfattningen i Sveriges riksdag. Med dagens beslut – eller nästa veckas beslut eftersom det är då vi voterar i kammaren – är nu alla partier eniga om att SVT också i fortsättningen ska kunna sända attraktiva sportevenemang som förutsätter sponsring.

Sveriges Television och public service når nästan 100 procent av svenska folket och dessa människor har rätt att få se stora idrottsarrangemang utan att betala för extra kommersiella kanaler. Det tycker vi är en mycket bra byggsten i kulturens och idrottens allemansrätt. Långt ifrån alla kan eller vill betala för ett kanalutbud utöver det som är public service.

Herr talman! Vi välkomnar att regeringen har lyssnat på public service-företagens förslag om att öppna arkiven och göra det möjligt för alla att ta del av den skatt som deras programverksamhet utgör.

Resursförstärkningen 2012 och 2013 för att digitalisera public service-företagens arkiv tycker vi socialdemokrater är bra, men vi konstaterar också att den långsiktiga finansieringen inte är löst.

Flera kostnader är inte engångskostnader utan löpande kostnader, till exempel lagring, distribution, tillgängliggörande, redaktionell bearbetning och rättighetskostnader. Vi ser en stor risk att detta kan komma att påverka företagens möjlighet till nyproduktion.

Rent principiellt tycker vi att det är problematiskt att regeringen inte väljer att ge public service-företagen en sådan finansiering att de självständigt kan hantera frågan.

Vi konstaterar också att regeringen genom att anvisa särskilda medel för att tillgängliggöra arkiven faktiskt har godkänt denna verksamhet och att förhandsprövning inte blir aktuell. Vi anser att regeringen skyndsamt bör bereda dessa frågor och återkomma till riksdagen med svar.

Detta lyfter vi fram i reservation nr 2 i dagens betänkande.

Att kunna titta på tv-program och lyssna på radio som är oberoende är ingen självklarhet. På många ställen i världen finns inte oberoende medier över huvud taget. Där har man inget annat val än att ta del av den bild som staten vill visa.

SVT, Sveriges Radio och Utbildningsradion gör radio och tv för alla. Verksamheten bedrivs självständigt i förhållande till politiska, kommersiella och andra intressen i samhället. Detta ska vi vara rädda om och värna. Det är viktigt för demokratin.

Herr talman! Jag ställer mig bakom samtliga socialdemokratiska reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation nr 1.

(Applåder)

Anf. 191 TINA EHN (MP):

Herr talman! Kultur är en del av demokratin. I en demokrati anser vi att det behövs en public service som kan svara upp till att vara något som kritiskt granskar samhällets olika hörn, ger ett brett utbud till en hel befolkning och som är vad man kan anse oberoende.

På många ställen i världen finns det inte oberoende medier över huvud taget. Där har man kanske inget annat val än att ta del av den bild som staten vill visa eller man kanske har medier som helt styrs av kommersiella intressen.

Flertalet av motionsyrkandena avstyrks med hänvisning till arbetet i Public service-kommittén som har i uppdrag att analysera förutsättningarna för radio och tv i allmänhetens tjänst och lämna förslag till förändringar som behöver göras inför nästa tillståndsperiod som inleds den 1 januari 2014.

Regeringen har valt förfarandet att välja en public service-kommitté som inte har en bred politisk förankring, något som vi i Miljöpartiet ansett vara helt fel väg att gå. I stället för en bred parlamentarisk kommitté har man tillsatt en politisk referensgrupp. Denna politiska referensgrupp blir informerad. Det är stor skillnad på att bli informerad och att sitta med i ett förändringsarbete.

Nu pågår ett intensivt arbete i Public service-kommittén. Vi hoppas att det är ett bra förslag som kommer ut av det.

Genom det här betänkandet föreslår i dag ett enigt kulturutskott ett tillkännagivande till regeringen om att SVT även fortsättningsvis ska ha möjlighet att sända attraktiva sportevenemang som förutsätter sponsring. Det möjliggör att viktigare sport- och idrottsevenemang blir tillgängliga för en bred publik.

Det råder i Sveriges riksdag en uppfattning om att den finansieringsmodell som ska gälla för radio och tv i allmänhetens tjänst är utformad på ett sätt som gör att programföretagen kan upprätthålla största möjliga självständighet och oberoende gentemot staten och övriga maktsfärer. Den modell som tillämpas ska ha hög legitimitet hos allmänheten. Så är det fortfarande. Samtidigt pågår en diskussion på många håll i samhället om att modellen inte är rättvis, att den inte är modern och att den är kopplad till en apparat. Det är något som många anser inte är tidsenligt.

Jag ska redovisa lite historia. Det infördes ett slags avgift för bruk av radioanläggning redan 1907. Redan under 1910- och 1920-talet kunde man i Sverige lyssna på svensk och utländsk radio. Tv-licensen infördes 1956. Ända fram till slutet av 1970-talet fanns både tv- och radiolicens. År 1984 var tv-licensen 1 084 kronor för en färg-tv. Hade man en svartvit tv betalade man 84 kronor. Färgtillägget förändrades sedan. År 1992 var tv-licensen 1 320 kronor, och 2012 är den 2 076 kronor, vilket den har varit i fyra år.

Jag ska nu gå över till att säga något om den så kallade förhandsprövningen. I stället för att styra yttrandet inom public service genom grundlagarna och riksdagen har regeringen valt att styra genom ett införande

av en förändring i anslagsvillkoren. Det är villkor som regeringen själv beslutar om. För att skydda oberoende och självständighet har vi ett system där public service inte är en statlig organisation som styrs direkt av regeringen. Om det ska ske stora förändringar måste man gå via riksdagen och sändningsvillkoren. Det ska fattas beslut i riksdagen, och de ska föregås av en prövning av om förändringen är förenlig med yttrandefrihetslagen och radio- och tv-lagen. Det är garantin.

När regeringen går via anslagsvillkoren och förändrar stort som smått och påverkar förutsättningarna för public service gör man en kringgående rörelse för att slippa riksdagens bedömning. Man kan inte tolka det på något annat sätt. Det är inte meningen att anslagsvillkoren ska användas på detta sätt.

I paketet om förhandsgranskning finns en formulering om att de nya tjänsternas marknadspåverkan ska bedömas och behandlas av konkurrenterna. De ska sedan ge besked om de tycker att det påverkar deras förutsättningar och marknad. För oss är det ganska uppenbart att syftet är att påverka public service långsiktigt.

Ska man genomföra förändringar som långsiktigt underminerar möjligheterna för public service att klara av sitt uppdrag som det ser ut i dag ska man gå genom riksdagen. Beslutet ska tas av riksdagen här i kammaren och helst av en bred majoritet så att vi inte ändrar grundläggande förutsättningar kortsiktigt.

Sammanfattningsvis anser vi att den av regeringen införda förhandsgranskningen av nya programtjänster inom public service kan och ska ifrågasättas ur flera perspektiv.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 192 MATTIAS KARLSSON (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation 3.

Vi ska här behandla kulturutskottets betänkande om mediefrågor. Precis som förra året innehåller betänkandet ett stort antal motioner som rör den stora och viktiga frågan om finansieringen av radio och tv i allmänhetens tjänst.

I den förra mediedebatten klargjorde jag att Sverigedemokraterna delar den numera ganska allmänt spridda uppfattningen att den tekniska utvecklingen på flera sätt har sprungit ifrån det nuvarande systemet. Vi har dock valt att vänta in resultatet från den public service-kommitté som nämns i betänkandet innan vi slutgiltigt bestämmer oss för vilken form som den framtida finansieringen ska ha.

Herr talman! I en tid då många samlande symboler, traditioner och riter monteras ned och ifrågasätts har idrotten fått en närmast oöverträffad roll som skapare av nationell gemenskap över klass- och generationsgränser. Firandet av det svenska juniorlandslaget i ishockey är väl det färskaste exemplet på detta.

En förutsättning för att idrotten ska kunna ha denna välgörande samhällseffekt är dock att hela befolkningen har möjlighet att följa våra landslag i stora internationella tävlingar.

Detta är den huvudsakliga orsaken till att vi sverigedemokrater ställer oss positiva till att SVT under reglerade former ska få använda sponsring som ett medel för att kunna hävda sig i konkurrensen om de allt dyrare

sändningsrättigheterna till större idrottsevenemang där svenska idrottsmän och idrottskvinnor deltar.

Mot denna bakgrund är det naturligtvis mycket glädjande att ett enigt utskott, i strid med kulturministerns ambitioner, har beslutat att skicka ett tillkännagivande till regeringen om sponseringens fortsatta betydelse.

Som vanligt beklagar jag dock att processen som ledde fram till enigheten bakom tillkännagivandet visar att enigheten har mer att göra med borgerlig brasklappspolitik och mediestrategier än med en faktisk enighet och borgerligt ansvarstagande.

Herr talman! Sverigedemokraterna har en reservation i detta betänkande som gäller vårt förslag om att via framtida sändningsvillkor ge public service ett uttalat uppdrag att levandegöra och bevara hela det svenska kulturarvet.

I dag för exakt ett år sedan publicerades ett upprop och en debattartikel som undertecknades av bland andra ordföranden i Folkdansringen, av Sven Ahlbäck, professor i folkmusik vid Kungliga Musikhögskolan, av ordföranden i Sveriges Spelmäns Riksförbund, av chefen för Svenskt visarkiv, av ordföranden för Sveriges Dragspelares Riksförbund och av ordföranden för Riksförbundet för Folkmusik och Dans.

I detta upprop som var en protest mot mediernas styvmoderliga behandling av så kallad kvalitetsmusik och traditionell svensk dans och musik kunde man läsa bland annat följande:

”Folkmusiken har knappt funnits där. Man får gå decennier tillbaka för att finna en bevakning värd namnet. Gammeldansmusiken och dragspelsmusiken är helt borta. Den folkliga dansen likaså. Varför visas bara utländska danser i svensk television?”

Det finns naturligtvis ett rejält mått av ironi i det faktum att precis samma organisationer som strax efter riksdagsvalet stod utanför Riksdagshuset och demonstrerade mot mig och Sverigedemokraterna på grund av att vi hade dristat oss till att säga att det faktiskt finns en svensk folklig kultur och att denna bör värnas och prioriteras bara ett drygt år senare startade ett upprop där man uttryckte frustration över att bland annat public service systematiskt prioriterar utländska kulturyttringar på bekostnad av svenska. Jag väljer dock att ha överseende med detta smått schizofrena beteende.

Visst är uppropstexten något tillspetsad såsom uppropstexter brukar vara, men jag tycker ändå att den rymmer flera grova korn av sanning.

En etnologisk studie vid Göteborgs universitet 2006 visade till exempel att den kubanska salsan får betydligt större utrymme i svenska medier än den svenska polskan. Detta är ett mönster som gäller betydligt fler områden än bara dans och musik.

Visst är det glädjande att public service i de nuvarande sändningsvillkoren åläggs att värna om det svenska språket och om den nordiska kulturgemenskapen?

Visst är det glädjande att regeringen har avsatt resurser för en digitalisering och för att tillgängliggöra delar av programarkiven, även om vi gärna hade sett att en digitalisering av grammfonarkivets äldre samlingar också hade funnits med och att det avsatts pengar för detta?

Visst är det glädjande att public service tar ett mycket större ansvar för kulturarvet än vad de kommersiella kanalerna gör?

Detta betyder dock inte att den nuvarande situationen är tillfredsställande. Som bland annat det nämnda uppropet visar finns det betydande utrymme för förbättringar. Vi anser att public services hela verksamhet bör genomsyras av ett samlat ansvar för det svenska kulturarvet. Vi tycker att vi ska låta oss inspireras av vårt grannland Danmark genom att tillkännage för regeringen att ansvaret för det nationella kulturarvet bör skrivas in i framtida sändningsvillkor.

Anf. 193 SIV HOLMA (V):

Herr talman! Mediefrågor som kulturutskottet behandlar begränsas till public service, det vill säga radio och tv i allmänhetens tjänst. Övriga mediefrågor behandlas av konstitutionsutskottet.

Jag vill börja med att instämma i mycket av det som utskottsordföranden Gunilla Carlsson i Hisings Backa från Socialdemokraterna och Tina Ehn från Miljöpartiet har sagt i sina anföranden.

Herr talman! Till uppdragen för public service hör förutom tillgänglighet även begreppet kvalitet. Det är självklart att inte en programtyp eller genre i sig kan definieras som bättre eller sämre. Underhållning kan vara såväl svindlande djup som platt och populistisk. Kulturprogram är per definition inte smalare än direktsänd galopp och så vidare.

Men det som public service bör stå för är omsorgsfullt gjorda program med tanke på de resurser som finns och som ska finnas genom de inbetalda tv-avgifterna. Där går en skiljelinje mellan public service och kommersiella kanaler – kvalitet kontra lönsamhet.

Herr talman! Det pågår ett arbete i Public service-kommittén som ska analysera förutsättningarna för radio och tv i allmänhetens tjänst och lämna förslag till de förändringar som behöver göras inför nästa tillståndperiod som börjar den 1 januari 2014. Uppdraget ska redovisas senast den 1 september i år, 2012.

Kulturministern har infört en utredningsordning som går ut på att hålla folkvalda vid sidan av. Före alliansregeringens entré i Rosenbad hade vi parlamentariska kommittéer som utredde public service. Det var kommittéer där de folkvalda var fullvärdiga ledamöter och där folkvalda aktivt kunde följa och delta i utredningsarbetet. Numera placerar kulturministern de folkvalda i något som kallas för referensgrupp. De folkvalda förpassas alltså upp på läktarplatserna. Där kan de åse det utredningsarbete som experter direkt utvalda av kulturministern har utfört.

Herr talman! Senast vi hade en parlamentarisk public service-kommitté var inför tillståndsperioden som startade 2006 och som skulle pågå till 2012. Ibland kan jag inte låta bli att förundras över att vi under alliansregeringens maktinnehav redan är inne på den andra public service-utredningen. Man kan naturligtvis ställa frågan: Varför genomför de borgerliga partierna dessa hugskott på radio och tv i allmänhetens tjänst? Konspiratoriskt kan man tänka sig att det är ett sätt att hålla nageln i ögat på public service-bolagen, kanske för att allianspartierna inte ska bli ofördelaktigt behandlade. Vi minns *Agenda* som lade upp partiledarbatten på ett sådant sätt att två av oppositionspartierna kände sig oekvåma med upplägget. Vi minns också ett antal gånger när man ställt in debatter mellan alliansregeringens företrädare och oppositionens efter att den förstnämnda gruppen vägrat ta debatten med oppositionen.

Herr talman! När jag låter bli att tänka så där konspiratoriska tankar återstår förklaringen i kulturministerns sätt att se på public service. Hon har beskrivit radio och tv i allmänhetens tjänst som ”statens nyheter”. Kulturministern driver på förslag som att smälta av Sveriges Television och Sveriges Radio till att enbart producera nyheter och sådana program som inte har en naturlig avsättning på marknaden. Alliansregeringen värnar marknadens frihet före medborgarnas. Det är därför man vill förhandspröva nya tjänster inom public service.

Jag yrkar bifall till reservation 1, som de tre partierna Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna står bakom. Där utvecklar vi vår kritik mot att det i den moderatledda regeringens anslagsvillkor finns en formulering om att nya tjänsters marknadspåverkan ska bedömas och behandlas av konkurrenterna. De ska ge besked om de tycker att de nya tjänsterna påverkar deras förutsättningar på marknaden. För oss som på riktigt värnar public service-tanken är detta främmande. Det går på tvärs mot att värna public services självständighet och oberoende ställning.

Herr talman! Vi som värnar public service-idén på riktigt anser att den inte ska uppträda som, med kulturministerns ord, statens röst. Den ska vara självständig och oberoende och granska maktutövare samt ge oss en neutral nyhetsförmedling och en plattform för såväl folkbildning som kultur, idrott och fri debatt. Principen om så kallad armslängds avstånd mellan politiken och radio- och tv-kanalerna är grundläggande.

I denna helhetssyn ingår nuvarande avgiftssystem. Om detta flyttas till statsbudgetens inkomstsida bäddar det för finansministrar att vara klåfingriga, oavsett vilka utfästelser man gör. Vi minns och lär oss av erfarenheten från 2006 års beslut om public services tillståndperiod och avtal. Före valet var alla partier för ett sexårigt avtal, och en stor majoritet ställde sig bakom villkoren i avtalet. Efter valet sade man upp alltihop i förhandlingarna om en ny regeringskonstellation. Vi måste ta det säkra för det osäkra och se till att vi behåller det avgiftssystem vi har, av demokratiska skäl och av yttrandefrihetsskäl.

Herr talman! Jag yrkar bifall också till reservation 2 om digitalisering av public service-företagens arkiv. Kulturministerns resursförstärkning 2012 och 2013 för att digitalisera arkiven var bra, men det gav ingen långsiktigt hållbar finansiering. Man löser inte digitaliseringen med engångsförstärkningar. Principiellt är det enda raka att ge public service-företagen en höjd generell finansiering där de självständigt kan hantera genomförandeprocessen med att digitalisera arkiven.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag bara lyfta frågan om finsk tv, som jag har varit aktiv i under många år. Jag måste än en gång uttrycka mitt och Vänsterpartiets stora missnöje med att nuvarande system diskriminerar de finskspråkiga förvaltningsområdena i framför allt norra delen av landet. Det nuvarande finskspråkiga sändningsområdet omfattar Storstockholm, Uppsala och Västerås. Enligt regeringen är alltså det viktigaste att de finstalande i dessa kommuner avgiftsfritt kan se en finsk kanal – övriga landsdelar får klara sig bäst de kan. I gamla förvaltningsområden måste finskspråkiga själva betala tv-operatörer om de ska ha samma möjlighet som finfolket i Storstockholm, Uppsala och Västerås.

Detta, herr talman, är ett stort svek – framför allt gentemot den äldre finsktalande befolkningen som bor i andra delar av landet än Storstockholm, Uppsala och Västerås.

Prot. 2011/12:86
21 mars

Mediefrågor

I detta anförande instämde Bengt Berg (V).

Anf. 194 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Herr talman! Tack, Siv Holma, för ett fascinerande anförande! Jag begärde egentligen mest ordet för att få ett klargörande. Vi har ett skrivet protokoll, men jag ville ändå bara försäkra mig om att jag uppfattade saken rätt.

Som jag uppfattade det menade du att den borgerliga regeringen till-sätter public service-utredningar för att pressa public service-bolagen att behandla den borgerliga regeringen på ett mer fördelaktigt sätt än oppositionen. Public service-bolagen har då svarat på denna utpressning genom att placera Vänsterpartiets och Socialdemokraternas partiledare jämte min partiledare. Det skulle alltså någonstans i uträkningen ingå att ni hellre skulle välja att avstå från att delta i en debatt där man frågar ut regeringen och ställer regeringen till svars för de misstag som den har gjort än att stå jämte min partiledare.

Är det korrekt uppfattat, och är det i så fall din personliga uppfattning eller Vänsterpartiets uppfattning av verkligheten?

Anf. 195 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Det är inte korrekt uppfattat. Det var en beskrivning av de konspiratoriska tankegångar jag kan få när det så ofta tillsätts public service-utredningar där vi folkvalda inte ens kan vara med på samma sätt som tidigare. Utan att vara alltför otydlig kan jag säga att vi om man hade gått på de sexåriga avtal man var överens om 2006 inte hade behövt två utan bara en public service-utredning. När det gäller att ha fingret i ögat på public service-företagen är det egentligen bara de som kan svara på om det har blivit några förändringar, men den misstanke jag beskriver finns där.

Jag tycker naturligtvis att alla partiledare, även Sverigedemokraternas, ska vara med i public services program och diskutera de olika partiernas frågor. I det här fallet var det budgeten. Det var dock ett upplägg där jag uppfattade det som att två partier faktiskt kände sig obekväma. Det var väl inte på grund av Sverigedemokraternas partiledare i sig utan hur man lade upp det hela. Där hade man säkert kunnat hitta en lösning om man hade velat lyssna på alla parter.

Jag tycker att det är väldigt viktigt – jag vill poängtera det – att alla riksdagens politiska partier ska ha möjlighet att uttrycka sina åsikter. Det tycker jag är oerhört viktigt och grundläggande i en demokrati.

Anf. 196 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar för det sistnämnda. Jag uppskattar erkännandet och hoppas att du kan föra det vidare till ditt ungdomsförbund också, Siv Holma, så att vi slipper se dem stå och skrika och kasta saker på oss nästa gång vi har torgmöte.

För att återgå till själva sakfrågan: Är det alltså så att det scenario jag beskrev är en misstanke du har som du valde att ta upp i ditt anförande här men egentligen inte tror på? Är det korrekt uppfattat?

Anf. 197 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Jag förstår att det har satt i gång många tankar hos Mattias Karlsson, men jag använde uttrycket "konspiratoriska tankegångar". Då innebär det inte att det per definition är fakta. Jag uttryckte farhågor, och det är dessa farhågor som är viktiga att bemöta på ett korrekt sätt så att man har den legitimitet public service faktiskt har i landet – att alla människor litar på public service oavsett vilken politisk färg personen eller regeringen har. Men när sådana saker uppstår som jag nu tog upp skadas trovärdigheten.

Det här är ett ansvar inte bara för oss i oppositionen utan också för regeringen. Samtidigt är det något som public service måste känna ett gensvar för. Jag tog upp detta för att beskriva i vilken riktning farhågorna kan gå.

Anf. 198 GUSTAF HOFFSTEDT (M):

Herr talman! Det är med stor spänning som jag nu har suttit och lyssnat på den diskussion som här har varit och de konspirationsteorier som uppenbarligen råder här i kammaren.

Låt mig börja med Public service-kommittén. Vi som är förtroendevalda riksdagsledamöter har avstämningsmöten med Public service-kommittén. Jag uppfattar samtalen där som förtroendefulla och att Public service-kommitténs ledamöter är väldigt lyhörda för de förtroendevaldas synpunkter.

Herr talman! Så här inledningsvis skulle jag naturligtvis vilja yrka bifall till kulturutskottets förslag och givetvis yrka avslag på reservationerna. Jag skulle också inledningsvis vilja hälsa utskottets nyvalde ordförande välkommen. Jag ser fram emot en bra debatt i kväll och också vid senare tillfällen.

Det är glädjande att vi enbart, herr talman, debatterar public service här. Det kan delvis ha att göra med hur utskottens ansvarsområden är fördelade, men jag tror inte att det är hela skälet till att vi enbart debatterar public service. Det är också så att vi har en grundläggande yttrandefrihet i Sverige som gör att det är nästan onödigt att debattera och diskutera någonting annat än just public service.

Uppemot hälften av världens länder är diktaturer med mycket begränsad yttrandefrihet. Men vi kan också konstatera att bland våra demokratiska vänner är det oroliga vindar som blåser. Vi ser det i Sydafrika, där det har diskuterats fängelsestraff på uppemot 25 år för den som avslöjar korruption och där det enbart är det statliga tv-bolaget som får varna för oväder. En privat meteorolog som gör det riskerar att bli bestraffad. Vi har också sett hot om bestraffning om man gör karikatyrer över politiker och andra människor. Och en mer närliggande medlem av Europeiska unionen, Ungern, har också tagit steg som verkligen inger oro.

Här i kväll debatterar vi, herr talman, enbart public service. Av de motioner som vi har att behandla handlar över hälften om hur vi i framtiden ska finansiera public service. Det är en diskussion som jag verkligen välkomnar, för jag tror att vi alla i kammaren slår vakt om public ser-

vices unika värde. Då är det också otroligt viktigt att finansieringen har legitimitet och hållbarhet. Det har den inte i dag. Det är en finansiering som bygger på ett slags apparatskatt. Det spelar ingen roll, herr talman, ens om apparaten är trasig. Man ska betala likafullt. Om man i stället tittar på SVT Play eller använder sin smarta mobiltelefon är den mediekonsumtionen av public service helt avgiftsfri. Så kan det naturligtvis inte vara. Den legitimiteten är fullständigt på väg att gå förlorad.

Dagens finansiering är dessutom ett väldigt dyrt system för att få in de viktiga medlen till public service. Om vi skulle hitta en annan modell via skattsedeln men ändå frikopplad från den övriga statsbudgeten, för att slå fast oberoendet från staten, skulle det frigöra flera tiotals miljoner – pengar som inte skulle gå in i statsbudgeten utan pengar som skulle användas till public services programutbud för ännu fler och ännu bättre program.

I dagens finansiering finns det dessutom en grad av kollektiv finansiering. Det är inte så att enskilda människor finansierar public service, utan man klumpar ihop människor i kollektiv eller hushåll, som det då kallas. Det är ett ganska otidsenligt sätt att nalkas finansiering, och det är alldeles uppenbart att de ensamhushåll som ofta har en knackig ekonomi redan från början inte precis gagnas av ett sådant system.

Därför hoppas jag att den här diskussionen ska kunna fortsätta. Det är glädjande att kunna konstatera att det är ett enigt utskott och en hög ambition bland utskottets partier att lyckas förändra detta område.

Herr talman! Jag tänkte hålla ett kort anförande här. Just eftersom demokratin och yttrandefriheten fungerar så väl är det för mig särskilt viktigt att poängtera vikten av en ny form av public service-finansiering. (Applåder)

Anf. 199 ANNA STEELE (FP):

Herr talman! Fredsdagen 1945 sände Sveriges Radio ett klassiskt reportage från Kungsgatan. Med inlevelse berättades om firandet av att det stora kriget nu var över. Journalisten hette Gunnar Helén, och han blev senare partiledare för Folkpartiet.

Jag skulle vilja påstå att ända sedan Heléns dagar har mediepolitiken varit en prioriterad fråga för Folkpartiet, dels därför att det behövs förnyelse av politiken, dels därför att medier spelar en så avgörande roll i en demokrati. Under lång tid var den liberala mediepolitikens främsta mål att öka mångfalden och släppa loss privata medier också inom radio och tv.

Det är svårt att minnas i dag hur det en gång var. Men minns när SVT var ensamt och programmen började först kl. 17. Minns hur man jagade privatradiosändare. Minns upprördheten när TV4 bröt monopolet. Minns hur unga människor låg uppe till sent på kvällen för att lyssna på radio Luxemburgs sändningar med den senaste musiken framburen av dåliga radiovågor. Det är inte länge sedan.

År 1992 lade dåvarande kulturminister, folkpartisten Birgit Friggebo, fram en promemoria om regler och villkor för privatrado. Promemorian föreslog att så många frekvenser som det bara var möjligt skulle frigöras i alla städer där det fanns intresse, minst tio i Stockholm, Göteborg och Malmö. Där skulle de som ville kunna bjuda på en frekvens för att sända

lokala program. Marknaden skulle sköta resten. Riktigt så blev det inte, men monopollet var brutet. Mångfald välkomnades.

Världen har förändrats. Medielandskapet har förändrats. Därmed blir också frågorna något annorlunda.

Också i dag vårdar Folkpartiet mångfalden. Till exempel vill vi nu se fortsatta sänkningar av koncessionsavgifter.

Men det är viktigt att också se de nya utmaningarna. Runt 14 procent av befolkningen i Sverige är i dag vad forskarna kallar news avoiders, det vill säga de gör allt för att undvika nyheter och samhällsprogram i tidningar, på radio, tv och internet.

Fragmentiseringen och den frivilliga segmentiseringen ökar. Det innebär i sig också en ökad svårighet att föra ett gemensamt demokratiskt samtal. Lösningen är inte att minska mångfalden, men vi måste fundera en del kring hur demokratin fungerar, hur samtalet förs.

Folkpartiet landar i att den privata radion och tv:n ska ha fortsatt bra villkor och dessutom bättre villkor. Men vi tycker också att public service-företagen framgent ska ha ett brett uppdrag och nå många. Det är ingen omöjlig ekvation; det går att nå båda målen.

Det går inte att definiera vad SVT inte ska göra. Det är bättre att säga att det ska finnas kvalitet och relevans i allt de gör, och gärna bättre uppföljning.

I detta betänkande behandlas flera motioner. Jag tycker att många av dem är mycket bra. Det behövs ökade insatser för digitalisering. Det behövs en ny finansieringsform eftersom det gamla sättet att koppla tv-avgiften till innehav av tv-apparat blir alltmer förändrad. Det behövs mer tv för minoriteter, mer kultur i public service etcetera.

Allt detta och mycket mer diskuteras nu i den stora Public service-utredningen. Det vore oklokt att nu fatta beslut om hur nästa tillståndspe-riod ska se ut. Därför yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet i sin helhet.

I betänkandet lyfts också frågan om SVT:s möjlighet att sända attraktiva sportevenemang. Ett enigt utskott understryker vikten av att den frågan finns med i den fortsatta processen. Så kommer det också att bli. Det är tydligt att Public service-utredningen tittar på denna fråga. Det slogs fast redan i regeringens direktiv till utredningen.

Så här står det i direktivet om sponsring: Kommittén ska lämna förslag på hur oberoendet från kommersiella aktörer kan stärkas ytterligare, till exempel genom en ökad öppenhet och tydlighet avseende sponsring, produktplaceringar och andra kommersiella samarbeten. Däri ingår att utvärdera de nya regler för indirekt sponsring som infördes 2010. Kommittén ska i detta arbete överväga eventuella förändringar samtidigt som programföretagen även i fortsättningen ska kunna tillhandahålla ett brett utbud, vilket även inkluderar större evenemang inom sport, kultur och underhållning.

Utredningen lägger fram sitt betänkande i september. Därefter påbörjas den politiska beredningen om kommande sändningstillstånd, och frågan om sponsring och möjligheten att sända större sportevenemang kommer naturligtvis att finnas med i den diskussionen.

Men jag att tror det är viktigt att vi inte bara fastnar i en sådan diskussion. Mediepolitiken är större än så. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Prot. 2011/12:86

21 mars

Mediefrågor

Anf. 200 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Centerpartiet värnar en stark public service med en mångfald av olika programtyper där högkvalitativa samhälls- och kulturprogram har en självklar plats i utbudet, liksom sportsändningar och breda underhållningsprogram. Varför då, kan man kanske fråga sig. Jo, om uppdraget för public service skulle snävas av och man inom public service enbart skulle tillåtas att sända smala program, om vi nu ska använda det uttrycket, de program som andra aktörer på mediemarknaden inte vill, kan eller anser sig ha råd att sända så skulle med stor sannolikhet färre än i dag ta del av public services utbud. Det skulle i sin tur innebära att public services folkbildningsuppdrag inte skulle gå att uppfylla på ett bra sätt.

Sponsringsintäkter kan vara avgörande för att man ska ha möjlighet att sända större sportevenemang som exempelvis OS eller fotbolls-VM. Därför är det viktigt att möjligheten till sponsring inom public service finns kvar.

Ur ett demokratiperspektiv är det viktigt att så många som möjligt har tillgång till men också faktiskt tar del av utbudet i public service-kanalerna. Yttrandefrihet och tillgång till fördjupande journalistik är grundläggande för en fungerande demokrati. Idén med public service är att det ska vara oberoende, både politiskt och kommersiellt. Det gör att public service har en speciell betydelse ur demokratisynpunkt.

Många kommersiella medier tar också ett stort ansvar för granskningen av makten och det demokratiska samtalet i stort. Men tyvärr är det svårt att få lönsamhet för fördjupande journalistik på stora delar av mediemarknaden. Den granskande journalistik som sker inom public service har därför en stor betydelse för att belysa hur samhället fungerar. Men då är det också viktigt att många tittar på och hittar till public service-kanalerna. Lösningen är alltså inte att avlöva public service. I stället måste vi värna den verksamhet som finns med sitt breda uppdrag. Den skapar, som sagt var, en grund för en granskande journalistik som är av största vikt i vårt samhälle.

Samtidigt måste vi konstatera att det är viktigt att de privata och kommersiella radio- och tv-företagen har möjlighet att verka på en fungerande marknad med långsiktiga och goda villkor. Den mindre gråzon som finns i förhållande till public service när det gäller sponsorintäkter för större evenemang tycker jag är rimlig att hantera i förhållande till vad den faktiskt ger tillbaka.

Herr talman! Många tar också upp finansieringen av public service här. Vi kan konstatera att en finansiering som är stabil och förutsägbar över tiden är grunden för en oberoende radio och tv i allmänhetens tjänst även i framtiden. Det är inte rimligt att på sikt finansiera public service med dagens tv-avgiftssystem. Alternativet med en skattefinansiering har också sina komplikationer. Det finns en risk att oberoendet för public service undermineras om anslaget bestäms politiskt inom den ordinarie statsbudgeten. Då kan det faktiskt uppfattas, kanske lite konspiratoriskt,

som om politiken styr tillgången till resurser efter vad man för tillfället tycker om programproduktionen. Det finns andra modeller.

På sikt är det inte rimligt att koppla tv-avgiften till hushållet när motagningsapparaten kan vara tv:n i vardagsrummet men lika gärna datorn på jobbet eller mobiltelefonen. Teknikutvecklingen har helt enkelt gjort dagens modell omodern. I stället kan man exempelvis ta ut en public service-avgift eller en medieavgift. Det är viktigt att vi fortsätter den här diskussionen för att finna en lösning på hur vi i framtiden ska finansiera en fristående public service.

Herr talman! Jag vill med detta yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 201 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Den sexåriga flickan Lisa veckade sin panna, tittade bekymrat på sin pappa och sade: Men, pappa, om ni inte hade dator när du var liten, hur kom ni då in på internet?

Det är en relevant fråga i vårt medielandskap i dag där den tekniska utvecklingen har revolutionerat sättet som vi alla konsumerar medier på. Låt oss leka med tanken att vi skulle ha en kristallkula här på onsdagskvällen i Sverige riksdag och se in i framtiden. Hur kommer morgondagens tv-tittare att titta på tv? Hur kommer morgondagens radiolyssnare att ta del av public services utbud? Hur ser en tv-apparat ut år 2020?

Det är inte så många år dit, kanske alla riksdagens församlade ledamöter tänker, men när vi pratar om it-utveckling och teknikutveckling är åtta år flera generationer. Tittar vi tillbaka åtta år i tiden fanns inte smarta telefoner och Facebook. Vad finns om åtta år? Redan i dag kan vi titta på tv i mobilen, på läsplattan och på datorn. Redan i dag är det ytterst rimligt att ifrågasätta att själva tv-innehavet, innehavet av en mottagare, ska vara det som kvalificerar oss för att betala tv-licens. Hur ska det då vara om åtta år? Det vet vi inte i dag, men den nya tillståndsperioden för public service, som kommittén nu utreder och tar fram förslag till, ska sträcka sig fram till år 2020. För ett brett public service i framtiden är det avgörande att vi har en finansieringsmodell som har hög legitimitet och är effektiv.

Att politiken ska hålla samma takt som utvecklingen är, tror jag, för mycket begärt, men politiken bör vara teknikneutral. Vi måste inse att det system som vi har i dag är under upplösning. Som vi har hört i debatten – jag tror att det var Tina Ehn som nämnde det – har vi haft dagens avgift sedan 50–60 år tillbaka i tiden. Då såg mediemarknaden och sättet vi konsumerade medier ut på ett ganska, för att inte säga väldigt, anorlunda sätt. Det fanns få radiokanaler och en tv-kanal i ett mediemonopol. Kartan har förändrats. Därför tycker jag och Kristdemokraterna att tv-licensen är mossig och orättvis, och det är vi inte ensamma om att tycka.

I en undersökning i novemberbarometern frågade Medieakademin hur public service bör finansieras i framtiden. 3 procent hade ingen uppfattning. 8 procent tyckte att en skattefinansierad public service var ett mycket dåligt förslag. 9 procent tyckte att det var ett ganska dåligt förslag. Men 37 procent tyckte att det var ett mycket bra förslag. 30 procent tyckte att det var ett ganska bra förslag.

Kristdemokraterna tycker inte att en skattefinansiering i dess rätta form, det vill säga rakt på skatten och rakt in i budgeten, är den rätta vägen att gå. Vi vill säkra public services oberoende och självständighet och förordar därför en modell av public service-avgift som tas in via skattesedeln men som går vid sidan av statsbudgeten.

Jag tillhör en generation som ständigt är uppkopplad. Jag ägde faktiskt inte en tv till för ett år sedan. Då köpte jag min första tv. Före det hade jag tittat på tv i mobilen, lyssnat på radio via dator och konsumerat public service på en massa olika sätt, men jag hade inte betalat en spänn för det. Det var ett erkännande. Jag har suttit i riksdagen utan att betala tv-licens.

Förra året fattade riksdagen beslut om att det finns anledning att diskutera olika alternativ för att finansiera radio och tv i allmänhetens tjänst. Ett enigt kulturutskott konstaterade då i betänkandet att vi måste ta hänsyn till den tekniska utvecklingen. Därför fick också Public service-kommittén det uppdrag den har att ta fram förslag på en finansieringsmodell som är ändamålsenlig och bra för framtiden.

De utreder just nu flera olika modeller. Jag har redan avslöjat vad Kristdemokraterna förordar. Om det förslaget skulle gå igenom skulle pengarna tas in via Skatteverket i stället för via Radiotjänst. Kostnaderna för att kontrollera att folk i dag betalar sin tv-avgift uppgår till 164 miljoner kronor om året.

Det kan ju tyckas som en droppe i havet när det är 7 miljarder som samlas in, men 164 miljoner kronor är ungefär fyra gånger mer än vad SVT tar emot i sponsring varje år. Det motsvarar ungefär tio lokalradio-stationer. Man behöver inte vara professor i matematik för att räkna ut att 10 procent – för så stor andel är det som smiter från att betala tv-licens i dag – av 7 miljarder är ganska mycket pengar. Plussar man på de 164 miljoner kronorna som jag talade om inser vi att de här hundratals miljoner kronorna som inte kommer in med dagens mossiga system skulle kunna gå till ett bättre programutbud eller en lägre avgift. Då skulle vi byta ut detta system mot en finansiering som är relevant, ändamålsenlig och som håller för att säkra public service för framtiden.

Jag tycker också att det är på sin plats, herr talman, att nämna att Kristdemokraterna stöder betänkandet i den meningen att vi vill understryka att SVT fortsättningsvis också ska kunna ha sponsring för att säkra sändning av sportevenemang. Detta gäller också det breda uppdraget som public service-bolagen och däribland SVT har.

Underhållning är en del i det breda uppdraget, och en stor grej som SVT arrangerar återkommande varje år är Melodifestivalen. I det sammanhanget vill jag beklaga att Siv Holma från Vänsterpartiet har lämnat salen, för jag tänkte citera en av de tävlande i årets upplaga av Melodifestivalen. Han kom sist, och han sjöng om att kärleken är ett mirakel. Han brukar säga ”herregud” på ett väldigt märkligt sätt – han rullar lik-som fram på r:en. Jag började nästan tänka så tidigare här i kammaren när Vänsterpartiet talade utifrån konspiratoriska tankegångar. Man talade om misstankar och sade att man inte baserar sina uttalanden på fakta utan på konspirationer.

Jag skulle, herr talman, vilja fråga Siv Holma om hon var i salen om hon brukar göra så vid politiska ställningstaganden eller om man inte

som riksdagsledamot kan, tycker jag, anse att det är rätt rimligt att hålla sig till just fakta.

Jag tycker i debatt om public service och medier att man ibland, för ofta från oppositionshåll, utgår från en bild av sin motståndare som inte överensstämmer med verkligheten. Jag skulle vilja citera Erik Fichtelius, vd för ett av public service-bolagen, från en debatt i somras i Almedalen då han sade: Jag läser inte vad som står mellan raderna utan vad som står på raderna.

Man kan tycka att det är rimligt att göra så när man förbereder en debatt i Sveriges riksdag om det betänkande som vi har att ta ställning till här och direktiven till Public service-utredningen där alliansregeringen och vi som allianspartier slår fast vikten av ett brett public service, ett starkt public service, ett oberoende public service och ett självständigt public service.

Jag skulle också, herr talman, ha velat fråga Siv Holma hur man kan gå in och peta i en detalj om placeringen i en tv-debatt och i samma anförande tala om självständigheten och oberoendet hos just det public service-bolaget. Jag får tyvärr inget svar på den frågan i dag.

Slutligen vill jag nämna det positiva i anslaget för att digitalisera SVT:s, SR:s och UR:s arkiv. Lilla Lisa som jag inledde mitt anförande med att prata om kommer med de pengar som vi har givit till exempel till Utbildningsradion att kunna ta del av bildande program hemma vid den dator som hennes pappa inte hade när han växte upp, men hon kan få möjligheten att ta del av program som kanske visades när hennes pappa var liten. För egen del skulle jag tycka att det vore ganska spännande att exempelvis titta på ett avsnitt av *Hylands hörna*.

Många frågor om framtidens public service, tv-avgiften, sponsring av Sveriges Television och så vidare hanteras inom utredningen inför det nya sändningstillståndet för public service-bolagen som träder i kraft 2014. Jag vill inte föregripa den utredningen och yrkar därmed bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 28 mars.)

16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 21 mars

2011/12:466 Ideellt arbete med sjukersättning

av *Wiwi-Anne Johansson* (V)
till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2011/12:469 Ökad arbetsbörda för Antidiskrimineringsbyråerna

av *Josefin Brink* (V)
till statsrådet Erik Ullenhag (FP)

2011/12:470 Hbtq-personers mänskliga rättigheter i Ryssland

av *Tina Acketoft* (FP)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2011/12:471 Fungerande telefoni på landsbygden

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

Prot. 2011/12:86

21 mars

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 mars.

17 § Kammaren åtskildes kl. 21.26.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början till och med 6 § anf. 30 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 7 § anf. 65 (delvis),

av talmannen därefter till och med 8 § anf. 99 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 115 (delvis),

av talmannen därefter till och med 14 § anf. 158 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 198 (delvis) och

av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott.....	1
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
4 § Förnyad bordläggning.....	2
5 § Genomförande av återvändandedirektivet	2
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2011/12:SfU6	2
Anf. 1 EVA-LENA JANSSON (S)	2
Anf. 2 DAVID LÅNG (SD)	4
Anf. 3 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	6
Anf. 4 EVA LOHMAN (M)	7
Anf. 5 MARIA FERM (MP)	9
Anf. 6 ULF NILSSON (FP)	10
Anf. 7 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	12
Anf. 8 ULF NILSSON (FP) replik	12
Anf. 9 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	13
Anf. 10 ULF NILSSON (FP) replik	13
Anf. 11 FREDRICK FEDERLEY (C)	13
Anf. 12 LARS GUSTAFSSON (KD)	15
Anf. 13 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	16
Anf. 14 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	19
Anf. 15 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik	19
Anf. 16 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	20
Anf. 17 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik	20
(Beslut fattades under 11 §.)	20
6 § Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande	
ändamål	20
Justitieutskottets betänkande 2011/12:JuU28.....	20
Anf. 18 MARIA FERM (MP)	20
Anf. 19 KENT EKEROTH (SD)	22
Anf. 20 JENS HOLM (V)	23
Anf. 21 ELIN LUNDGREN (S)	25
Anf. 22 JENS HOLM (V) replik	28
Anf. 23 ELIN LUNDGREN (S) replik	28
Anf. 24 JENS HOLM (V) replik	28
Anf. 25 ELIN LUNDGREN (S) replik	29
Anf. 26 MARIA FERM (MP) replik	29
Anf. 27 ELIN LUNDGREN (S) replik	30
Anf. 28 MARIA FERM (MP) replik	30
Anf. 29 ELIN LUNDGREN (S) replik	30
Anf. 30 JOHAN PEHRSON (FP)	31
Anf. 31 JENS HOLM (V) replik	34
Anf. 32 JOHAN PEHRSON (FP) replik	34
Anf. 33 JENS HOLM (V) replik	35
Anf. 34 JOHAN PEHRSON (FP) replik	35
Anf. 35 MARIA FERM (MP) replik	36

Anf. 36	JOHAN PEHRSON (FP) replik	36	Prot. 2011/12:86
Anf. 37	MARIA FERM (MP) replik	37	21 mars
Anf. 38	JOHAN PEHRSON (FP) replik	38	
Anf. 39	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M).....	38	
Anf. 40	MARIA FERM (MP) replik	41	
Anf. 41	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M) replik	41	
Anf. 42	MARIA FERM (MP) replik	42	
Anf. 43	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M) replik	42	
Anf. 44	JENS HOLM (V) replik	43	
Anf. 45	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M) replik	43	
Anf. 46	JENS HOLM (V) replik	44	
Anf. 47	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M) replik	44	
Anf. 48	JOHAN LINANDER (C)	44	
Anf. 49	JENS HOLM (V) replik	47	
Anf. 50	JOHAN LINANDER (C) replik	47	
Anf. 51	JENS HOLM (V) replik	48	
Anf. 52	JOHAN LINANDER (C) replik	48	
Anf. 53	MARIA FERM (MP) replik	49	
Anf. 54	JOHAN LINANDER (C) replik	49	
Anf. 55	MARIA FERM (MP) replik	50	
Anf. 56	JOHAN LINANDER (C) replik	51	
Anf. 57	CAROLINE SZYBER (KD)	51	
	(Beslut fattades under 11 §.).....	53	
7 §	Övergripande miljöfrågor m.m.	53	
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2011/12: MJU11	53	
Anf. 58	JOHAN LÖFSTRAND (S)	53	
Anf. 59	HELENA LEANDER (MP).....	56	
Anf. 60	JOSEF FRANSSON (SD)	58	
Anf. 61	HELENA LEANDER (MP) replik.....	62	
Anf. 62	JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	62	
Anf. 63	HELENA LEANDER (MP) replik.....	63	
Anf. 64	JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	63	
Anf. 65	JENS HOLM (V)	64	
Anf. 66	JOHAN HULTBERG (M)	65	
Anf. 67	JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	67	
Anf. 68	JOHAN HULTBERG (M) replik	68	
Anf. 69	JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	68	
Anf. 70	JOHAN HULTBERG (M) replik	69	
Anf. 71	HELENA LEANDER (MP) replik.....	70	
Anf. 72	JOHAN HULTBERG (M) replik	70	
Anf. 73	HELENA LEANDER (MP) replik.....	71	
Anf. 74	JOHAN HULTBERG (M) replik	71	
Anf. 75	ANITA BRODÉN (FP)	72	
Anf. 76	JENS HOLM (V) replik	74	
Anf. 77	ANITA BRODÉN (FP) replik.....	74	
Anf. 78	JENS HOLM (V) replik	74	
Anf. 79	ANITA BRODÉN (FP) replik.....	75	
Anf. 80	HELENA LEANDER (MP) replik.....	75	
Anf. 81	ANITA BRODÉN (FP) replik.....	76	

Anf. 82 HELENA LEANDER (MP) replik	77
Anf. 83 ANITA BRODÉN (FP) replik	77
Anf. 84 ROGER TIEFENSEE (C)	77
Anf. 85 OTTO VON ARNOLD (KD)	79
Anf. 86 JOSEF FRANSSON (SD) replik	81
Anf. 87 OTTO VON ARNOLD (KD) replik	82
Anf. 88 JOSEF FRANSSON (SD) replik	82
Anf. 89 OTTO VON ARNOLD (KD) replik	82
(Beslut fattades under 11 §.)	83
8 § Skogspolitik.....	83
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2011/12: MJU12	83
Anf. 90 CHRISTINA KARLSSON (S)	83
Anf. 91 HELENA LEANDER (MP).....	85
Anf. 92 EMMA WALLRUP (V)	87
Anf. 93 JOHAN HULTBERG (M)	89
Anf. 94 EMMA WALLRUP (V) replik	92
Anf. 95 JOHAN HULTBERG (M) replik	92
Anf. 96 EMMA WALLRUP (V) replik	93
Anf. 97 JOHAN HULTBERG (M) replik	93
Anf. 98 CHRISTINA KARLSSON (S) replik	94
Anf. 99 JOHAN HULTBERG (M) replik	94
Anf. 100 CHRISTINA KARLSSON (S) replik	95
Anf. 101 JOHAN HULTBERG (M) replik	95
Anf. 102 HELENA LEANDER (MP) replik	95
Anf. 103 JOHAN HULTBERG (M) replik	96
Anf. 104 HELENA LEANDER (MP) replik	97
Anf. 105 JOHAN HULTBERG (M) replik	97
Anf. 106 ANITA BRODÉN (FP).....	98
Anf. 107 IRENE OSKARSSON (KD).....	100
Anf. 108 HELENA LEANDER (MP) replik	102
Anf. 109 IRENE OSKARSSON (KD) replik.....	103
Anf. 110 HELENA LEANDER (MP) replik	103
Anf. 111 IRENE OSKARSSON (KD) replik.....	104
(Beslut fattades under 11 §.)	104
9 § Familjerätt	105
Civilutskottets betänkande 2011/12: CU16.....	105
Anf. 112 HANNAH BERGSTEDT (S)	105
(forts. 12 §).....	107
Ajournering.....	107
Återupptagna förhandlingar	107
10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 15 mars	107
KU6 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse	107
KU12 Trossamfund m.m.	107
SkU15 Allmänna motioner om mervärdesskatt	108
SkU17 Allmänna motioner om skatteförfarande och folkbokföring	109
JuU15 Polisfrågor.....	110

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens

Prot. 2011/12:86

sammanträde 11421 mars

SfU6 Genomförande av återvändandedirektivet..... 114

JuU28 Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande
ändamål 115

MJU11 Övergripande miljöfrågor m.m. 116

MJU12 Skogspolitik 117

12 § (forts. från 9 §) Familjerätt (forts. CU16) 118

Anf. 113 JAN LINDHOLM (MP)..... 118

Anf. 114 CARINA HERRSTEDT (SD)..... 120

Anf. 115 MARIANNE BERG (V) 121

Anf. 116 CARINA HERRSTEDT (SD) replik..... 123

Anf. 117 MARIANNE BERG (V) replik 123

Anf. 118 CARINA HERRSTEDT (SD) replik..... 124

Anf. 119 MARIANNE BERG (V) replik 124

Anf. 120 THOMAS FINNBORG (M)..... 124

Anf. 121 HANNAH BERGSTEDT (S) replik..... 126

Anf. 122 THOMAS FINNBORG (M) replik 126

Anf. 123 HANNAH BERGSTEDT (S) replik..... 126

Anf. 124 THOMAS FINNBORG (M) replik 127

Anf. 125 JAN ERTSBORN (FP)..... 127

Anf. 126 JAN LINDHOLM (MP) replik..... 129

Anf. 127 JAN ERTSBORN (FP) replik 129

Anf. 128 JAN LINDHOLM (MP) replik..... 129

Anf. 129 OLA JOHANSSON (C) 130

Anf. 130 OTTO VON ARNOLD (KD)..... 132

Anf. 131 HANNAH BERGSTEDT (S) replik..... 133

Anf. 132 OTTO VON ARNOLD (KD) replik 133

Anf. 133 HANNAH BERGSTEDT (S) replik..... 133

Anf. 134 OTTO VON ARNOLD (KD) replik 134

Anf. 135 MARGARETA SANDSTEDT (SD)..... 134

Anf. 136 MARIANNE BERG (V) replik..... 136

Anf. 137 MARGARETA SANDSTEDT (SD) replik 136

Anf. 138 MARIANNE BERG (V) replik..... 136

Anf. 139 MARGARETA SANDSTEDT (SD) replik 136

(Beslut skulle fattas den 28 mars.)..... 136

13 § En europeisk agenda för integration av**tredjelandsmedborgare 137**

Arbetsmarknadsutskottets utlåtande 2011/12:AU7 137

Anf. 140 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) 137

Anf. 141 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) 138

Anf. 142 PATRIK BJÖRCK (S) 139

Anf. 143 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik 140

Anf. 144 PATRIK BJÖRCK (S) replik 141

Anf. 145 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik 141

Anf. 146 PATRIK BJÖRCK (S) replik 142

Anf. 147 HANIF BALI (M) 142

Anf. 148 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik 144

Anf. 149	HANIF BALI (M) replik.....	144
Anf. 150	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	145
Anf. 151	HANIF BALI (M) replik.....	145
Anf. 152	ABIR AL-SAHLANI (C).....	146
Anf. 153	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	147
Anf. 154	ABIR AL-SAHLANI (C) replik	148
Anf. 155	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	148
Anf. 156	ABIR AL-SAHLANI (C) replik	149
Anf. 157	PENILLA GUNTHER (KD).....	149
	(Beslut skulle fattas den 28 mars.)	151
14 §	Kultur och fritid för barn och unga.....	151
	Kulturutskottets betänkande 2011/12:KrU3	151
Anf. 158	ISAK FROM (S)	151
Anf. 159	TINA EHN (MP)	153
Anf. 160	MATTIAS KARLSSON (SD)	155
Anf. 161	BENGT BERG (V)	157
Anf. 162	ANNE MARIE BRODÉN (M)	159
Anf. 163	ISAK FROM (S) replik	161
Anf. 164	ANNE MARIE BRODÉN (M) replik.....	161
Anf. 165	ISAK FROM (S) replik	162
Anf. 166	ANNE MARIE BRODÉN (M) replik.....	162
Anf. 167	BENGT BERG (V) replik	163
Anf. 168	ANNE MARIE BRODÉN (M) replik.....	163
Anf. 169	BENGT BERG (V) replik	164
Anf. 170	ANNE MARIE BRODÉN (M) replik.....	164
Anf. 171	MATTIAS KARLSSON (SD) replik.....	164
Anf. 172	ANNE MARIE BRODÉN (M) replik.....	165
Anf. 173	MATTIAS KARLSSON (SD) replik.....	165
Anf. 174	ANNE MARIE BRODÉN (M) replik.....	165
Anf. 175	PER LODENIUS (C)	166
Anf. 176	ISAK FROM (S) replik	167
Anf. 177	PER LODENIUS (C) replik	167
Anf. 178	ISAK FROM (S) replik	168
Anf. 179	PER LODENIUS (C) replik	168
Anf. 180	ROLAND UTBULT (KD)	168
Anf. 181	ISAK FROM (S) replik	170
Anf. 182	ROLAND UTBULT (KD) replik.....	171
Anf. 183	ISAK FROM (S) replik	171
Anf. 184	ROLAND UTBULT (KD) replik.....	171
Anf. 185	ANNA STEELE (FP).....	172
Anf. 186	ISAK FROM (S) replik	173
Anf. 187	ANNA STEELE (FP) replik	173
Anf. 188	ISAK FROM (S) replik	173
Anf. 189	ANNA STEELE (FP) replik	173
	(Beslut skulle fattas den 28 mars.)	174
15 §	Mediefrågor	174
	Kulturutskottets betänkande 2011/12:KrU4	174
Anf. 190	GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S)	174

Anf. 191	TINA EHN (MP).....	176	Prot. 2011/12:86
Anf. 192	MATTIAS KARLSSON (SD)	177	21 mars
Anf. 193	SIV HOLMA (V)	179	
Anf. 194	MATTIAS KARLSSON (SD) replik	181	
Anf. 195	SIV HOLMA (V) replik	181	
Anf. 196	MATTIAS KARLSSON (SD) replik	181	
Anf. 197	SIV HOLMA (V) replik	182	
Anf. 198	GUSTAF HOFFSTEDT (M).....	182	
Anf. 199	ANNA STEELE (FP).....	183	
Anf. 200	PER LODENIUS (C)	185	
Anf. 201	ANDREAS CARLSON (KD)	186	
	(Beslut skulle fattas den 28 mars.).....	188	
16 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	188	
17 §	Kammaren åtskildes kl. 21.26.....	189	

Tryck: Elanders, Vällingby 2012